

Uldis Siliņš

ZEM DIENVIDU KRUSTA, III

Uldis Siliņš

ZEM DIENVIDU KRUSTA

Kultūrvēsturiskas atmiņas

III daļa (1970–1979)

UDK

e-grāmata PDF formātā

Izdošanu atbalstīja **Sidnejas latviešu biedrība**

Redaktors **Valters Grīviņš**

Vāka attēls: Uldis Siliņš Rietumkrasta kalnos, ASV. 1978. g.

Izdevējs: izdevniecība **“Apvārsnis”**

www.apvarsnis.com

izdevnieciba.apvarsnis@gmail.com

redakcijas tālrunis **29151826**

© Uldis Siliņš, teksts, attēli

© Attēlu autortiesību turētāji, attēli

© Izdevniecība “Apvārsnis”, izdevums, 2019

© Historia.lv, saistītie materiāli

ISBN

Saīsinājumi

ALTA – Adelaides latviešu teātra ansamblis

ALT – Austrālijas latviešu teātris

AL – laikraksts *Austrālijas Latvietis*

DV – Daugavas Vanagi

JDV – Jaunā Dienvidvelsa

JG – žurnāls *Jaunā Gaita*

KF – Kultūras fonds

KD – Kultūras dienas

LAA – Latviešu apvienība Austrālijā

LBBP – Latviešu Bibliotēkas biedrība Pertā

LPB – Latviešu preses biedrība

LN – Sidnejas latviešu nams

MLT – Melburnas latviešu teātris

PBLA – Pasaules brīvo latviešu apvienība

RD – Rakstnieku dienas

SLB – Sidnejas latviešu biedrība

SLJK – Sidnejas latviešu jaunatnes kopa

SLT – Sidnejas latviešu teātris

SLVK – Sidnejas latviešu vīru koris

TF – Teātru festivāls

Saturs

1970.....	6
1971.....	20
1972.....	35
1973.....	72
1974.....	89
1975.....	105
1976.....	140
1977.....	158
1978.....	170
1979.....	192

Anno 1970

**Vilis Motmillers – Reiz dzīvoja kāds muļķa āksts –
Nedaudz vārdos – Es caur savu objektīvu ņemu dabu –
beigtu, dzīvu...**

Aina no E. Jonesko viencēliena *Plikgalvainā primadonna* SLT jaunatnes ansambļa iestudējumā, 1970. gads. Elga Medne (Smita kundze) un Jānis Čečins (Smita kungs).

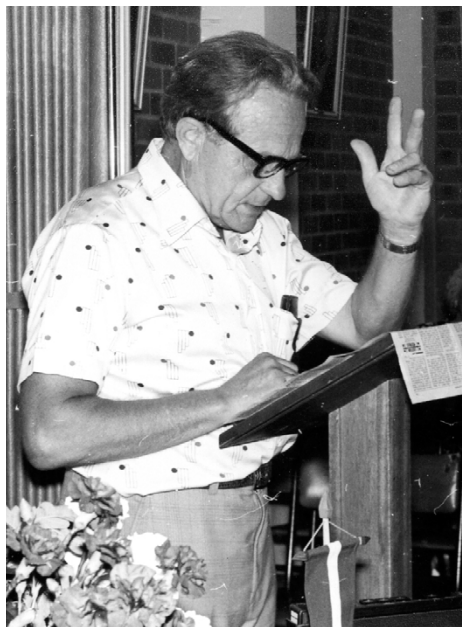
Attēls no SLT arhīva.

VILIS MOTMILLERS

Ed. Šmugājs par V. Motmilleru itin trāpīgi AL raksta:

Zinot V. Motmillera zināšanas un varēšanu, paliek skumji, ka kaut kāds komplekss vai kas cits, liek viņam visur meklēt tikai ļauno, neglīto, muļķīgo – to izcelt un parādīt taisnā vai greizā spogulī, aizmirstot, ka dzīvē un mākslā ir arī citas parādības.

Motmillers bija Sidnejā pazīstams fotogrāfs, viens no SLB dibinātājiem un pirmajā gadā valdes kandidāts, 1. KD kasieris, Sp. Klauverta draugs vai vismaz tuvs līdzstrādnieks. Viņš organizēja Literāro vakaru foto izstādes, kā arī izstādīja savus

Referents V. Motmillers kādā SLT Literārajā vakarā.
Attēls no SLB arhīva.

darbus pats un apgādāja Spodri ar foto materiāliem. Vilis bija labs fotogrāfs, bet viņam neinteresēja knipsēt *smukas* bildītes. Motmilleru aicināja uzņemt mūsu portretus SLT Ziemeļamerikas turnejas programmai 1972. gadā. Noknipsēja sievietes ar visām krunkām! Ak, tu mī un žē! Viens mūsu dāmielis kategoriski atsacījās savu bildi likt programmā. Atsauca citu fotogrāfu.

Vilis tādas lietas neaizmirs. Viņš bija interesants cilvēks – pārliecināts par savu taisnību, argumentatīvs un viegli apvainojams. Viņam bija īpatnējs, gauss runas veids un vienmēr daudz sakāmā.

Kad Imants Ziedonis mani aicināja rakstīt par Spodri *Likteņa stāstos*, es ieskatam iedevu savu manuskriptu Vilim un saņēmu vienu otru vērtīgu norādījumu.

Viņš atdod man manuskriptu un es jūtu, ka vēlas man ko teikt, bet nezina, kā iesākt. Kaut kas viņam ir uz sirds. Es arī nepalīdzu sarunu uzsākt. Sveiki un paldies! Ejam katrs uz savu pusi. Skatos – viņš vietām sācis labot manu manuskriptu. Tur tas suns aprakts!

Es, tāpat neko neteicis, *atlaboju* visu, kā bijis. Neskatoties uz viņa *indevēm*, Vilis jāvērtē kā pozitīvs faktors Sidnejas kultūras dzīvē.

Pielikumi Historia.lv:

Attēlu galerija: [*Vilis Motmillers*](#)

REIZ DZĪVOJA KĀDS MUĻĶA ĀKSTS

Teātris darbu sāk ar SLT jaunatnes ansambļa uzvedumu – L. Auzānes-Vītoliņas komēdiju *Raidstacija*, K. Gulberga režijā. Dekorators J. Čečins.

Šī bija saliedēta izrāde bez neviena īsti vāja tēlotāja. (...) Publika izrādi uzņēma ļoti atsaucīgi – priekšgars beigās vērās kādas sešas reizes. (Freimanis K. Raidstacija. AL, 1970. g. marts)

Seko Sp. Klauverta un melburnietes E. Lēmanes *Kaleidoskops 1970*. Režisors – Spodris. Dekorators J. Čečins.

Erna piedalās ar 4 skečiem, kas rakstīti kā īsi viencēlieni, vairāk akcentējot melburniešu aktualitātes. N. Luce savā recenzijā raksta:

Ja savā varēšanā samērītos skeču autors Sp. Klauverts ar revijas iestudētāju Sp. Klauvertu, uzvarētu pēdējais. (...) Rēvijā aina sekoja aintai kā pa slīdošo lentu. Inscenētājam liels palīgs bija B. Apine-Klarka.

Ja pieņem, ka klasiķi ir aktieru audzinātāji, tad rēvija ir aktieru gatavības pārbaude, kur viņam jāprot runāt, dziedāt, dejot un trijās stundās iedzīvoties pat deviņās dažādās lomās. Tā ir ne tikai tēlotāju spēju parāde, bet arī skatuves neredza-

mo darbinieku amata prasme, ko SLT veica nevainojami. (Luce Ņ. Māksla pasmaidīt. Londonas Avīze, 1990. g. marts)

Mūsu ansamblī piedalās arī E. Lēmane, J. Zemītis un mūsu vecie kolēģi Ilga un Juris Freiji no Toronto. Juris savas firmas uzdevumā uz gadu ir komandējumā Pertā, kur ceļ alus brūzi.

Aprīlī SLT uzved J. Osborna *Īgnumā atskatoties* (*Look back in anger*), K. Ābeltiņa režijā.

Atsauksmes presē ir mērenas. J. Ķauķis (Džims), V. Līce (Alise) un A. Apele (Helēna) ar savām lomām nav tikuši galā. Uzteikts režisors, bet izrāde nosaukta par pabālu.

Pēc izrādes zemskatuves pagrabiņā seko ugunīgas pārrunas. Kritikā vienprātības nav – vienam patikusi māte, otram meita.

Lija Gailīte pārmet ansamblim paviršību dīkējā. Pārmet sliktu tulkojumu. (Tulkotāja vārds programmā nav minēts.) Vienbalsīgi tiek uzteikts I. Apelis (Klifs). Ko teica par mani, neatceros, bet K. Freimanis AL vēlāk raksta:

Pulkvedis Redferns bija U. Siliņa veidots jauns tēls – atturīgs, apjucis, īpatnēju gaitu, patiess un viņa mirklīgajā smaidā atmirdzēja humora sajūta un skaistie Indijas gadi ar sarkani zeltainām uniformām.

Diemžēl man, šīs rindas rakstot, nav zināms, kad recenzija publicēta, jo attiecīgie *Austrālijas Latvieša* numuri nav pieejami.

10. Teātra festivālā, kas šogad ir Sidnejā, mēs piedalāmies ar M. Zīverta *Ākstu*. Kā režisore debitē H. Dukure. Dekorators ir J. Svilāns.

Es tēloju galma nerru Džigu, Spēlēju ar lielu nepatiku, pie tam slikti, vietām jauču tekstu. Tas nebija uzvedums, ko gribas atcerēties. Man luga likās kā tāds Šekspīra surogāts. Kendels – vēsturiska persona – sieviete?

Es biju kaut cik jēdzīgs savā solo partijā: *Reiz dzīvoja kāds muļķa āksts*. Dziedāju no kulisēm.

Ņ. Luce *Londonas Avīzē* raksta, ka rezultāti bijuši vairāk nekā bēdīgi:

No 17 tēlotājiem tikai divi – M. Ansule (Kendels) un K. Gulbergs (Šekspīrs) piepildīja savas lomas. (...) Interesanti bija vērot, kas notiek ar labo SLT ansamblī nepiedzīvojuša režisora vadībā. (...) Pārējais ansamblis mocījās pats un mocīja skatītājus. (Luce Ņ. Austrālijas latviešu teātra festivals. Londonas Avīze, 1970. g. jūlijs)

10. TF var dēvēt par dāmu festivālu – visu triju lugu režisores ir dāmas. ALT

reprezentējas ar G. Griezes komēdiju *Te runā Stariņš*, režisore G. Kūlniece un ALTA ar M. Dulpiņas režisēto K. Goldoni komēdiju *Uzticīgais kalps*.

TF žūrijas komisijā darbojas E. Lēmane, Ed. Voitkuns, Dr. L. Felsberga-Bērziņa, Z. Eglīte un M. Eglītis.

Bez jau minētajiem Paju par galveno lomu vīriešiem saņem G. Klauss (ALT), bet sievietēm – M. Ansule (SLT). par palīglopu vīriešiem – I. Lapa (ALTA) un G. Grauds (ALT), par palīglopu sievietēm L. Kalniņa (ALT) un L. Veikina (SLT). Labākās režisores gods tiek G. Kūlniecei (ALT) un par labāko ansambli žūrija atzīst ALT.

Teātra recenzenti K. Freimanis (AL) un N. Luce (*Londonas Avīze*) vienojas pieskirt *kritiķu godalgu* (*Critics Award*). Viņu vērtējumā balvas būtu pelnījuši: galvenās lomās M. Ansule (SLT) un V. Dulpiņš (ALTA), palīglopmās M. Stilve (ALT), jaunākais aktieris zem 30 gadiem E. Stokāns (ALT), režisore M. Dulpiņa (ALTA) un ALTA.

Šis teātra festivāls man palicis prātā cita iemesla dēļ. Biju aizgājis uz vienu no festivāla dienas izrādēm un paņēmis līdzu savu puiku. Teātra mākslas garlaikots, viņš aiziet pagalmā paspēlēties. Bļāviens! Un ne pajokam.

Es izskrienu ārā. Puikam galva vienās asinīs. Kāpelējis pa pagalmā nokrautiņiem podestiem un nogāzies. Pārplēsts skalps. Asinis tek straumēm. Aizrauju viņu uz slimnīcu. Pēc 3–4 stundām un 6 šuvēm esam atkal mājās.

Man bija paredzēts uzstāties beidzamā festivāla dienā un izklaidēt publiku, kamēr žūrijas komisija saskaita punktus. Es biju sastādījis manis rakstīto dziesmu popūriju, ko bija paredzēts dziedāt man, Z. Ābolai un M. Āboltiņai, bet man mājās ir slimnieks. Nodziedāja bez manis.

Jūlija mēnesī SLT jaunatnes ansamblis iestudē E. Jonesko *Plikgalvainā prima-donna*, K. Gulberga režijā. No franču valodas tulkojis J. Čēčins(!).

Atsauksmes labas. Pirms viencēliena Sp. Klauverta referātu par E. Jonesko no-lasa J. Māsēns.

Oktobrī 11. RD Sidnejā SLT uzved A. Eglīša *Homo Novus*. Man bija pasūtīnāts romāna dramatizējums. Labs ir! Bet ar rezultātu Gulbergs nebija apmierināts. Romānu par jaunu dramatizē L. Zemgale. Es pie sevis nodomāju: *Tas nu nav no-pietni!*

Protams, ka tāpēc zaudēja humors, un smieklis izrādē bija vairāk režisora nopelns. Savu manuskriptu atpakaļ nedabūju, gan jau kaut kas no tā tika izmantots. Vai nu man lugā lomu nepiedāvāja vai es no tās atteicos, neatceros.

Režisors ir K. Gulbergs un dekorators U. Āboliņš.

Recenzents K. Freimanis uzvedumu atzīst par izdevušos. Uzteikti aktieri –

Pastkarte, ko Anšlavs Eglītis rakstījis Uldim Siliņam saistībā ar *Homo Novus* dramatizējumu.
No Ulda Siliņa personīgā arhīva.

I. Nīcis, J. Ķauķis, K. Gulbergs, V. Līce un L. Veikina.

Pārējie 35 tēlotāji bija gan vecie, rūdītie spēki, gan jaunie tēlotāji – viņu devums pelna atzinību. (Freimanis K. *Homo Novus* inscenējums. AL, 1970. g. novembris)

Novembrī mans tēvs uz savu 70 gadu jubileju vēlreiz uzved Ed. Vulfa *Svētki Skangalē* jaunā sastāvā, pats vada arī režiju. Dekorators ir V. Dzelzkalējs. Recenzente Ņ. Luce domā, ka spēlēt galveno lomu un reizē vadīt režiju ir tēvam bijis par daudz grūts uzdevums:

Pēc izrādes sidnejieši sumināja savu ilggadīgo sabiedrisko darbinieku – SLB priekšnieku, Ev. lut. Vienības draudzes kora diriģentu un vīru kora dziedātāju, Sidnejas latviešu teātra aktieri un valdes locekli Mārtiņu Siliņu viņa 70. dzimšanas dienā. (Luce Ņ. Piecdesmit gadi uz anātiēru teātra skatuves. Londonas avīze, 1970. g. janvāris)

Rūpnieks Voldemārs Bērziņš ierosina izveidot *Latviešu jaunatnes darbības veicināšanas fondu*, nosaucot to M. Siliņa vārdā un pats iemaksā pirmos \$1000.

Ed. Vulfa *Svētki Skangalē* SLT uzvedumā. No kr. – M. Siliņš (Bumbiers), M. Siliņš jaun. (Edžiņš), H. Dukure (Dvorniciene). Attēls no Ulda Siliņa personīgā arhīva.

Fonda līdzekļus apsaimniekos un pabalsta piešķiršanu izlems M. Siliņš, mācītājs P. Laiviņš un V. Bērziņš.

Par notikumu 1970. gadā kļūst E. Lēmanes *Zobgalis* – mūsu *kaleidiņa* dvīņu brālis. Es piedalos ar četriem jau Sidnejā rādītiem skečiem. Presē lasu:

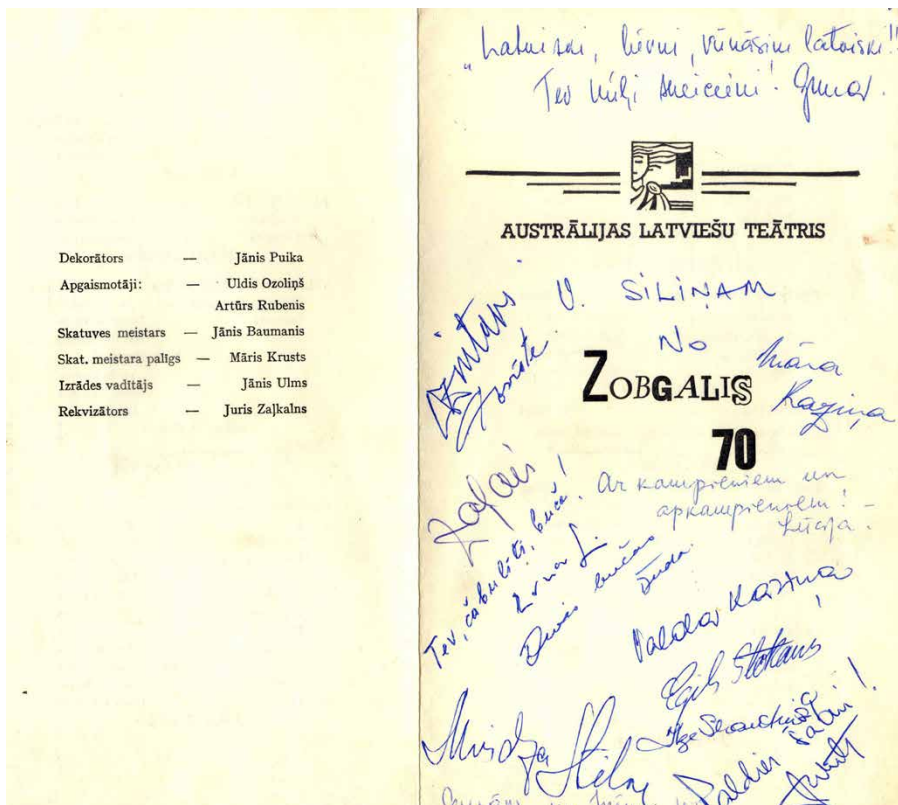
Ja E. Lēmanes sacerējums bija darināts uz tīras komēdijas un humora pamatiem, tad Siliņa skices bija skarba joku taisīšana, kas ne visus skatītājus uzjautrināja.

Vēl citur lasu, ka es esot publikai uzlējis aukstu ūdeni uz galvas. Re nu, esmu iztrūcinājis Melburnas mietpilsonību.

Ja var ticēt manis paša rakstam turnejas programmas grāmatā, tad ideja par SLT viesizrādēm Ziemeļamerikā dzima Sidnejas latviešu nama zemskatuves pagrabīnā.

Bija tikko nospēlēts Sidnejas *Kaleidoskops 1970*, kurā piedalījās arī no Pertas ciemos atbraukušie *kanadieši* Ilga un Juris (Jeffe) Freiji. Pēc dažas labas tukšotas glāzes, kad valodas jau bija kļuvušas pavisam skaļas, Juris ieminējās: *Vēlns, būtu jauki, ja jūs varētu atbraukt viesizrādēs uz Ameriku!* Man liekas, ka es atbildēju: *Tu esi dulns!*

Taču vārdi bija krituši auglīgā zemē. Tai pašā vakarā tika sarunāts ansamblis, un

ALT programma Zobgalis 1970.
No Ulda Siliņa personīgā arhīva.

es varēju Freijam paziņot: *Labs ir! Mēs braucam.* Bet runāšana nav vēl darīšana. Kur ņemt piemērotu lugu?

Par eventuālu viesošanos Ziemeļamerikā es jau savā laikā biju ieminējies Adelaides teātra režisoram un aktierim M. Bumbierim. Viņš bija ieinteresēts. Doma bija satādīt ansambli no visiem Austrālijas teātriem (izņemot ALT), bet tālāk par runāšanu netikām. Bija par daudz grūti pārvaramu šķēršļu – lielle attālumi, darbs, piemērotas lugas trūkums utt.

Turnejas organizēšana būs manās rokās. Braucēji ir apzināti. Tie ir I. Sveilis, L. Veikina, A. un I. Apeļi, V. Līce, R. Ošiņa, I. Nīcis, J. Ķauķis, J. Grauds un es. Reizē ar lugu mēs uzvedīsim arī *Ziemeļamerikas Kaleidoskopu* ar manu skeču izlasi.

Lidmašīnas biļetes kārtos R. Ošiņa, kas strādā ceļojumu birojā. Lugas izvēle rada galvas sāpes.

Rūpes sagādā arī I. Nīcis. Viņa uzņēmums ir bankrotējis un kamēr bankrots nav likvidēts, Indulim neļaus izbraukt no Austrālijas. Bet tam vēl ir mazliet laika.

NEDAUDZ VĀRDOS

* Augusta mēnesī auto avārijā iet bojā SLVK diriģents J. Puisēns (1915–1970). Gadskārtējā balle tiek atlikta, bet gada beigās koris sarīko 15 gadu atceres koncertu. Kora vadību pārņem H. Rutups. Es no kora izstājos.

* Mana vecākā dēla futbolista karjera sākās ar viņa 7. dzīvības gadu un turpinājās līdz 40 gadu vecumam. Pāris gadus viņš pat spēlēja pie profesionāļiem.

Eiropas futbolu Austrālijā sauca tai laikā par *sokeru* (*soccer*) vai nicinošāk par *wog-ball* (*vogu* bumbu; *wog* – iebraucējs no Eiropas vai Āzijas, Āfrikas, arī iedzimtais)

Mans dēls bija skolā sadraudzējies ar austrāliešu zēnu, kas bija uzaicināts spēlēt sokeru kādā bērnu komandā. Mārcis aizbrauca līdzi, un tika tūlīt uz laukuma un ieskaitīts komandā. Tā nu man nākamās 10 gadus gandrīz katru svētdienu bija jāpavada pāris stundas futbola treniņos. Viņam bija tāds spēriens kā zirgam.

1970. gadā Mārča vienība bija iesitusi 54 vārtus, nevienus tai pašā laikā neielaižot. Vietējā avīzē *Bankstown Observer* rakstīts, ka viņam piešķirta balva par *izciliem sasniegumiem*, kas gan palika tikai uz papīra.

* Melburnas operešu ansamblis viesojas Sidnejā ar opereti *Grāfiene Morica*.

Karoga ienešana kopkoru koncertā 20. KD Brisbanē, 1970. g. Karogu nes Austris Biezaitis. No viņa pa labi – Laima Kūkuma. Attēls no Bērziņu ģimenes arhīva.

* Autokatastrofā ievainota SLT locekle T. Dzītare.

* Jaunajam mācību gadam SLB sestdienas skolā pieteikti 103 audzēkņi.

* Pertas Ev. lut. Pāvila draudzes svētdienas skola uzvedusi U. Siliņa lugu *Didzis un sargengēlis*.

* SLT Literārā sekcija atskatās uz 20 darba gadiem.

* SLB valdes priekšsēdis Mārtiņš Eduards Siliņš 30. novembrī līdz ar saviem 70 mūža gadiem varēja atcerēties arī savus gandrīz 45 skatuves darbam veltītus gadus.

* Divdesmitās Kultūras dienas, nu jau ceturto reizi Brisbanē izdodas lielas un skaistas, jubilejas svētku cienīgas. Rīcības komitejas priekšsēdis ir H. Oksis. Vienīgais mīnuss – ārkārtīgi lietais laiks un negaisi.

KD teātra izrādei Brisbanes dramatiskā kopa bija iestudējusi M. Zīverta *Pēdējā laiva*. Režisori: T. Lundbergs un A. Ozols. Recenzente M. Biezaite AL raksta, ka tā bijusi KD cienīga izrāde.

Aktīvais dalībnieku skaits ir 356, turklāt 213 no citām pilsētām. Apbrīnojami liels atlikums – \$2.480.

Siliņus pārstāv Mārtiņš vecākais, kurš nav vēl iztrūcis nevienās Kultūras dienās.

ES CAUR SAVU OBJEKTĪVU ŅEMU DABU – BEIGTU, DZĪVU...

Adelaides koklētāju un dziedātāju ansamblis Latvijas Universitātes 51. gada svētku atceres aktā Adelaidē, 1970. g. 27. septembrī. 1. r. no kr. – Jānis Veikerts, Māra Lasčuka, Miķelis Svilāns. 2. r. – Astra Veisberga, Anna Svilāne, Astra Meiere, Marija Tumule. Attēls no Bērziņu ģimenes arhīva.

Pertas latviešu dramatiskās kopas piemiņas balvas saņēmēji 1970. gadā. No kr. – Juris Pārups, Augusts Kudeika, Arvīds Zīle, Anna Lānska, Jūlijs Bernšteins, Dailonis Olmanis un Gunārs Kaģis. Attēls no Purvinsku ģimenes arhīva.

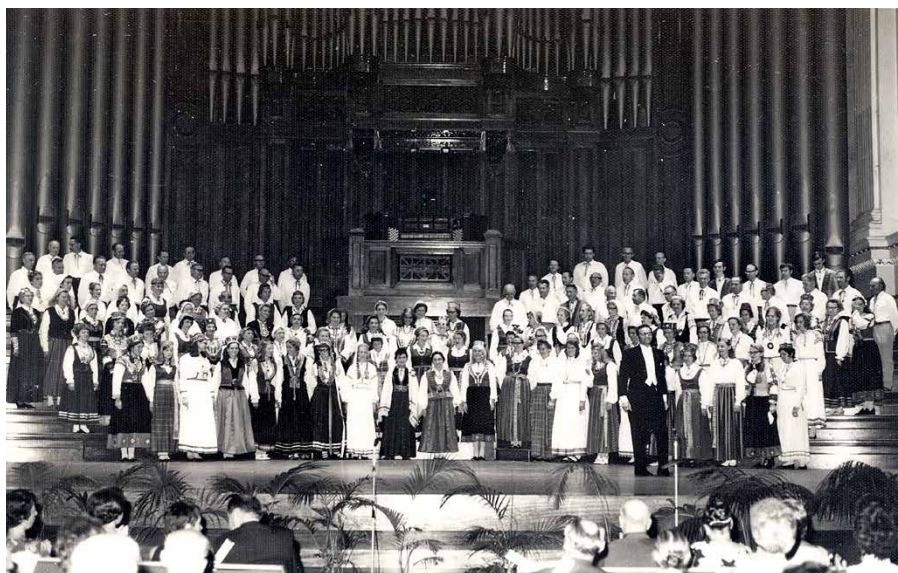
SLB valde, M. Siliņa 70. dzimšanas dienas atceres pasākumā, 1970. g. 30. novembrī. Sēd no kr. – neatpazīts, Fricis Lakševics, I. Berķe, valdes priekšsēdis Mārtiņš Siliņš, Aina Priedīte, Guntis Bērziņš. Stāv – neatpazīts, Vidvuds Koškins, Visvaldis Šics, Jānis Mačēns, Kārlis Berķis. Attēls no SLB arhīva.

11. Rakstnieku dienas Sidnejā, 1970. g. 1. r. no kr. – I. Bredrichs, B. Metuzāle, A. Zariņš, E. Dēliņš, V. Dulmanis, O. Lācis, E. Rozītis. Attēls no SLB Lit. sekcijas arhīva.

20. KD karoga pasniegšana 21. KD rīcības komitejas priekšsēdim, melburnietim Ziedonim Apsītīm (stāv labajā pusē). KD karogu nes Austris Biezaitis, pa labi no viņa Laima Kūkuma. Asistente kreisajā pusē neatpazīta. Attēls no Bērziņu ģimenes arhīva.

Kopkoris 20. KD koncerta laikā 1970. g. 30. decembrī. Diriģents Viktors Bendrups (Melburna). Attēls no Bērziņu ģimenes arhīva.

*Blessing and
Official Opening of
The Latvian Catholic Hall (Saules Nams)
123 The Crescent, Flemington, N.S.W.
16th August, 1970*

Katoļu nama iesvētīšana Sidnejas priekšpilsētā Haumbušā (*Homebush*) 1970. gada 16. augustā.

Anno 1971

**No vienas nakts sapnim līdz Kaleidoskopam –
Nedaudz vārdos – Es caur savu objektīvu ņemu dabu –
beigtu, dzīvu...**

Margarita un Ēriks Bieziši Mūzikas krātuves darbā 1971. g. maijā, Adelaidē. Šis ir Mūzikas krātuves pats sākums – Biezišu vēlākajā ēdamistabā, kur ģimenes grāmatu plaukti pamazām pildās ar MK materiāliem un personīgās grāmatas tiek vairāk un vairāk “izspiestas” uz citām telpām, līdz visa māja bija jāpārbūvē un jāpiemēro krātuves darbam. Attēls no Biezišu ģimenes arhīva.

NO VIENAS NAKTS SAPNIM LĪDZ KALEIDOSKOPAM

1971. gada februārī, uzvedot Raiņa *Vienas nakts sapnis – Rīgas ragana*, sezonu uzsāk SLT jaunatnes ansamblis. Režisore ir jaunā Māra Eihmane, vēlākā Eihmane-Rozīte.

Tam seko T. Stoparda komēdija *Kad istabā līst* un S. Beketa traģikomēdija *Godo gaidot*, ko apskatīsim atsevišķā nodaļā.

Augusta mēnesī uzved R. Blaumaņa *Ļaunais gars*, K. Gulberga režijā. Skatuvi iekārtojuši J. Čečins un L. Krīva. Šī ir Induļa Nīča pēdējā uzstāšanās. Pirmoreiz lugā piedalās viņa dēls Uldis, kas vēlāk daudz spēlē pie austrāliešiem līdz pat viņa pāragrai nāvei. Indulis Janča lomā saņem no recenzenta K. Freimaņa ļoti labas atsauksmes. (Freimanis K. Problēmu spēle. AL, 1971. g. augusts)

SLT jaunatnes ansamblis uzved R. Blaumaņa *Zagli*, K. Gulberga režijā. Skatuvi iekārtojuši J. Čečins un L. Krīva. Visbeidzot *Kaleidoskops 1971*.

Mēs uzvedam L. Veikinas tulkoto un režisēto T. Stoparda lugu *Kad istabā līst* (*Enter a free man*). Režisore – L. Veikina, dekorators – V. Aleidzāns. Sākām jau mēģināt. Viss gāja labi līdz tam laikam, kad manās rokās nonāca luga angļu valodā. Es biju pārsteigts – Lijas Reilijs nebija Stoparda Reilijs. Ilgi gudroju, kā darīt, lai vilks būtu paēdis un kaza dzīva, bet iznāca tā, ka viena palika pusdzīva un otrs pusēdis.

Es nezinu, cik cieši Lija turas pie autora teksta. Viņas tulkojumi ir vienmēr uzteikti, bet tas varētu būt arī valodas pēc. Stoparda gadījumā Reilija teksts bija tulkots aptuveni.

Es savos tulkojumos turos pie autora teksta, cik cieši vien iespējams. Dažkārt iznāk sēdēt pie viena teikuma ilgu laiku, bet manā uztverē es esmu autoram to parādā. Es pārtulkoju no Railija teksta dažas lappuses un sāku mēģinājumā par to runāt.

Lija: *Vai jūs tiešām nedzirdat, ka teksts tagad skan kā no diviem gabaliem?* Pro-tams, viņai ir taisnība. Vai nu jāpārskata viss Railija teksts, vai jāatstāj kā ir. Lija man saka: *Nu tulko lugu tu!*

Es atsakos, jo zinu, ka tas saskaldīs ansambli divās daļās. Būs līdzīga situācija kā ar *Ķemermiestiņu*. Beidzot vienojamies, ka es pārtulkošu par jaunu savu tekstu un tad salīdzināsim abus tekstus teikumu pa teikumam. Indulis būs šķērējtiesnesis, ne

T. Stoparda *Kad istabā līst (Enter a free man)* SLT uzvedumā 1971. g. No kr. – I. Nīcis (Harijs), R. Ošiņa (Karmena), U. Siliņš (Railijs), I. Apelis (matrozis). Attēls no A. Apeles personīgā arhīva.

jau nu ideāla persona šai lomai. Tā arī notika.

K. Freimanis par mūsu izrādi raksta:

Izrāde bija skaļa, robusta, vitāla. Kad katrs aktieris bieži vien mēģināja uzmanību pievērst sev. Krogus skati bija visumā slavējami. Samazinātā spēles telpa saveda aktierus tuvāk. Rezultātā redzējām interesantas divspēles, varbūt kā spilgtākās minot Railija (U. Siliņš) un Florences (A. Apele) un matroža (I. Apelis) trio.

Tāpat efektīgs bija 3.cēliena skats, kur ciniskais Harijs (I. Nīcis) iznīcina Railija "izgudrojumu"(...) U. Siliņš spēlēja Railiju ar robusta humora izjūtu. Traģikomiskā stīga bija visumā labi izveidota. Bija tīkamas balss variācijas sapņu brīžos un iekšēja degsme, kad "cilvēks gribēja nokratīt savas ķēdes un sākt dzīvot", būt brīvs.

Lija Veikina tēloja Railija sievu kā traģisku personu un publikai sametās viņas žēl (...) Tas nav pārmetums režisorei L. Veikinai, jo Railija sievas tekstā ir pietiekami daudz materiāla, lai attaisnotu tādu spēles veidu, kādu redzējām izrādē. Iebilst var tikai to, ka modernā komēdijā gribas redzēt ko citu, ne laika rata pagriežumu atpakaļ par 70 gadiem. (Freimanis K. Robusta un vitāla izrāde. AL, 1971. g. marts)

Ar šo izrādi Ruta Ošiņa (Karmena) atzīmēja savu 10 gadu darbības jubileju. Jāpiezīmē, ka Karmena Stoparda lugā ir vīrietis – transvestīts.

Ko vēl saka K. Freimanis? *Lugu lieliski tulkojusi režisore L. Veikina. Domāju, ka Lija jutās gandarīta.*

Kaut arī luga braucienam nav izvēlēta, domājam ka tā varētu būt *Kad istabā līst*. Tā ir piemērota mūsu braucēju skaitam un spējām.

Ziņa par lugas izvēli jau parādās AL: *SLT ansamblis ASV un Kanādas turnejā dosies ar Stoparda lugu Kad istabā līst*. Es savukārt ievietoju paskaidrojumu, ka tas neatbilst patiesībai un ka braucēju grupa nekādu lēmumu nav pieņēmusi, ne arī pieņems tuvākā laikā.

Maijā es sniedzu interviju AL, ka turnejas plānošana jau ir iegājusi operatīvā stadijā un ka mēs viesosimies deviņās pilsētās. Luga nav vēl izvēlēta, bet tas jāizdara līdz jūlija beigām. *Turnejā mēs esam paredzējuši ieņemt ap \$ 12.000, kas apmēram segtu mūsu izdevumus.*

Un ko es lasu avīzē? Manis teiktais ir sagrozīts!

Turnejā mēs esam paredzējuši ieņemt ap \$12.000, kas apmēram segtu mūsu izdevumus. Apstākļu pazinēji gan domā, ka iegūt šādu summu ir pilnīgi neiespējami, bet to jau vēlāk rādīs pats ceļojums.

Izlasījis interviju, es kļūstu pavisam errīgs. Lido mazais pasta balodītis uz AL:

Izlasīju rakstu AL 1077 nr. "Cer savākt \$12.000" un nobrīnījos par vienu teikumu, kas piedēvēts man, bet ko es neesmu teicis, proti: "Apstākļu pazinēji domā, ka iegūt tādu summu ir pilnīgi neiespējami." Lai kaut ko tādu sacītu, apstākļu pazinējam būtu jāzina biļešu cena, kas vēl nekur nav publicēta. Viņam arī būtu jāzina caurmēra apmeklētāju skaits katrā centrā, tāpat izrāžu skaits un citi faktori.

Ja redakcija šai lietā izsaka savas domas, nevienam nevar būt nekādu iebildumu, bet man noteikti ir iebildumi, ja šo lietu piedēvē man. Izklusās, ka es būtu kāds sapņotājs, kas neklausās uz apstākļu pazinējiem, bet būvē sapņu pilis.

Jā, visas zīmes rādīja, ka *Kad istabā līst* varētu būt turnejas luga, bet tad saslīma I. Nīcis.

Mums nenāca ne prātā, cik maz laika viņam atlicis. Augustā Indulis vēl spēlēja *Ļaunajā garā* un 18. novembrī – ardievu, pasaulīt!

Indulim bija limfas vēzis. Viņam izoperēja padusē limfas dziedzerus, bet bija jau par vēlu. Kamēr Indulis gulēja slimnīcā, es no darba pusdienas laikā gāju viņu apmeklēt.

Viņa veselības stāvoklis liecināja, ka mēs nevaram riskēt un paļauties uz Induļa līdzdalību. Ar smagu sirdi es sāku ar viņu šo lietu pārcilāt. Indulis piekrita, ka būtu negudri ar viņu rēķināties.

Tas mums bija zaudējums, jo Induļa pozitīvisms mēdza pielipt arī ansamblim. Vēlāk turnejas laikā tas pietrūka. A. Apele man pārmeta, ka tādas runas nav nākušas par labu Induļa veselībai. Protams, ka nē, bet tad Anita nebija atbildīga par turneju.

Līdz ar to *Kad istabā līst* bija automatiski svītrotas no spēlējamu lugu saraksta.

S. Beketa luga *Godot gaidot* (*An attendant Godot*) bija viens no lieliskāka-

jiem uzvedumiem SLT vēsturē. No franču valodas tulkojusi R. Ķikure. Režisors – K. Gulbergs, kurš ir arī starp tēlotājiem, pārējie L. Zemgale, J. Ķauķis, K. Ābeltiņš. Visi lieliski savās lomās. Vēl jāatzīmē izcilās V. Spoģes-Erdmanes dekorācijas. Bet *Godo gaidot* ir absurda teātris. A. Zariņš raksta:

Latviskajai dzīves ziņai dzīves bezjēdzības jēdziens ir svešs. Absurdistus raksturo ne tikai lugas saturs un ideja, bet jo vairāk stils, kas ietver simbolus, metafiziku un ironiju. Šie pēdējie ir trīs drāmas elementi, kas raksturo absurdo teātri, prasa skatītāja garīgu piepūli.

Par spīti tam, ka SLT bija centies publiku sistematiski iepazīstināt ar absurdo teātri, daži skatītāji atstāja zāli jau pirmajā cēlienā. Kad šo lugu izrādīja 11. TF Melburnā, tā izraisīja plašu publikas diskusiju, kas pārsniedās uz laikraksta lasītāju vēstuļu nodaļu. Brēka bija vēl lielāka nekā pēc Blaumaņa “Indrānu” modernā inscenējuma. Daži rakstītāji SLT izrādi uzskatīja kā Trojas zirgu, lai sabiedrībā iefiltrētu komūnismu (!!!) (Zariņš A. Treji Vārti. 1990. g., nr. 137)

Zariņam taisnība. Liela daļa no mūsu sabiedrības bija pilnīgi apmāta ar komūnistu meklēšanu un saskatīja *red under every bed* (komūnistu zem katras gultas). Cik atceros viens korespondents minēja kā piemēru tēlotāja vārdu *Vla-di-mir*, kas nozīmējot *gaisma no austrumiem*. Nekāda gaisma no austrumiem gan Vladimirā nebija saskatāma. *Vladimir* nozīmē: *miera valdnieks*.

Paldies Dievam, ka TF vērtētāju komisijā nebija Trojas zirga meklētāju. SLT saņēma paijas par: 1) labāko ansambli; 2) labāko režisoru; 3) labāko vīriešu galveno lomu – K. Gulbergs; 4) labāko palīglomu vīriešiem – K. Ābeltiņš un J. Ķauķis.

Arī es tiku ierauts Trojas zirga manēžā, un Lasītāju vēstuļu sadaļā man iznāca vārdu apmaiņa ar melburnieti J. Lazdiņu. Viņa pirmo vēstuli es citādi nevaru nodēvēt, kā par muļķīgu. Diemžēl, tā nav man saglabājusies, bet to komentē arī Māra Kalniete.

Mana atbilde J. Lazdiņam:

Arī es jūtos tāpat kā J. L. Melburnā (sk. lasītāja vēstuli Kurp tēmē festivāls? AL 1086. n-rā), lai gan es esmu cieties krietni ilgāk nekā cienītais rakstītājs. Es klusēju, jo citādi man varēja pierakstīt nenovīdību, skaudību un tīkošanu pēc nepelnītiem lauriem, bet tagad jūtu, ka kritizētāju vēstuļu rindai ir laiks pievienot arī manējo.

Proti, priekš 6–7 gadiem es tēloju Malvolio lugā Divpadsmitā nakts, ar ko SLT piedalījās TF. Man bija no žūrijas komisijas sadots tik daudz punktu, ka es skrēju pārējiem aktieriem pa priekšu kā sacīkšu zirgs. (...) Un kas notika? (...) “Labāko aktieri” dabūja Graudu Gusts! Ja jau cilvēks nevar vinnēt pats savā pilsētā, tad kaut kur kaut kas nav kārtībā. Es ar Gustu nerunāju kādus 4 gadus, kamēr man atausa gaisma, ka viņš tur nemaz nebija vainīgs. Vainīga bija žūrijas komisija, kur ALT bija dabūjis iekšā pāris savus cilvēkus (...) Es domāju, visiem skatītājiem šodien ir skaidrs, ka žūrijas lieta ir gigantiska bodīte. Kāpēc SLT visus šos gadus ir rausis Paijas? Atbilde ir vienkārša: sidnejieši sastāda žūrijas komisijas. Mūsu žūristi ir par

šiem gadiem tā uztrenēti, ka SLT var TF nospēlēt lugu ar trīs mēģinājumiem un tāpat noslaucīs opozīciju kā ar slotu.

Es pilnīgi piekrītu J. L., ka “ja balvu būtu saņēmis kāds no “aizmirstā” teātra, mākslas augstais princips netiktu ar to iedragāts” Bet, vai sportā nenotiek tādas pašas netaisnības? Olimpiskās spēlēs piedalās tūkstošiem sportistu, bet cik no viņiem saņem medaļas? Tikai pirmie trīs katrā disciplīnā.

1968. g. olimpiskajās sacensībās kādas mazas valsteles sportisti piedalījās gandrīz visās disciplīnās un konsekventi ierindojās beidzamajā vietā. Viens no tās peldētājiem jau pēc 25 metriem sāka slīkt! Vai nebūtu brīnišķīgi, ja viņš par savām pūlēm dabūtu, teiksim, bronzas medaļu? Kas par ierosmi pārējiem, ne tik izciliem peldoņiem. Citi teiktu: ja jau tagad tāds dabū medaļu, kādus pagodinājumus viņš neizpelnīsies, kad iemācīsies peldēt!

Lūdzu nevilkst te nekādas paralēles ar “aizmirsto” teātri, par kura sniegumu, to neredzējis, es nevaru spriest. Es gan gribu pasvītrot, ka medaļu un Paiju piešķiršana vienmēr tikai labākajiem no tautas viedokļa nav pareiza.

Bet kā īstenot J. L. izteikto Paiju sadales ideju? Manuprāt – un es šai jautājumā nebūt neesmu autoritāte – žūrijas komisija būtu pavisam jāatmet un labākā aktiera, “atbalstītāja” lomas tēlotāja, režisora tituli jāpiešķir katram ansamblim rotācijas kārtībā, pat ja tas attiecīgā festivālā nepiedalītos. (...)

Kas attiecas uz sidnejiešu izvēlēto lugu šai festivālā, es tur maz ko saprotu, izņemot to, ka Ķauku Jānim bija problema ar zābakiem. J. L. man mazliet pavēra acis, ka visu šo lietu var pārcelt arī politiskā plāksnē. Ja to iztulko tā, tad man jāpiekrīt, ka cilindrs Pozzo nepiederējās – vajadzēja žokejniecu. Bet es viņu kaut kā neredzu ar sirpi un āmuru kaklā (...). Mēs nedrīkstam aizmirst 700 gadus zem vāciešiem. Taisīt Pozzo ar sirpi un āmuru priekšā un krustu uz muguras būtu no režijas viedokļa tā kā drusku par daudz, vai ne? (Siliņš U. Gigantiska bodīte. AL, 1971. g., nr. 1098)

J. Lazdiņa Lasītāja vēstule:

Ir jau pieredzēts, ka briesmu brīžos palīdzību sniedz jokdaris. Tas taisa karātavu humoru, saduļķo ūdeņus un, kamēr citi vairs nesaredz, pats izvelk “savu zivteli”.

Tāda sajūta uz mācās izlasot sidnejieša U. Siliņa vēstuli Gigantiska bodīte (AL 1098.n-rā), kura viņš savdabīgi “ventilē” manu rakstu Kurp tēmē festivāls?

Nemēģināšu zīlēt, kuri no cienījamā rakstītāja teikumiem pieder humoram, satīrai un kuri nopietnībai. Reizē arī labam meistaram šādos gadījumos notiek pa miseklim. Te daži pamanītie.

(Pie saviem misekļiem es tuvāk nepakavēšos. Lazdiņa teiktais ir semantiski nieki, vai arī viņš komentē lietas, ko es neesmu teicis.)

Pilnīgi pievienojos U. Siliņa domai, ka lugai Godo gaidot var būt arī citi iztulkojumi, meklējot tās idejisko saturu. Viens no tiem jau parādījies arī AL slejās. Tas ir ģimnāzijas skolotāja L. Beinerta atzinums, ka lugā ietverts komunistu partijas īsais kurss. Iepazīstot lugu angļu valodā (Samuel Becket – Waiting for Godot), jāsaka,

ka Beinerta uzskatiem ir stingrs pamats. Teksts kopumā ņemts, ir uzmundrinājums Padomju Krievijai un sarkanajām padomju tautām, bet pret visiem pārējiem tas ir izsmieklis un biedinājums.

(...) Vai nav meistariski tverta ideja nezinātāju psihiskai tuvināšanai sarkanai maskaviešu "labklājībai". (...)

Šoreiz mūsu priekšā ir "mākslas gabals", kur autors propagandētās valsts varas interesēs izdomā viltojumus un lielo dzīves patiesību sakroplo līdz nepazīšanai; viss tas pasniegts tik aizplīvuroti, ka skatītājs, izrādes baudītājs, to pat nepamana.

Vai te māksla nav nonivelēta līdz paklausīgai kalponītei, kas savā pavadā ievie Trojas zirgu skatītāja brīvības cietoksnī?!

J. Lazdiņš, Melburnā

(Lazdiņš J. Vai Trojas zirgs festivālā. AL, 1971. g. augusts)

Mana Lasītāja vēstule:

Es vēl nekādu briesmu brīžus (sk. J. Lazdiņa vēstuli Vai Trojas zirgs festivālā, AL 1092.n-rā), par spīti atsevišķu personu jeb "zinātāju" radītai inkvizīcijas gaisotnei, neredzu.

J. Lazdiņš ir mani sapratis pavisam labi, jo viņš savu uzbrukumu pret balvu sadali teātra festivālā vairs neturpina. (...)

Man no pirmās J. L. vēstules nelikās, ka viņš apšaubā vērtēšanas komisijas locekļu objektivitāti un kompetenci, bet tikai protestē pret to, ka balvu piešķir attiecīgā teātra festivāla labākajam ansamblim. Šai punktā es J. L. loģiku vienkārši nesaprotu. Vai nu balvu piešķir tam, kam tā pienākas, vai nepiešķir nevienam.

Kas attiecas uz komunistu meklēšanu, tad tā, šķiet, iegājusi galējībā. Ņemsim kaut vai V. Dreiberģa vēstuli no Pertas par to, ka Magda Veide sava koncerta laikā turējusi rokā sarkanu kabatas lakatiņu, kas rakstītājam licis domāt par komūnismu. Domāju, ka J. L. man piekritīs, ka tas jau norāda uz vajāšanas māniju vai fiksāciju zināmā virzienā.

Noskatījos S. Beketa lugas Godo gaidot izrādi kopā ar citiem skatītājiem, un 99,9% no mums par prātā neienāca, ka mēs skatāmies partijas īso kursu. Protams, ka katrs var tulkot lugu kā vēlas, bet pašlaik, liekas, koncentrēts mēģinājums uzspiest domu, ka Godo gaidot bijusi komūnisma manifestācija, (SLT šo lugu izvēlējās tikai viena iemesla dēļ – tā ir laba luga. Tas viss) Konsekventi SLT tiek padarīts par piekto kolonnu. Trojas zirgu taču ievie ar zināmu nodomu, vai ne? Vai mēs nākamās nedēļas lasītāju vēstulēs lasīsim, ka SLT aktieri un režisori ir komunisti? Mani tas faktiski vairs nepārsteigtu. (Siliņš U. Vajāšanas mānija, ne Trojas zirgs, AL, 1971. g. septembrī).

Man nāk palīgā Melburnas AL recenzente M. Kalniete:

Polemika par teātri, festivālu, lugām būtu laba lieta, bet J. Lazdiņa vēstule AL 1092. n-rā ir jau kaut kur aiz samēra robežām. J. Lazdiņš iesāk ar aizrādījumu

U. Siliņam, ka viņa aktiera salīdzinājums ar sportistu esot nepiemērots, bet J. Lazdiņš pats savā pirmajā vēstulē AL 1086. n-rā taču – gluži nepiedienīgi – ierosināja, lai aktierim kā cirkus klaunam atsevišķi vērtētu mīmiku, žestus u.c. Skatuves tēls ir veselums, ko aktieris radījis ar savu fizisko un garīgo kapacitāti. Sadalīt to (...) sīkdaļās būtu tas pats, kas, piemēram, gleznu sadalīt audeklā, krāsās, lietotajās otās un tamlīdzīgi.(...) Tālāk Lazdiņš norāj Siliņu par Latvijas vēstures nezināšanu un vārda politika nepareizu lietošanu. No pagarā paskaidrojuma mans prāts (...) neko gudrāks nekļuva.

Nevaru te īsti runāt ne līdzi, ne pretī, jo jāatzīstas, ka par partijas kursu man nav ne mazākās jēgas. Man vēl tagad nav skaidrs, kādu vārdu U. Siliņam vajadzēja lietot attiecīgā jēdziena apzīmēšanai.

Beidzot J. Lazdiņš plaši izklāsta savu (no L. Beinerta patapināto) lugas Godo gaidot ideoloģisko tulkojumu, nobeidgams to ar saviem pārmetumiem, – kam? Jādomā, ka Samuelam Beketam, lai gan Lazdiņš runā tikai par lugu un autoru nepiemin. Šai lugai var rast neskaitāmus tulkojumus. (...) Tātad nebūtu iebildumi, ja J. Lazdiņš to tulkotu pēc savas patikas un saprašanas, bet aizvaino viņa kategoriskā nostāja, ar kādu viņš savus uzskatus uzspiež lasītājiem kā drošu faktu.

Samuels Bekets ir akadēmiķis, kulturālās pasaules intelektuālis, izsmalcināts kosmopolīts. (...) Nav dzirdēts, ka Bekets jebkad būtu bijis ieinteresēts komūnismā. (...) Te nu vajadzētu beigt, bet urda vēl viena neskaidrība J. Lazdiņa bargajā pārmetumā: ja nu viss tas nelabums tik labi apslēpts glītās noskaņās un dialogos, ka visi tikai bauda virskārtas apstrādājumu un nekā nesaprot, tad jau nekāds ļaunums nevienam nav noticis.

Arī J. Lazdiņš pats savā pirmajā vēstulē risināja pavisam citu ideoloģiju, pat pārmezdam režisoram, ka tas nebija izrādi iekārtojis pēc J. Lazdiņa izpratnes. Un pat vēl īsā kuras speciālisti – paši padomju gudrie – vēl nav atklājuši šo vērtību un muļķīgā kārtā Beketu nemaz lāga nemīlē. (...)

Māra Kalniete, Melburnā.

(Kalniete M. Bekets un īsais kurss. AL, 1971. g. augusts)

Lai pildās nams kā bišu strops.

Klāt Kaleidoskops!

SLT vēsturē Spārnotie gadi K. Freimanis ir piedēvētas šādas rindas, bez norādes uz publikācijas avotu:

Diemžēl sidnejiešiem šoreiz pašiem par sevi iznāca maz pasmieties. Ne jau Siliņa žēlastības vai nespējas dēļ, bet tāpēc, ka šo Kaleidoskopu SLT 1972. gadā vedīs kā ciema kukuli uz ASV un Kanadu, un tur nu nevarēja kā pašmāju pirti pērties. Tādēļ autors vietējo aktualitāšu vietā pasmējās par pasaulē izkaisīto latviešu trimdinieku nedienām. No “smalkajām kaitēm” mēs neesam pasargāti ne Austrālijā, ne aizjūrā. Tāpat mums visiem vēl atmiņā atplauksnā DP laiki.

Šis bija atkal citāds Kaleidoskops. Parasto desmitu aktieru vietā bija tikai septiņi, tērpti melnā, darbīgi un mērķtiecīgi kā renesanses laikmetā ceļojošie spēlmaņi.

No ilgā atvaļinājuma bija atgriezies režisors Imants Sveilis. Rezultātā skaidri iezīmētas situācijas, patīkama skatuves priekšas apspēlēšana, tāds neierasts stiegrums, salīdzinot ar citiem vaļīgajiem kaleidoskopiem, kur momenta improvizācija spēlēja tik lielu lomu, un aktieris reizēm bija kā izšauta raķete, kam sakari ar kontroles centru ir pārtrūkuši. Sufliere gandrīz nebija vajadzīga.

Palika tikai parastās gramatiskās kļūdas, no kurām mēs laikam nekad netiksim īsti vaļā kā suns no blusām (...) Tā kā aktieri kritikas nelasa, vai, lūdzu, kāds to viņiem varētu pateikt?

Patika V. Aleidzāna dekorācijas, kas bija interesanti abstraktas un tik funkcionālas skatos ar Šekspīru. Ja kāds iebilstu, ka abstraktas dekorācijas nesaderas ar izrādē izturēto, viegli pacelto realistisko spēli, tad tāds ir vecmodīgs un pieder izmirstošiem tīrā formas teātra snobiem. Mūsu dienās viss pieder ar visu, ja tikai tas nav garlaicīgs vai sentimentāls. Un tomēr savā prātā es būtu dekorācijas kvadrātos iezīmējis kaut ko, kam ir sakars ar šo Kaleidoskopu, varbūt mazo mājiņu, voblu, bet ne abstraktas spirāles. Garšas lieta. J. Grauds bija uzmanīgs gaismotājs, un skaņu efekti – interesanti.

Autora U. Siliņa skats kļuvis dziļāks, universālāks. Mūs pagalmā nav tikai bērni, vaļa, mazā mājiņa un pudeles. Personīgā satīra aprobežojās ar Rodzi-Ķīseli un Svilānu, pašu cilvēkiem, kas, protams, smēja mums līdzī. Šajā Kaleidoskopā vērojām gandrīz kā Albija lugā, kā cilvēki viens otru saplēš gabalos, lieliski uzrakstītās “Sudrabbkāzās”. Skečs “Jaunatne un mēs” sastāvēja gandrīz no apstaigas pa latviešu literatūru, tik asprātīgs, ka publika smējās vienā gabalā. Un kur tad jaukā situāciju komēdija skečos “Pie ārsta” un “Romeo un Jūlija”.

Ne tik labi patika dziesmas un kustības, kas pie tām pieder. Viss šķita par naivu, vecmodīgu. Bez neviena sinkopēta ritma un krāsaina moderna akorda. Aktieru kustības jau iepriekš varēja uzminēt. Gribētos, kā autors saka, vairāk “solistisku” priekšnesumu ar lielāku “umfu”. Tāds uz brīdi iedzirkstījās pašā sākumā. Ķīniešu danci izglāba interesantais grupējums (rīsa ēdājs vidū) un orientālie smaidi. Asprātīgais teksts padarīja interesantu pēdējo dziesmu – par dzimteni, kam pamatā bija milti.

Patika gandrīz klasiskā vienkāršība ar krēslu pārvietošanu, bet arī te varēja ienest vairāk kustību, vairāk izdomu kā klanīšanos vien. Tā visumā pastrādāšana ar “creative movement” un dzeza baletu nebūtu kaitējusi.

Uldis Siliņš tagad spēlē labāk kā jebkad. Viņa lomu atdošana dzirkstī ar humoru, spēja izjust vajadzīgo tempu ar publiku un aktiera māku. Viņš bija biedrs Vāgūzis no Pad. Savienības (lielisks krievu akcents), komunistu meklētājs, noslēpumains un baismīgs, dedzīgais Pušķa kungs ar ideju kā mācīt literatūru mūsu bērniem, Svingali ar daudzām sejām vienā skečā vien, nelūgtais viesis Rokfellers, robusts dzērājs, jūsmīgais teicējs “DP potpurijam”, režisors “Romeo un Jūlijā”. Šis bija Siliņa

Kaleidoskops 1971 SLT uzvedumā. Aina no skeča Voblas No kr. – R. Ošiņa (Intervētāja) un U. Siliņš (Profesors Vāgūzis). Attēls no A. Apeles personīgā arhīva.

Kaleidoskops vārda pilnā nozīmē.

Arī pārējie aktieri pastāvīgi mainīja savas “maskas”. Patika viņi visi: Anita Apele (lieliska mēmā spēle ārsta pieņemamā istabā ar veselu galeriju dažādām sievām), Valda Līce (niknā skolotāja; bagāta spēle, veidojot gaišreģi Svāmi), Ruta Ošiņa (nelaimīga intervētāja; raudulīga jauna sieva), Lija Veikina (interesanta sieva; Tībalds), Ivars Apelis (jaukajā skatā kā Svilāns un Romeo), Jānis Kauķis (lielisks garu novērotājs; mazās mājiņas pārdevējs ar principiem – sēdi tagad un maksā vēlāk; nelaimīgais Sviķis; Bleķītis ārsta pieņemamā telpā).“

Pirmajā cēlienā zāle bija vienos smieklos. Otrajā to bija mazāk (vai teksts nebija par garu?), un trešajā cēlienā smējāties atkal.

Labs Kaleidoskops. (Freimanis K. Labs kaleidoskops. AL, 1971. g. decembris)

Interesants bija tērpu maiņas atrisinājums, mainot tikai detaļas, tāpēc aktieri visos skečos labi iekļāvās Viktora Aleidzāna plāksņu fragmentu veidotajā skatuves ietērpā, kas bija interesanti abstrakts un tik funkcionāls skatos. (Zariņš A. Treji Vārti, 1990. g., nr. 137)

Mūsu Elga Rodze-Ķīsele aktīvi darbojas Liberāļu partijā un dodas pat uz Vjetnamu pie austrāliešu karavīriem stāstīt par komūnisma briesmām. Protams, tādu gadījumu nevarēja atstāt neatzīmētu. Elgu ļoti labi varēja imitēt Lija Veikina.

Elga:

*Kur tik tiek vēl sists
Nost kāds komūnists,
Tur es klāt arī
Propogandas darbu darīt.
Manillā, Taivanā,
Man ievērojams vārds,
Saigonā arī
Uz mani klausās lieli bari,
Runas un lekcijas
Un vivisekcijas.
Ar kaujas saucieniem
Un tāliem braucieniem
Ir daudz kas paveikt spēts.*

Koris:

*Hip, hip, hip, hurei, hurei, hurei
Skan Rodzei-Ķīselei,
Kas gan vēl no letiņiem
Tā izdarīt to spēj?
Kaut ar avīzēs viens raud:
Viņa brauc par vanag'naud',
Bet mums nav vis jāskauž,
Bet sekmes jāvēlē!*

Elga:

*Vai kāds pravietis
Ir tāds piedzimis,
Kas dedzināts nav gunīs
Vai citādi kā sunīts?
Kas man, ka ieēdies
Uz mani latvju klāns,
Ja stāv aiz manis
Sonja un Viljams Mekmāns*?
Es tieku lamāta
Bez kāda pamata.
Ir ar naudu grūtība,
Bet man sava sūtība,
Kaut ar nav amata.*

Koris:

Hip, hip, hip, hurei, hurei, hurei
Skan Rodzei-Ķīselei, utt

* Billijs Mekmāns (*William McMahon*) bija viens no sliktākiem Austrālijas ministru prezidentiem (*prime minister*) un ātri pazaudēja savu posteni. Viņš bija noprecējies 57 gadu vecumā jaunai, skaistai sievai – Sonju. Elga bija sapazinusies ar Sonju. Kad iepriekšējais min. prezidents Džons Gortons nobalsoja pats pret sevi Liberāļu parlamentāriešu sēdē, kas bija sasaukta, lai izšķirtu kurš no kandidātiem ieņems valsts vadītāja vietu, viņa vietā nāca Billijs, kam bija mazs runas un paliels dzirdes traucējums. Viņam bija lielas ausis. Viens no viņa pretiniekiem par Billiju parlamentā izteicās, ka viņš izskatās kā folksvāģis ar atvērtām priekšējām durvīm.

Elga bija pierunājusi Billija *uzvaras uzrunā* vēlētājiem ievietot vienu teikumu, kas patika visiem baltiešu bēgļiem. Diemžēl neatceros, kāds tas bija.

1971. gadā pie mums viesojās arī *Čikāgas Piecīši*. Protams, ka es atzīmēju viņu viesošanos *Kaleidoskopā* ar dziesmu.

Bija tāda neērta situācija, jo viņi bija atnākuši uz mūsu mēģinājumu un filmēja. Te tā ir.

*No Čikāgas, no Čikāgas,
Kad Piecīši šurp brauc,
Tad visa tauta gavilē
Un vienā balsī sauc:
Tiem sniegums pirmās klases,
Jau tūkstots stāv pie kases,
Kad dzied tie vecās ziņģītes
Ei, pumpiņrasasā!*

*Ak, piecīti, ak, piecīti
Vai kādam tu vēl svešs?
Savs skuķis, trīsas ģitāres
Un mikrofonu mežs!
Un visiem zūd no sejām smīns,
Kad saldi nograb tamburīns,
Kad dzied tie vecās ziņģītes
Ei, pumpiņrasasā.*

*Kad potpūrijās vecās
Vairs netiek klausīties,*

*Uz durvīm guris skatītājs
Kad sāk jau ausīties,
Bet, pirms līdz durvīm ticis viņš,
Tiek iztaisīts mazs humorīnš,
Kad dzied tie vecās ziņģītes
Ei, pumpiņrasasā!*

– Uzmini, kas man rokā?
– Klavieres.
– Ē, tu nolūrēji.

*Tā Legzdiņš glābj ar grāciju
Ik katru situāciju,
Kad dzied tie vecās ziņģītes
Ei, pumpiņrasasā.*

Piedod, Albert!

Ar šo *Kaleidoskopu* mēs viesojāmies arī Kanberā, kur mūs uzņēma ļoti atsaucīgi.
L. Kokle par izrādi presē raksta:

Nezināju, ka vēsie kanberieši var tik gardi smieties. Vēl tagad rakstot jāsmaida, atceroties kā Siliņa krievs Latvijā samaina voblas mazuļus ar koksagīza sēklām, pirmos iestāda zemē, bet sēklas saber Daugavā, sarkanarmiešu korim dziedot Ei, juchņem. Izrādes beigās māksliniekus sumināja aplausiem un ziedu veltēm. (Kokle L. AL, 1972. g. 18. janvāris)

Šī viesošanās ir mistērija, jo nekur nevaru presē atrast, kad mēs esam tur uzstājušies.

Jūlija mēnesī Sidnejā viesojas Sanfrancisko Mazais teātris ar Jana de Hartoga komēdiju *Debesgulta*, A. Eglīša īslugu *Māris un Baiba* un E. Albija viencēlienu *Zvēru dārzs*.

NEDAUDZ VĀRDOS

* 1971. gada Kultūras dienas, 21. pēc kārtas, tika svinētas Melburnā. Rīcības komitejas priekšsēdis ir Z. Apsītis.

Plašākais sarīkojums bija Tautas deju uzvedums Meijera brīvdabas estrādē ar 300 dejotājiem. Kopkoru koncerts bija pulcējis 200 dziedātāju no 12 Austrālijas latviešu

Laimons un Brigita Siliņi viesojas Sidnejā. No kr. – J. Ronis, B. Siliņa, I. Sveilis, R. Ošiņa, L. Siliņš, L. Veikina, U. Siliņš. Attēls no Ulda Siliņa personīgā arhīva.

koriem.

KD teātra izrādei komiteja bija izvēlējusies A. Eglīša komēdiju *Bezkaunīgie veči*, režisora P. Elsīņa vadībā. Inscinējuma ilgums pietuvojās 5 stundām.

Kultūras dienu noslēguma ballē priecājās 1200 viesu, vēl 400 jaunieši pulcējās LN zālē. Es sēžu mājās.

* Miruši: komponists, zinātnieks Dr. L. Slaucītājs (1899–1971), dziedone O. Pijola (+1971) un aktieris I. Nīcis (1921–1971).

ES CAUR SAVU OBJEKTĪVU, NĒMU DABU – BEIGTU DZĪVU...

NAME NOM		DESCRIPTION SIGNALEMENT	
Uldis SILINS			
Place and Date of Birth Lieu et Date de Naissance		Riga Latvia 26 Jan 1930	
Height Taille	6 feet - inches	Colour of Eyes Couleur des Yeux	Blue
Colour of Hair Couleur des Cheveux		Dark Blond Visible Peculiarities Signes Particuliers	
CHILDREN ENFANTS			
Name Nom	Place and Date of Birth Lieu et Date de Naissance		
	X X X		

PHOTOGRAPH OF BEARER PHOTOGRAPHIE DU TITULAIRE		Issued at Délivré à	
		Sydney	
		on 25 Aug 1971 le	
and valid for five (5) years therefrom. et valable pour cinq (5) ans à partir de cette date.		An Officer duly authorized under Section 7 of the Passports Act 1938-1966	
SIGNATURE OF BEARER SIGNATURE DU TITULAIRE			

Ulda Siliņa 1971. gadā izdotā pase ar atzīmēm par derīguma termiņa izbeigšanos.
No Ulda Siliņa personīgā arhīva.

Anno 1972

**Rīta svārkā uz Ameriku – Sidnejas pusē – Amerikas brīnumi –
Nedaudz vārdos**

Literātu sanāksme pie Bērziņiem Sidnejas priekšpilsētā Grīnvičā (*Greenwich*), Sidnejā, 1972. g.
Apakšā no kr. – Juris un Aina Krādziņi, Lija Gailīte, Ņina Luce, Aleksandrs Zariņš, neatpazīta.
Augšā – Arvīds Bērziņš, Līgita Maulica, Lūcija Bērziņa, Kārlis Gulbergs, Lija Veikina, Lita Zemgale.
Attēls no SLB arhīva.

RĪTA SVĀRKĀ UZ AMERIKU

Lija Veikina bija pārtulkojusi J. Vilisa lugu *Sieviete Rīta svārkā* (*Woman in a dressing gown*), kurā viņai ir lieliska loma. Neskatoties uz bažām, ka mums pārmetīs, jo nespēlējam latviešu autora darbu, luga ir piemērota mūsu braucēju skaitam un spējām.

Braucēju sanāksmē es saku, ka jārāda labākais, kas mums ir, un tā, pēc manām domām, ir Lija. Es nobalsoju par *Rīta svārkiem*. Visi piekrīt. *Rīta svārki ir uz steķiem*.

Lugā man īsti piemērotas lomas nav, bet tur neko nevar darīt, jāspēlē, ko dod. Līdz ar jaunu lugu, mums ir arī jauns režisors un līdzbraucējs – Imants Sveilis. Braucēji esam deviņi, Mums ir pašiem savs pianists – Jānis Ķauķis un savs gaismu meistars – Jānis Grauds.

Līdztekus mēģinājumiem mēs Sveiļa vadībā regulāri spēlējam etīdes, strādājam pie dikcijas un citām aktieru mākslām. Jūs varbūt smiesit, bet arī krist ir māksla, tāpat no gulošas pozīcijas viegli un ātri piecelties. Mūsu dzīvē ir iesaļojis Staņislavskis *big time*, kā angļi saka.

Es iedarbinu propagandas aparātu. Rakstu neskaitāmas vēstules uz Ameriku par mūsu vajadzībām, rekvizītiem, sarīkojuma zālēm utt. Mēģinājumi man ir atlikti otrā vietā.

Sastādu programmas grāmatiņu, rakstu ievadvārdus. Tur ir sekmīgas turnejas vēlējumi no PBLA priekšsēža U. Gravas, Amerikas latviešu teātra ansambļa Vašingtonā režisora O. Uršteina. Viņš raksta:

Sirsnīgi sveicinu sidnejiešus!

Draugi, teātrnieki no Sidnejas, daudz par Jums dzirdēts un lasīts, nu beidzot dabūsim Jūs redzēt! Lai par to priecājas ikviens teātra draugs Amerikā! Gan latviešu teātris svešumā ir pieradis būt ceļojošs teātris, bet mest teātrālu tiltu no Austrālijas uz Ameriku – tas ir ievērības cienīgs notikums. Tas maksā ne tikai naudu, bet galvenais – laiku. Un visiem aktieriem un tehniskajiem darbiniekiem šis laiks ir jāsaskaņo. Paldies Jums par visu pūļu pārvarēšanu un šādas turnejas uzņemšanos. Tas norāda, ka Jūs mīlat teātri, un par to skatītāji Amerikā lai Jūs sumina!

Mēs, šejienes teātrnieki, sirsnīgi spiežam Jums roku un no sirds novēlam veiksmi un panākumus! Jūsu turneja dara godu nevien Jums, bet visai latviešu teātra saimei svešumā.

Grāmatiņā ir mūsu foto attēli, ziņas par aktieriem, izrāžu vietām un laikiem, SLT repertuāru, un dalībnieku saraksts (mūsu teātrī ir 63 locekļi). Programmas vāku zīmējusi Vija Spoģe-Erdmane. Grāmatiņas iespiešanas izdevumus seguši 11 sludinājumi.

Šodien mani pārsteidz, ka programmā nav nekas minēts par *Ziemeļamerikas Ka-leidoskopu*. Es nevaru iedomāties iemeslu.

Mintauts Eglītis, kura spiestuvē notiek salikšana un iespiešana, man prasa kādu papīru lietot vākiem un min nosaukumu, kas man neko neizsaka. Es saku: *Jā, jā!* Un saņēmu arī *jā-jā*. Gatavais produkts ir glīts, bet vāki pabiezi un relatīvi smagi. Svārs tikai jāpareizina ar programmu skaitu, kas sniedzas simtos, un rezultāts līdzinās pamatīgām finansiālām ziepēm. Kā dabūt visu to varzu uz Ameriku? Tas daudz maksās!

Par laimi dziedone Brigita Saiva, kas strādā līdsabiedrībā QANTAS, ieminas, ka viņai ir tiesības katru gadu zināmu kilogramu skaitu pārsūtīt ar lidmašīnu. Viņa ir ar mieru mums izpalīdzēt. Diemžēl, kilogramu vienam sūtījuma ir par daudz.

Viens no maniem *Fraternitas Cursica* biedriem strādā pie QANTAS kā stjuarts un ir ar mieru vest programmas kā savu personīgo bagāžu. *No worries!*

Mūsu programmas aizlido uz Sanfrancisko uz mana kontakta, rakstnieka Gunāra Griezes vārda. Losandželosas izrādei programmas paņemam līdzī pašī.

Gunārs man vēlāk stāsta, ka saņēmis paziņojumu no muitas, ka jānāk sūtījumam pakaļ. Neatceros, ko Gunārs viņiem bija sastāstījis, lai izbēgtu no muitas maksāšanas. Muitnieks gan teicis, ka izskatoties pēc programmām, un, ja tā, tad jāmuīto. Programmas? Ak, ko jūs? Vai nu muitnieks viņam noticēja, vai nē, Gunārs tomēr palaists sveikā bez muitas nodokļa. Bet tad pienācis otrais sūtījums.

Es iegāju muitas telpā un kad ieraudzīju tās daudzās kastes, man tiešām nolaidās rokas. Muitnieks tagad cits. Te uzreiz viens sauc manam muitniekam: "Viss kārtībā. Es jau tās mantas apskatīju pagājušo reiz!" Mans pirmais muitnieks! Un tad es stiepu tās smagās kastes uz mašīnu un no mašīnas istabā. Tu esi mans parādnīeks!

Es nestrīdos, es nestrīdos.

Bet ar to vēl klapatas nebija galā. QANTAS drošības dienesta ierēdņi bija pamanījuši, ka divi līdsabiedrības darbinieki izdarījuši lielus sūtījumus uz to pašu adresi Amerikā un sākuši mūsu labdarus pratināt.

Brigita bija pateikusi, ka viņa ir aktīva latviešu sabiedrības locekle un tā ir viņas dāvana sabiedrībai.

Stjuarts bija teicis, ka viņš nekā nezina, kas bijis sūtījumā, un ka viņš ir tikai izpalīdzējis. Viņa māte mums vēlāk sacīja: *Jūsu dēļ mans dēls gandrīz pazaudēja darbu!* Arī mani kāds QANTAS ierēdnis bija meklējis manā darba vietā, bet es tajā laikā vēl atrados Amerikā. Kas par vētru tējas krūzē!

Lai nu kā – programmas bija Amerikā, un tas mums neko nemaksāja.

1972. g. 8 janvārī mūsu kolēģis J. Freijs par mums presē raksta:

Pēc 2 gadu priekšdarbiem ASV un Kanadā viesosies mūsu trimdas aktīvākā teātra vienība – Sidnejas latviešu teātris no Austrālijas, astoņu vai deviņu aktieru sastāvā.

Dibināts 1951. gadā SLT līdz šim uzvedis 118 lugas un iestudējumus (ieskaitot jauniešu teātra uzvedumus), no tiem 70 latviešu autoru darbus, bet pārējos – tulkojumus.

Austrālijas teātrnieki viesosies Ziemeļamerikā ar komēdiju tulkojumu, taču lugas izvēle vēl nav notikusi, jo repertuārā ir vairākas viesizrādēm piemērotas lugas. Lugas izvēle notiks pēc apmēram 2 mēnešiem. Visi aktieri, rež. L. Veikinu ieskaitot, ir izauguši uz SLT skatuves un viņu veiksmē ir mūsu vecākās paaudzes – profesionālu režisoru un aktieru nopelns, kā arī viņu pašu teātra mākslas apgūšana un galvenais – skatuves rutīna, jo šī teātra repertuārs ir apmēram 5 lugas gadā.

Turneja sāksies Losandželosā š. g. 28. aprīlī

(...) Sanfrancisko, Čikāgā, Toronto, Bostonā un Ņujorkā piedevām vēl izrādīs sidnejiešu tradicionālo Kaleidoskopu (Latviešu dzīve greizā spogulī), kas ir gadskārtējs SLT uzvedums. Turnejas Kaleidoskopa autors būs U. Siliņš, kas pats ir vairāku lugu autors, režisors un šīs turnejas vadītājs.

Šī turneja būs pirmā reize, kad kāds latviešu teātris viesosies Ziemeļamerikā no cita kontinenta. Teātra cienītāji ar interesi gaidīs viņu sniegumu Sanfrancisko, Čikāgā, Toronto, Bostonā un Ņujorkā. (Freijs J. Sidnejas latviešu teātris viesosies Ziemeļamerikā. Latvija Amerikā, 1972. g. janvāris).

Sidnejas latviešu teātris izvēlēties lugu turnejai.

SLT Austrālijā savai Ziemeļamerikas turnejai izvēlēties angļu autora T. Vilisa lugu "Sieviete rītasvārkos". Neraugoties uz mazliet freudisko nosaukumu, tā ir konvenciāla komēdija, kura, cerams, patiks arī latviešu skatītājiem. Luga ir tulkota 6 valodās, kā arī filmēta un visur uzņemta ar atzinību. Lugas varoņi ir parasti, ikdienišķi cilvēki, kuros skatītājs varēs identificēt pats sevi.

Lugu latviski tulkojusi rež. L. Veikina, kura tajā spēlē arī galveno lomu. Režiju tādēļ uzņēmis rež. I. Sveilis. Lugā vēl piedalās šādi SLT aktieri: A. Apele, V. Līce, I. Apelis, J. Ķauķis un U. Siliņš. Pirmizrāde notiks Sidnejā šī mēneša beigās.

SLT valdes priekšsēdim, rež. I. Sveilim, pievienojoties turnejai, viņš arī uzņēmis režiju U. Siliņa Kaleidoskops, 1972, kuru paralēli lugai izrādīs vairākos latviešu centros. Kaleidoskopa materiāli pamatam būs ņemti no SLT 1971. g. Kaleidoskopa, kuru izrādīja pagājušā gada beigās, taču turnejai atmetot vielu ar lokālu raksturu un programmu papildinot ar iepriekšējo Kaleidoskopu materiāliem, tā padarot to saprotamu ASV un Kanadas tautiešiem.

Bez jau minētiem aktieriem turnejā vēl piedalīsies un uzstāsies Kaleidoskopā, 1972 R. Ošiņa un J. Grauds, tā kopā veidojot 9 cilvēku ansambli. (...) Ansambļa dalībnieki uz izrāžu vietām ASV un Kanadā pārvietosies ar gaisa satiksmi.

Austrāliešu valodnieks, Adelaides universitātes mācībasspēks Dr. T. Fenels, kurš pašlaik studiju nolūkā atrodas Baltijas valstīs, bet turnejas laikā būs Ziemeļamerikā, lūdzis turnejas vietu un laiku sarakstu, lai varētu SLT izrādes noskatīties.

LATVIJAS VALSTSSVĒTKIEM SIDNEJĀ

Ķogad bija vēltīts Spodra Klauverta vēstures un literārvēstures materiālos bazētā skatuves darbs – Mēs gribam būt kungi, ar izrādēm 18. un 19. novembrī Sidnejas latviešu namā. Attēlā – Uldis Šiliņš strēlnieka Kārļa Garozas lomā.
V. Motmīllera uzņēmums

ULDIS ŠILIŅŠ UN ANITA APELE

Teda Villisa komēdijā Sieviete rītā, ko Sidnejas latviešu teātris pirmizrādē sniedz 25. martā pl. 19.15 Sidnejas latviešu namā, ar atkārtojuma izrādēm turpat 26. martā pl. 17 un viesizrādē Kanberī, 8. aprīlī pl. 19 Laineņa ģimnāzijas zālē. Aprīlā beigs SLT ansambļa režisors I. Šveļa vadībā ar šo izrādē dosies ārzemju turnejā uz ASV un Kanādu.
Vīļa Motmīllera uzņēmums.

Pa labi augšā – U. Šiliņš strēlnieka Kārļa Garozas lomā Sp. Klauverta *Mēs gribam būt kungi* SLT uzvedumā; pa kreisi apakšā – A. Apele un U. Šiliņš T. Villisa lugas *Sieviete rīta svārkā* ainā.
Izgriezums no laikraksta *Austrālijas Latvietis*, 24.03.1972.

Piebilstams, ka Dr. Fenels pašlaik strādā pie latviešu gramatikas angļu valodā, lasa priekšlasījumus latviski un ir pastāvīgs latviešu sarīkojumu apmeklētājs un teātra cienītājs. (...) (Freijs J. Latvija Amerikā, 1972. g. februāris).

Arī AL 1972. g. 24. marta numurā raksts par mūsu ceļojumu un A. Apeles un mana bilde no *Sieviete rīta svārkā*.

Par mums *Latvija Amerikā* raksta arī Emma Kalniņa-Znotiņa:

*(...) Sidnejas teātrniekiem līdzās izauguši arī jaunie skatuves darbu autori – U. Šiliņš un Sp. Klauverts. Abu lugas iestudētas Sidnejas teātrī.
U. Šiliņš pirms gadiem reprezentējās Bostonas ansambļa viesizrādēs ar veiksmīgu*

filmas "Dear Ruth" lokalizāciju "Intermeco Ilģu ciemā". Autoram ir arī bērnu lugas SLT repertuārā – "Ganu zēns un jods" un "Didzis un sargeņģelis". Abi jaunās paaudzes drāmatisti (Sp. Klauverts un U. Siliņš) raksta arī Kaleidoskopus. (...) Pats nosaukums "kaleidoskops" saka, ka uz skatuves saturā un formā notiek kas ātri mainīgs, ne viegli izprotams, dažreiz tikai minams sabiedrisks notikums vai parādība, arī atsevišķu personu raksturojums. Dažkārt īsā, koncentrētā veidā rakstīts skatuves uzvedums, vietā un nevietā, apzīmēts par "skeču". Skečs, kā vārda nozīme rāda, ir ar sarkarstisku, ļauna uzbrukuma raksturu. (Kur viņa to rāvusi?! Skečs ir skice. – U. S.). (...)

Tālie viesi mūs var interesēt vēl ar kādu ārpus dzimtenes teātrniekiem nedzirdētu paražu. Tā ir pārsteidzoša ziņa, kas rada respektu un cieņu. Sidnejas teātrnieki maksā labprātīgi soda naudu par neierašanos mēģinājumā vai nokavēšanos. Soda naudas eksistēja (direkcijas noteiktas) arī kādā profesionālā Latvijas teātrī. Dzirdot par Sidnejas amatieru augsto disciplīnu, pie tam brīvprātīgi pieņemto un lietoto, rodas bijība...

Zinot, ka austrāliešu teātrnieki aprīļa mēneša otrā pusē (skaitā 9 personas) lidos pāri ekvatoram uz Ziemeļamerikas latviešu centriem, nevaru ticēt, ka tie ceļu naudas būtu sakrājuši tikai no iekasētām "nokavējumu soda naudām". Tad jau tie nebūtu varējuši no 1951. gada darbības sākuma laika sagatavot 118 izrādes.

(...). Šai kontinentā teātrnieki un arī ievērojams skaits skatītāju gaida dūšīgos Austrālijas viesus ar interesi.

Bez jau minētā Kaleidoskopa SLT viesizrādēs sniegs T. Vilisa lugu "Sieviete rīta svārkā". (Kalniņa-Znotiņa E. Pie mums Austrālijā. Latvija Amerikā, 1972. g. aprīlis)

Izvilcumi no E. Znotiņas-Kalniņas raksta *Latvija Amerikā*:

Par Sidnejas latviešu Kaleidoskopa uzvedumiem dzirdēts un lasīts daudz. Temati, ko kaleidoskopu lēcām lauzt un atstarot "no krasta līdz krastam" šeit, tas varēja radīt komplikācijas gan tematikā, gan tās apdarē. Kas zina par ko te tagad fokusu noturēt attiecīgi laika izmērā? Kas zina, uz ko tēmēt? Lietas jāliek vispārinājumā. Autors, sadarbojamies ar režisoru, ir laimējis. (Znotiņa-Kalniņa E. SLT Ziemeļamerikā. Latvija Amerikā, 1972. g. aprīlis)

K. Freimanis AL:

SLT brauciens ir ļoti saviļņojis skatītājus. Ir tā, it kā mīļi ģimenes locekļi būtu izvadāmi ceļā: Lija, Uldis, Ivars, Anita, abi Jāņi, Ruta un Imants. (...)

Visā šajā sirsnībā, pacilātībā un labestībā, neviena neaicināts, ienācis arī kritiķis. Paspiest roku, paņemt cepurīti un atkal klusi pazust? (...) Un tā, atskurbuma brīdī, paceļas minējums, kā mūsējos uzņems Amerikā? Kāda veida kritiku viņi var sniegt?

Visapirms būs bezkritiski jūmotāji. To būs lielais vairums un lai nevīpsnājam. Viņi ir svētīgi, jo bez viņiem teātris zaudētu sev ticību. Viņi ir kā spirts vējš, kas

aizpūš visu, kas ir sastāvējies neauglīgās intelektuāļu pārrunās.

Un tad būs daži snobi. Vai tas ir tas teātris, kam izrādes laikā jādzenā no skatuves nost ķenguri? Un kas bija šie "aktieri" Latvijā? Pamatskolnieki?

Būs profesionāļi: tiesa Sidnejas teātris ir sasniedzis respektējamu līmeni ar liela stila inscenējumiem un absurdo lugu izrādēm. Tik tālu amatieri var sasniegt, bet kā ar reālu psiholoģisko drāmu, kas šī luga patieībā ir. Tā prasa bagātu balsi, un to var dot teātra skola. Jācer, ka Lijas Veikinas līgsmās variācijas lugas pirmajā pusē un sotto voice lugas beigu posmā viņus pārliecinās, ka galvenais tomēr ir talants.

Būs valodnieki: kas tas, lūdzu, ir rīta svārks? Un vai svārki nav vienmēr daudzskaitlī? Un kā ir ar: "man nav ne mazākās idejas?" un "Jūs man pataisāt sliktu dūšu?"

Literāti varbūt strīdēsies, kura no lugas divām tēmām ir galvenā. (...) Būs tādi, kas teiks, ka vajadzēja ņemt latviešu lugu, daži teiks: luga par nabadzīgu un aktieri, atskaitot Liju Veikinu, nedabū sevi parādīt. Bet lugai ir kritiķu godalga Berlīnes filmu festivālā.

Tiesa, daļa no labākā, ko SLT var sniegt, palika mājā. Te, starp citiem, katrā ziņā mināmi režisori K. Gulbergs, K. Ābeltiņš un L. Gailīte, aktrises L. Zemgale, M. Ansule un A. Saiva.

Tad morālisti: vai to kleitas novilkšanu nevajadzētu izdarīt kur tālāk, ne skatuves priekšā? Un tad varbūt būs tie, kas redzējuši "Sievieti rīta svārkā" filmā un televīzijā, (...) Viņi būs pārsteigti, ka sidnejieši neatdarina citus. To viņi nekad nav darījuši.

Tad būs teātra teoretiķi. Tāpēc, ka luga cēlusies no filmas-televīzijas tradīcijas un tāpēc, ka Vilis nav skopojies ar norādījumiem, tā būtu spēlējama cik dabiski vien iespējams. (...) Esmu sidnejiešus redzējis šai lugā trīs reiz. Ar katru reizi tie vairāk un vairāk tuvojas autoram, tā kā teātra teoretiķiem nebūs nekā ko iebilst.

Bet pat visskaudrākie kritiķi nevarēs noliegt, ka sidnejieši spēlē ar neparastu vitalitāti, ka izrāde labi izplānota, un ka tajā daudz smalku vietu teātra gardēdim. Izrāde pamazām, bet neatvairāmi iekaro skatītāju, kas gan smejas, gan noslauka pa asarai, bet nekad negarlaikojas, jo arī īsts teātris ir smaids pasaules sejā. (Freimanis K. Smaids pasaules sejā. SLT ar Sievieti rītasvārkā uz Ziemeļameriku. AL, 1972. g. aprīlis)

J. Freijs Latvija Amerikā:

Pēc 2 nedēļām 25. aprīlī ar Pan American lidmašīnu 812 Sidnejas lidostu atstās SLT ansamblis, tā uzsākot savu 2 gadus plānoto turneju pa ASV un Kanadu, izrādot T. Vīlesa "Sievieti rītasvārkā" un U. Siliņa "Kaleidoskops 1972". (Mēs gan to dēvējām par Ziemeļamerikas Kaleidoskopu. – U.S.)

U. Siliņa spalvai pieder arī gara skeču virkne, vairākas lugas un Kaleidoskopa aranžējumi. Kaleidoskopos ik gadus tiek pacilāti gan jautri, gan bēdīgi notikumi humoristisku uzvedumu veidā, saistīti ar dziesmām un kustībām, tā pieņemot zināmu viengabalainību un plūdumu. U. Siliņš, vērojot sabiedrību un visi ap sevi, savos skečos lietām pieiet ar labsirdīgu smaidu vai smīnu, nevis kritizē sabiedrību ar

intelektuāla aci.

M. Ziverta apgalvojums, ka "joks ir nopietna lieta", uzstāda aktieriem augstas prasības. Viņi cer, ka Kaleidoskops 1972 skatītājiem patiks, vismaz izsmiešanās garantēta. (Freijs J. SLT dodas ceļā. Latvija Amerikā, 1972. g. aprīlis)

Nospēlējam lugu vispirms Sidnejā, tad Melburnā un Kanberā, kopā 5 izrādes. Mēs esam gatavi, cik nu gatavi varam būt.

Aprīlī vēl nospēlējam divas reizes *Kaleidoskopu 1972* jeb *Ziemeļamerikas Kaleidoskopu*. Tas sastāv no iepriekšējo gadu materiāliem, kas papildināti ar dažām jaunām dziesmām.

Dziesmas aranžējis I. Līcis, tērpus zīmējusi un gatavojusi A. Apele. Deju

K
A
L
E
I
D

S
K
O
P
S
1972

SLT KALEIDOSKOPS 1972 SLT KALEIDOSKOPS 1972
SLT KALEIDOSKOPS 1972 SLT KALEIDOSKOPS 1972

NĀKOTNES VIZIJAS — viss ansamblis

JAUNATNE UN MĒS — Valda Līce, Ruta Ošina un Uldis Siliņš

MINSTERES SKOLA — Anita Apele, Ruta Ošina, Lija Veikina, Ivars Apelis un Uldis Siliņš

IESVĒTĀMĀ MEITĀ — Valda Līce un Ivars Apelis

DĀVANA — Anita Apele un Jānis Kauķis

KONSERVĒTAIS LATVISKUMS — viss ansamblis

15 min. starpbrīdis

PIE ĀRSTA — Anita Apele, Ruta Ošina, Lija Veikina, Ivars Apelis un Jānis Kauķis

GIMENES HOLIDEJA ĀFRIKĀ — Valda Līce un Ivars Apelis

LIBERĀCIJAS ARMĪJA — Anita Apele, Valda Līce, Ruta Ošina, Lija Veikina un Uldis Siliņš

LATVIEŠU BANKA — Anita Apele, Ruta Ošina, Ivars Apelis, Jānis Kauķis un Uldis Siliņš

PIECISI — Anita Apele, Valda Līce, Ruta Ošina, Lija Veikina, Ivars Apelis un Uldis Siliņš

ZIEDOJUMU LAIKS — Anita Apele, Valda Līce, Ruta Ošina, Lija Veikina un Ivars Apelis

VOBLAS — Ruta Ošina un Uldis Siliņš

15 min. starpbrīdis

SUDRABKĀZAS — Anita Apele, Lija Veikina, Ivars Apelis, Jānis Kauķis un Uldis Siliņš

DP POPERLIS — viss ansamblis

ROMEO UN JŪLIJA — viss ansamblis

AUTORS : ULDIS SILIŅŠ
REŽISORS : IMANTS SVEILIS
Dekorators : Viktors Alaidzāns
Gaismu meistars : Jānis Grauds
Klavierpavādjumi : Jānis Kauķis
Tērpus zīmējusi un gatavojusi : Anita Apele
Dziesmu aranžējumi : Imants Līcis
Deju Nākotnes vizijas iestudējusi : Bīrta Apine-Clark

Ziemeļamerikas Kaleidoskopa programma.
No Ulda Siliņa personīgā arhīva.

Nākotnes vīzijas iestudējusi B. Apine-Klarka. Un nu, kā angļi saka: *all systems go!*

Ak, Dievs, kā es togad strādāju! Virsstundas pēc virstundām! Darbdienās, sestdienās un svētdienās!

Man pienācās arī 3½ mēnešu *garais atvaļinājums (furlough)* ar pilnu algu. Pēc visām kalkulācijām manu ceļu samaksās no turnejas ienākumiem. Nospriedām ar sievu, ka brauksim visa ģimene. Šis būs mūsu kāzu ceļojums. Toreiz tādām lietām nepietika naudas.

Lai bērņus burzmā labi varētu saskatīt, ietērpām viņus sarkanos treniņu tērpos ar skipiju (ķenguru) uz krūtīm. Kamēr es braukāšu apkārt ar lugu, Ilze ar bērņiem paliks pie radiem gan Rietumu, gan Austrumu krastā. Viņa nāk no lielās Viļumu-Vītola ģints, kam radi visās malās kā truši, ar *matriarhu* Anniju Vītolu, prof. Jāzepa Vītola atraidni, priekšgalā.

Beidzot mēs esam lidlaukā – ansamblis, sieva un mūsu trīs ķenguri. Nododam bagāžu, glāze šampānieša kopā ar izvadītājiem, cauri emigrācijai un beidzot sēžam PAN AM lidmašīnā. Odiseja ir sākusies.

Mūsu gala mērķis ir Havaja, kur ejam cauri amerikāņu muitai un emigrācijai. Ar gudru ziņu nestāvam visi rindā pie viena ierēdņa, lai neievēro, ka esam grupa. Ierēdnis: *Kāds ir jūsu iemesls braucienam uz Ameriku?* Iemesls? Nu viens apciemos radus, otrs apceļos *America beautiful* utt. Ierēdnis pārbauda, vai neesam melnajā sarakstā un izdod mums atļauju 3 mēnešus uzturēties ASV. Pārsēžamies citā lidmašīnā un prom uz LA. LA? Kas tā tāda? Nu Losandželosa, protams.

Gints, kam brauciens galīgi apnicis, paskatās pa lidmašīnas logu uz pilsētu un prasa: *Vai šī ir Amerika?* Jā, ir. *Labs ir! Braucam mājās!*

Lidlaukā mūs sagaida Zigrīda, mūsu pārstāve, un Vilis Lapenieks. Vilim ir neganti skaļa balss, cilvēki sāk mums pievērst uzmanību.

Man šķiet, ka daži no mums palika pa viesošanās laiku motelī. Ilze un bērņiem aizbrauc pie attāliem radiem.

Zigrīdai laulātais draugs, viss tērpies baltā, baltas kurpes, balts Mercedes un balts pūdelis. Viņš neko daudz nerunā, jo netiek pie vārda, bet pūdelis mūsu skuķiem sāk drīz bendēt nervus, sevišķi tiem, kas sēž aizmugures sēdekļī, kur ir vieta arī pūdelim. Drīz visi mūsu mīļo pārstāvi, viņai nedzirdot, dēvē par *Pūdeļa kundzi*.

Zigrīdai ir pāris ļoti izteiktas nepatikas, un viena no tām ir Helmūts Brauķis, LA sabiedriskās dzīves vadītājs. Man viņa ir cilvēks, uz ko var paļauties, sagādājusi visas prasītās mantas, pat pārāk labas kvalitātes, kā piemēram traukus.

Mums bija tikai viena diena ko atvilkt elpu. Zigrīda saka, ka gribot mani satikt, viņai esot kas sakāms. Norunājam randiņu moteļa bārā. Zigrīdai ir līdzī papīra kaudze telefona grāmatas biezumā. Lai es visu šito izlasot, tad es redzēšot, kas Brauķis ir par

cilvēku. Es saku: *Mīļā, es esmu turnejā. Man būs vajadzīgs gads, lai visu to izlasītu!* Zigrīda tūlīt izmeklē no kaudzes kādas 5 lapas. Te esot pierādījumi, un tik runā: Braukis tāds un Braukis šitāds. Kas galu galā Braukim bija par vainu, es neatceros.

Mēs bijām nolēmuši, ka Losā spēlēsim tikai *Sievieti rītasvārkā*. Pienāk izrādes diena, pienāk izrāde. Īsi pirms priekšskara pacelšanās pie mums apsveicināties atnāk Anšlavs Eglītis. Mēs esam kā kaķi uz karsta skārda jumta. Un tad notiek kas pavisam negaidīts, kas nekad nebija noticis un nekad turpmāk vairs nenotiek – Sveilis mums katram piedāvā lasīti konjaka. Dzert pirms izrādes! Vai viņš ir jucis? Bet Sveilis, būdams labs psihologs, zināja, ko dara.

Kā nu ies? Uz atbildi nav ilgi jāgaida – katastrofāli! Sēžam es, Lija un Ivars pie brokastu galda, uz kura ir Zigrīdas sarūpētā dārgā servīze. Es nezinu, kas notika, bet daļa no traukiem nogāzās uz grīdas. Šoks! Absolūts šoks! Man vēl izšaujas cauri smadzenēm: *Dievs, ko tie trauku īpašnieki tagad teiks!* Mēs paliekam sēžot ar vaļējām mutēm. Kaut kas tāds mums uz skatuves nav nekad gadījies. Pirmā atpūjas Lija un sauc: *Palīdziet man!* Sākam lasīt kopā no grīdas lauskas. Izrāde uz īsu brīdi pārtrūkst.

Noslēdzam cēlienu bez tālākām kļūmēm. Aizveras priekšskars. Zālē klusums. Mums neaplaudē! Es saprastu, ja neaplaudētu servīzes īpašnieki, bet neviens pats! Man ir tāda sajūta, ka gribas sacīt: *Pie velna ar jums!* un braukt mājās. Priekš kam mums te pūlēties! Ienāk Anšlavs un smaidīdams saka: *Ak tad nobijāties gan.*

Mēs esam atviegloti, nākamās ainas beigās dzirdot aplausus. Aizveras priekšskars. Aplausi un klanīšanās.

A. Eglītis vēlāk par mums *Laikā* raksta:

Pēc mazliet chaotiska iesākuma, par ko jāvaino ne tikai “pirmizrādes nervozitāte”, bet arī pirmās ainas pavājsais teksts, izrāde ātri izlīdzinājās, pieņēmās intensitātē un beidzot ieguva pilnās skatītāju zāles nedalītu atsaucību.

Lija Veikina notēloja Prestones kundzes plašo emociju skālu – straujās maiņas no smiekliem uz asarām, no sajūsmas uz rūgtumu – ar lielu prasmi, bagātīgi dažādotiem izteiksmes līdzekļiem, arvien paturot raksturam īpatnējo siltās sirsnības pamattoni. Veikina arvien vairāk iedzīvojās savā tēlā, tas veidojās tik dabīgi un ticami, ka beigās to varējām pieņemt bez atlikuma.

Neizšķirīgā vīra lomā Uldis Siliņš jutās visai stabili. Zināmā mērā viņš atgādināja nacionālā teātra premjeru Jāni Ģērmani, kas veidoja savas lomas īpatnēji, uzsvērtā mierā, bet savus nesteidzīgos, bet precīzos teksta akcentus allaž mazliet klusināja, pat dusmās eksplodēdams tikai “kontrolēti”. Tāds tēlotājs spējīgs “iznest” garas lomas, palaikam ir jo derīgs balsts katrai teātra trupai. Šinī gadījumā Siliņš ar savu ārējo mieru un svarīgumu veidoja teicamu pretstatu virpulīgajai, nenoteiktajai sievai, pie kam fakts, ka aiz vīra svinīgās fasādes patiesībā slēpjas vēl lielāks chaoss un nenoteiktība, ir komisks jau pats par sevi. Atzīmējama arī Siliņa labā dikcija,

A. Eglītis. Ed. Keiša šarzs.

kustību skopums un prasme uznākot tūdaļ “piepildīt” skatuvi.

Pārējās lomas nesniedz aktieriem gluži tik pateicīgas iespējas, bet Imanta Sveiļa režijai par labu jāteic, ka visi raksturi nokontūrējās ļoti skaidri un nepārprotami atšķirīgi.

“Otro sievieti” Anita Apele tēloja rūpīgi nokoptu, konstruktīvu, nodomos skaidru un loģisku, gluži svešu Prestonu ģimenes garam. Varēja noticēt, ka beigās viņa izrādās vienīgā zaudētāja un cietēja.

Psicholoģiski veiksmīgi un interesanti risinājās pēdējā aina, kad abas konkurentes sastopas. Sieva parādās visneizdevīgākajā izskatā – iereibusi, izspūrusi, saņūrcītā rīta svārkā, bet par spīti tam vai arī tieši tāpēc, uzvar savu pievilcīgāko un cienījamāko konkurenti.

Lugas teksts nedod daudz materiāla Prestona dēla raksturam, bet Ivara Apeļa sniegumā izveidojās pietiekami reljefi kā mērens, “lādzīgs” mūsdienu jaunietis.

Savas rakstura īpatnības iezīmēja arī Valda Līce kā Prestonu plāpīgā kaimiņiene un Jānis Ķauķis kā nopietnais, centīgais kaimiņš. Visumā Sidnejas trupa atstāja sālīdētas, lietpratīgas vienības iespaidu.

Dekorātors Viktors Alaidzāns konstruējis ļoti vieglus, trauslus, bet pietiekami stabilus sastatņus Prestonu istabas sienu balstīšanai. Izjauktu visu prāvo dekorāciju var novietot nelielā, metru garā sainītī. Atzīmējama glītā programmas grāmatiņa ar gaumīgo, moderno vāka zīmējumu. (Eglītis A. Austrāliešu ciema kukulis. Laiks, 1972.g. maijs)

Pēc izrādes rauts Draudzes mājā. Ierodas arī Pūdeļa kundzes nīstais Helmutš Braukšis ar savu *partiju*. Esam tā patīkami iesiluši, kad saņemam ziņu, ka te pat kaimiņos bandīti šaudoties ar policiju un ka mums tūlīt jāiet projām. Šīs informācijas avots ir Pūdeļa kundze. Es to pačukstu pārējiem un spriežam, ko nu darīt. Nekādi šāvieni nav dzirdami. Apelis saka: *Paskaties uz šiem biezajiem mūriem. Te lai pletē virsū kaut vai ar bazuku!*

Paliekam uz vietas. Pēc kāda laika man pienāk ziņa, lai es eju un glābju situāciju: Pūdeļa kundze stāvot pie mašīnas un raudot.

Piķis ar to sievišķi! Es kaut kā Zigrīdu apvārdoju, kas īsti tika teikts, vairs neatceros. Braukšis man prasa: *Kā tu sakūlies kopā ar to dullo bābu?* Es atbildu, ka viņa ir bijusi mums laba pārstāve.

To nakti aizeju Braukša partijai līdzī uz viņa māju. Apciemojam abi Losas korporācijas kopas dzīvokli. Pāris liķierīši uz korporāciju kopas rēķina, runājam un runājam, tad atkal jāapslapina mēle, un tā, kamēr rīta gaisma aust.

Vai tā uzvedas apzinīgs ansambla cilvēks? Nu, ja jūs gribat zināt, tad neuzvedas gan. Bet es esmu pie turnejas strādājis tā kā neviens.

Es izlidoju uz Sanfrancisko dienu iepriekš, lai speciāli satiktu Gunāru Griezi. Pirmo nakti noplāpājām līdz rīta ausmai.

Mums ar Gunāru ļoti labi klapēja no pirmā brīža. Viņš bija mums daudz palīdzējis pie programmu pārsūtīšanas. Mums bija kopējas intereses – viņš bija aktieris Sanfrancisko Mazajā teātrī, bijis sportists – basketbolists, labs grafiķis. Mēs pat pīpējām tās pašas markas cigaretes.

Man šķiet, ka viņa lielajam naidam vai nepatikai pret Laimoni Siliņu, kā tas izpaudās vēlākos gados, sākums bija meklējams aizskārtās rakstnieka jūtās, nevis politikā.

Abi Siliņi viesojās vispirms Austrālijā un pēc tam Latvijā. Tas nebūtu nekas, bet tad atnāca ziņa, ka viņi spēlējuši Grigūļa dzīvoklī A. Eglīša *Māris un Baiba*. Tas mūs, Siliņu draugus, pavisam samulsināja. Siliņi un Grigulis!

Es nezinu, kāds bija Siliņu iemesls vai nolūks, jo neesmu ar viņiem par šo lietu nekad runājis. Es atceros, ka Griezem rakstīju, ka mani tas nepatīkami pārsteidza. Gunārs, savā atbildes vēstulē bija ļoti mērens un izvairījās savus kolēģus kritizēt.

Pavisam citāda bija viņa nostāja 1980. gadu sākumā, kad Laimonis nebija pieņēmis Gunāra lugu tādu, kā tā uzrakstīta. Es teicu: *Bet, kad Uršteins paņēma tavu lugu, viņš neko neprastā mainīt?* Uz to tiešu atbildi nesaņēmu.

Mūsējos sagaidīt lidlaukā bija ieradies Siliņu pāris – Laimonis ar Brigitu un Ivaru Lindbergu. Bet kur ir sidnejieši? Atbraucēji meklē sagaidītājus un sagaidītāji atbraucējus, pie tam ar skaļruņa palīdzību. Ierēdne saukusi pa skaļruni: *Dženis Greuds* (Jānis Grauds), bet sidnejiešu ausīm tas pagājis garām, bet tad atskanējis sauciens: *Mr. Sydney Latvian, piesacīties pie informācijas galda!* Nu tā ir pavisam cita lieta.

U. Siliņš un G. Grieze Sanfrancisko. Attēls no Ulda Siliņa personīgā arhīva.

Tā kā naktsdarbi prasa savus meslus, noguļu pie Siliņiem uz grīdas, blakus viņu vilka sunim līdz vēlai pēcpusdienai. Vakarā izrāde.

Sieviete rītasvārkā šoreiz norit bez klizmām. Zālē skatuves priekšā uz grīdas sēž liels bars bērnu ar Coca Cola pudelēm rokās. Pēc pirmās ainas viņiem kļūst garlaicīgi, un mazie tibiņas sāk skalot ar Coca Cola kaklus. Mēs no sākuma nevarējām saprast, kas tas, velns, par troksni! Kautkas burbuļo. Kādam zālē uznākusi lēkme? Noskaidrojuši vainīgos, sūtam ziņu Mazā teātra ļaudīm, ka tas nu nav košers. Pudeles tiek aizvāktas, un jaunā paaudze paliek bez atspirdzinājumiem.

Mūsu *Kaleidoskops* sākas ar dziesmu *rok-un-roll* stilā. Pavadijums uz lentes:

*Patais manim, bālēliņi,
Jā, jā, patais manim!
Sausa koka sprigulīti,
Jā, jā, sausa koka!
Man jāieti rijas kultī,
Klip, klap, klip,klip, klap, klap!*

Sveilis, kas ir mūsu skaņu meistars, uzgriezis skaņu tik stipri, ka mums un publikai plēš ausis pušu. Esam uz skatuves un viņam to nevaram pateikt. Es nevienai

Ziemeļamerikas Kaleidoskops. No kr. – R. Ošiņa, I. Apelis, A. Apele, L. Veikina, U. Siliņš, V. Līce.
Attēls no Ulda Siliņa personīgā arhīva.

dziesmai neesmu tā gaidījis beigas. Par mūsu skaļo sākumu bija dzirdams arī viens otrs Mazā teātra ļaužu komentārs.

Sidnejā vienu laiku mūsu skaņu meistars bija O. Dombrovskis. Ar viņu reizēm bija pilnīgi pretējas klapatas. Viņš lietoja austiņas. Viss jau būtu labi – lentas aparāts ieslēgts, Osvalds dzird, ka spēlē, bet viņš ir vienīgais, jo aizmirsis ieslēgt skaļruni.

Sveiļa darbinātais aparāts uz turnejas beigām sāka reizēm atsacīties vajadzīgā brīdī darboties. Imants izmisis rāva laukā vadus un sprauda tos no jauna iekšā. Un ticiet man, brīnumi notiek.

Ligita Andersone (vēsturnieka, prof. E. Andersona kundze) par mūsu *Kaleidoskopu Laikā* raksta:

Jau dažas dienas pagājušas kopš Austrālijas latviešu teātra izrādes Sanfrancisko, bet Uldis Siliņš man iekēries prātā kā pielipis piķis. Viņš izstaro to neaptveramo, izvairīgo strāvu, ko dēvē par Talantu. Kā kaleidoskopa autors U. Siliņš savam talantam liek mutuļot un burbuļot no skata skatā ar domu virknējumu, kas ir aizraujošs un laikmeīgs – dažreiz dzel, kož un kniebj. Programmā minēts, ka importētais produkts ir daudz rāmāks nekā Sidnejā rādītais, akcentēts ir vairāk humors nekā satīra. (...) U. Siliņš mums ir izcepis ne tikai maizi, bet teātra cepumu. Un, ja atkal kāds vaid: "Bet es jau neesmu pie tā pieradis," lai paliek mājās un lasa Blaumani. Kaleidoskops sniedz atspirdzinājumu mūsu iekvēpušajās skatuvēs. Gribētos redzēt mūsu austrāliešus atkal ar jauniem dzeloņiem. (Andersone L. Teātra cepums. Laiks,

Ciemos pie Laimoņa un Brigitas Siliņiem Sanfrancisko
Attēls no Ulda Siliņa personīgā arhīva.

1972. g. maijs)

Sanfrancisko sapazīstamies ar neganti daudz cilvēkiem – gleznotājiem Gvido Augustu, Raimonu Staprānu, karikatūristu Hariju Bergu, Daini Turaidu, kas noprecējis vienu no mūsu *austrālietēm*. Dzejnieks Ivars Lindbergs ir jau mums pazīstams no Austrālijas laikiem, tāpat abi Siliņi no viesošanās mūsu pusē. *Kalifornijas Apskata* redaktors ir mans skolas biedrs Ojārs Celle, nu jau apsievoties un apbērņojies.

Sanfrancisko palīdzam nosvinēt atkāzas Mazā teātra aktierim Dainim Turaidam un dziedones Ritas Ēriņas meitai Mairai Zālītei. Austrāliešus pārstāvēja pati Maira, es un bijušais melnburnietis Ivars Lindbergs ar savām otrām pusēm.

Mūsu nākamā pietura ir Sietla Vašingtonas štatā, kur rādam tikai *Sieviēti rītasvārkā*. Acīmredzot, bez traumām, jo nekas tāds atmiņā nav palicis.

Sietlā mums priekšā ir bijusī SLT kolēģe Maija Āboltiņa-Atvara ar vīru Jāni un vecākiem Reinholdu un Irēnu Āboltiņiem. Jāpiemin, ka Irēna saniedza ļoti cienījamu vecumu – 106 gadus. Iepazīstos ar prof. G. Ķeniņu-Kingu un viņa kundzi.

Brīvajā laikā apskatām skaisto apkārtni. Vakarā Āboltiņu dārzā cepam uz *barbekjū* lasi. Tālumā sniegotais *Mount Rainier*.

Jocīgi, ka palikušas prātā pavisam nesvarīgas lietas, piem., Sietlā ēstais bekons.

Ciemos pie prof. G. Ķeniņa-Kinga un kundzes. No kr. – U. Siliņš, Ķeniņa kundze, prof. G. Ķeniņš-Kings, V. Dortiņa, J. Ķauķis un I. Sveilis. Attēls no Ulda Siliņa personīgā arhīva.

Maija mums saka: *Man ir zināms viens skārnis, kur var dabūt tādu bekonu, kas izcepts, pats izkūst uz mēles.* Tik tiešām, Maija nebija melojusi. Tad vēl milzīgās, kultivētās zilenes!

No Sietlas lidojam uz Mineapolī, varenās un daudz apdziedātās Misisipi upes krastā. Patiesībā tās ir divas pilsētas – labajā krastā ir Sant-Pola. Uz upi skatoties nāk prātā Toms Sojers un Heklberijs Fins – mani bērnu dienu varoņi. Te būs kuģojis arī Marks Tvens.

Mums nav ne jausmas, kas mūs sagaida Mineapolē, ne jausmas.

Mūs sadala pa mājām. Mēs ar Sveili esam kopā, J. Grauds apmetināts pie kāda Vjetnamas kara veterāna, savādnieka, un viņa mātes, Lija ar Valdu – ģimenē ar mazliet savādām ēšanas paražām – ķilavas ar vārtām olām, noskalotas ar liķieri. (ne jau vienmēr, protams). Pārējie kur nu kurais.

Nospēlējam *Rītasvārku*, atsaucība laba, bet es ievēroju, ka zālē viena dāma lēni sit plaukstās un izskatās ļoti domīga, laikam kas nav bijis pa prātam. Ko darīt? *Ar varu jau nevar rados kļūt*, saka Brigadere, *kad nebūt nebūt...* Bet labāk gan būt!

No Mineapoliešiem atceros Edgaru Indi un aktrisi Marutu Ludeku, kura spēlē pie amerikāņiem. Mūsu kasiere ir Ruta Ošiņa. Viņas pretējais numurs – Edgars Inde. Ruta pēc norēķināšanās mums stāsta:

Ziniet, tas vecis vienkārši šmaucās. Sākam norēķināties. Viņš jau salicis naudu

trīs kaudzītēs, tur 1. tur 2. un 3. vieta. Tik un tik pārdotās vietas x biļetes cena esot tik un tik. Es saku, ka nav vis, ir tik un tik. Nu esot kļūdījies! Viņš paņem no otras kaudzītes trūkstošos dolārus un pieliek 1. kaudzei. Nu tagad esot pareizi. Es saku, ka nav vis, tagad nav pareizā nauda, kas ieņemta par 2. vietu. Kad bijām iztirgojušies, es paņēmu visu naudas čupu un sāku skaitīt, kā to bankā dara. Domāju: "Es tev parādīšu!" Ja es arī pārskaitītos, man bija vienalga. Sāku skaitīt tādā ātrumā, ka viņam acis ieplētās.

Nākamajā turnejā Edgars apsveica Rutu kā savu pazudušo meitu. Problēmu pie norēķināšanās vairs nav.

Otrā dienā apskatām apkārtni. Atceros, ka bijām parkā pie maza ūdenskrituma, kur Mini-ha-hā bija nokritusi uz sava *hi-hi* un aizgājusi uz mūžīgajiem medību laukiem. Cēlonis laikam bija nelaimīga mīlestība.

No Mineapoles lidojam uz Milvokiem. Esam apsēdušies savās vietās, triecām ar mājas tēviem par saviem piedzīvojumiem un gaidām pacelšanos.

Valda Līce stāsta par saviem kulinārajiem piedzīvojumiem ar liķieri, ķilavām un olām, Graudu Jānis – par savu saimnieku ar kuru īsti neesot kārtībā. Ruta pa to laiku, sadalījusi ieņēmumus uz galviņām, izsniedz katram naudas čupiņu, saspraustu ar matadatu. Knapī esam to iebāzuši kabatās, kad pie mums pienāk divi vīrieši privātā, vienam rokā radiotelefons, un prasa: *Who is your group leader?* (Kurš ir jūsu grupas vadītājs?) Astonī pirksti momentā rāda uz Rutu Ošiņu. *Lūdzu sakiet saviem cilvēkiem, lai viņi savāc savu rokas bagāžu un nāk mums līdzi!*

Bloody hell! Kas te notiek? Mana pirmā doma, ka mums uz pēdām *Internal Revenue* (Ieņēmumu dienests), kas uzodis, ka mēs, tūristi, pelnam Amerikā naudu. Mēs bez vārda runas savācam savas mantas un kāpjām nost, ziņkārīgu skatienu pavadīti.

Mūs ievēd uzgaidāmajā telpā, kur jau atrodas visi mūsu izvadītāji. Tad es izdzirdu kaut ko par bumbu, un man kļūst pavisam viegli ap sirdi.

Kas noticis? Vietnamas veterāns Jānim Graudam, ejot cauri vārtiem, nosaucis pakaļ: *Take care of the bomb!* (Uzmani bumbu!) Pie tam divas reizes! Jānis nekā nebija dzirdējis.

Tas bija periods, kad minēt vārdu bumba lidlaukā bija aizliegts. Modē bija lidmašīnu laupīšana (*highjacking*). Tikai pirms pāris dienām Floridā bija nolaupīta satiksmes lidmašīna un tai piespiedu kārtā vajadzēja nolaisties Kubā. Tā bija arī mūsu satiksmes līnija: Mineapole–Milvokī–kāda pilsēta Floridā. Veterānam tūlīt pienāk klāt *sky marshal's* (specdienests lidostās): *Ko jūs teicāt?*

– *Kas jums par daļu! Nebāziet savu sadrāzto degunu manās darīšanās! Skai maršals ar sadrāzto degunu saka: Labs ir, jūs esat arestēti! Nevien šis, bet mamma arī. Aizved abus prom. Mūsu pavadītāji tiek sadzīti uzgaidāmā telpā.*

Sēžam un skatāmies, ka uz caurstaigājamā balkona stāv pilsētas sieviešu un vīriešu kārtas policija, pavalsts (*state*) policija un *skai maršali*.

Pa to laiku pārmeklē lidmašīnu, resp., mūsu sēdvietas un skapītus, nolādē mūsu bagāžu un sanes koridorā.

Ierodas FBI aģenti (Federālais izmeklēšanas birojs) un novicina mums gar degunu savas amata zīmes. Kas mēs tādi un uz kurieni braucam. Likās, ka labu laiku ierēdņi neaptvēra, ka mēs esam no Austrālijas.

Mūs nostāda koridorā seju pret sienu un pārmeklē, pārmeklē rokas bagāžu, liek taisīt vaļā koferus. Tie ir pilni ar pašu mantām un rekvizītiem. Kas gan tur viss nebija iekšā! Tukšas šnabja pudeles, gumijas pīle, ko uz Sanfrancisko, paklausot mūsu lūgumam, bija atsūtījis J. Freijs, Šekspira laika cepures ar spalvām, veclaicīgi apmetņi, rapieris savāzts kā teleskops. Pie Grauda mantām golfa maiss ar saliekamām dekorācijām. Kas tas? Priekš kam?

FBI ierēdņiem, ja viņi nebija galīgi stulbeņi, bija jānojaus, ka mums ir kāds sakars ar teātri. Kratītāji ir tikuši līdz Sveiļa mantām un pēkšņi iestājas savāds klušums. Viens koferis pilns ar vadiem! (Ne vienmēr lentes spēlētājs uz skatuves bija tuvu strāvas avotam.) DŽEKPOTS!!!

OK, bumbas nav. *Free to go!* Mums atļauj lidot ar nākamo reisu. Zvanam sagaidītājiem uz Milvokī, ka būsīm dažas stundas vēlāk.

Prasām, kas notiks ar mammu un dēlu? Nu pratināšot kādu stundu vai divas, tad palaidīšot vaļā. Ruta uzzinājusi, ka pilots prasījis, kā mēs esot uzvedušies, kad novesti no lidmašīnas. Saņēmis labvēlīgu atbildi, bijis ar mieru riskēt un mūs vest, bet tā laika noteikumi to nav atļāvuši. Par incidentu lidlaukā ziņojis arī vietējais radio. Nākamā dienā nomirst FBI šefs H. Hūvers! Ne jau nu aiz žēlabām par mums.

Lidlauku personāls tiešām visā Amerikā bija ļoti nervozs, pat līdz stulbumam. Braucot prom no Toronto, Juris Freijs piespraudis Lijai *blēmbaku* ar uzrakstu: *Devil, made me do it*. Lija pratināta: *kāpēc viņai tāda nozīme? Ko viņai nelabais līcis darīt?*

Lidmašīnā mēs pārrunājam notikušo, bet bumbu saucam par olu. Man blakus sēž kāds vīrs un visu ceļu lasa avīzi. Es varu derēt, ka viņš bija FBI aģents.

Beidzot esam Milvaukos. Gaidītāji mūs pārgaidījušies. Mūs apsēdina pie galda un pasniedz par godu ko speciālu – ceptu cāli! Austrālijā jau tāda ēdiena neesot. Kur viņi to rāvuši?!!! *Kentuki afraid* uz katra stūra, un mēs nepazīstam *bloody* cāli!

Milvokos mīt mana Vācijas režisore Millija Valtēre-Einberga. Vakarā izrāde. Mēs ar Imantu Sveili esam apmetināti pie bijušā Dailes teātra direktora Pētera Ozola. Tāpat kā Pūdeļa kundzei nepatīk Helmutš Braukis, arī Ozolam ir viens nīstams subjekts – neviens cits kā Eduards Smiļģis. Uz galda ir nokrauta kaudze ar grāmatām un avīzēm – visas par Smiļģi. Sarunas, ja monologu var saukt par sarunām – ir visas par Smiļģi. Siflitiķis etc, etc, citi epitēti man nav palikuši prātā.

Ozols, galvu izslējis ar piemiegtām acīm, staigā pa istabu, kā rubenis, apreibis no savas balss, un runā un runā un runā. Smiļģis tāds un Smiļģis šitāds! Es ātri nolemju, ka te nav *plaukšana* un, noķēris brīdi, kad Ozols ievēl elpu jaunai tirādei, atvainojos

un saku, ka man jāiet pirms izrādes atpūsties. Bija ļoti jauki, bet... darba cilvēks... saprotiet jākraj spēki vakaram... (Nu un tad? Liekulis nav cilvēks?). Sveilis paliek, sakņupis uz dīvana.

Kad es atgriezos pēc pāris stundām, Sveilis sēdēja, kur sēdējis, pusaizmiegtām acīm, un Ozols vēl nebija apstājies staigāt un runāt. Nabaga Imants! Bet katram savs krusts jānes, arī režisoram. Tikai šis te nebija krusts, bet pieminēklis!

Ko es vēl atceros? Ozola kundze bija uzrakstījusi lugu, un iedevusi Sveilim godalgošanai (!?!). Viņas vārdi! Laikam tai laikā PBLA bija izsludinājusi lugu konkursu.

Milvokī ir mazs latviešu centrs. Nospēlējam tikai *Sievieti rītasvārkā*.

Nākamais etapa punkts – Grend Repidi. No lidlauka mūs tūlīt ved uz namu, kur pēc pabarošanas, sāk dalīt pa mājām. Atbildīgā persona ir atmetusi izstrādātajam plānam ar roku. Tiekam uz vietas dalīti un pārdalīti, un rezultātā mēs ar Ķauķi guļam lielā laulību gultā, kas bija domāta Apeļu pārim.

Mūsu pārstāve ir Jūlija Rumberga. Latviešu kolonija nav liela – spēlējam tikai *Rīta svārkus*. Nams skaists. Skatuve arī ir.

Vēl nāk prātā, ka grendrepidiem pie kases bija savas programmas, par ko es protestēju. Viņiem laikam nebija paziņots, ka mums programmas būs līdzī.

Pēc izrādes viena no vietējām primadonnām mēģināja uztiept, ka es esot *Tiltā* slikti izteicies par ASV latviešu teātra līmeni. Neskatoties uz maniem protestiem, dāma palika pie sava. Es ieminējos, ka varbūt tas ir bijis Laimonis Siliņš. Laimonis? Nē, Laimonis esot par daudz jauks cilvēks.

Rapidos jau es esmu pazīstams, jo tur spēlētas manas *Vēstules no dzimtenes*. Man pēc izrādes pasniedz par *Vēstulēm* puķes.

Tālāk uz gangsteru pilsētu Čikāgu.

Vējainajā pilsētā mūsu pārstāve ir Ruta Jostsone. Labs un kārtīgs sievišķis. Tel-pas – Čikāgas latviešu nams. Es palieku pie sava drauga, gleznotāja Ul-da Krūmiņa. Viņš ir mainījies. Apprecējies, sieva latviete, aug meita, bet man liekas, ka mājās sarunu valoda nav latviešu, lai gan jaunā Krūmiņa kundze ar lielu sajūsmu klausās jauno Raimonda Paula plati.

Uldis ir kļuvis itin korpulents. Iemācījies armijā labi angļu valodu un runā vietējā dialektā. Pēc atgriešanās no armijas Itālijā uz valsts rēķina studējis glezniecību. Pui-kas gados viņš kopēja kartes, par kurām mēs no pasūtītāja dabūjām dūmu pulveri. Viņa gleznās manāms impresionistu iespaids. Agrāk apmeklējis latviešu sabiedrību, bet tagad? *Zini, man tā latviešu lieta neinteresē*, viņš man saka.

Čikāgā ir arī Alberts Legzdiņš no *Čikāgas Piecīšiem* un mani radi no Carnika-vas.

Labi, ka mūs grupā ir acīgi cilvēki. Pētot Čikāgas latviešu namā izliktos plakātus, skuķi konstatējuši, ka biedrībā ir amatpersona vārdā *Bočka*. Tas jau nebūtu nekas, bet mūsu *Kaleidoskopā* šis vārds tiek lietots nievājošā nozīmē. Mainām tekstu. Spēlējam abus uzvedumus.

Čikāga bija vieta, kur Lija satikās ar spokiem. Te ir viņas stāsts – varat ticēt vai ne. Lija, Valda un Ruta ir apmetinātas pie Riča Spures.

Dīvstāvu māja. Lija guļ viena pati bēniņu istabā, Valda ar Rutu kopā, stāvu zemāk. Izrādes dienā Valda un Ruta aiziet apskatīt Čikāgu, bet Lija nolemj palikt mājās – jāliek Annijas Prestones matos ruļļi, jāatkārto teksts. (Mēs spēlējam bez sufliera). Lija ieliekas gultā un sāk šķirstīt eksemplāru. Noklaudz āra durvis un kāds nāk pa trepēm uz viņas istabu. Ko, šīs jau atpakaļ? Tik ātri?

Lija: *Es izliekos, ka guļu. Atveras durvis un kāds man nosēžas blakus uz gultas. Es ataisu acis – neviena nav! Jā, es biju nobijusies! Noskrienu lejā, ieslēdzu TV, iededzinu visas lampas un trīcēdama gaidu abas mājās. Pārņāk Valda, Ruta un Ričs. “Jūs neticēsit, kas ar mani notika!” es viņiem saku un sāku stāstīt. Ričs tikai smaida. Saku: tā, kur guļu, laikam bijusi bērnistaba, jo skapī vēl ir rotaļlietas. Ričs saka, ka nē. Viņa bērni esot jau visi lieli. Tā beidzas spoku lugas 1. cēliens.*

Pēc izrādes mājās iedzeram pa glāzei un es eju atpakaļ uz savu istabu. Kā ieliekos gultā, ārā sākas neganta vētra. Pēkšņi! Koku zari sitas logā. Kā tas iespējams, ja pie mājas neviena koka nav! Es ierokos ar seju spilvenā. Te viens mani sāk kratīt aiz pleca. Skatos – neviena nav. Ar to pašu man pietika! Ietinos palagā, paķēru spilvenu un lejā pie skuķiem. Šīs ierauga durvīs stāvu baltā palagā un abas aiz pārbīļa gultā stāvus! Saku, ka tā esmu tikai es! Stāstu, kas noticis. Vētra? Kāda vētra?

Pārgulēju to nakti uz maza dīvaniņa skuķu istabā. Gulēju kā Dieva ausī. No rīta Ričs saka: “Vai dieniņ, uz tik maza dīvaniņa”... Es saku: “Rič, mani kāds tur augšā negrib.”

Noklausījušies Lijas stāstu, nezinājām ko domāt. Spoki šajos laikos tā nemaz pa pasauli apkārt nemētājas. Skuķis drošvien būs nosapņojis vai varbūt mājas tēvs aizgājis ciemos? Tā arī palika, līdz nonācām Toronto.

Kad Lija sāk atkal stāstīt savus spoku stāstus, *Dzindaliņš* Pūpēdis saka: *Es to māju zinu. Es tur vairs negulētu ne par kādu naudu, Tad drīzāk renstelē!*

Un nu ir gals visām šaubām par Lijas stāstu. *Sieviete rītasvārkā* ir tikusies ar spoku.

6. maijā, lidojot uz Toronto, es rakstu AL speciālziņojumu: *Lidojam pāri Mišigenas ezeram. Līdz šim gājis labi, Pusceļš turnejā sasniegts. Kaleidoskopu uzņem ļoti jūsmīgi.*

Toronto. Mēs ar Imantu Sveili paliekam pie bijušajiem sidnejiešiem Ilgas un Jura Freijiem. Abi ir Daugavas vanagu teātra locekļi. Toronto ir arī bijušie altgargieši, mani skolas beidri – Valdis Martinsons (iedomājies tikai – arī spēlē teātri) ar māsu, Gunārs Milics un Elga Cauka-Milica. No Losas ar vilcienu atbraucis mūsu

jaunieģutais draugs, drāmas profesors Māris Ubāns. Māris ir piedzīvojis lidmašīnas avāriju un brauc tikai ar zemes ceļu transportu. Vēlākos gados viņš gan savas bailes pārvar.

Sapazīstamies ar daudz cilvēkiem – dzejnieci Veltu Tomu, režisoru Gunāru Vērnīeku. Intu Purvu, Lieni Martinsoni, Viju un Valdi Varēm, Juri Dzeguzi, *Dzindaliņu* (Dzintaru) un Skaidrīti Pūpēžiem, pazīstamo Latvijas aktrisi Almu Maču un vēl daudz citiem.

Piedalos arī *Fr. Cursica* dibināšanas atceres svētkos Toronto. Iepazīstos ar Uldi Matīsu, Modri Lorbergu, visus nemaz nemēģināšu nosaukt.

Kaleidoskops ne visiem patīk – nepazīstams koncepts. Pat Velta Toma, kas bijusi stāvā sajūsmā par manu lugu *Vēstules no dzimtenes*, domā, ka tas ir kas līdzīgs frontes teātrim.

Par *Kaleidoskopa* izrādi E. Kalniņa-Znotiņa *Latvija Amerikā* raksta:

Paskatoties uz ģeogrāfijas kartes, acis staigā pa lieliem kontinentiem, vairāk vai mazāk pazīstamiem. Dažā vietā būs, dažā ne, dažā gribētos būt, dažā – ne par kādu naudu.

Maza un nomaļa viņpus ekvatora, salu un ūdeņu apņemta, atrodas Austrālija. Pēc formas izskatās kā tāda veclaicīga ceļa soma: vietām piepūtusies, kur vairāk mantu sabāzts, vietām ieplakusi. Bet – arī tur dzīvo latvieši. Tur ir arī latviešu teātrnieki, protams! Teātra mīļotāji tūliņ domās: tās kuplākās “ceļa somas” izpūtušās vietās, bez visām citām vietām un lietām sabiedriskā un mākslas darba laukos, būs teātrnieku aktivitātes...sabāztas, sapakotas, cik jaudas un spēka, vietām spiežas Pacifikā kā pussalas...Tā būs!

Tā arī ir: Ne par viena cita kontinenta latviešu teātrniekiem nav lasāms tik daudz un plaši kā par Austrālijas teātrniekiem. Kad izplatījās ziņa, ka Amerikas kontinentu apciemos SLT, teātru draugu aprindu runām bez izņēmuma bija visām vienāds raksturs: nenoliedzama interese. Interesi pastiprināja apstākļi, ka visi deviņi tālā ansambļa viesi, atskaitot režisoru Imantu Sveili, bija sveši vārdi ar laikrakstos un žurnālos redzētām un neredzētām sejām. Bija sagaidāmas viesizrādes kā jauna neatgrieztā grāmata, svaigām,gludām lapām, un nu – burti, teikumi, starp tiem sejas, kas runā rakstītos vārdus un sāk dzīvot pa neizlasītās grāmatas lappusēm, Tas darījis to, tas to, tam piešķirta godalga par to vai to lomu kultūras dienās (Teātru festivālā, ne KD – U.S.), vai pat par režiju . Skatītāji šoreiz no tiesas varēja lietot bieži vietā un nevietā runāto vārdu: “Vienreizēji!”

Par SLT Kaleidoskopa uzvedumiem, kas notiek reizi gadā, dzirdēts un lasīts daudz. Sidnejiešiem pašu māju lietas un notikumi tik veiklam un redzīgam autoram, kāds ir U. Siliņš, viņa radītajiem kaleidoskopa jūtīgām, mainīgām lēcām un to atstarojumu laužumiem vieglāk vai griezīgāk atstarojot skatītāju skatos un prātos, Austrālijā nesagādā problēmas. Viesizrādēs šai kontinentā tas citādi. Temati, ko Kaleidoskopa lēcām laužt un atstarot “no krasta līdz krastam” šeit – tas varētu radīt komplikācijas gan tematikā, gan tās apdarē. Kas zina par ko te tagad fokusu noturēt attiecīgā laika izmērā. Kas zina, uz ko tēmēt? Lietas jāliek vispārinājumā. Autors,

sadarbodomies ar režisoru, ir laimējis. Tie saskatījās un pateica viens otram: tā tas ir. Un ne tikai tur vai tur, bet visur,

Dzirdēts, ka Austrālijas teātrnieki mīl eksperimentēt. Laimīgā atziņā un atvieglotā sajūtā var teikt: eksperiments bija, bet ne ar “uzbāzīgu vandālismu”. Paceltais nereālisms, vienā otrā ainā (“Minsteres skola”, “Iesvētamā meita”) bija ar farsa nokrāsu, ne abstraktīvu nemākulību. Ainā Minsteres skolā DP potpurijā ansamblis liecināja, ka tam nav sveši mūzikālie iestarpinājumi, ko veic ar nemaldīgu ritma iejūtu. Kopti un runīgi ķermeņi ir vairākiem tēlotājiem. Redzamāko no visiem jāmin Anitu Apeli. Tai katrs ķermeņa auds runā ar prātu un sirdi, atbilstoši darāmajam – gaida nākošo mūzikas takti.

Pagarajā izrādē, mainīgām tēmām, mainīgiem neredzētiem tēlotājiem, grūti izsekot katra tēlotāja galvenajām un spilgtākajām iezīmēm. Viņi visi saista uzmanību, un tas jau vien ir daudz.

Spilgtākais un kaleidoskopiskiem uzdevumiem veiksmīgākais ir pats autors Uldis Siliņš. Lieliem un siltiem burbuļiem ir viņa smiekli – par zivju audzināšanu divi lielās upēs Volgā un Daugavā. Zivs nosaukums ir “vobla” un kā tēlotājs ar vārdu dažādās niansēs rīkojas, liek smieklos līdzī burbuļot Liels palīgs spēlē ir arī veiklā rīcība ar latvisko un krievisko galotņu maiņu.

Laba partnere viņam ir Ruta Ošiņa mazā intervētājas lomā. Vulkāniskā runā Siliņš ne ar sekundi nepazudina partneres rāmējās intervētājas frāzēs. Taisni šeit, šķiet, bija saskatāma lielā disciplīna sidnejiešu skatuves darba vingrinājumos. Tikpat veiksmīgi U. Siliņš tēloja ūdensvadu labotāja lomu ainā Sudrabkāzas. Tā piecu cilvēku saspēlē bija viena no labāk veiktajām.

Acis un ausis kavējās pie visiem pieciem dalībniekiem un spontāni pazibēja doma: kā būtu, ja Jānis Ķauķis satiktos kādreiz ar Blaumaņa Pičuka tēlu “No saldenās pudeles”. Tā būtu skaista satikšanās.

Aina Romeo un Jūlija bija neskaitāmās sīkās un jaukās krāsās. Tur varēja domāt daudz labu domu un būtu sakāmi daudz labu vārdu par veikto – Šekspīrs satikās ar šodien visā “šekspīriskā šodienīguma” traģikomiskā varenībā. Netrūka pat Laimona Siliņa personifikācijas, kas, nez, no kurienes uzspraucies ar visu “brūti”, meklēja savu “četrstabaino” gultu un, nomaldījies, atkal pazuda burzmā

Daudzas lietas un notikumi noveda skatītāju arī pagātnē. Izdevies un pie tam ar traģisku pieskaņu bija dziesmu aranžējums par “dzimtenīti” un miltiem. (...) Izpildījums bija precīzs un ar noskaņu.

Ja U. Siliņš savā intervijā, kas lasāma programmā, runā par “ach” un “fui”, tad viņš to dara lieki. Arvien biežāk feletonos, tāpat īsstāstos latvieši sāk sniegt un saņemt, tāpat par katru cenu meklēt humoru, kur “ķeizars ar kājām iet”. Ērtās, labi iekārtotās dzīvojamās istabas un gaumīgām gleznām dekorētās sienas laikam taču nevienu vairs nesmīdina. Ko lai citu dara, ka jāķeras pie rožaina porcelāna, kaut vai zem ābelēm.

Lai Uldis Siliņš raksta, cik tam jaudas, kamēr vēl spalvai ir tīkama atskabarga un par visām lietām – darbīgais un apdāvinātais teātrnieku bars, kāds Sidnejā neapšaubāmi ir.

Uldis Siliņš arī pasaka: “Tā mums iet! Un kā vēl kādreiz neiet! Par to nemaz runāt nevar, kur nu vēl rakstīt un tēlot.” Viņam taisnība. (Kalniņa-Znotiņa E. Tā mums iet un kā vēl neies. Toronto Kaleidoskops 1972. Latvija Amerikā, 1972. g. maijs)

Diametrāli pretējs ieskats ir kādam kalifornietim, kas *Ziemeļkalifornijas Apskatā* man veltījis šādas rindas: *Pārsteidzoša bija austrāliešu humora izpratne, kas ar maz izņēmumiem balstījās tikai uz dažādi kropļotas latviešu valodas lietošanu kā humora pamatelementu. Tas nu ir viens no primārākajiem humora paveidiem un varētu vēlēties, ka vismaz uz skatuves niansētu arī citus humora paveidus.*

Mūsu lugas uzrādi noskatās arī bijusī Dailes teātra slavenība Alma Mača. Viņa par mūsu sniegumu, it sevišķi par Lijas tēlojumu bijusi sajūsmā. Uzdāvina Lijai šokolādi. Sveilis stāsta, ka viņš vērojis pa izrādes laiku Mačas seju, kā tā dzīvojusi izrādei līdzī (viņa sēdēja 1. rindā).

Šo gadījumu min savā recenzijā arī E. Znotiņa-Kalniņa:

Pēc izrādes starp drapērijām aizkulisēs, laipojot starp rekvizīšu saiņiem, kāds moments palicis prātā. Lija Veikina stāvēja un turēja kādas vecākas sievietes roku. Abas klusu sarunājās. Nelikās, ka viņas būtu paziņas, drīzāk svešnieces, kas redzas pirmo reizi. Ejot garām abām stāvētājām, bija dzirdami vārdi, ko svešā teica Lijai Veikinai: “Lai Dievs tev palīdz, bērns!” Tad svešā atsveicinājās, aizgāja, bet Lija palika stāvēt un acīm sekoja svešajai.

Pārsteidz, ka Znotiņa, teātra cilvēks būdama, nav atpazinusi Almu Maču. Un nu par lugu.

SLT viesizrādes – kaleidoskops un T. Vīlsa komēdija Sieviete rītasvārkā Bikford Parka vidusskolā 6. un 7. maijā bija pulcinājušas katrā izrādē ap 600 apmeklētāju.

Kaleidoskops 1972 uzjautrināja publiku ar saviem priekšnesumiem, kuri, līdzīgi Čikāgas Piecīšu uzvedumiem, ļāva pasmieties par mums pašiem, kaut dažos bija arī daži ach un fui, kā jau to iepriekš bija brīdinājis Kaleidoslopa autors U. Siliņš.

Tikpat sirsnīgi publika uzņēma komēdiju “Sieviete rītasvārkā” viesizrāžu otrā dienā, kas savaldzināja ar lielisko aktieru saspēli. (...)

Lijas Veikinas lomas devumā nav tukšu vietu. Nav arī neviena domu un sajūtu gājiens, kam tēlotāja neticētu pati un neatslābstoši neliktu ticēt skatītājam.

Ivars Apelis maz vārdos tāpat maz kustībām ir ievērojams atmosfēras radītājs un arī devējs savu radīto noskaņu partneriem.

Valda Līce tēloja labāk nekā Kaleidoskopā. Viņai ir personības spēks. Viņa “no-tur” lomu, kas pavedina uz pārspīlējumiem.

Nevaļīgais Jāņa Ķauķa rūpju pilnais laulātais draugs ar nebeidzamu lekciju

kaudzi augstskolā, karstasinīgu sievu, brēcošo bērnu ar visu savu rūpēs saviebtu vaigu bija tik mīļš, ka sievai Hildai varēja ticēt: to nevar atstāt mājās, lai vai jābrauc uz pašu Parīzi.

Anita Apele sekretāres un mīļākās lomā pat raudot ievilkta cietu un nežēlīgu baltu zobu virkni kā nazi ugunīgi krāsotu lūpu makstī.

Robertu Prestonu autors devis ne visai skaidru un tādēļ arī labajam raksturotājam, komiķim U. Siliņam ne visai iedienīgu. Bet tēlotājs varbūt ar režisora līdzdalību, to padara bālāku Annijas tēla izcelšanai. Iespējams. (Kalniņa-Znotiņa E., Vilisa luga Sieviete rītasvārkā. SLT viesizrādes Toronto. Latvija Amerikā, 1972. g. 24. maijs.)

Tas nu ir aplami. Nav sliktu lomu, ir tikai slikti aktieri.

Mūsu izrādi noskatās 1200 skatītāji.

Pēc otrā uzveduma mums rīko varenu *rautu*. Vares pāris norūpējies, ka viņu suns Bembijs ir slims, vairs nemaz neēdot. Nav jau arī nekāds brīnums. Bembijs bija ticis klāt rautam domātajam rosulu spainim un pusi izēdis. Tā vai tā ar atlikušo daļu varēja pabarot veselu armiju.

Ballē es saņemu ziņu, ka Sveilis slims – trieka vai kas tamlīdzīgs, un ka jābrauc viņam pakal. Tā nu nav laba ziņa. Pametam omulīgo sabiedrību un braucam ar Purvu pie slimnieka.

Ieejam mājās, uz galda divas vīna glāzes, pudele. Mūsu slimnieks sēž uz divāna, smaida un pēc mirēja nemaz neizskatās. Mājas māte, diezgan izskatīgs sievišķis, parauj mani sāņus un saka: *Jūs dabūniet viņu PROM!*

Ak, tādas tās lietiņas! Es gan saku, ka es neesmu Imanta aukle un ka viņai pašai jātiek ar tādām problēmām galā. Es esmu tikai te, tāpēc ka saņēmu ziņu, ka viņš ir uz miršanu un atbraucu noņemt zārkam mēru. bet mājas māte neatlaižas.

Kad atbraucam atpakaļ, rauts jau ir beidzies, velns parāvis!

Brīvajā dienā braucam ar mašīnām uz Niagaru. Citi lien iekšā tunelī, bet es vēroja dabas varenību ar alus glāzi rokā no hoteļa loga. Viena no mūsu aktrisēm tajā dienā saslimst un uz īsu brīdi tiek ievietota slimnīcā novērošanai. Novērošana neilgst, paldies Dievam, ilgi. Mūs gaida Kvebeka.

Nākamais pieturas punkts – Montreāla. Lidlaukā mūs sagaida, kā paši montreālieši smējās, viena grūtniece, viens bezdarbnieks un viens pensionārs. Es apmetos pie sava senā sporta biedra no Vācijas – Jāņa Lukstiņa un viņa laulātās draudzenes *Dunduriņa*, ko arī labi zināju no YMCA kursu laikiem.

Vislielākais bars apmetās Vīndedžu mājās, kur rīkotāji gan bija paredzējuši izmitināt kādus 3–4, bet pārējie atsacījās braukt uz kādu citu māju. Pats saimnieks

saslīma un *slimības* dienā mūs veda rādīt sniegu.

Montreāla ir skaista pilsēta, visur manāms franču šarms, elegance. Uz ielām dzird gandrīz tikai franču valodu. Paliek iespaids, ka vietējie angļiski runājošos īpaši nemīl. Nu ja tā, tad mēs veikalos skaļi savā starpā sarunājamies latviski. Kvebekiešiem būtu jābūt divvalodīgiem, bet tā tas ir tikai pilsētās.

Mūs ved ekskursijā uz *kalniem*. Kas Kvebekas pavalstī kalni, tas citiem lejas.

Ieejam vienā lauku krodziņā. Aiz bāra kanadiešu mamzelle. Iedzeram ko nu kurš. Dievs, svētī pirmo lāsīti!

Te TV ekrānā parādās mums Austrālijā pazīstams *gormē*. *Hei, re kur Kērs!* Uz bāra dāmas jautājošo skatu mēs sakām, ka esam no Austrālijas! Skuķis pamāj ar galvu un sāk liet jaunās glāzēs dzērienu, ko nu katrs bija pirmo reizi pasūtījis. *Ei, Jāni*, es saku *Ķauķim, vai to domā to pašu, ko es?* Tas te ies uz krogus rēķina *Vivat, Kvebeka!* Ja? *Vivat pig's bottom!* Pigu dabūjām, ne brīvu dzērienu. Skuķis angļiski zināja tikai dzēriena nosaukumus, un, kad mēs sakām rādīt viens uz otru ar pirkstiem un teikt, ka esam austrālieši, bija sapratis, ka dzersim vēl vienu rondu.

Bet vai tas kvebekietis vai angļiski runājošs kanadietis, bagāto Amerikas onkuli nemīl neviens.

Mani pārsteiz, ka tik daudz un redzamās vietās tiek reklamētas krūšturu fabrikas. Prasu vietējiem. Krūšturu fabrikas! Kas par krūšturu fabrikām? *Brasserie* ir krogus,

SLT ansamblis ceļā uz Niagaru. Attēls no Ulda Siliņa personīgā arhīva.

kur var dabūt arī ēst.

Nospēlējām *Kaleidoskopu*. Vismaz vienai prominentai personai mūsu uzvedums nepatika – rakstniecei Irmāi Grebzdēi. Ne tā mūsu gaismotājam, skotam, kas uzmanīgi sekoja visam, kas uz skatuves notika. Pēc *Sudrabkāzām*, ko izjauc vietējais sētnieks, kas izsaukts svinību laikā salabot tekošo krānu vannas istabā, skots noteica: *I bet they sorry they let the plumber in*. (Es varu derēt, ka viņi nožēlo, ka ielaida istabā santehniķi)

Man pēc *Kaleidoskopa* piedāvāja vietu vietējā latviešu korī.

Bostona. Te mīt mani radi – tēva māsa Elza Siliņa-Pūce ar vīru Jāni Pūci, rež. Voldemāra Pūces brāli, Ginta krusttēvu. Dzīvoju pie viņiem divstāvu koka mājā *Džameika Pleins* priekšpilsētā.

Ejam ar I. Sveili vizītē pie režisora, un aktiera Jāņa Lejiņa, kas mūs saņem ļoti laipni. Lejiņš ir *brīvkungs*, kā te ļaudis dēvē pensionārus un nodevies gleznošanai. Teātris? Atsevišķās lugās *viesojoties*. No teātra esot aizgājis. Par iemesliem neko nestāsta.

Ko dara Amerikas latviešu teātris Bostonā? R. Birzgalis iestudējot *Minhauzena precības*.

Bostonā spēlējam abus uzvedumus. Mana tante ir sajūsmā par *Kaleidoskopu*, bet, ja man pareizi atstāstīts, Rasma Birzgale teikusi vienam no mūsējiem: *Mums tas Kaleidoskops neko nepatika. Nākamreiz brauciet ar divām lugām*.

Jocīgi, ka no šīs vietas nekas daudz nav palicis atmiņā, izņemot, ka mums gāja labi.

Ņujorka – *Lielais Ābols*. Kas par pretstatu pilsētu! Bagātība un nabadzība iet roku rokā. Man iznāca gaidīt uz ielas pie mūsu skolas sarīkojuma zāles Manhetenā. Bija pavēls vakars. Iela izskatījās pieklājīga, bet mazā ieliņa aiz tās bija atbaidoši netīra, tāpat cilvēki, kas tur vandījās pa atkritumu kaudzēm. Man kļuva pavisam neomulīgi ap dūšu. Par laimi drīz ieradās mans vedējs.

Iebraucam La Gardija lidlaukā. Neviens sagaidītājs nav redzams. Izejam ar savām mantām uz ietves. Piebrauc lielā ātrumā divas mašīnas, sevišķi pirmā un, bremzēm čīkstot, apstājas mūsu priekšā. Izlec ārā garš vīrs – *Daugavas vanagu* priekšnieks. Dievs baltais, šitas kamikaze mūs vedīs?!

Ielādē mūs mašīnās. *Pa federi!* Laimīgi nonākam Ņujorkas DV namā – mūsu mājas vietā. Iepazīstamies ar mājas sargu – lielu vilka sugas suni, kas izrādās ļoti viemilīgs. Nama pārvaldnieks ir vecs jūrniece, bijušais sidnejetis. Maza pasaule!

Prasa, cik mēs Austrālijā pelnot? Acīmredzot, grib palielīties. Mēs sakām, ka zinām, ka austrāliešu algas ir mazākas nekā amerikāņu. Šis lielīgi paziņo, ja viņam nemaksā – tiek minēta summa – tad nekust!

SLT ansamblis Ņujorkas lidostā. Attēls no Ulda Siliņa personīgā arhīva.

Otrā dienā ierodas namā arī O. Uršteina Vašingtonas trupa. Esot speciāli braukuši mūs skatīties un noturēšot te savu kārtējo mēģinājumu DV namā. Noskatīties mēģinājumu netiekam ielūgti. Attiecības ir laipnas, bet ne sirsnīgas. Liekas, ka viņi īsti nezina, ko ar iebraukušajiem *lauķiem* iesākt. Bet tad mēs arī īsti nezinām, ko iesākt ar viņiem.

Man ar Uršteinu bija sarakste. Viņa Amerikas latviešu teātris Vašingtonā bija uzvedis adelaidietes A. Neboisas lugu, patiesībā ludziņu. Es sacerējumu biju lasījis, un tas mani iedrošināja aizsūtīt Uršteinam savu lugu. Viņš man atbildēja, ka nekādā ziņā nevarot solīt, ka to uzvedīs. Repertuārs esot jau sastādīts. Nu vismaz godīga atbilde. Pēc tam es viņam neesmu ar saviem gara darbiem virsū bāzies.

Spēlējam sestdien un svētdien. Vispirms *Kaleidoskopu*. Īsi pirms priekškara pacelšanās ģērbtuvē ierodas Vītola dzimtas matriarchs, mana ieprecētā radniece Annija Vītola ar māsu Jesiju. Kurš no Jums ir Uldis Siliņš? Atnākušas apskatīties savu jauno radnieku. Iepazīstamies.

Kaleidoskopā viens cēliens noslēdzas ar manu, resp. prof. Vāgūža lekciju krievu akcentā par voblu audzināšanu Dviņas lejas galā un citiem sasāpējušiem jautājumiem.

Priekšgars. Aplausi, kas eventuāli apklust, bet zālē kāds turpina histēriski smieties. Es esmu vismaz vienam trāpījis *bulļa acī*. Pēc izrādes prasu Annijai, kas tas bijis par cilvēku, kas zālē tā smējies?

Ak, viņš vienmēr smejas.

Hm...

SLT ansamblis Priedainē.
Attēls no Ulda Siliņa personīgā arhīva.

Un kā viņai patikusi izrāde? Viņai vislabāk esot paticis, kā es esot vienā skečā krustojis kājas. Tas vienmēr izsauca smieklus, bet, ja nu tik vien, tad nebūs bijis vērts nākt.

Nospēlējam arī *Sievieti rītasvārkā*. Drošvien pieklājīgi.

Brīvajā dienā DV priekšnieks mums rāda Ņujorku – patiesībā izskrien pilsētai cauri kā raķete. Aizbraucam arī uz *Steten Ailendu* – slaveno izpriecas vietu.

No Ņujorkas uz Priedaini Ņūdžersijā, mūsu turnejas noslēguma vietu. Īrēsim divas mašīnas un kučierēsīm paši.

Pārsteigums. Neviena mašīnu īres sabiedrība negrib mums mašīnas izīrēt. Pat par skaidru naudu ne. Mums nav Amerikā kredita, resp. t.s. *credit rating*.

Tādu likteni piedzīvoja neviens vien vecāks trimdinieks. Kārtīgs latvietis visu pērk par skaidru naudu un tā gadiem ilgi. Parāds nav goda lieta. Un kad nu reiz pašam naudas nepietika, bija jāaizņemās, neviena banka naudu negribēja aizdot. Ja cilvēkam nav gadiem ilgi nav bijis neviens aizņēmums, tad, acīmredzot, viņam nevar uzticēties.

Mašīnas noīrē viens vietējais ar savu kredītkarti. Braucam. Pie stūres Ivars (Bodžis) Apelis un Jānis Grauds. Pāris stundās esam galā. Man liekas, ka mums līdz attiecīgajam lielceļam rādīja ceļu DV priekšnieks, kas, likās, darīja visu, lai Apelis, kas brauca tūlīt aiz mums, viņu satiksmē pazaudētu. Neizdevās.

SLT ansamblis ar mājas tēviem Priedainē. Attēls no Ulda Siliņa personīgā arhīva.

Priedaine – liels latviešu sarīkojumu centrs Ņūdžersijas štatā. Nav vārdam vietas, tāds nams kā Priedaines latviešu biedrībai, Rietumu latviešiem nav nekur citur. Skatuve, sarīkojumu zāle, bārs ar garu, garu leti.

Viens no pirmajiem, ko satieku, ir Dedelstorfas nometnes paziņa Zūpa. Viņš ir uniformā, pistoli pie sāniem – Priedaines *Honorary Police chief* – latviski tas skanētu *Policijas goda priekšnieks*. Kādi ir viņa pienākumi un tiesības Priedainē, man no stāstītā nav īsti skaidrs. Zūpa ir varen priecīgs, mani ieraugot, izrāda man savu pistoli, noņēmis jostu, rāda arī to. Jāņos, kad te esot liela kņada, viņam piekomandējot kādus amerikāņu policistus. Man liekas, ka viņu neņem *par pilnu*.

Pēc izrādes jau pavēlā stundā es eju cauri bāram. Apmeklētāji aizbraukuši. Vienīgais cilvēks, kas sēž lielajā telpā pie letes, galvu noliecis, ir Priedaines *Honorary Police chief*. Man viņa bija žēl.

Kas vēl palicis prātā? Kā agrāk uz sarīkojumiem Latvijas laikā brauca ar zirgiem, tā tagad ar mašīnām – lieliem buikiem, fordiem, ševroletiem u.c., bet vēl arvien no vienas otras mašīnas izkāpj mammiņas ar lakatiņiem galvā, kā kādreiz no zirgu vilktām droškām.

Turneja ir beigusies. Atvieglojums, tāds kā tukšums un reizē prieks.

Mūsu gaitām seko arī Austrālijas prese:

SLT 9 galviņu ansambla viesošanos no 28. aprīļa līdz 15. maijam ASV un Kanādā

ar T. Vilsa Komēdiju "Sieviete Rītasvārkā" un U. Siliņa "Kaleidoskopu 1972" guvusi īsteni jaukus panākumus kā apmeklētāju skaitļa, tā mākslinieciskā ziņā. Tā jāsecina pēc vērtējumiem Ziemeļamerikas presē. (Publicēts bez autora vārda. Teātris ceļo 24.000 jūdžu. Labas atsauksmes par SLT ansambļa viesošanās ASV un Kanadā ar Sievieti rītasvārkā. AL, 1972. g. jūnijs)

Es rakstu AL:

Mūsu trakais pasākums – SLT ansambļa viesošanās ASV (Sk. arī AL, nr. 1132) ir beidzies. Savu ieguldīto naudiņu mēs dabūjām atpakaļ T. Vilisa luga "Sieviete Rīta svārkos" cilvēkiem patika, un Kaleidoskops ienesa vienu otru kontroversiju, kā jau bija paredzams: radās krasi piekritēji un tikpat krasi noliedzēji, kaut pēdējie, šķiet, bija mazākamā.

Latvieši ASV ir neiedomājami viesmīļīgi. Viens otrs mājastēvs kļuva "slims", lai varētu mūs vadīt pa pilsētu arī darbdienās. (...) Losandželosā mūs filmēja V. Lapenieks un raidījumam uz okupēto Latviju intervēja H. Mindenbergs. Parīt mani intervēs Bostonas latviešu radio pusstundai. Šis raidījums notiek angļu valodā.

Tā mums ir gājis. Bez šeit minētajiem vēl katram ir 1001 stāsts, kas jāstāsta pie kādas stiprākas glāzes, un viens otrs nav stāstams arī pie tās.

Uldis Siliņš, 22. maijā, Bostonā. (Siliņš U. Palicis 1001 stāsts. AL, 1972. g. jūnijs)

Kā jau minēju, mani intervēja Bostonas radio pusstundas vadītājs un komentētājs Silvesters Lamberts. Latviešu raidījumu klausītāju skaits – 150,000 (?!). Valoda – angļu. Intervijas vieta – Pūču virtuve. Pierunāju divas lentes, bet tad viena no lentēm bija nepareizi uztīta uz spoles un to nevarēja lietot. Nabaga Silvestrs bija spiests graizīt un stīķēt atkal kopā.

SIDNEJAS PUSĒ

Un kas par šo laiku noticis Sidnejas pusē? Teātra dzīve jau mūsu prombūtnes dēļ nav apstājusies. Vēl pirms turnejas sākuma SLT jaunatnes ansamblis uzved J. Kauķa režijā A. Eglīša *Kosma konfirmācija*. Ansablī darbojas turpat 30 aktieru. A. Karika dekorācijas. Par izrādi K. Freimanis raksta: *Nopietno līniju jaunieši nospēlēja ar uzsvāru, dzirkstošai līnijai pietrūka izstrādājums. Kopiespaids – vitāls, respektējams ansamblis.* (Freimanis K. Kosma konfirmācija. AL, 1972. g. aprīlis)

Uz 11. Jaunatnes dienām SLT Jaunatnes ansamblis uzved M. Zīverta *Sievas māte*, K. Gulberga režijā. Skatuvi iekārtojis E. Kipste.

L. Gailīte raksta: *Sidnejas ansambļa sastāvs šinī vakarā izcēlās ar teātra*

amata prasmi: laba izruna, pārliecinātājs patiesīgums, dzīvas reakcijas. (Gailīte L. Apliecinājums cerībām. AL, 1972. g. jūnijs)

M. Zīverta komēdijas *Zaļā krūze* pirmizrāde notiek Melburnā.
M. Kalniete savā recenzijā raksta:

Sidnejas jauniešu M. Zīverta skatuves rotaļas Zaļā krūze varēja skatīties ar patiku. Jo īsti tādēļ, ka tā sekmīgi sacentās ar dažu regulāro ansambļa izrādi, jo tas saka daudz (...) Visi trīs jaunie tēlotāji (E. Medne, I. Sauka un E. Ķipste) ļoti vienlīdzīgi savās spējās, visi rāda skauves talanta un nākotnes solījumu potenciālu. Uzteikts arī A. Karika skatuves iekārtojums. (Kalniete M. Pozitīva jaunatnes aktivitāte. AL, 1972.g. septembris)

SLT Jaunatnes ansamblis vēl uzved L. Zemgales dramatisēto *Sarkangalvīti*, K. Gulberga režijā, piedaloties arī L. Zemgalei, režisoram, A. Saivai, T. Kalniņam. No jaunajiem recenzenti uzteic M. Brača Vilku un J. Čečina Gaili. Dekorators J. Svilāns, maskas – K. Jansons, mūziku komponējis I. Līcis, dejas iestudējusi I. Grāpe.

12. TF Adelaidē SLT piedalās ar E. Dēliņa no franču valodas tulkoto Ž. Anuīla *Antigone*, K. Gulberga režijā, ALTA ar M. Zīverta *Fiasko*, režisors M. Bumbieris un ALT ar A. Dželiko lugu *Klavieres vai gulta*, režisori G. Kūlniece un G. Grauds.

Par *Antigones* pirmizrādi Ņ. Luce *Londonas Avīzē* cita starpā raksta, ka *režisoram K. Gulbergam izdevies izrādi pacelt pāri ikdienai.*

Skatuvi iekārtojis V. Aleidzāns.

Caur rindiņām lasot, ne tik komplimentējošas izklausās adelaidietes A. Vāveres *Skatītāja piezīmes*, AL 1972. g. jūnijā. Režisora K. Gulberga lugas traktējumu aktieri īstenojuši pēc labākajām spējām. Tā tad nevis labi, bet cik nu vien katrs labi varējis.

Presē minēts, ka godalgas par festivāla izrāžu labāko galveno lomu veidojumu saņēmušies M. Ansule un K. Gulbergs, godalgas par atbalstītājām lomām – K. Ābeltiņš, L. Zemgale, L. Ozere un I. Lēmanis (ALT). SLT saņem balvu arī par labāko ansambli.

1972. g. ir SLT kārtā rīkot 18. novembra sarīkojuma daļu, un šim nolūkam

Spodris saraksta montāžu 3 cēlienos *Mēs gribam būt kungi*. Uzvedumā sakārtoti visi nozīmīgākie notikumi Latvijas vēsturē no 1862–1916. gadam.

Piedalās tikai 13 aktieri. Režisors – I. Sveilis. Es spēlēju divas lomas, viena no tām ir Kronvalda Atis.

AMERIKAS BRĪNUMI

Kamēr es braukāju apkārt pa Ameriku, Ilze vāc bērnus, kas nemaz nav tik viegli – svešas mājvietas, sveši apstākļi.

Pārējie aizbrauc mājās, bet Siliņi vēl uzdzīvo pa Ameriku. Kādu laiku dzīvojam pie Ilzes māsas ģimenes Madisonā. Man ir pirmo reizi izdevība izsekot, kā risinas Demokrātu partijas kongress, kas sasaukts, lai izbīdītu kandidātu prezidenta amatam nākamās vēlēšanās. Sēdu kā pielipis pie televizora. Izbīda G. Makgovernu, kas vēlāk zaudē republikānim R. Niksonam. Viss process atstāj cirkus iespaidu.

Madisonā iepazīstos ar Dr. Valteru Nollendorfu. Viņš, kopā ar manu svaineni Dr. Maiju Zīli dejo tautas dejas vietējā latviešu deju kopā.

Nākamās atmiņas man ir no Leksingtonas Konkordā. Es esmu no laika gala

U. Siliņš ar S. Lambergu Konkordā.
Attēls no Ulda Siliņa personīgā arhīva.

ieinteresēts agrīnajā amerikāņu vēsturē un gribu apskatīt iespējami daudz vēsturisko vietu.

Kādu dienu Silvesters Lamberts mūs ar Mārci ved uz Leksingtonu Konkordā, kur 1775. g. sākās Amerikāņu brīvības karš. Turpat iekārtots arī muzejs. Apskatām sienā atstātos pirmo ložu caurumus.

Šīs rindas rakstot, lauzu galvu, kas tā bija par koka stalažu, par ko mums gide stāstīja. Laikam bija vērpjamais ratiņš. Bez mums trim telpā ir arī citi tūristi. Gide aizrautīgi stāsta, ka tas uzbūvēts pilnīgi bez naglām. Bez naglām?

Te ir viena! Mans puika skaļi nosaka. Sākam visi smiet, gide arī un saka: *I don't know what I am going to do with you* (Es nezinu, ko ar tevi iesākt!).

Vēl apskatām 17. gs. kapsētu, kas pilna ar plāksnēm, uz kurām zīmēti nāves eņģeļi, un braucam atpakaļ uz Bostonu.

Nebūs nozīmes stāstīt sīkumos par mūsu ceļojumiem, jo daudzi no lasītājiem šīs vietas paši būs redzējuši.

Bostona ir pilna ar vēsturiskām vietām. Apskatījām *Bunker Hill*, kur uzcelts piemineklis 1775. g. kaujai ar britiem. Amerikāņi kauju zaudēja.

Uzkāpām uz pirmā amerikāņu līnijkuģa *Independence* Bostonas ostā, kas skaitās vēl arvien aktīvā dienestā jau no 1775. gada. Apkalpe – 790 (ne jau vairs šodien), 32 lielgabali. Nospriedām, ka zemo griestu dēļ apkalpei būs bijis jābūt maza auguma vai ar sabeigtām mugurām. Kuģis veic vienu braucieni gadā, resp. to apgriež apkārt, lai viļņi nebojātu vienus un tos pašus sānus.

Vēsturiskajā kapsētā baznīcas pagalmā ir guldītas daudzas ievērojamas personas. Diemžēl, viņi nav tur, kur stāv viņu kapu plāksnes. Baznīcas apkalpotājs, (kura uzdevums bijis nopļaut zāli), lai padarītu dzīvi vieglāku, nolīcis plāksnes vienu pie otras taisnā rindā. Uzreiz cita pļaušana!

Bijām uz milzīgo 5 stāvu akvāriju. Un tad makšķerēšana Bostonas jūrmalā, kas pilna ar mazām saliņām. Nelaiķa pianista Freimaņa kundze Elvīra Ārone bija apprecējusies ar kādu Bostonas latvieti, kam bija laiva. Arī bērniem bija iedota katram pa makšķerei. Ik pa 5 minūtēm zivs! Un nekāds kazrags – pamatīga lieluma.

Vienu dienu braucam uz Keipkodu, Plimusu un Salemu. Plimusa ir ASV slavena vieta. Tur izkāpa krastā no kuģa *Mayflower* t.s. *pilgrimi*, kas būtu jātulko kā *svētceļnieki*. Patiesībā viņi bija reliģiski bēgļi.

Pilgrimi bija paredzējuši doties uz Virdžīniju, kur bija britu kolonija, bet nonākuši Masačūsetas štatā. Ja indiāņi viņiem nebūtu palīdzējuši, tad viņi visi būtu ziemā aizgājuši bojā. Viņu vienīgā, vērā ņemamā uzturviela bija meža tītari.

Šo brīnišķīgo izglābšanos Amerikā atzīmē katru gadu Pateicības dienā (*Thanksgiving day*), kur tradicionālais ēdiens ir tītara cepetis.

Uzbūvēta *Mayflower* replika. Krastā redzams akmens uz kuru pirmais pilgrims spēris savu kāju. Autentisks pilgimu ciemats, kur pa apmeklētāju laiku strādā un atbild uz jautājumiem ļaudis tā laika tērpos.

No forta zināmos laika sprižos tiek izšauts ar musketi it kā, lai atvairītu indiāņu uzbrukumu. Tās ir muļķības, jo indiāņi viņiem palīdzēja, nevis uzbruka.

Salema ir savāda vieta, slavena ar savām raganu medībām 1692. gadā. Tika

nogalināti 24 cilvēki, 19 no viņiem pakārti.

Jāņos braucam uz latviešu koloniju *Piesaulē*, Ņūhempširas štatā, labu gabalu no Bostonas. Tur latvieši sabūvējuši sev vasaras mājiņas, arī mani radi, ir sava baznīca, virtuve un sarīkojumu zāle, faktiski šķūnis. Tur notiek arī bērnu vasaras nometnes. Liels dīķis, kur peldēties.

Kādu vakaru pie mums atnāk Reinis Birzgalis. Plāpājam par šo un to. Reinis saka, ka viņam jānopļauj uz Jāņu vakaru laukums, kur pulcējas Jāņu bērni. Saplīsis zāles plāvējs. Saku, ka es arī māku pļaut.

Otrā rītā Reinis ar divām izkaptīm klāt. Sākam pļaut. Iet pavisam labi, strīķēt (uzasināt) gan dodu savam kompanjonam. Viņš mani sīki izprašņā par SLT darbību, bet par mūsu izrādēm nekā nesaka, kamēr pašās beigās: *Tas krievs tev bija labs*.

Laukums nopļauts. Ejam tagad no mājas uz māju līgodami. Gabals siera, kauss ar alu, līgo, līgo. Uz nākamo māju. Pēc katras mājas mūsu bars pieaug. Birzgalīša ir varena dziedātāja.

Mēs apstaigājam tikai augšgalniekus, apakšgalnieki līgo pa savu galu, tad abas grupas satiekas mūsu nopļautajā laukumā. Apdziedāšanās. Cik atceros, tad mēs sievietēm aizbāzām muti.

Te ir daudz paziņu no Dedelstorfā nometnes – māc. N. Ozols ar kundzi, nākamā Minsteres direktore Valda Dreimane, mana skolas biedre no Carnikavas Bodes Ligitā ar māti. Ar Ligitu gājām kopā pamatskolā.

Balle. No rīta ne sevišķi taisnā gaitā soļoju uz māju.

Dzīvojot pie Ilzes māsas pamatīgi apskatījām tūristu paradīzi *Wisconsin Del*. Brauciens ar kuģi, brauciens pa *Lost canyon*.

Nekas sevišķis jau nebija. Braukšana notika pajūgos, apm. 8 cilvēki katrā. Braucējs – gids darīja visu, lai mūs uzjautrinātu. (Angļiem ir labāks, grūti tulkojams vārds – *to entertain*), piem., lika mums blaut unisonā saukļus, kad pretīm brauca citi pajūgi, kas jau bija bijuši kanjonā. Mēs ar Ilzes māsu Maiju pie blaušanas nepiedalījāmies, bet kad mūsu gids sāka stāstīt muļķīgus jokus, sākām izteikt paskāli piezīmes. Mēs abi bijām, kā saka, *bad sports*.

Vēl apmeklējām Norvēģu ciemu, resp., muzeju, ko bija nodibinājis kāds norvēģu emigrants 19. gs. Programmā bija minēts, ka pie muzeja uzturēšanas nopelni bijuši arī kādam latviešu izcelsmes pirmskara emigrantam. Vārdu neatceros.

Stand Rock Indian Ceremonial, kur indiāņi pilnā *uniformā* katru vasaras nakti demonstrē aizraujošas ceremonijas no savas krāšņās pagātnes. Tā rakstīts propagandas bukletā. Uz to jāiet!

Viss uzfrizēts tūristiem par patikšanu, cik tur tā autentiskuma, Dievs zina. Nu dejoj jau dejo. Visas dejas izskatās apmēram vienādas. Nepalīdz arī tādas dziesmas kā *Mīlas sauciens maigs pāri prērijai skan*.

Bērni nofotogrāfējas kopā ar indiāņu virsaiti un braucam atpakaļ uz savu vigvamu (telti).

Vēl jāmin, ka es Viskonsinā redzēju skaistāko ziemeļblāzmu, kādu jeb kad esmu redzējis. Tā veidoja tādu kā pareizticīgo baznīcas kupolu ar centru zenītā.

Ņujorka. *Empire State* ēka. Protams, ka bija jāuzbrauc pašā augšā. Brīvības pieminēklis (*Statue of Liberty*). Taimskvērs, Amerikāņu Dabas vēstures muzejs, Centrālparcs.

Ejam pa ielu. Brauc policijas mašīna, sirēnai skanot. Tā izklausās mazliet neparastāka nekā Austrālijā. Mans Mārcis ieblaužas: *The Martians are coming!* (Marsieši nāk!) Te jāpiemin, ka mūsu sarunu valoda bija latviešu. Mārcim Amerikā ir jauns jājamzirdziņš – vākt pastmarkas. Pie visām pastmarku mašīnām viņš ir klāt un norauj kloķi. Viena pastmarka par brīvu garantēta.

Denverā, Kolorado štatā pie sievas radiem.

Red Rocks amfiteātris. Neticama akustika. *Bifeļu* parks. Zeltraču pilsēta – Centralā Sītija. Bafalo Bila kaps un muzejs. Brīnišķīgi smaržojošās Panderozas priedes, bet, izkāpjot no mašīnas, pēc 10 minūtēm sveķu smaržu vairs deguns neregistrē.

Braucam pāri *Rocky mountains*, galotnē sniegs. Nobraucam lejā uz *Colorado Springs* un atkal atpakaļ.

Sanfrancisko. Ielas dzelzceļš. Henrija Kovala Redvuda parks (*Redwood park*) Šie koki nepūst un sasniedz milzīgu garumu. Lielākais no viņiem ir pazaudējis 75 pēdu garu virsotni, bet vēl stāv 285 pēdu garumā un 51 pēdu apmērā. Viena colla līdzinās 2,54 cm, 1 pēdā 12 collas. Rēķiniet paši.

No Sanfrancisko uz *Josemiti* ieleju. Braucam gar upes krastu uz augšu pretī straumei, bet sajūta tāda, ka upe tecētu pret kalnu. Palicis prātā uzraksts: *Don't molest the bears!* (Neuzbāzies virsū lāčiem!) Bāzties virsū lācim! Vai tas rakstītājs ir aptaurēts!

Losandželosa. Paliekam vairākas nakts. motelī pie *Disneilanda*. No rīta kājām uz parku. Tur, tur un visur.

Braucam cauri spoku mājai, ar kuģīti, lejā pa Materhornu, klausāties prez. Linkolna runu. Prezidents ir runātāja lelle. Nav vērts sākt visas atrakcijas uzskaitīt.

Ir diezgan karsts. Nāk pretīm 3 cūciņas – Disneja *karakteri*. Manējie skrien pretīm: *Look, look, piggies, piggies!* Viena cūciņa pagriežas pret Mārci un izgrūž ar muti rupju skaņu: *Pļrrrrrrr!* (To angļiski sauc par *rasberiju*) Manējais paliek kā ar ūdeni apliets.

Vakarā t.s. *elektriskā parāde* un uguņošana. Disneja *karakteru* tērpi veidoti no auduma un mazām elektriskām spuldzītēm. Izskatās ļoti efektīgi.

Izbraukājam arī Holivudu, apskatām Graumaņa teātri, *Vorner Brāļu* studiju un 21. jūlijā – *home, sweet home* jeb, kā latvieši saka, uz mājām.

NEDAUDZ VĀRDOS

* ALT viesojas Sidnejā ar A. Dželiko lugu *Gulta vai klavieres* (jeb *Rotaļa četratā*).

* SLT jaunā valde 1972/73. darbības gadā: priekšsēdis K. Gulbergs, vicepriekšsēdis U. Siliņš, sekretārs Sp. Klauverts, administrators J. Ronis, grāmatvedis M. Siliņš, kasiere M. Krastiņa, bērnu programmas vadītāja L. Zemgale, garderobes pārzine T. Dzitare, mantzinis V. Aleidzāns.

I. Sveilis nekandidēja. Lija gribēja, lai uz priekšsēža amatu kandidēju es, bet es apzinājos, ka neesmu šim postenim pareizais cilvēks.

* Miris jurists un sabiedrisks darbinieks Bruno Strazdiņš (1910–1972).

* Austrālijā koncertē *Čikāgas piecīši*.

* Sidnejas Latviešu biedrības ārkārtējā biedru sapulce pieņēmusi lēmumu par Latviešu nama pārbūvi pēc R. Zustera meta.

* 22. KD ir Adelaidē. Komitejas priekšsēdis ir mans draugs Miervaldis Bumbieris.

Sīs KD izceļas ar diviem jauninājumiem: teātrī pirmo reizi KD ietvaros uzved pašu mājas autore lugu – Ainas Neboisas *Mačs Priekulis* un otrs jauninājums ir *Raibais vakars*. Sevišķi nozīmīgs manā dzīvē ir bijis pēdējais, kas kalpoja par tramplīnu Zemīša un manai popularitātei kā Raibo vakaru aktieriem un ceremonijmeistariem nākamajos gados. Bet pirmā Raibā vakara pionieri bija Juris Zemītis un Ilga Bērziņa. Par to AL rakstīts:

Par vienu no vislabākajiem 22. KD sarīkojumiem izvērtās Raibā pēcpudiena (...) tā nepretendēja uz augstiem mākslas sniegumiem (...) tā bija ļaužu izklaidēšana. Jāsaka, ka tik labi sakārtotu vieglās izklaides programmu līdz šim nebija laimējies redzēt. Pareizās proporcijās bija salikts nopietnais ar grotesko un programma ritēja jautri un viegli. (...) Teksta posmu panākumiem lielu tiesu palīdzēja tas, ka piedalījās melburnietis Juris Zemītis, kas kopā ar Ilgu Bērziņu pieteica un piedalījās skicēs. (...) Nākotnes KD rīkotājiem derētu padomāt, vai šādu sarīkojumu nebūtu vērts ievest kā regulāru KD noslēgumu ļaužu prātu izvēdināšanai.

Kad es izlasīju *Maču Priekuli* es par pirmajām ainām biju stāvā sajūsmā, bet tad mana sajūsma pagaisa. Atsauksmes par izrādi bija atšķirīgas. AL Māra Kalniete cita starpā rakstīja, ka izrādei būtu bijis lielāks spēks, ja tā būtu vairāk aktieru ansambļa

sniegums, mazāk dekorāciju izstāde.

Arī N. Luce raksta, ka *Jēkaba Sedola dekorācijas mūsdienu skatītājam likās mazliet vecmodīgas, kas nespēja palīdzēt inscinēt lugas idejisko pusi.*

Anno 1973

**Šis nams ir pārdodams – Kultūras dienas Sidnejā sākas –
Laikmets, Namejs un Imants Līcis – Latviešu Nama pārvald-
nieki – Nedaudz vārdos – Es caur savu objektīvu ņemu dabu –
beigtu, dzīvu...**

23. KD kopkoncerta ģenerālmēģinājumā Sidnejas operas namā. Diriģents V. Bendrups.
Attēls no programmas grāmatiņas.

ŠIS NAMS IR PĀRDODAMS

Teātrī iesākam jauno gadu ar *Kaleidoskopu 1973*, autore un režisore ir L. Veikina un A. Apele. *Sidnejas Latviešu Teātra Vēstnesī* minēts, ka es esmu devis dziesmu tekstus. Cik atceros, es palīdzēju L. Veikina uzrakstīt skeču par mūsu Amerikas braucienu.

Starp autoriem vēl minēti B. Apine-Klarka, E. Rodze-Ķīsele, novelists G. Janovskis un M. Steiga. Smēķētājiem ASV bija lielas problēmas, jo daudzi mājastēvi nesmēķēja. Bija jāiet *kurināt* dārzā. Viens no skečiem bija par smēķētāju nedienām.

K.Freimanis savā recenzijā raksta:

Kaleidoskopu rakstītāji acīmredzot pārdzīvo krīzi. Sabiedriskā doma nosaka, kas ir neaizskaramie un tie, par kuriem drīkst smieties. Neaizskaramo rodas arvien vairāk un aploks, par kuru var rakstīt satīru, arvien šaurāks. Tā bieži ir satīra bez mērķa. Iedzer kantīnes kungu tēju, savēlk seju, publika smejas. Melnās “bombonkas uzsit kolķi” – publika smejas. Vēders, un kas ar to saistās, pārāk bieži ir pasaules centrā.

(Es nedomāju, ka Klauverta un mans tematiskais aploks būtu sašaurinājies, bet *Kaleidoskops 1973* autori bija vēl zaļi. – U. S.)

Pēc mana prāta šim Kaleidoskopam bija par maz humora un atsevišķi skati nebi-ja drāmatiski: tie bija bez konflikta. Runāšana vien.

Par nepatīkamām lietām rakstot, jāmin arī valoda. Tā bija bieži kļūdaina. (...)

Bet melnajam mākonim ir arī sudraba maliņa: režijas un aktieru kopsadarbībā kaleidoskops bieži atdzīvojās, īpaši, kad tas deva vairāk acij nekā ausij.

1. cēlienā interesants bija prologs. Tāpat interesanta bija L. Veikinas režija skatā “Ardievas Oskaram”. Intervija ar Sp. Klauvertu nobeidzās ar autore rupjību, tā kā man personīgi aptecējās dūša. (...) Veikinas režija skatā “Atmiņas par Ameriku” iedzirkstījās ar scenisko izkārtojumu.

2. cēlienā varens bija sieviešu kopas (vai labāk ne publikas?) izsvilpšanas orķestris. Interesanta A. Apeles uztvertā ideja un režija. Varbūt visa kaleidoskopa tēlošanas kalngalu sasniedza L. Veikina ar meitenes skici skatā “Bērni”.

Jauks bija humors par M. Siliņa sekretāru. R. Ošiņa bija Pļāpiņa kundze. Izdevies paplašinājums aktrises tēlu galerijā.

Trešais cēliens šķita labākais no visiem. To atklāja ar Menuetu (iestudējusi

*Kaleidoskops 1973. No kr. – U. Siliņš, J. Grauds, neatpazīts.
Attēls no Ulda Siliņa personīgā arhīva.*

B. Apine-Klarka), tik smalkjūtīgi noskaņotu, ka mūsu teātra varēšanā pavērās jaunas perspektīves. (...)

Acij interesanta bija modes parāde: U. Siliņš kā veikls pieteicējs un V. Aleidzāns kā lepnais modelis.

Tad Veikina smīdināja publiku ar “Stāstu”, kur katrs vārds sākas ar burtu “p”. Varbūt drāmatiski bija visvairāk izdevusies skice “Vārda diena” (A. Apele un U. Siliņš). (...)

Viss labs jāsaka par dekoratoru V. Aleidzānu, gaismotāju J. Graudu, A. Apeles un T. Dzītares kostīmiem (vairāk un interesantāki nekā citos Kaleidoskopos). Stikākās lomās redzējām V. Līci (sevišķa uzslava par dažādību tēlojumā), I. Apeli (kā parasts, vērtīgs Kaleidoskopa spēks.) J. Ķauķi (par maz materiāla lomās, lai parādītu savu talantu). (K. Freimanis. Par Vēderu. AL, 1973. g. marts)

Jauno darba gadu sākot, SLT jaunatnes ansamblis uzved fragmentu no Raiņa *Kurbads* un R. Fostera un V. Lova komēdiju *Šis nams ir pārdodams*. Režisore – L. Veikina. Dekorators – V. Aleidzāns. Ņ. Lucas vērtējums:

Šoreiz režija uzticēta aktrisei un režisorei L. Veikina. (...) Problēmas radās režisorei, kā uz skatuves vienlaicīgi parādīt cilvēku un “spoku” mijiedarbi. Nevar

sacīt, ka tas Veikainai būtu sevišķi veicies. (...) Daudz labāk režisorei bija veicies ar dzīvajiem cilvēkiem, kas visumā izturēja komēdijas spēles stilu. Kaut izrādē bija trūkumi, tā bija baudāma, samērā izlīdzināta. (Luce Ņ. Jaunatnes teātris Sidnejā. AL, 1973. g. maijs)

13. Teātra festivālā Sidnejā, SLT reprezentējas ar R. Blaumaņa *Skroderdienas Silmačos*. Režisors – K. Gulbergs, dekoratore – A. Rutkovska.

ALT piedalās ar F. Dīrenmata *Fiziķi (Die Physiker)*, režisore L. Kalniņa, ALTA ar E. Albija lugu *Mazā Alise (Tiny Alice)*, režisors – M. Bumbieris un Adelaides latviešu drāmas studija ar M. Zīverta *Čūska*, režisore M. Dulpiņa.

Skroderdienu atsauksmes nav labas ne no Ņ. Luces, ne K. Freimaņa. Es esmu vienīgais no sidnejiešiem, kas saņem Paiju. Par mani Ņ. Luce raksta:

U. Siliņš kā Ābrams Skroderdienās saņēma balvu par palīglomas tēlojumu. Laba maska, izstrādāta saspēle ar pārējiem partneriem, izjūta, kur sevi apvaldīt, lai nepārspēlētos, padarīja šo lomu par nepārtrauktu smieklīgu avotu izrādē. Ar spēles izstrādājumu U. Siliņš pienāca vistuvāk Blaumaņa žīdu tipiem. (Luce Ņ. Četras izrādes, četri ansambļi. AL, 1973. g. jūnijs)

U. Siliņš nepārtraukti smēdināja skatītājus, bet viņš sevi apvaldīja, lai nepārspēlētos, un lai skatītājs ieraudzītu otru, dziļāku Ābramu. (Freimanis K. Aug, vienojas, sola. AL, 1973. g. jūlijs)

Uzteikti arī jaunie tēlotāji – J. Grauds, M. Strīķis un I. Stupāne.

Es biju pārliecināts, ka saņemšu balvu līdz brīdim, kad noskatījos adelaidiešu izrādi. Henrijs Ģelzēns palīglomā bija tik labs, ka nodomāju: *tur lido mana Paija, lido tālu prom!* Par laimi apbalvošanai bija paredzētas divas palīglomas. Daudz jau man to Paiju nav – tikai divas, jo es maz piedalījos festivālos kaimiņu pilsētās.

Paijas pasniedza iepriekšējā gada saņēmēji. Godalgoja labāko ansambli, divus galveno lomu tēlotājus (vīrieti un sievieti), četrus labākos palīglomu tēlotājus (divas sievietes un divus vīriešus) un labāko režisoru.

Induļa Niča balvu labākajam jauniešu-aktierim (līdz 25 gadiem) pasniedza Z. Nīce, bet LAAJ KF balvu labākajam ansamblim – KF valdes priekšsēdis Ed. Šmugājs.

Pārējie Paiju ieguvēji bija I. Bumbieris, M. Bumbieris, I. Bērziņa, H. Ģelzēns (ALTA), L. Kalniņa, E. Lēmane (ALT). Labākā režisora godā tiek M. Bumbieris un ALTA atzīst par labāko ansambli.

Žūrijas komisijā darbojās Ņ. Luce, K. Freimanis, O. Kārklīšs, un H. Kaupmanis.

Pēc Adelaides teātra studijas izrādes līdz balvu pasniegšanai man bija uzdots izklaidēt publiku. Es to iepazīstināju ar savu žargona vārdnīcu.

A. Zariņš savā rakstā (Izlīdzināts festivāls. AL, 1973. g. jūnijs) min *Ceļojošo rozi*, ko sidnejieši nodevuši nākamā festivāla rīkotājiem – melburniešiem. Kas tā par rozi, šodien nevienam vairs nav ne jausmas. Neviena cits rakstu avots to nemin.

Mazliet citādi ir ar *Ceļojošo cigāru*, kas pirīts 1968. g. 26. jūlijā Svansona ielā, Melburnā. To pasniedz par sevišķiem nopelniem teātra organizācijas darbā. To līdz šim ieguvuši E. Mūrnieks, J. Birkmanis, M. Bumbieris, K. Dauzis, V. Dulpiņš, I. Sveilis. Cik atceros, tad man tas bija par nopelniem jānodod J. Zemītim.

Noteikumi paredz, ka cigāru nedrīkst likt mutē, aizdedzināt un nedrīkst piešķirt sievietēm.

Festivāla viesu vidū bija arī Amerikas mākslas kritiķis J. Krastiņš un *Old Tote* aktieris Ivars Kants.

Ar *Skroderdienām* kā gaismotājs atkal parādījās R. Brands, taču teātris viņu bija atstājis sev tālu aiz muguras. Skatuvi vairs neizgaismoja ar pāris prožektoriem uz statīviem, kā tas bija Igaunų klubā. Arī viņa sākotnējais entuziasms bija pagaisis, un drīz pagaisa arī viņš pats.

Šinī festivālā nodibina *Latviešu Teātra Apvienību Austrālijā*, kas apvieno 4 teātra ansambļus ar 169 dalībniekiem – ALT, SLT, ALTA un Adelaides latviešu drāmas studiju. Prezidijā darbojas priekšsēdis I. Sveilis, sekretārs Sp. Klauverts un kasieris U. Siliņš.

Festivāla ballē ar humoristiskiem priekšnesumiem uzstājās ALT *Zobgaļa* mazais ansamblis.

Septembrī – M. Zīverta *Tīrelpurvs*. Piedalās: M. Ansule, A. Jaunbērziņš un K. Gulbergs, kurš vada arī režiju. Dekorators V. Aleidzāns. Par izrādi A. Zariņš *Treji Vārti*, 1990. g. Nr. 137 raksta: “Visā izrādē nebija nekā lieka. Ansamblis saliedēts un dialogi izveidoti līdz vissīkākajai niansei.”

Ar šo izrādi K. Gulbergs atzīmēja savu 25 gadu skatuves darbību. Viņam ir bijušas 55 režijas, 58 lomas un 150 izrādes. Man bija jāvada jubilāra apsveikšanas svinības. Tā kā man pašam nekas atmiņā nav palicis, tad citēju no raksta AL:

Pirmais jubilāra sveicējs un ceremonijas tālākais vadītājs U. Siliņš teicās runājam SLT ansambļa vārdā. Viņš pateicās par K. Gulberga lielo darba mīlestību un palīdzību teātra augšanā. Pasniegdams ansambļa aploksni, nodeva arī sveicienus no SLT valdes priekšsēža un Austrālijas latviešu teātra apvienības priekšnieka I. Sveiļa, kas darba apstākļu dēļ bija kavēts šo izrādi noskatīties. (Z. Kārļa Gulberga godinājums. AL, 1973. g. septembris)

KULTŪRAS DIENAS SIDNEJĀ SĀKAS

Ar 23. KD Sidnejā mēs atzīmējam pirmo Dziesmu svētku 100 gadu atceri. Uz ASV lidoja lūgums atsūtīt oriģinālo Dziesmu svētku karogu, ko arī saņēmām.

Rīcības komitejas priekšēdis ir V. Koškins. Mēs ar I. Roni esam vice-priekšēži. Mums katram savs lauciņš – man piekrīt sarīkojumi, Imantam – saimniecība.

Manā lauciņā drīz sāk spiesties iekšā pats priekšnieks un uzsāk vest sarunas ar Sidnejas diriģentiem, man neko neteikdams. Varbūt arī labi ka tā, jo es būtu neglābjami sagājis ragos ar H. Rutupa *Jaunatnes kora* pārstāvi I. Štubi, kurai izdevās uztipt, ka arī bērni piedalās kopkoru koncertā kā daļa no lielā kora. Es atceros redzējis viņu nogurušās sejas. Bērni piedalījās gan tikai dažās dziesmās. Es vairs kora lietās nejaucos iekšā, bet daudz piestrādāju pie Lietišķās mākslas izstādes un atklāšanā komentēju tautas tērpu parādi.

Sekretāre ir L. Budule, kasieris A. Ģipslis, administrators V. Aleidzāns un informācijas daļas vadītājs A. Zariņš.

Mūsu 100 gadu jubilejai labākas telpas vispār nevarēja iedomāties – mēs dziedājam jaunceltajā operas mājā. Tā arī bija vienīgā reize, kad mēs tikām tur iekšā. Bija aptuveni 3000 klausītāji.

Iepriekšējā gadā pasākto Raibo vakaru organizēja dziedone V. Skujiņa.

Cermonijmeistari bija J. Zemītis ar I. Untiņu-Bērziņu. Ilga bija laba, bet manai

1973. gadā no 25. līdz 31. dec.

23. KD programmas vāks.

J. Zemītis. Ed. Keiša šaržs

gaumei mazliet par teatrālu.

Milzīgus panākumus guva jaundibinātā dziedoņu grupa *Laikmets*, kas uzstājās ar pāris dziesmām, ko dabūja atkārtot, bet arī tad publika viņus nelaida prom no skatuves un ļāva iet tikai tad, kad vadītājs I. Līcis publiski paziņoja, ka viss viņu repertuārs ir izsmelts.

Es palīdzēju J. Zemītim sarakstīt KD ziņas un parādījos uz skatuves mazā bezteksta lomiņā kā krēslu uznesējs.

Raibais vakars Austrālijas latviešu presē:

Negaidīti sekmīgs un sirsnīgs vērtās arī priekšpēdējais KD sarīkojums – Raibais vakars Sidnejas pilsētas namā, kura gaitā gribētos izcelt divus galvenos elementus – pieteicēju Ilgas Untiņas-Bērziņas un Jura Zemīša skatuvisko virtuozitāti un jauniešu populārās mūzikas ansambļa Laikmets debiju.

Bērziņa, Zemītis un piedevām Uldis Siliņš lielākajā vakara daļā bija lieliski. Jau pašā programmas sākumā Zemīša-Bērziņas raitā divspēle un asprātīgie skeči sadzina tādu tempa raitumu, kas latviešu skatuvē ir gluži neparasts. Gandrīz visur turoties labas gaumes robežās, joks sekoja jokam un patiešām skatītāji smējās sānus turēdami. Meistarīga bija Zemīša-Siliņa mimodrāma ar krēslu izlikšanu estrādē.

Varēja tikai nožēlot, ka Zemīša uzsākto straujo vakara tempu jūtami nobremzēja

Kokļu ansamblis 1960. gados. No kr. – P. Bernhards, M. Lide, A. Lide, M. Muižniece, vadītājs I. Līcis.
Attēls no Ulda Siliņa personīgā arhīva.

vairāki konvencionālie programmas numuri. To starpā tomēr neietilpa jaunatnes dziesmu ansambļa Laikmets pirmā debija kas zālē radīja pārkonīgus aplausus dziesmai pēc dziesmas, līdz Laikmetam nācās atzīties: Vairāk mēs nemākam.

Nav nekādu šaubu, ka daudziem klausītājiem baudu sagādāja arī pārējie Raiņbā vakara dalībnieki, pagausie, bet sirsnīgie dubultkvarteta Kursas vīri ar sentimentālām un jautrām dziesmām; senā paziņa baletsoliste Aina Rīga ar pāris dejām; spožais, kaut paviršais tenors Jānis Dzelde un vakara primadonna koloratūrsoprāns Velta Skujiņa. (Autors nezināms. Zeme, zeme, kas tā zeme. AL, 1974. g. janvāris)

Mēs kultūras dienās uzvedam Raiņa *Zelta zirgu*, I. Sveiļa režijā. Dekorators V. Aleidzāns.

Zelta zirgā es spēlēju Balto tēvu. Atsauksmes labas. Par mani K. Freimanis raksta:

Baltais tēvs (U. Siliņš) īpaši kā Nabags savā tēlā ienesa dzīvību ar klusu humora izjūtu – viņš izbaudīja katru savu viltus vērpēja stiķi, īpaši tikko manāmā ironija par cilvēku vājībām padarīja šo tēlu interesantu. (...) Tā bija izrāde vairāk vārdiem nekā kustībai un fantāzijai. Tāpēc varbūt tie, kas šodien seko kustībai kustības dēļ, jutās nepamierināti. bet darīt kaut ko citādi nenožīmē, ka tā ir labāk. Man personīgi šī intelektuālā pieeja patika. (Freimanis K. Raiņa Zelta zirgs. AL, 1974. g. janvāris)

Uzteikti: K. Gulbergs (Antiņš), L. Veikina (Melnā māte), M. Siliņš (Tēvs), M. Ansule (Saulcerīte), H. Dukure (Aukle), J. Pelšs – (Biernis) un I. Apelis (Lipsts), kā arī pats režisors.

Mūziku izpilda kokļu ansamblis A. Apines vadībā.

Šis KD beidzās ar rekordskaitļiem visās jomās. Jāpiemin, ka īsi pirms KD no Sidnejas LN skatuves bija nozagti gaismas ķermeņi. Zaudējums ap \$1000 vērtībā.

Pielikumi Historia.lv:

Attēlu galerija: [23. Austrālijas latviešu kultūras dienas Sidnejā](#)

LAIKMETS, NAMEJS UN IMANTS LĪCIS

K. Freimanis par Imantu Līci teicis tā: *Dieva dots mūziķis ar absolūto dzirdi.* Imantam nebija profesionālas muzikālās izglītības, grādi un skanīgi tituli, bet viņam bija talants. Nebija jau tā, ka viņš nekur un neko šajā jomā nebūtu mācījies, bet tas bija mājas kārtībā. Viņa skolotājs kompozīcijā bija E. Freimanis.

Imanta nopelni Sidnejas mūzikas dzīvē bija ievērojami. Es šeit pieskārsos tikai I. Līča dibinātajām vokālajām vienībām.

Vispirms *Vaboles*, neoficiālais nosaukums jauniešu trio, kas uzstājās Kaleidoskopos ar garmatainām parūkām galvā, attēlojot populāro angļu grupu *The Beatles*.

Laikmets koncertā 1970. gados. No kr. – Gundega Zariņa. Inese Gulbe, Andris Jaunbērziņš, Kārlis Upenieks, Pēteris Bernhards, Sandra Āboliņa, Ilze Jaunbērziņa. Attēls no Ulda Siliņa personīgā arhīva.

Ap 1966. gadu *Vaboles* pārtop par dziedoņu grupu *Lets*, vēl arvien trīs vīru sastāvā, un izdod savu LP plati *Kad es biju jauns zēns*, uzstājās vairākos sarīkojumos un, papildinātas ar soprānu I. Meihuberi, piedalās 1967. gada Jaunatnes dienās Adealaidē.

1973. gadā nodibinājās jauns vokālais ansamblis *Laikmets*. Muzikālais vadītājs ir I. Līcis. Viņš raksta gan jaunas dziesmas, gan arī aranžē citu komponistu darbus, starp tiem daudzas tautasdziesmas.

Grupas sastāvs:

S. Zariņa – soprāns, I. Jaunbērziņa – soprāns, ģitāra, I. Gulbe – alts, G. Zariņa – alts, ģitāra, P. Bernhards – tenors, K. Upenieks – tenors, ģitāra, A. Jaunbērziņš – baritons, austrāliete E. Rice – flauta un I. Līcis – klavieres.

Laikmets savā darbības laikā līdz 1977. g. jūnijam, sniedzis 4 patstāvīgus koncertus, uzstājies 18 dažādos sarīkojumos un izdevis LP skaņu plati *Laikmets*.

Kad *Laikmets* beidz darboties, I. Līcis nodibina vokālo grupu *Namejs* (1977–1979). Ansablī dzied S. Strauta, I. Rone, K. Strunga, A. Buivida, V. Buivida, A. Štubis, K. Jaunalksnis un P. Ikaunieks.

Namejs piedalās KD Melburnā 1977. gadā, Kanberas tautas deju sarīkojumā un Daugavas vanagu sarīkojumā.

Pēc četrus gadus pārtraukuma *Laikmets* atkal atsāk darbību jaunā sastāvā un turpina darboties līdz 1987. gadam.

Klāt nākuši D. Jaunbērziņa – soprāns, J. Šmita – soprāns, M. Līce – alts, austrāliete P. Peidža (*P. Page*) – flauta.

Sastāvā nav vairs G. Zariņa, K. Upenieks, E. Rice. Šai laikā *Laikmets* sniedzis 3 patstāvīgus koncertus, piedalījies 2 KD un vēl 10 dažādos lokālos sarīkojumos.

1984. g. ansamblis, papildināts ar G. Zariņu – basģitāru un P. Kavelu (*P. Caval*) – elektriskā ģitāra, izdod LP plati *Tur Vidzemē*.

Laikmets ir vienīgais ansamblis Sidnejā, kas savos koncertos ir spējis piepulcināt pilnu LN zāli.

Pielikumi Historia.lv:

Attēlu galerija: [*Austrālijas latviešu ansamblis “Laikmets”*](#)

LATVIEŠU NAMA PĀRVALDNIKI

*Ak, kas visiem tas par prieku
Redzēt jaunu pārvaldnieku!
Ir to bijis brangs pusducis –
Pieci gudri, viens pusjucis.
Ir tiešām vīrs viņš varens! Urrā! Urrā!
Vairāk apaļš nekā garens.
Urrā, urrā, vairāk apaļš nekā garens!
(Kaleidoskops 1973)*

Dziesma rakstīta jaunajam pārvaldniekam K. Neilandam, kas bija LN pārzinis no 1973. g. februāra līdz 1973. g. decembrim.

No 1974. līdz 1979. g. aprīlim Sidnejas LN saimnieks ir P. Pincers. Tolaik vairāki Austrālijas latviešu nama pārvaldnieki bija no Vācijas, to vidū arī Pēteris. Viņš bija savāds putns, lai gan pirmā laikā tā nelikās.

Viņš sarakstījās ar kādu meiteni no Kanādas, kas ieradās Austrālijā, lai dotos laulībā. Kā varēja noprast, Pēteris bija viņai sastāstījis par savu mantisko stāvokli saltus melus, un skuķis, tikko ieradies, tūlīt aizbrauca atpakaļ.

Latviešu nama un Pētera ceļi šķīrās, un tam bija kāds sakars ar labprātīgiem ziedojumiem pie kases, kas bija Pētera ziņā.

Ar K. Zvaigzni, kas pārņēma amatu 1981. gadā, bija problēmas ar iekšā tikšanu. Par laimi vienu apakšstāva logu zinātāji varēja atmūķēt.

Arī Zvaigzne bija *Kaleidoskopā*, iekšā kā likts:

*Ja jums ir spējas maģiskas
Kā raganai vai burvim,
Tad, protams, jums nav grūtību
Tikt cauri nama durvīm.
Jo te ir tā kā cietumā,
Kur visur pedloks priekšā,
Kas ārpusē, tas ārpusē,
Lai nedomā tikt iekšā.
Tev uznāk tīri izmisums,
Ka jāraud vai jāсмеjās.
Ko darīt?
Vecais Zvaigznes tēvs
Ir atkal holidejās!*

*Kad Dušēl's kādreiz saimnieks bij, ak, kur bij dzīve zaļa,
Kad grib, tad nāk, kad grib tad iet, bij visas durvis vaļā,
Bet tagad tā kā cietumā ir visur pedloks priekšā,
Kas ārpusē, tas ārpusē, lai nedomā tikt iekšā.
Bet atļaujiet man pastāstīt, lai visiem bilde klāra:
Ja reiz tu esi iekšpusē, tad netiec vairāk ārā.
Reiz jāskrien bij uz kungistab' par visu varas makti,
Bet saimnieks aizslēdz ārdurvis, un sēd nu visu nakti!*

Arī Jūliju Kleistbergu, kas bija pārņēmis amatu no Zvaigznes, bieži nevarēja atrast. Viņš bija apņēmis daudz jaunāku sievu – filipīnieti, kurai jau bija liels dēls.

Pusdienu laikā bija burtiski jātur deguns ciet, jo filipīniešu virtuve nav latviešu virtuve. Kas filipīnietim smaržo, latvietim ož.

Jaunais puisis tīrīja namu Jūlija vietā. Vienu dienu grāmatnīcā pienāk no bankas

paziņojums, ka kāds no čekiem nav segts. Summa diezgan liela. Nevieni tādu čeku no mums nav rakstījis.

Vainīgais nebija tālu jāmeklē. Padēls bija uzgājis, ka grāmatnīcā galda atvilknē stāv čeku grāmata. Izplēsis čeku no grāmtiņas vidus, kopā ar pasakni, lai nepamana. Un nebūtu arī pamanīts, ja čeks būtu izrakstīts par mazāku summu.

Arī Jūļa valdīšanas laikā bija dažkārt problēmas ar iekšā tikšanu namā.

*Tik tiešām itin satraukti
Kļūst mūsu ļaužu prāti,
Ja grib tie namu sazvanīt
Pa telefona drāti.
Tu kliedz vai bļau(j),
Vai gaisā šau(j),
Kad Jūli vaj'g. tad Jūļa nav,
Un ciet ir logi,
Durvis, lielle vārti.*

*Dažs teiks, ka nav ko uztraukties
Par tādu sīku nieku.
No otras puses – tiešām vaj'g
Mūs'namam pārvaldnieku?
Ja nav, kas atslēdz mājokli,
Ja nav, kas iededz guni,
Tad iztikt var uz kredīt'pirktu
Vilku sugas suni.*

(Kaleidoskops 1981. Pēc melodijas: *When Johnny comes marching home*)

NEDAUDZ VĀRDOS

* 1973. gadā pabeidz Sidnejas operas mājas būvi. Slavenā dāņu arhitekta J. Utzona projektēta, tā ar savu gliemežvāku jumtu izskatās tiešām impozanta un ir drīz pazīstama visā pasaulē. Jumta dizains ir tālu priekšā tā laika būvniecības iespējām, un ir bijis mazliet jāatkāpjas no iepriekš iecerētā.

Operas māja nav dzimusi zem laimīgas zvaigznes – nemitīgi kašķi arhitektu birojam ar pavalsts valdību, pārsniegts budžets. Vēl nav izplānota nama iekšpuse un neviens nezina, cik tas maksās.

J. Utzonu atlaiž, un viņš nepiedalās arī nama atklāšanā. Rezultāts nav tāds kā cerēts. Operas zāle un skatuve ir relatīvi maza. Ēkā vēl ir liela koncertzāle, teātra zāle u.c. telpas. Patiesībā zem gliemežvāku jumta atrodas trīs celtnes. Vienā no tām ir restorāns. Ēku komplekss atrodas pašā ostmalā. Pirmkārt un galvenokārt tas ir tūristu objekts, opera ir palikusi otrā vietā.

Sidnejas opera 1973. g. Attēls no 23. KD programmas grāmatiņas.

* Es viesojos Brisbenā. Par manu uzstāšanos rakstīts:

“Uldis Siliņš Brisbenā” tā saucās Brisbenas DV nodaļas vanadžu sekcijas sarīkojums Brisbanes latviešu namā, 13. oktobrī. Tāda veida sarīkojums brisbaniešiem bija jaunums, bet tas izdevās.

Viena vīra programma veseram vakaram ir smaga prasība, taču Siliņam šai ziņā vieglāk: kad viņš uzstājās vienā personā parādās aktieris, feļetonists un skeču autors. Ja aktiera sniegums piešķiebjas, viņu saglābj Siliņa asprātības, bet, ja negludumi materiālā, tad rūdītais skatuves spēks var pabiezināt tēlojuma krāsas.

Siliņa talanti ir vērienīgi, un kas zina, kurš no tiem skaļāk cildināms. Latviešiem pašreiz lielākā vajadzība, protams, ir pēc feļetonista. Tanī žanrā Siliņš ir virslīgas spēlētājs – cienīgs Šanteklera, Ačuka, Drūmā un Rirdana mantojuma tālāk kopējs. Mums cita patiesībā nav. Paņemt priekšā padomju padarīšanu – tas taisni Siliņam padodas. Sēdevrs par voblu un grafiti pētnieku tur skaidrs pierādījums – it sevišķi autora priekšnesumā. No brisbeniešiem tikai retajam pazīstami Kaleidoskopa materiāli un avīzē feļetoni lasīti tik sen, tāpēc Siliņam raiti veicās ar Brisbenas publikas amizēšanu un smēdināšanu.

Tikai pasniegums dažviet likās par sasteigtu, un Siliņa humors pa reizei palika pilnībā neizgaršots. Bet tik un tā Siliņa cienītāju klubam tagad radīta jauna filiāle.

(I. B. Uldis Siliņš Brisbenā. AL, 1973. g. novembris)

* K. Freimanis uzaicināts par JG teātra nodaļas vadītāju.

* ALT viesosies Sidnejā ar M. Zīverta *Minhauzena precības* (rež. P. Elsiņš) un M. Kalnietes bērnu lugu *Dēku Ilzītes grāmatu plauktā* autores režijā.

* Februāra mēnesī Sidnejā notiek M. Zīverta 70. gadu dzimšanas dienai veltīts literārs sarīkojums. Ar referātu piedalās K. Freimanis, aktieri L. Zemgale, M. Anšule, V. Līce, K. Ābelīņš, K. Gulbergs un J. Grauds.

Otrs literārs sarīkojums februārī ir Sp. Klauverta referāts *K. Hamsuns, A. Niedra un mēs*. Referāta noslējumā klātesošie 80 apmeklētāji nodzied *Daudz baltu dieniņu*, sveicot referentu viņa dzimšanas dienā.

* Gadskārtējais SLT vīru kora koncerts Benkstaunas pulsētas namā. Diriģents H. Rutups.

* Uz redzēšanos nākamā gadā!

ES CAUR SAVU OBJEKTĪVU ŅEMU DABU – BEIGTU, DZĪVU...

Lūcijas Bērziņas grāmatas *Eingāna* kristības Sidnejā, 1973. gada novembrī.
No kr. – Lauma Ruņģe, A. Dukāta dzīvesbiedre, Olita Zariņa, Aleksandrs Zariņš.
Attēls no Bērziņu ģimenes arhīva.

Eduards Šmugājs uzdzer laimes L. Bērziņas romānam *Eingāna* 1973. gada novembrī.
Attēls no Bērziņu ģimenes arhīva.

Bij. ārlietu ministrs Alfreds Bērziņš 22. KD Sidnejā, 1973.gadā.
Attēls no SLT arhīva.

LAJ (Latviešu apvienība Austrālijā un Jaunzēlandē) prezidijs Sidnejā 1973. g. martā.
Sēd no kr. – vicepriekšsēdis un informācijas daļas vadītājs Gvido Bogdanovičs, kultūras daļas vadītāja Lūcija Bērziņa, priekšsēdis Gunārs Bračs, sekretāre Astrīda Ploriņa, Kultūras fonda priekšsēdis Eduards Šmugājs. Stāv jaunatnes daļas vadītājs Jānis Dūselis, sekretārs Jānis Čēcīņš, kasieris Jānis Gulbis, prezidija loceklis un vicepriekšsēdis Sidnejā Guntis Bērziņš. Attēls no Bērziņu ģimenes arhīva.

No kr. – LAAJ vicepriekšsēdis Guntis Bērziņš un Uldis Āboliņš Foto un filmu kopas dibināšanas sanāksmē Sidnejā 1973. g. 14. decembrī. Attēls no Bērziņu ģimenes arhīva.

Anno 1974

**Pilsoņa Avota lieta – Kas vēl jauns teātra frontē? –
Nedaudz vārdos – Es caur savu objektīvu ņemu dabu –
beigtu, dzīvu...**

Portlandes jauniešu ansamblis *Dzintars* viesojas Sidnejā, 1974. gads.
No kr. – I. Apelis, U. Siliņš, ansambļa muzikālā vadītāja Brigita Ritmane, P. Bernhards un Brigitas
dzīvesbiedrs A. Livermors. Attēls no Ulda Siliņa personīgā arhīva.

PILSOŅA AVOTA LIETA

1 4. Latviešu TF Melburnā bija paredzēts tikai vietējo autoru jaundarbiem. Vājuma brīdī es biju apsolījis SLT vadībai jaunu lugu un nu atlika tikai rakstīt. Par laimi man viens *ceturtdaļrakstiņš*, darbs gulēja atvilknē jau 5 gadus, nu atlika tikai pierakstīt atlikušās trīs ceturtdaļas un visām bēdām un skumjām ir gals! Ja? Smejies Pajaco! Bet, ja nazis pie kakla, tad roka raksta diezgan ātri. Protams, ka no kontroversijas neizbēgu. Arī nākotnē tā man seko kā paša ēna. Luga saucas *Pilsoņa Avota lieta*.

Ansambļis mums ir ļoti spēcīgs. Lija Veikina vada režiju un tēlo amerikāņu žurnālisti Džīnu Šeperdi, K. Gulbergs spēlē Džonu Pītersenu – latviešu izcelsmes žurnālistu, Gaigalu Avots – R. Ošiņa. Leo P. Slezniku – J. Ķauķis, čekas izmeklētāju Čerņikovu – es pats, Rīgas viesnīcas apkalpotāju Kūkumu – I. Apelis, redaktoru Vilku – M. Siliņš, Pītersena brāli Pēteri Avotu – K. Ābeltiņš. Dekorators – U. Āboliņš. Pirmizrāde notiek 25. maijā.

Par šo notikumu A. Zariņš AL raksta:

Skatuves skaļruņos skanēja Raimonda Paula mūzika un, atveroties priekšskaram, skatītāji aplaudēja U. Āboliņa dekorācijām un J. Grauda izgaismojumam. Vētra trokšņoja pa skatuves skārda jumtu, dodot izrādei misticismu. Izrādes beigās skatītāji aplaudēja un aplaudēja. Tā bija pateicība, drošinājums un laba vēlējums, jo "Pilsoņa avota lieta" reprezentēs sidnejiešus teātra festivālā Melburnā.

Ne tik gludi vienmēr veicās mēģinājumos. Disonances ienesējs bija Čārlis. Vispirms viņš mani mēģināja pierunāt mainīt lugas beigas. Tās nevarot atstāt bez atbildes. Cik atceros, viņš nebija arī visur apmierināts ar savu tekstu. Es vienā vietā to minimāli pārrakstīju, bet jaunā versija arī nebija pa prātam. Viņš sit sev ar ekesmplāru pa roku un saka: *Kas tad tas ir? Kas tad tas ir?* Kurš, pie velna, ir lugas autors? Viņš vai es?

Reiz viņš sāka mūsu skatā savu nepatiku tīri demonstratīvi parādīt. Tas notika tikai vienreiz, pēc tam mēģinājumi atgriezās normālās sliedēs.

Pēc izrādes bija apkulības zemskatuves pagrabiņā.

A. Zariņš turpina:

Kā bites pirms spieta, kūlēji sagriezās kamolā. Jaunajā kafejnīcā nebija telpas un

pussimts kūlēju savirpuļoja atpakaļ zemskatuves pagrabiņā. Teātra administrators Jānis Ronis apmierināts smaidīja. No skatuves strādnieka Viktora Aleidzāna dabūjis veseri, novālēja pa atbalsta dzelzs siju. Viņam nevajadzēja kliegt un prasīt kapsētas klusumu. Jānis Ronis kļuvis par meistarīgu šāda jampampa vadītāju, muldētāju apklusinātāju, kautrīgo drošinātāju.

“Nedauzies tik nešpetni, ka austrālieši nepasauc milici!” kāds nočukstēja.

“Tā,” apmierināts saka Ronis. “Virtuve ir ārā un teātris pa vecam ir kļuvis zemskatuves pagraba kungs. Tas ir noticis šovakar, kad viss teātris ir pašu cepts un vārīts, rakstīts, režisēts, spēlēts un mālēts, dzersim uz lugas autoru veselību un izrādēm Amerikā!” Kāds nokliedz: “Un arī Latvijā!”

Kādēļ ne? Uldis raksta skaidru patiesību. (Kur rakstītājs ir izrāvis Ameriku, man nav skaidrs. Būtu bijis tā kā par agru runāt par viesizrādēm – U. S.)

Ronis: “Vārds autoram!”

Siliņš: “Prozīt!”

Ronis: “Paldies, autor! Īsi un kodolīgi. Var redzēt, ka visu pateicis lugā. Vārds autora draugam un sāncensim Spodrim Klauvertam. Viņš parasti nerunā nemaz, vai, kad sāk, runā par garu.”

Bet S. Klauverts nedomāja zirgoties. Viņš kolēģas darbu vēlējās aprunāt nopietni. No rakstītāja viedokļa Klauverts “Pilsoņa avota lietu” vērtēja par vislabāk izstrādāto Siliņa lugu, kuras tālākos panākumus noteiks režisori.

L. Veikinas režijā S. Klauverts vēlējās vairāk kriminālā elementa, kā to visi būs redzējuši, piemēram, Margaretas Ruterfordsas televīzijas lugās.

Apkūlības bez Elgas Rodzes-Ķiseles runas būtu kā putra bez sāls. Lai gan ne-labvēļi viņas vērtējumu raksturoja par “tikpat neorganizētu kā liberāļu partija”, bet dzejnieces talants un jūsma vērtējumu izceļ citā atmosfērā. Piemēram, izteikas, ka “čekas pulkvedis U. Siliņa uzrakstījumā un tēlojumā ir riebīgs, lipīgs maita” vai “rietumu mīkstums un austrumu skarbums”. Tad: “Nācu skatīties uz pasaules pirmizrādi, bet dabūju publisku brāzienu no direktora Sveiļa, ka smēķēju zālē. Bet tā luga prasās pīpēšanas.”

Bet veiklajam Ronim neizdevās izprovocēt visu labprāt uzklaut Liju Gailīti.

“Aplaudēju, bet tikai rītu varēšu izgudrot kā savu domu pateikt,” viņa atvairījās.

Un teātra direktors klusēja, kaut Ronis teica, ka Sveilis pirms izrādes esot svarīgākā persona teātrī, bet pēc izrādes tikai SLT simbols.

K. Gulbergs uzteica Siliņa lugas raitos dialogus, U. Āboliņa dekorāciju atmosfāru. Daudzi uzteica raksturu atklāšanu.

Kad bija izkults pirmais klājums un atrasts daudz laba kā lugā, tā režijā, sākās atlikušā apstrādāšana ar smagiem spriguļiem uz cietā klona. Kāpēc milici sauc par policistu? Kādēļ Cīņas redaktors aizejot saka: ar Dievu? Kādēļ lugā ieved 2 amerikāņus? Ja izrādē sienā iedzen naglu, tad uz tās kas jāpakar, citādi tā der tik, kur autoram pakārties. Kāpēc autors un režisore padevušies dažu labu aktieru spiedienam un izmainījuši lugas beigas?

(Lugas beigas netika mainītas – U. S.)

No malas raugoties, apkūlības izskatījās kā sazvērnieku mītiņš. Cits tupēja uz

Ulda Siliņa *Pilsoņa Avota lieta* SLT uzvedumā. No kr. – K. Ābeltiņš (Avots), U. Siliņš (Čerņikovs).
Attēls no Ulda Siliņa personīgā arhīva.

grīdas, cits uzmeties uz vai pie galda, aiz stoikas, cits stāvēja paceltu roku prasīdams vārdu. No Vācijas nesen atbraukušais Pēteris Pincers, kas nesen jau ievēlēts LJAA centrālā valdē, no sajūsmas nevarēja ne vārda parunāt. "Vienreizēji, neticami, ka mākslinieki un klausītāji var saiet kopā un visu tā izrunāt. Neticami."

Bija pusnakts stunda, Diez, cik ilgi vēl mainītu klājienu, bet Mārtiņam Siliņam uznāca sirds vājums. Kaut visiem zināms viņa sirds muskuļu pagurums, ko ātri uzmundrina zāles, tomēr tas bija brīdinājums visu darīt ar mēru. Arī Mārtiņam, kas ar 74 gadiem domā, ka ēšana un gulēšana ir maznozīmīga, ja vien ir latvieša gars un spars. (Zariņš A. Vētrains vakars. AL, 1974. g. jūnijs)

Sacensībās *Pilsoņa Avota lieta* daļa pirmo vietu ar E. Lēmanes *Solaterra*. No Kultūras fonda balvas mums ar Ernu katram tiek \$50. Labākā ansambļa godu gan piešķir ALT, mums tiek divas Paijas palīglomās – K. Ābeltiņam un L. Veikīnai. I. Bumbieris (ALTA) saņem I. Niča balvu. Labākā ansambļa gods tiek ALT.

Vēl piedalās ALT ar E. Lēmanes *Solaterra*, režisors P. Elsiņš, ALTA ar M. Bumbiera *Mans krusttēvs*, režisors-autors un Adelaides drāmas studija ar M. Dulpiņas *Kam pieder galvaskauss*, režisors V. Dulpiņš. Mūsu izrāde festivālā iekrita tieši 14. jūnija vakarā. M. Kalniete raksta:

(...) sidnejiešu tai vakarā sniegtā izrāde varbūt bija pats piederīgākais 14. Jūnija atceres sarīkojums kāds jebkad bijis. (...)

U. Siliņš savā lugā “Pilsoņa Avota lieta” darbību risina šodienas Rīgā. Ir apsvericama Siliņa prasme rīkoties ar vielu, kurā mēs vēl akūti dzīvojam un kas deldēta 30 gadu runās un avīžu rakstos. Siliņa lugā nav klišeju, nav karoga vicināšanas un naida suminājumu. Siliņš prot nostāties malā kā vērotājs un vēsi parādīt reālu, ticamu dzīves izgriezumu ar dzīviem cilvēkiem. Arī viņa čekas pulkvedis nav nekāda baigi izkrāsota papes figūra, bet gan reāls cilvēks – režīma audzināts, labs sava amata pratējs, kas mājās uzvelk rīta tupeles un spēlējas ar bērniem, un Gaigala ir meitene, kāda varētu būt paaudzes caurmēra jaunie, kas piedzimuši un uzaugusi okupācijas laikā, kurai šī dzīve ir normāla ikdiena.

Tieši šis objektīvais rādītājs dod daudz spēcīgāku iespaidu, jo, virskārtas klišējām izpaliekot, ieslīdam dziļāk, izjutam asāk neapejamo realitāti. Sarežģījumi un kāpinājumi labi izkārtoti, atsvarojot tos ar vieglākiem humora brīžiem. Labi Siliņš prot risināt pratināšanas skatus, patīk veids kā autors ar latviešu valodu vien tiek galā ar savu daudzvalodu personāžu, labs abu brāļu dialogs pēdējā ainā, kas simbolizē visas trimdas un tēvzemes latviešu attiecības: abi pārmet viens otram, abiem ir taisnība un abi ir nevainīgi kā personas, bet gan apstākļu izniekoti. Izlīguma nav, atrisinājuma nav. Arī mūsu situācija vēl vienmēr ir vaļēja bez atrisinājuma, un neviens nevar pateikt, kurš virziens ir pareizs un labākais.

L. Veikinas režija U. Siliņa “Pilsoņa Avota lietai” korekta, bet rāma un bez liekas izdomas. Būtu derējis ieviest mazliet oriģinalitātes, pacelt dažus skatus stiprākā drāmātmā. Arī raksturiem tas būtu palīdzējis uzkuņķot krāšņāk. M. Siliņš jauki parādīja naivo partijas klišeju kladzinātāju, režīma programmas uzticīgo kalpiņu ar redaktoru Vilku un U. Siliņš Čerņikova lomā bija šīs programmas izsmalcinātais augstā plaukta vīrs, patiens un labi un gludi izturēts. Ar visiem iebildumiem tas bija skaists sākums festivālam – laba, noskaņota izrāde ar zināmu tā sauktās “melnās komēdijas” nokrāsu, kad arī traģiskās situācijas pārklājas ar smejamību.

Nākamā dienā skatītāji vēl bija ielūgti uz pārrunu pēcpusdienu, ko sāka Ņina Luce, vadīja Sp. Klauverts un kas izvērtās dzīvas.

Ņ. Luce sākumā pieskārs visām lugām, vispār atzīdama, ka tās parāda katrā laikmetā autoriem ir savs sakāmais, un arī šīm lugām visām vijas cauri kāds kopīgs pāvediens – cīņa pret varu, despotismu.

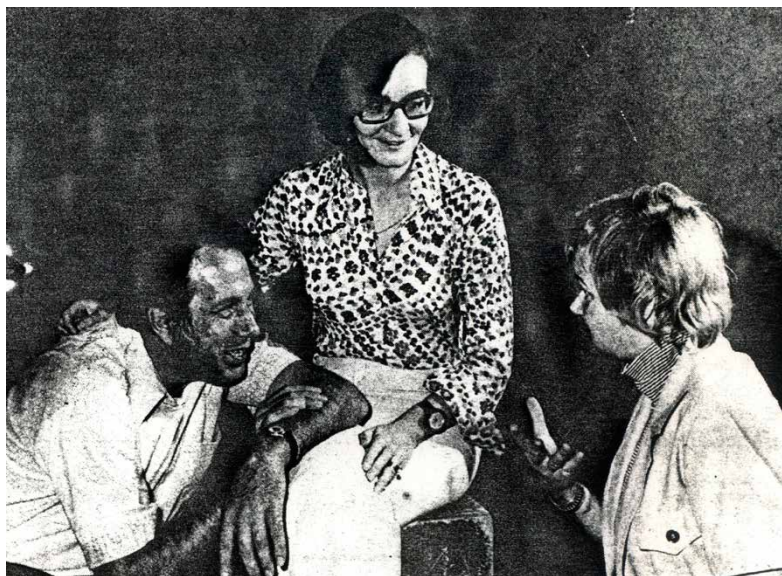
U. Siliņa lugā tā ir mums visiem labi pazīstamā politiskā cīņa, taču pāri tai galvenais šķiet trimdas un dzimtenes attiecību motīvs, abu kultūru nespēja apvienoties. Kaut arī 1. un 2. cēlienā čekas skati ir angažēta literatūra, kas nokauj mākslu un kā tāda pazemina visas lugas standartu, visumā tā ir perfekti uzbūvēta konvenciālas formas luga ar labiem dialogiem.

(Te nu es nevaru noturēties, ko nepiebildis. Angažēta literatūra? Kas par absolūtu bleķi! Bez šīm divām ainām čekā vispār nebūtu lugas! – U. S.)

Citu runātāju dažas nozīmīgākās atziņas:

A. Gārša: Siliņa lugā lieliski parādīta mūsu nacionālpolitiskā problēma. Tā būtu jārāda latviešiem visā pasaulē.

(No Gāršas mutes SLT valdes ausī. Šo lugu tiešām arī izvēlējamies 1975. gada turnejai pa ASV un Eiropu – U. S.)

“Lugas autors Uldis Siliņš, pats arī tēlojot vienu no lomām, sarunājas ar Gaigalas lomas tēlotāju Rutu Ošiņu un lugas režisori Liju Veikinu (pa labi). (..) V. Motmillerā foto.”
Izgriezums no laikraksta *Austrālijas Latvietis*.

A. Šmits: Luga ir fantāzija, ne realitāte. Tādas čekas un tāda čekista kā Čerņikova nav. Es čeku pazīstu.

(Apbrīnas saucieni un kongratulācijas no manas puses. Pēc 30 gadiem Šmits zina ar kādām metodēm čeka strādā un var apgalvot, ka tāda čekista kā Čerņikova nav? – U.S.)

P. Elsiņš: Komunistu gadā mums bija jāspēlē propaganda. Lūdzu, autori, rakstiet mums mākslu, ne propagandu.

(Es vēl šodien netieku gudrs, ko es lugā esmu propagandējis? Baltos vai sarkanos? – U. S.)

L. Ziemeļe: Jauniešiem ir jādod pretpropaganda tam, ko viņi dzird šeit, un teātris to vislabāk var. Lugu vajadzētu rādīt visiem latviešu jauniešiem ar pārrunām pēc izrādes. Tādi čekisti ir. Es arī čeku pazīstu.

J. Lazdiņš: Siliņa luga ir reāla patiesība mākslas formā.

I. Brēdrihs: Māksla nav propaganda, bet laba māksla var būt propaganda.
(Kalniete M. Jaundarbu festivals. AL, 1974. g. jūnijs)

Par manu čekas pulkvedi viens otrs teica: *Tev tas čekists bija par mīkstu.*

Tā nu tas ir – čekistu nevar rādīt kā dzīvu cilvēku, valdošais stereotips to neatļauj.

Ceļojošo Cigāru mēs ar Zemīti pasniedzām ALT aktierim Zaļkalnam, kas maižes darbā bija tramvaja vadītājs. Citācijas teksts bija tāds: *par sekmīgu tramvaju*

*noparkošanu pie Melburnas latviešu nama. (tur vispār nebija tramvaja sliedes)
Tā bija beidzamā pasniegšana. Cigārs laikam tika nokurināts.*

KAS VĒL JAUNS TEĀTRA FRONTĒ?

Marta mēnesī SLT uzsāk darbu ar E. Raisa *0x0 ir un paliek 0, rēķini kā gribi* (*The Adding machine*). Režisore A. Apele. Dekoratore V. Spoģe-Erdmane.

K. Freimanis savā recenzijā par uzvedumu raksta:

Anitai un Ivaram Apeļiem uz muguras 10 gadi SLT darbā. Anita šoreiz kā režisore, aktrise un tulkotāja un Ivars kā aktieris. Izrāde darīja godu mūsu teātrim un režija, dekorācijas, gaismas, mūzika, tērpi izveidoja vienību. Skatītājus pārsteidza, ka Anita Apele, vadīdama pirmo režiju, bija varējusi tik vispusīgi ar vienreizējiem pārsteigumiem iejusties ekspresionistiskajā teātra stilā. Žēl, ka viss mīlzu darbs ir tikai divām izrādēm. (Freimanis K. 0x0=0, rēķini kā gribi! AL, 1974. g. marts)

Visi galvenie aktieri ir uzteikti. Ņ. Luce savā recenzijā apskata dekoratores darbu:

Pēc ilgāka laika redzējām atkal lielisku Vijas Spoģes-Erdmanes dekoratīvo ietēr-

TĒLOTĀJI

Sidnejas latviešu teātra jaunākajā dien, 19. un svētdien, 20. oktobrī iestudējumā – Eižena Jonesko nu Sidnejas latviešu namā. Attēlā no jau klasisku slavu sasniegušajā lugā kreisās – Arvids Knope, Teobalds Degunradzišs, ko SLT izrādīs sest- Kalmiņš, Lita Zemzale, sudrasta Lita- ja Ceple, Kārlis Gulbergs, Jānis Četņiņš, Ieva Stupāne, Pēteris Pin- cers. V. Motmīllera uzņēmums

Izgriezums no laikraksta *Austrālijas Latvietis*.

pu. Ekspresionistiskā teātrī dekorāciju uzdevums ir ne tikai atbalstīt teātri, bet būt tās sastāvdaļai, komponentam. Ļoti asprātīgs bija spoguļa atrisinājums, kurā Nulle redzēja sevi, kā vēlējās, līdzīgu filmu zvaigznei, (...) Tikai patiesi iedziļinoties lugas filozofijā, varēja A. Apele radīt visus Nulles viesu tērpus. (Luce N. Jaundarbu festivāls. Londonas Avīze, 1974. g. jūnijs)

Tajā pašā mēnesī SLT Jaunatnes teātris uzved V. Singajevskas un V. Eglīša *Pauks un Šmauks*, Ilonas Saukas režijā, maijā E. Albija *Smilšu kaste*, un R. Blaumaņa *Pēc pirmā mītiņa*, režisors K. Gulbergs. Ar šiem diviem uzvedumiem Jauniešu ansamblis piedalās Austrālijas latviešu 13. Jaunatnes dienās.

Oktobrī E. Jonesko *Degunradzis (Le Rhinoceros)*, E. Dēliņa tulkojumā no franču valodas un K. Gulberga režijā. Dekorators J. Svilāns.

K. Freimanis savā recenzijā sevišķi uzteic E. Ķipsti:

Trausls, ārkārtīgi jūtīgs pret to, kas ap viņu notiek, Ķipste atdeva tēlu ar negaidīti dabīgām skatuves kustībām un atraisīto spēli. Viņš bija interesants jau no paša sākuma, kad tēls bailes no realitātes noslēpē ar alkoholu.

(...) Veikinas mājsaimniece saliedēja grotesko un traģisko neaizmirstamā tēlā. (Freimanis K. Jonesko Degunradzis. AL, 1974. g. novembris)

Un visbeidzot Sp. Klauverta *Kaleidoskops 1974 I*. Sveiļa režijā. Dziesmu tekstus rakstījusi E. Leja (Rodze-Ķīsele).

K. Freimanis savā recenzijā raksta:

Šis gads nav bijis labvēlīgs labsirdīgam humoram. Pārāk asi mūs skārusi valdības rīcība. Tā izraisījusi rūgtu satīru. Tāpēc Sp. Klauverta kaleidoskops iznācis ass. Tajā mazāk smieklu, bet tas atklāj iedomību, pašlabuma meklēšanu un muļķību. (...)

Tā ir visumā verbāla satīra, mazāk skatuviska. Tāpat kā citus gadus Klauverts savā Kaleidoskopā ir impulsīvs, bagātu fantāziju, kurā iespējama mainās ar neiespējamo, svinīgais nostādīts blakus kaut kam necienīgam. (...) Dažbrīd satīra šķiet par asu. Latvijas autora M. Birzes lugas fragments bez visas lugas konteksta šķita garlaicīgs. (...) Parastā stila Kaleidoskopa dziesmas dziedātāji kļiedza, cik varēja. Garšas lieta, protams.

Izrādes smagumu iznesa U. Siliņš (Tenis) un L. Veikina (Tonija). Viņu divspēle bija slavējama – abi jūt viens otru un piemērojas situācijai ar delartisku vieglumu. (Freimanis K. Kaleidoskops, 1974. AL, 1974. g. decembris)

Arī pārējie galvenie tēlotāji A. Apele, J. Ķauķis, J. Pelšs, R. Ošiņa, A. Knope, I. Apelis uzteikti.

Šis bija gads, kad mūsu *praim-ministers*, leiborists Gofs Vitlams paziņoja, ka Austrālija atzīs Baltijas valstu iekļaušanu PSRS. Baltieši bija kājās.

Arī latvieši rīkoja demonstrācijas. Man principā demonstrācijas nepatīk, un es tajās izvairos piedalīties. Bez tam es uzskatīju, ka mūsu mītiņi neko nemainīs. Es, pārrunājot gaidāmo mītiņu, Spodrim biju pateicis ko mulķīgu: proti, ka maniem darba devējiem (es strādāju pie *Post-master General*, kas piederēja valstij) tas var nepatikt. Man nebija dūšas pateikt, ka man principā demonstrācijas nepatīk un es uz tām neiešu. Spodris nekā neteica, bet *Kaleidoskopā 1974* es, gan vārdā nesaukts, biju iekšā kā likts. Pie tam man pašam tas teksts bija jārunā. Es sev teicu: no manis tu nekādu protestu nedzirdēsi, Spodrīt. Beigās to nosvītvoja režisors. Uzvedums no tā necieta, jo tur nebija ne satīras, ne humora, tikai tipisks spodriskis gājiens. Uz nākamo demonstrāciju galvaspilsētā Kanberā es tomēr aizbraucu.

Mūsu izraisītais troksnis tomēr bez nozīmes nebija, jo pēc leiboristiem nāca liberāļi un tie atzīšanu atsauca.

NEDAUDZ VĀRDOS

* Augustā Sidnejā viesojas ALT ar M. Ašāra komēdiju *Tupenis* un M. Zīverta lugu *Totems*. Šīs būs melburniešu pēdējās izrādes pirms došanās turnejā uz ASV un Kanādu. Turnejas ansamblī darbojas V. Kaziņa-Rube, G. Kūlniece, I. Kļausa, G. Kļaus, G. Grauds, E. Kuks un Dz. Veide.

* Tautas balvas laureāts un rakstnieks J. Sarma atskatās uz 90 aizvadītajiem mūža gadiem. Mācītājam P. Laiviņam piepildās septiņdesmit.

* 1974. gadā mans tēvs vairs nekandidē uz SLB valdes priekšsēža amatu, un viņa vietā ievēlē V. Koškinu, ko viņš uzskatīja gandrīz vai par dēlu. Cik noprotu, tēvam bija dots mājienis, ka vadībā vajadzīgas jaunas asinis, un, ja viņš kandidēs priekšsēža amatam, viņu vairs neievēlēs. Tēvs palika valdē. Viss tas notika bez asins izliešanas.

V. Koškins veic valdes priekšsēža pienākumus no 1974. līdz 1986. gadam.

* Kad SLB jauktā kora ballē M. Siliņš paziņo par Austrālijas valdības lēmumu, publika sāk spontāni dziedāt *Dievs, svētī Latviju*.

Baltiešu demonstranti pulcējas Mārtiņa laukumā Sidnejas centrā, lai protestētu pret Austrālijas valdības rīcību Baltijas valstu inkorporācijas lietā.

* 14. Austrālijas latviešu RD Sidnejā šogad notika vēlāk nekā citus gadus – novembra beigās/decembra sākumā. Rīcības komitejas priekšsēdis ir Sp. Klauverts.

Dalībnieku vidū ir arī Kanādas viesņa, dzejniece A. Zemdega, RD līdz šim

14. RD Sidnejā 1974. gadā viesojas arī Kanādas latviešu rakstniece Aina Zemdega, redzama kopā ar Literārās sekcijas vadītājs Spodri Klauvertu un referentu Hugo Kaupmani. Attēls no SLB arhīva.

neredzētais adelaidietis, dzejnieks G. Pļavkalns, no pārpūras pārbraukusī gleznotāja un rakstniece E. Ķikure un viesi no kaimiņu pilsētām.

Aptuvenais apmeklētāju skaits sarīkojumos: Kaleidoskopā – 400, lirikas un prozas pēcpusdienā – 60, ballē – 160, jaundarbu sarīkojumā – 100.

Ir arī divas skates – G. Krūmiņa akvareļu un V. Motmillera fotogrāfiju izstādes.

Lirikas un prozas pēcpusdienā – 17 autoru darbi, gan pašu, gan aktieru nolasīti. RD pēdējā dienā Ed. Silkalna romāna *No rīta* atvēršana.

Preses balli sestdienas vakarā ievadu es, nolasot E. Lejas prologu, polonēzes vadoņi B. Apine-Klarka un Sp. Klauverts. Balles skaistuma karaliene – Inta Krastiņa.

* Austrālijas latviešu KD Pertā vada mācītājs L. Mušinskis. Mazajā Pertā ir tikai aptuveni 800 tautiešu, bet sarodas liels skaits ciemiņu no citiem latviešu centriem. Sidnejas *Jautrā Pāra* deļotāji bija piedzīvojuši taksnesī dzelzceļa katastrofu un pavadījuši ceļā 5 dienas. Pertas latviešu dramatiskā kopa iestudē Raiņa *Pūt, vējiņi*, Ed. Zīles režijā. ALTA – uzved M. Bumbiera lugu *Klaidonis* ar autoru titullomā.

Kopkorī piedalās dziedātāji no 10 Austrālijas latviešu koriem. Iztrūka vīru kori. Labi apmeklētas bija arī tautas dejas. KD notikumiem sekoja Rietumaustriālijas prese.

* *Didzi un sargengeli* uzved Sanfrancisko SFMT kopā ar Ouklendes skolu, Režisors I. Lindbergs.

Stokholmieši un Ģēteborgas-Burosas teātra kopa uzved manus skečus.

*Didzis un sargengēlis programma Sanfancisko.
No Ulda Siliņa personīgā arhīva.*

* Sidnejā viesojas bijušie SLT locekļi Juris un Ilga Freiji.

* Volongongā miris daiļamatnieks un teātra draugs, N. Lucas dzīves biedrs K. Lucis.

ES CAUR SAVU OBJEKTĪVU, ŅEMU DABU – BEIGTU DZĪVU...

Teātru kongresā nolēma, ka 1974. g. visi Austrālijas ansambli piedalīsies TF ar Austrālijā dzīvojošo latviešu autoru lūgām. Apbalvotie autori no kr. – M. Bumbieris (ALTA), M. Dulpiņa (ALDA), E. Lēmane (ALT) un U. Siliņš (SLT). Jāpiezīmē, ka Marija un Visvaldis Dulpiņi piedalījās ar pašu dibināto Adelaides latviešu drāmas ansambli, kas pastāvēja tikai dažus gadus un pēc tam pievienojās ALTA. Attēls no Ulda Siliņa personīgā arhīva.

SIDNEJAS

latviešu teātra gadskārtējā Kaleidoskopa pirmizrāde šogad notiks AL 14. rakstnieku dienu laikā 30.

novembrī. Augšējā attēlā skats no Kaleidoskopa 1. cēliena. No kreisās Uldis Siliņš (Tenis Visvars), Lija

Veikina (Visvara kundze) un Ivars Apelis (Als Grasbijs). Skat. rakstu Spodris Klauverts un Kaleidoskops.

Izgriezums no laikraksta Austrālijas Latvietis.

Pertas latvieši pie sava nama jaunbūves.
Attēls no Pertas latviešu biedrības arhīva.

Uzceltais Pertas Latviešu nams 1974. g.
Attēls no Pertas latviešu biedrības arhīva.

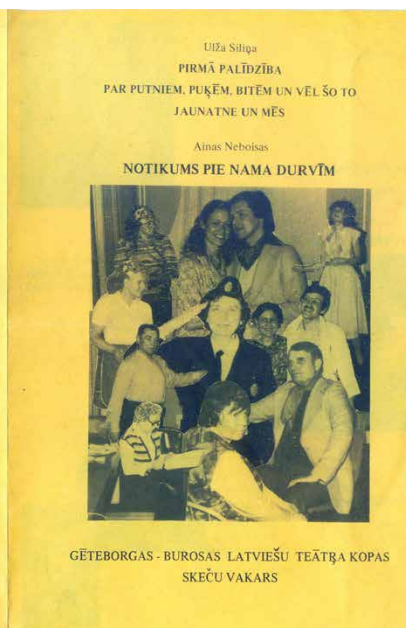
SLB pamatskolas uzvedums 1974. gadā, 4. no kr. Anne Siliņa.
Attēls no Bērziņu ģimenes arhīva.

Dejas solī SLB pamatskolas sarīkojumā 1974. g. 4. pārī no kr. Mārcis Siliņš
Attēls no Bērziņu ģimenes arhīva.

SLT aktrise Zaiga Ābola (1936–1974)
Attēls no SLT arhīva.

Gēteborgas-Burosas latviešu teātra kopas programma. No Ulda Siliņa personīgā arhīva.

Mūsmājas Grīneikerā, 1974.gadā
Attēls no Siliņu ģimenes arhīva.

Anno 1975

**Minsteres mičotāji Sidnejā – Mēs dodamies pasaules turnejā – Uz
SLT skatuves – Nedaudz vārdos – Es caur savu objektīvu ņemu
dabu – beigtu, dzīvu...**

Ulda Ģērmaņa 60 gadu jubilejas svinības Biezaišu mājā, Adelaidē, 1975. gada 4. oktobrī.

No kr. – Zelma Svenne, Uldis Ģērmanis, Margarita Biezaite, Kaspars Svenne.

Attēls no Bērziņu ģimenes arhīva.

MINSTERES MIČOTĀJI SIDNEJĀ

Šajā gadā Austrālijā viesojās Minsteres latviešu ģimnāzijas audzēkņi ar uzvedumu *Senās latviešu kāzas*, kuras galvenais elements bija mičošana. Viņi sevi dēvēja par mičotājiem, un kā tādi viņi bija pazīstami arī tautā. Iepazīstos ar Vilni Zaļkalnu, skolotāju Mārtiņu Zandbergu un citiem.

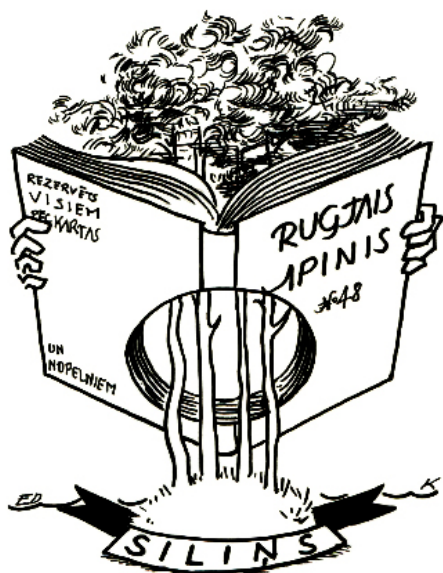
Mēs no SLT mičotājiem par godu mazajā zālē uzvedām skatus no kaleidoskopiem. Tā kā es biju šī pasākuma iniciators, tad man par godu minsterieši dziedāja:

*Lai slava tam, lai slava tam,
Tam Uldim Siliņam!*

Vilnis mani pierunā uzņemties *Rūgtā Apīņa* rediģēšanu. Žurnālu saliks šeit, bet iespiedīs Zviedrijā, kur Vilnim ir pazīstams latviešu izdevējs.

Aina no Minsteres latviešu ģimnāzijas uzveduma *Senās latviešu kāzas*.
Attēls no Ulda Siliņa personīgā arhīva.

Ed. Keiša šaržs.
No Ulda Siliņa personīgā arhīva.

Trimdas humora žurnāls *Rūgtais Apinis* (jā, ar garo ī) bija Jāņa Pīpiņa jeb *Pīpjānīša* bērns. RA nāca pasaulē 1962. gadā kā *velna dzinēju Aizgalda C biļetēns*. Man nav ne jausmas, cik numuru bija iznācis, jo man tai laikā ar žurnālu nebija nekāda sakara. Jādomā, ka ne sevišķi daudz, jo izdošana drīz apstājās un atsākās tikai 1974. gadā ar 41. numuru. Skaitlis ir fiktīvs. Pīpjānītis nolēmis, ja žurnāla iznākšana nebūtu pārtrūkusi, tad 1974. gadā skaitlis 41 greznotu žurnāla vāku.

Pīpjānīša nekrologā RA nr. 44 rakstīts, ka ar viņu bijis reizēm grūti sastrādāties viņa īpatno uzskatu un atziņu dēļ. Viņš pārstāvējis *moderno absurdismu*, tāpēc ar viņu par loģiku nav atmaksājies strīdīties.

Pīpjānītis saindējas ar tvana gāzi un nomirst 1975. gadā, laikā kad jāiznāk RA 44. Šajā numurā redakcijas sastāvs vispār nav minēts, bet ar nākamo RA vadību pārņem viņa draugs un protežē, jaunais Minsteres ģimnāzijas absolvents V. Zaļkalns, kas tagad dzīvo Zviedrijā. Viņam asistē palīgredaktori J. Kronbergs, tagad pazīstams dzejnieks un tulkotājs, un I. Gross, nākamais diplomāts. Starp tehniskajiem darbiniekiem ir arī vēlākā prāveste I. Graufelde.

Mans vārds kā atbildīgajam redaktoram Austrālijā parādās tikai ar RA 48.

Sākot ar RA nr. 49 žurnāla saturs un salikums ir pilnīgi manās rokās, lai gan Vilnis joprojām ir galvenais atbildīgais redaktors.

Man ir divi lieliski palīgi – grafiķis O. Kampe, saukts Otīņš un J. Dušelis. Pēdējais veic pārrakstīšanu un Otīņš iekārtošanu, tad makets lido uz Zviedriju, kur notiek

Rūgtais Apinis Nr. 49.
No Ulda Siliņa personīgā arhīva.

iespiešana. Daži mani panti:

Ar manu ierašanos apiņu plantācijā *Apinis* nebija tikai rūgts vien, bet arī jocīgs.

Vilnim labs atbalsts bija izdevējs Abučs, kas iespieda *Apīni* vai nu par brīvu vai par pazeminātu maksu. Es sāku Austrālijā enerģiski ķerties arī pie pārdošanas lietām, tā ka Zaļkalns seniors, kas kārtoja žurnāla grāmatvedību, man rakstīja: *Jums tiešām ar to pārdošanu ir paveicies.*

Vecais Zaļkalns bija liels kritizētājs un pārmeta man un Vilnim, ka mēs būvējam sapņu pili (kādā sakarībā, vairs neatceros). Es to nejutos pelnījis un viņam, cita starpā, *atbāzu*, ka es esmu *Rūgtajam Apīnim* vairāk vajadzīgs nekā man *Rūgtais Apinis*. Zaļkalns atbild, ka tā nu esot tikai mana iedomā.

Mums ir diezgan daudz līdzstrādnieku – Dr. Ulfas Jāņsons (Uldis Ģērmanis), vēsturnieks Dr. Ed. Andersons, Richards Rīdzinieks (E. Grīns), Ālantu Vilis, T. Ķikauka, Krišs Ķepals, Maleniešu Lauskis, N. Kalniņš, V. Pelēcis, karikatūristi I. Zilbers, Sax (U. Sarkans), H. Bergs, Klavinus, Ed. Keišs, B. Stroda, O. Kampe.

Mūsu žurnāls T. Ķikaukas vērtējumā (*Trimdas preses izdevumi*) saņem 24 punktus no 30. Es, cik iespējams, cenšos nevienu neatraidīt. Ja raksts nesaistas kopā, es to sūtu atpakaļ autoram ar lūgumu pārskatīt.

Interesanti kā mūsu grāmatvedība tika galā ar numuriem, ko pārdeva divreiz. Man Vilnis stāstīja, ka viņa nākamai sievai Lilitai Puķītei labi veicies ar pārdošanu publiskos sarīkojumos, piemēram, Jāņos. Jāņa bērni gan sapirkušies *Apīņus*, bet līdz

uz māju nav ņēmuši.

Klasi ar saviem rakstiem mūsu izdevumam piedeva U. Ģermanis, bet ar zīmējumiem Rietumos labi pazīstamais karikatūrists Sax un Eduards Keišs.

Ed. Keišs bija lielisks sabiedrisko notikumu komentētājs. Viņš 2. PK laikā darbojās frontes teātrī kā karikatūrists, slavens ar to, ka savus šaržus zīmēja 10 sekundēs.

Arī Kanādā viņš bija guvis atzinību un starptautiskus apbalvojumus. Otra viņa mīlestība bija balets (dzīves biedre – baletdejojāja), par ko viņš presē publicēja ļoti zinīgus rakstus.

Eduardo jeb Maestro, kā es viņu saucu, bija īpatnējs *putns*. Kad es viņu aicināju pievienoties RA, viņš priecīgi atsaucās, ka nu beidzot iznāks strādāt pie žurnāla, kas maksā honorāru. Es atbildēju, ka, diemžēl, uz to nav nekādu izredžu un nožēloju, ka no mūsu sadarbības nekas neiznāks. Viņš tomēr man atsūtīja kaudzi karikatūru un turpināja sūtīt. Es no savas puses viņam reizēm aizsūtīju pa mazai summiņai naudas. Viņš bija vienīgais, kas saņēma honorāru.

Reiz viņš man atsūta vēstuli un pieprasa, lai es gādāju, ka viņš saņem PBLA balvu!!! Es saku: *Apžēlojies, kā es to varu izdarīt? Es neesmu viens no spriedējiem!* Viņš bija saņēmis Pateicības rakstu, bet tam viņa acīs nebija nekādas vērtības.

Keišs bija pilns aizdomu, ka Vilnis varētu būt sarkans. Es viņu mierinu un saku, ka tas tā nav. Izstāstu Vilnim. Vilnis smejas un saka: *Zini, ko viņš man par tevi raksta?* Es saku: *Negribu zināt. Pietiek, ka viņš priekš manis zīmē.* (Vēl šodien nezinu, ko viņš bija par mani teicis)

Kā jau minēju, Keišs bija lielisks karikatūrists, bet dažkārt viņa teksti zem tām nebija nekādi izcilie. Es tos mainīju uz savu galvu. Viss, ko Eduardo teica, bija: *Jā, tev skan!*

Es to uzskatu par komplimentu, jo man no viņa ir kartiņa, kurā viņš raksta: *Brīžiem jācīnās ar redaktoru trulumu un apātiju, kas nobremzē ideju lauku.*

Nobeigšu ar RA nr. 55 Redaktora piezīmēm:

*Kas noticis ar Apīni,
Tik plāns un dilis svarā?
Bet neskāt' to no ārpuses,
Joprojām dižens garā.*

*Un, ja ar laika skrējienā
Var manīt dažus robus,
Tas vilks aizvien, ne klēpju suns,
Kas parādīt spēj zobus.*

*Vai labais spārns vai kreisais spārns,
Tas Apīnim viens pīpis,
Ir mirstīgām, ir pravietim
Tiek paraustīts aiz snīpja.*

*Tā, mīļie, te viņš beidzot ir,
Kaut rets un vēlīns ciemiņš,
To pērciet, lasiet, studējiet,
Varbūt i jūs tur piemin.*

Pielikumi Historia.lv:

Attēlu galerija: *Trimdas latviešu humora žurnāls "Rūgtais Apīnis"*

MĒS DODAMIES PASAULES TURNEJĀ

Jau 1972. gadā bijām izlēmuši, ka SLT dosies pasaules turnejā 1975. gadā un, klausoties atsauksmēs, *Pilsoņa Avota lieta* likās piemērota luga. Sākotnēji šķita, ka būs jānomaina tikai daži aktieri.

Nolēmām, ka jaunajam iestudējumam režiju vadīs I. Sveilis. Man darīja rūpes K. Ābeltiņš, jo viņš visās lugās *dzīvoja no sufliera*. Es viņam saku: *Kārli, tev būs labi jāzina teksts, jo sufliera nebūs.*

Labu laiku netieku ar viņu nekādā skaidrībā, vai brauks vai nebrauks. Beidzot viņš atsūta mums pusnesakarīgu, rakstisku ziņu, no kuras var saprast, ka nebrauks.

Otrs problēmbērns ir Anita Apele – viņai lugā nav lomas. Ja nebrauks Anita, nebrauks arī Bodžis (Ivars).

Es ķeros pie lugas pārrakstīšanas. Lai Anitai būtu loma, es pārtaisu čekistu Čerņikovu par sievieti. Pats pārņemu Pītersena lomu, ko spēlēja Gulbergs. Bagātā amerikāņa loma tiek svītrotā, un J. Ķauķis pārņem Avota lomu, ko spēlēja Ābeltiņš. Un jāsaka, ka viņš to nospēlēja ne par matu sliktāk par Kārli.

Vilka lomu, ko spēlēja mans tēvs, pārņem I. Apelis, kurš pirms tam spēlēja Kūkuma lomu. Kūkums tiek pārtaisīts par sievieti un to pārņem Gaigalas lomas tēlotāja R. Ošiņa. Šajā gadījumā tas bija autentiski, jo visas stāva pārzīnes viesnīcās ir sievietes. Gaigalas lomu pārņem V. Dortiņa. Čekists J. Grauds un žurnāliste L. Veikina paliek vecajās lomās.

Neteiksim, ka man jaunā versija patika, bet citas izejas nebija. Lomu sadalījums, sākot ar mani pašu, visos gadījumos nebija sevišķi laimīgs, nedz arī pulkveža pārvēršana par sievieti lugai palīdzēja. Bet tās ir manas subjektīvās domas. Lugai ir vēl trešais variants, kas iespiests 1998. g. Latvijā, firmas *Ievanda* apgādā, un ir tas labākais.

Lai neradītu mūsu superleņķos aizdomas, ka viņiem darīšana ar komunistu propagandu, es izlēmu no virsraksta svītrot vārdu *pilsonis*. Neskatoties uz to, viens no turnejas centriem man pieprasīja lugu ieskatam. Es atbildēju, ka tā ir viņu izšķiršanās, vai viņi mūs grib redzēt vai nē, bet ka mēs nevaram pieļaut, ka katrs centrs sāks mūsu uzvedumu cenzēt.

Tai pašā laikā es pasniedzu olīvzaru, teikdams, ka viņi var dabūt eksemplāru no kalifornieša G. Griezesa.

Sākam mēģinājumus. Turnejas organizācija ir atkal manās rokās.

Aktrise, tulkotāja un režisore Lija Veikina 1975. g.
Attēls no Ulda Siliņa personīgā arhīva.

Nospēlējam *Avota lietu*. Par mums A. Zariņš raksta:

Šī U. Siliņa luga ir mūsu trimdas vēsture un tagadne. Tās māksliniecisko ticamību izšķirs tas, pie kuras skatītāju grupas piederam: vecajiem, kas bēga naidā un bailēs, vai jaunajiem, kas sauli sākuši skatīt svešā zemē. Vieni patiesību meklē politisko notikumu kolīzijā, otri cilvēku attiecību nostatījumā. Pārkārtotajā iestudējumā, mainot aktierus, protams, pārveidojas arī tēli. Ja pirmajā iestudējumā K. Gulberga Pītersens bija asi neiecietīgs, tad U. Siliņa traktējumā tas bija latviski sirsnīgs un nelaimīgs.

Brāļu tikšanās skatā, kur K. Ābeltiņa vietā Avotu tēloja J. Ķauķis, pazuda divu pasaulu savstarpējo pārmetumu argumenti un Avota sarkastiskais karātavu humors. Neparasts bija čekistes Čerņikovas – A. Apeles tēls, ko pirmajā variantā spēlēja U. Siliņš.

Visvairāk iebildumu dzirdēju no to klausītāju grupas, kas apmeklējuši okupēto Latviju. Tie vēlējās, lai šīsdienas notikumu lugai būtu reāla ticamība. Piemēram, Kūkumiene par vecu un drebelīgu, jo Rīgas viesnīcās atslēgu turētājas jaunas, un neviens nebūtu iedrošinājies viesnīcas istabā tik skaļi un atlāti runāt. (Zariņš A. Jauna versija. AL, 1975. g. augusts)

Iebildumi ir pelnīti. Es nepazinu vietējos apstākļus un man nebija kam prasīt.

Šoreiz mums prātā tālāki ceļi – brauksim arī uz Eiropu. Pēc izrādes Sidnejā esam gatavi, cik nu gatavi varam būt. Turneja ilgs 5 nedēļas.

Nebūs viegli, jo izrāde sekos izrādei, nepārtrauktie pārbraucieni, bet ar pīpi neesam uz jumta pirmo reiz. Avanti!

LOSANDŽELOSA

Mēs sākam savu turneju ar izrādi LA 5. septembrī. Praktiski kā no lidmašīnas laukā, tā uz skatuves. Izrāde notiek DV apvienības izkārtojumā, un, kā vēlāk lasām *Laikā*, bijusi viena no vietējām vislabāk apmeklētajām teātra izrādēm. Šoreiz mums aplaudē arī pēc pirmā cēliena. Mēs arī vairs neesam publikai svešinieki.

Anšlavs Eglītis savā recenzijā par mums raksta:

Kādreiz par neiespējamu turētā latviešu teātru globālā apmaiņa pamazām īstenojas, Triju gadu laikā esam sagaidījuši jau otru Austrālijas teātra turneju Savienotajās Valstīs.

Šoreiz sidnejieši izraudzījušies vietējā Austrālijas autora Ulža Siliņa lugu Avota lieta. Gadu gaitā nenogurdināmais aktieris, režisors un drāmaturģs Siliņš sarakstījis kādus 15 skatuves darbus, no kuriem plašu starptautisku popularitāti guvusi luga Vēstules no dzimtenes, kas izrādīta daudzos latviešu centros vairākos kontinentos. Avota lieta skar visai aktuālu tēmu – viesošanos dzimtenē un darbība risinājas Rīgā. Tā ir tipiska dialogu luga, pamatsituācija daudz nemainās, bet personāžu sarunās pamazām atklājas un noveidojas raksturi un par visām lietām notēlojas okupētās Latvijas terora un nedrošības gaisotne.

Siliņš izveidojis kodolīgu skopu skatuves valodu. Replikas raiti seko viena otrai un arī garākus stāstījumus allaž saskalda partnera strupie iestarpinājumi. Dialogi attīstās dzīvi.(...)

Arī Avota lietā Siliņš atļaujas pakavēties pie publicistikas, t.i. sarunām, kas tieši nevirza drāmatisko pavedienu. Bet modernā drāmaturģija vairs neprasa darbības neatlaidīgu kāpināšanu un skartie jautājumi patlaban atrodas latviešu skatītāju interešu degpunktā.

Latviešu žurnālists ierodas Rīgā izvest uz rietumiem vērtīgu manuskriptu, kas apsūdz Padomju Krieviju vergu nometņu sistēmā. Viņš satop Rīgā savu brāli un meitu, ko vēl nekad nav redzējis, bet nokļūst KGB tīklos un saņem piedāvājumu atdot manuskriptu par atļauju izvest meitu un brāli no Latvijas. Situācija pati par sevi ir tik drāmatiska, ka var jautāt, vai to bija nepieciešams vēl pastiprināt ar brāļa naidu un meitenes īstā tēva noskaidrošanas motīviem. (...)

Interesantā kārtā Siliņš nesniedz konfliktam tiešu atrisinājumu. Krīzes mirklī nolaižas priekšskars. Nav viegli izšķirties, kas vērtīgāks – divu tuvinieku dzīvības

Sidnejas Latviešu Teātris ZIEMLĀMERIKĀ

SIDNEJAS LATVIEŠU TEĀTRIS
viesoies ar U. Siliņa lugu
AVOTA LIETA, I. Sveļa režijā.

LOSANĢELOSĀ	— piektdien, 5.sept. plkst. 20 Latviešu namā
SANFRANCISKO	— sestdien, 6.sept. plkst. 19 Draudzes namā
SIETLĀ	— svētdien, 7.sept. plkst. 16 Latviešu namā
LINKOLNĀ	— otrdien, 9.sept. plkst. 19 Linkolnas ev.lut. draudzes namā
DEMOINĀ	— trešdien, 10.sept. plkst. 19 Latviešu biedrības namā
MINEAPOLE	— ceturtdien, 11.sept. plkst. 19.30 Women's Club of Minneapolis, 407 W. 16th Street
MILVOKOS	— piektdien, 12.sept. plkst. 19 YWCA 610 N. Jackson Street
ČIKAGĀ	— sestdien, 13.sept. plkst. 19 Mather High School, 5835 N. Lincoln Ave. Biļetes iepriekšpārdošanā pie L.Lapina, tel. 736-9490.
TORONTO	— svētdien, 14.sept. plkst. 15 un plkst. 19 Bickford Park High School, 777 Bloor St., W. Biļetes iepriekšpārdošanā DV grāmatnīcā, Latviešu namā, tel. 921-7121.
INDIANAPOLE	— trešdien, 17.sept. plkst. 19 Latviešu sabiedriskajā centrā
KLIVLANDE	— piektdien, 19.sept. plkst. 19.30 Apvienotās draudzes sabiedriskajā namā Biļetes iepriekšpārdošanā pie V.Jekuma, tel. 431-6347.
BOSTONĀ	— sestdien, 20.sept. plkst. 19 YWCA 140 Clarendon Street. Biļetes iepriekšpārdošanā pie V.Rudzurogas, tel. 325-9781.
ŅUJORKĀ	— svētdien, 21.sept. plkst. 16 Robert F. Wagner Junior High School, 220 E. 76th St., Manh. N.Y.C. Biļetes iepriekšpārdošanā pie J.Lača, (212) 457-5948
PRIEDAINĒ	— pirmdien, 22.sept. plkst. 20. Biļetes iepriekšpārdošanā pie J.Kārniša, tel. (201) 249-9395.

SLT 1975. gada Ziemeļamerikas turnejas programma.

Izgriezums no laikraksta *Laiks* 24. septembra numura. No Ulda Siliņa personīgā arhīva.

vai patiesība par 20 miljoniem nomocītu vergu. Šādas neizšķirtas beigas dažkārt redzētas citu tautu drāmatūrģijā, bet latviešu lugā šķiet pielietotas pirmo reizi. Siliņš izsakās, ka viņš izvēlējis šo paņēmieni, lai pamudinātu skatītājus domāt.

Izrāde veidojās stabili. Režisors ir Imants Sveilis.(...) Viņa drošais tvēriens tūdaļ redzams dažādo raksturu efektīgā, atšķirīgā nostādījumā. Arī visi aktieri darbojas teātrī jau 15 un vairāk gadu. Siliņu un Liju Veikinu spilgti atceramies jau no pirmās sidnejiešu viesizrādes Savienotajās Valstīs.

Izrādes smagums gulstas uz Siliņa – žurnālista un Jāņa Ķauķa – viņa brāļa – alkoholiķa un Anitas Apeles – čekistes pleciem. Tie ir pateicīgi, efektīgi, dažādi un arī teicami notēloti raksturi. Amerikāniski pašapzinīgais, bet arī rezignētais žurnālists, samocīts, eksplozīvais dzērājs brālis, kas iemācījies eksistēt pastāvīgā terora apstākļos un smūnīgā, nirdzīgā, kalkulējošā čekiste. Sākotnēji šī loma rakstūta vīrietim, bet pārgrozīta turnejas apstākļu dēļ. Tomēr maiņa rādās izdevīga arī no mākslinieciskā viedokļa, tā piešķir lomai īpatnējas, rosinošas nianses. Draudzīgā čekiste ar uzsvērti mierīgajām, it kā palēninātājām kustībām un pēkšņajām pārejām no valšķī-

ga smaida uz ļaunu draudīgu cietsirdību paliks skatītājiem zīmīgā atmiņā.

Labs palīgs čekistei ir Jāņa Grauda drūmais staļinists.(...). Lomai maz teksta un maz kustību, bet tēls projecējas spēcīgi.

Psicholoģiski bagāti niansētu tēlu, žurnālista līdzgaitnieci, preses fotogrāfi sniedz Lija Veikina. (...)

Ivars Apelis tēlo uzbāzīgu tūrista pavadoni – ziņotāju, čekas sistēmas sīkmani, visai raksturīgu apnēsātajā melnajā uzvalkā un tieksmē uzturēt cienījamu, solīdu stāju. Viņa ieskolotie propogandas saukļi un paskaidrojumi arvien sabirst pret žurnālista sarkasmiem.

Ruta Ošiņa tēlo Rīgas viesnīcas apkalpotāju. Viesnīcas ainās viņa tomēr atgādināja omulīgu, joviālu sieviņu no kādas Blaumaņa komēdijas. Šeit lomai nepieciešams atrast citu nostādījumu. Toties čekas skatā, pratinātāju krustugunīs, Ošiņa pārliecināja kā iebiedēta padomju pilsonē, kas izmisīgi pūlas izpatikt čekai, pasargāt savas sīkās intereses un kaut cik saglabāt arī cilvēcību.

Vaira Dortiņa bija pietiekami piemīlīga nelielā rātnā žurnālista meitas lomā

Ulda Āboliņa dekoratīvais ietērps minimāls, bet viesnīcas ainā augstie logi ar Rīgas namu ainavu izskatījās iespaidīgi.

Patīkama šajos dažādu maldu un sazvērstības laikos ir izrādes stingrā, latviskā līnija. Saistošo un laikmetīgo izrādi noskatījās izpārdota zāle, kā labs atspēkojums dažkārt dzirdētam ieskatam, ka latviešu teātra publika apmeklējot vienīgi komēdijas, kurās cerība kārtīgi izsmieties. (Eglītis A. Laikmetiska dialogu luga, Sidnejas latviešu teātris Kalifornijā. Laiks, 1975. g. septembris)

SANFRANCISKO UN SIETLA

Mūsu turnejas atsauksmes atbalsojas arī Austrālijā. Par SLT un tā rādīto U. Siliņa lugu *Avota lieta*, teātris ar šo lugu viesojās Ziemeļamerikā un Eiropā. Par sidnejiešu uzstāšanos Sanfrancisko *Laikā* lasāms:

SLT izrāde ar U. Siliņa Avota lieta notika pārpilnā latviešu namā. Skatītāji lugas gaitai sekoja ar lielu interesi un pēc katras ainas bija lieli aplausi. Noslēgumā ar ziedu veltēm sumināja lugas autoru U. Siliņu, režisoru I. Sveili un visus aktierus. Atsauksmes bija tikai labas. Dzirdēju daudzus sakām: “Nu reiz bija laikmetīga luga ar dziļu saturu lieliskā aktieru izpildījumā. Skatītos vēl otrreiz.” (T.S. Kultūras spoguļi. No krasta līdz krastam, Sanfrancisko. Laiks, 1975. g. septembris)

No mūsu izrādēm Losā, Sanfrancisko un Sietlā maz kas palicis prātā. Mūsu gaitām seko arī laikraksts *Laiks*.

LINKOLNA UN DEMOINA

Kad mēs iebraucām Amerikas t.s. *kviešu joslā*, – Linkolnā un Demoinā, likās, ka esam zemē, kuru nepazīstam. Ļaudis sirsnīgi, viesmīlīgi un mazpilsētnieciski, lai neteiktu provinciāli.

Es neatceros, vai tā bija Linkolna vai Demoina, kas mums sagādāja lielu uzjautrinājumu.

Viens no runas vīriem mums ar Sveili izrāda latviešu namu un skatuvi, ar lepnumu rāda gaismas ķermeņus, no kuriem viens ir uz statīva novietota konservu bundža ar lampu.

Šo te mēs lietojam, lai izgaismotu atsevišķus punktus, viņš saka. Es paskatos uz Sveili, kura sejā nepakustas ne vaibsts (ceru, ka manā sejā arī nē) *Jā, tas ir tieši tas, ko tas dara* (izgaismo), Sveilis atbild. Debesu Tēvs, mēs ar tādiem gaismas ķermeņiem strādājām pirms 25 gadiem.

Mums izrādei nepieciešams telefons. Jā, jā, būs, būs, bet tikai īsi pirms izrādes. Tas vajadzīgs birojā. Telefonu arī atnes. *Un pieslēgts arī ir*, atnesējs saka. *Apžēliņ, ko mēs iesāksim ar pieslēgtu telefonu!!!*

Nekas, nekas, varbūt, ka pa izrādes laiku kāds piezvana, atbild atnesējs. Joks? Nē, viņš nejokojās!

Līdz izrādei vēl labs laiks. Mūsējie klīst apkārt pa zāli un apskata pie sienām piekārtās gleznas, kas, šķiet galvenokārt pašu mājinieku darbi. Pie zāles aizmugurējās

SLT ansamblis ar vietējiem linkolniešiem.
Attēls no Ulda Siliņa personīgā arhīva.

sienas ir prāva lieluma glezna, pie kuras mūsējie atgriežas vairākkārtīgi, smejas un fotogrāfē.

Pieēju arī es. Jāpu skats. Pāris smaidīgi zēni kaut ko vēro krūmos. Viņu ievērības objekts ir brikšņos notupusies tautumeita un nevienam, kas apveltīts ar minimālu fantāziju, nav šaubu, ko viņa tur dara. Absolūts meistarstiķis!

Vienā no mazpilsētiņām mēs pirmo reiz satiekam mācītāju Māri Ķirsonu, kas atbraucis ciemos pie sava onkuļa, arī mācītāja. Mums trūkst ģērbistabas, un Māris mums laipni atļauj lietot mācītāja kabinetu. Onkulis bija kaut kur izbraucis un otrā dienā bijis neapmierināts, ka viņa kabinetā ielaisti kumēdiņu rādītāji.

Pēc izrādes sēžam visi ar mājiniekiem pie viesību galda. Man pretīm sēž Ruta Ošiņa un kāds jauns cilvēks. *Uldi, paklausies, ko man te stāsta!* viņa saka. Nu neko labu. Jaunais cilvēks nav apmierināts ar lugu, viņa iebildumus vairs neatceros. Viņam pašam arī bija kādas ambīcijas dramaturģijas laukā. Viņš bija vai nu ko sarakstījis vai patlaban rakstīja, vai rakstīs. Ja nu ko aktieris negrib dzirdēt pēc nospēlētas izrādes, tad tās ir kritiskas piezīmes. Ja kāds slavē, tā cita lieta.

Mēs *kviešu joslā* satikām vienu otru ļoti neparastu personu, piemēram, ārsti un viņas meitu. (Lijas Veikinas mājas māte Losandželosā kļuva par prototipu Apolonijai Rijaspriekšai-De la Krūz manā lugā *Precinieks*)

MINEAPOLE, MILVOKI, ČIKĀGA

Esam lidlaukā. Viens no mājas tēviem mums kavē laiku ar anekdotēm, bet man negribas klausīties. Klīstu apkārt pa lidlauku, līdz laiks kāpt lidmašīnā. Braucam uz Mineapoli. Pagājušā reizē mūs tur nocēla no lidmašīnas. Kā būs šoreiz?

Mineapolē kasieris sveicinās ar Rutu kā senu draugu un pie norēķināšanās problēmu nekādu. Visur priekšā iepriekšējā turnejā gūtie paziņas.

Čikāgā par mūsu labklājību gādā Ruta Jostsona. Nospēlējam. Šajā turnejā mēs *Vējainajā pilsētā* esam iekšā un ārā. No izrādēm Mineapolē, Milvokos un Čikāgā nekas nav palicis atmiņā.

TORONTO

Par mūsu izrādi *Latvija Amerikā*:

Mēdz teikt, ka autors pats vislabāk iedzīvojoties sava darba raksturos. Pazīstot Siliņa spējas raksturlomās, pie tam pavisam pretējās, ar neatdarināmo humora-satīriķa savdabību tēlotais amerikāņu žurnālists Pītersens skatītājam ir svešāds. Dominē tēlotāja poza.

Iespējams, ka tas režisora un autora nodoms, parādot “brīvās pasaules” pašpārlicināto pilsoni nozīmīgos uzdevumos stāvam pie Kremļa vārtiem. Sarežģinājumam kāpinoties, poza vietām zūd, bet atkal ne vietā un laikā dominē kā stājā, tā runā. Aiz minētās pozas zūd tēlotāja iekšējais pārdzīvojums, kāds Siliņam šai lomā diezgan spēcīgs. Lai kā, latviešu teātrnieku vidū nav daudz Ulžu Siliņu ar tādu dažādību izteiksmē.

Anitas Apeles Černikova ir liecība par spējīgas tēlotājas gribu un varēšanu pārslēgties dažādu pretēju raksturu lomu veidojumā.(...)

Jāņa Ķauka tēlotais Pēteris Avots pārdzīvojumā ir lugā visspēcīgākais. (...). Abu brāļu nobeiguma divspēle bija drāmatiski spēcīgākā visā izrādē.

Lijas Veikinas (...) preses fotogrāfes tēlā atkal bija jūtams individuālais, retais siltums. L. Veikina met dzirkstis pretspēlētājiem un skatītājiem pat divu vārdu teikumos.

Vaira Dortiņa liekas visjaunākā tēlotāja sidnejiešu ansamblī. Pagaidām laba daļa no viņas lomas ir viņas vienkāršība.

Ar sava veida komisku pieeju lomā darbojās Ruta Ošiņa. Iezīmīgi tīra ir tās izruna līdzās citiem tēlotājiem, kam šīs varēšanas trūkst. Ar autora dotajām asprātīgajām replikām pat pavisam bīstamās lugas situācijās tā liecina, viņai redzama vieta plašā raksturotāju pulkā.

Raksturlomu tēlotājs Ivars Apelis. (...) lugā tēlo Rīgas žurnālistu Vilku. Tēlojumā saskatāma aktieru spēle, kas brīžam traucē tēlotāja ticējumu savai lomai. (Znotiņa-Kalniņa E. Sidnejas latviešu teātris viesojas Toronto. Latvija Amerikā, Nr. 38)

Man jāatzīstas, ka recenzija mani mulsina. Tā izklausās pēc *Vilks paēdis un kaza dzīva.*

Pēc Toronto izrādes mums elpas atvilkšanai ir divas dienas. Braucam uz Niagaru, ko V. Dortiņa nav redzējusi. Toronto mēs jutamies kā mājās. Esam atbraukuši pie draugiem.

INDIANAPOLE

No Toronto uz Indianopoli. Jauna vieta un jaunas ķibeles. Man rūpes darīja Ļeņina bilde, kas bija vajadzīga čekā. Bilde bija izšūta ar sidraba diegiem uz melna samta, pirktā kādā komunistu veikalā Sidnejā. Ļeņins atradās manā koferī.

Toronto lidlaukā bija jāiet cauri amerikāņu muitai. Ja man liek atvērt koferi, ko lai es viņiem saku? Tas ir mans onkulis Ļeņina izskatā? Uz Vladimiru Iljiču neviens pat nepaskatījās, bet piesējās manam dekorāciju sainim. Kas tas? Priekš kā? Es pat neatceros, ko es tur samuldēju, bet tas neko nelīdzēja. Muitojams objekts. Indianopolē man pateiks, kur to saņemt.

Pusceļā mūsu lidmašīna kaut kur nosēžas. Muitniece man saka, ka esot jākāpj ārā un jāiet skaidroties. Pēc brīža viņa atgriežas, sarkana kā biete, un saka: *Nē, nē tas jādara Indianapolē. Zoss!*

Dekorāciju sains man maksāja pusi no izrādes dienas.

– *Cik jums viss tas ir vērts dolāros?*

– *Man tas neko nav vērts.*

– *Tomēr, tomēr, miniet skaitli.*

– *Jūs gribat, lai es minu skaitli? Labi. Desmit dolāru.*

Un es samaksāju muitu. Cik? Divi dolāri piecdesmit! Nē, kaut kas ar šo zemi nav kārtībā.

Par mums *Laikā*:

Tālie ciemiņi SLT viesojās Indianapolē 17. septembrī ar U. Siliņa lugu “Avota lieta”. Visi aktieri saistīja skatītājus ar labi sagatavotu un atzīstamu tēlojumu. Pēc izrādes režisoru un tēlotājus sumināja ar ilgiem aplausiem un apveltīja ziediem. Uz izrādi bija sapulcējušies ap 250 skatītāju. (K. Laiks, 1975. g. septembris)

KLĪVLANDE

Ar aizturētu elpu apmeklētāji sekoja konflikta risinājumam un dažādu situāciju norisei uz skatuves, ko sniedza SLT, izrādot U. Siliņa lugu “Avota lieta”. Uzvedums rādīja, ka latviešu drāmaturģijā radies jaunas tēmatikas darbs, skarot politikas problēmas un atklājot skarbās ainas okupētajā dzimtenē.(...) Pati luga un nevainojamais aktieru tēlojums ieguva nedalītu atsaucību.(...) Kāpēc gan šāda satura lugas nevarētu uzņemt arī filmā. Nav šaubu, ka “Avota lieta” iegūtu tikpat lielu piekrišanu video krāsu filmā, rādot to uz ekrāna. (Klīvlādes chronika. Laiks, 1975. g. septembris)

Es gan šo lugu nekad nebiju iecerējis kā propagandas lugu, tā ir cilvēku attiecību studija. Ja es dažviet kavējos pie lietām, kas nevirza lugas darbību, tad tas bija kolorīta pēc, un sava loma bija arī piedzīvojumu trūkumam.

Katrs lugu rakstnieks sāk savas gaitas kā diletants. Nav tādas universālas receptes kā rakstīt lugas, saka M. Zīverts.

Iepazīstos ar Ziemeļamerikas teātra apvienības priekšnieku Rubeni. Palicis prātā smirdīgais ezers. Tā piesārņots, ka pat zivju tur vairs nav.

BOSTONA

Arī Bostonā mums ir priekšā pažiņu jūra, ieskaitot manus radiņus, bet no izrādes nekas nav palicis prātā.

ŅUJORKA

Ulža Siliņa luga “Avota lieta” svētdienas pēcpusdienā Vāgnera vidusskolā bija pulcinājusi pilnu zāli atsaucīgu apmeklētāju, kas (atbilstoši autora nodomam) pēc izrādes beigām daudz debatēja un strīdējās par lugas autora neatbildēto jautājumu – ko Pītersens darīja? Kāda bija viņa atbilde Čerņikovai? (...)

Vienprātību publikā, protams, nepanāca. Bet palika arī vēl citi jautājumi, mazāk drāmatiski, bet tomēr jautājumi. Jautājums: cik tālu kaut cik īstenībai atbilda viesnīcas pārzīnes Kūkumienes tēls? Pēc visa tā, kas dzirdēts par Rīgas viesnīcas stāvu dežurantiem – atslēgu glabātājām, tās tomēr ir cita veida un kalibra sievas.

Un jautājums autoram? No kura laika Nobela prēmiju piešķir žurnālistiem? (...) Beigās vēl tāds tīri cilvēcīgs jautājums, ja nu ar jautājumiem sāks: kāpēc tādi simpātiski teātra ļaudis kā sidnejieši nevarētu braukt pie mums katru gadu? (Cb. Luga ar jautājumiem. Laiks, 1975. g. septembris)

Korespondentam ir taisnība – viesnīcas stāva pārzīnes bija cita kalibra sievas, bet man vajadzēja komisku atslābuma epizodi. Nebiju arī nevienu stāva pārzīni satīcis. Tie, kas bija bijuši Latvijā, šo faktu nereklamēja. Ļoti iespējams, ka šodien mana Kūkumiene būtu daudz savādāka. Es nesaprotu, kāpēc uz to nenorādīja arī prof. V. Hausmanis, lai gan viņš izvairās savās grāmatās par trimdas teātriem un aktieriem teikt ko negatīvu.

Žurnālistiem nepiešķir Nobela prēmiju? Ja žurnālists ir arī rakstnieks, kāpēc lai viņam to nepiešķirtu?

Kā viņu sauca, es vairs neatceros, bet viņš bija, kā vēlāk noskaidroju, PBLA literārās nozares vadītājs. Pēc izrādes viņš pienāk klāt un, sevi neiepazīstinājis, bez kādiem ievadiem saka: *Spēle jau ļoti laba, bet lugu rakstīšanā daudz vēl jāmācās. Visiem cēlieņiem jābūt tādiem kā beidzamajam.*

Es atbildu, ka es esmu mācījies, ka darbībā jābūt kāpinājumam. Trīs intensīvi cēlieņi publikai būtu grūti izturāmi. Par tādu uzdrīkstēšanos kungs, vairāk ne vārda neteicis, uzgriezta man muguru un aizgāja. Šai konfrontācijai bija arī epilogs. Pēc turnejas PBLA teātra nozare ar I. Purvu priekšgalā bija ierosinājusi lugu apbalvot kā literāru darbu.

Man Inta stāstīja, ka nozares vadītājs priekšlikumu izsmējis. Pateicoties Teātra nozares neatlaidībai man 1975. gadā tomēr piešķīra *Kr. Barona prēmiju* par speciāliem nopelniem teātra mākslā.

PRIEDAINE

Beidzamais etapa punkts – Priedaine. Mūs atbraukuši satikt Vilimantikas

teātrnieki, kas iestudēs *Vēstules no dzimtenes*. Sēžam pie klāta galda pirms izrādes. Karafēs ir saliets kas balts – izskatās pēc vodkas. Vai tiešām viņi mūs pirms izrādes dzirdīs ar šņabi? Uz atbildi nav ilgi jāgaida. Ķauķu Jānis, kas mēdza sevi ieelļot vairākas reizes dienā, ja ne ar šņabi, tad ar klepu zālēm, pielej glāzi un iedzer. Pēc pirmā malka viņa sejā lasāms pārsteigums un šoks. Karafēs ir ūdens. Jāni ir vērojis arī mājas tēvs un saka: *ledzersim pēc beigta darba*.

Man šķiet, ka pēdējo nakti mēs pavadījām kādā motelī paši savā pulkā. Mēs iztriecāmies par saviem mājastēviem, katram no mums bija kāds stāsts, kāds piedzīvojums. Arī mūsu savstarpējās attiecības reizēm bija saspringtas, lai gan nekad nonācām līdz eksplozijai. Reiz Grauda Jānis sacis: *Es šodien gudroju, kas man pie jums katra nepatīk*.

Ķauķu Jānis tā īsti mūsu grupā neiederējās, vismaz viņš tā domāja. Viņš nebija teorētiķis, bet labs un ļoti iejūtīgs aktieris, muzikāls un izskatīgs zēns, bet viņam bija problēma, ar kuru viņš, šķiet, varēja sadzīvot tikai ar alkohola palīdzību. Es redzēju Jāni pilnīgi skaidrā tikai pēc gadiem, kad viņš bija ievietots slimnīcā. Sausais periods ilga arī pēc tam, bet dievišķīgā dzirkstele uz skatuves bija izplēnējusi. Drīz pēc tam viņš nomira.

Es nekad neesmu redzējis Jāni piedzērušos. Viņam vienmēr bija līdzīgi portfeli ar viskija pudeli. Viņš nekad nedzēra no pudeles citiem redzot, izņemot vienreiz braucienā pa Zviedriju.

Viņš bija iemesls arī kādam komiskam atgadījumam. Sidnejas latviešu namā notika liberāļu partijas sanāksme, kurā piedalījās arī tā laika Austrālijas *prime*-ministrs – pati augstākā persona valstī. Sanāksme notika zālē.

Nams vispirms tika pārmeklēts no Federālās policijas, kas zemskatuves pagrabiņā – mūsu ģērbtuvē – atrada uz galda stāvam vientuļu portfeli. Bumba? Portfelim klāt neviens neķeras, bet iesūta pagrabiņā robotu, lai nofotogrāfē saturu. Bumbas, protams, nav, portfeli ir pusizdzerta šņabja pudele, ko īpašnieks aizmirsis uz galda.

Trešajā turnejā, kurā es nepiedalījos, Anita viņam bija aizliegusi dzert, un Jānis bija sācis lietot klepus zāles, kas arī satur zināmu alkohola procentu.

LONDONA

23. septembrī mēs izlidojam uz Eiropu. Pēc 8 stundu brauciena esam Londonā. Ir 24. septembris. Mūsu čaļi pa ceļam sit kārtis, kas ļoti interesē abas stjuartes.

Kopš 1949. gada esmu atkal Eiropā. Mūs izmetina lielajā Londonas DV namā. Es, Grauda Jānis un Sveilis esam vienā istabā. Sapazīstamies ar Latvijas sūtņa meitu Mariannu Zariņu. Pats Zariņš ir miris, sūtniecību vada darbvedis.

Nospēlējam izrādi uz *tā nekas*, tikai mūsu pārstāve Marianna bija noīrējusi skatuvi bez skaņu sistēmas, un tā izrāde sākās bez Raimonda Paula līdzdalības.

Pēc izrādes rauts. Sapazīstamies ar milzum daudz cilvēkiem – dzejnieku Priedīti (neslīpēts dimants), redaktoru Andrupu (uz mani atstāja tādu pastīvu iespaidu), mācību spēku un tautasdeju grupas vadītāju Griguli ar kundzi, ļoti simpātisko mūziķi

A. Jērumu, ko biju reiz satīcis Latvijā, u.c. Satiku arī pāris skolas biedrus.

Turpmākajās dienās mēs klejojam pa Londonu un apskatām Pikadillī *serkutu*, Bekingemas pili, dārzus, *Downing* ielu, parlamentu, Lielo Benu, Vestminsteres katedrāli, nu visas parastās tūristu vietas.

Liekas savādi, ka grūti sameklēt, kur pārdod čipus ar etiķi – tradicionālu angļu ēdienu. Itāļu veikalu ir bez gala – pasta un mucarella.

Mēs ar Liju noskatāmies vairākas izrādes ar ļoti labiem aktieriem – Aleku Ginesu, Ralfu Rihardsonu u.c. Lijas un mans spriedums par redzētiem aktieriem ir vienāds, Anitai bieži diametrāli pretējs.

GĒTEBORGĀ

28. septembrī mēs ielidojam Gēteborgā. Mūsu lidotājs ir īsts *kamikaze*, bet gods godam – nolaidāmies *vienā gabalā*.

Zviedrija ir īpatnēja zeme. Deficītā – šņabis un gaļa. Viss cits pa pilnam. Var dabūt vājo alu, cik vēlas, bet kas tādas samazgas grib *žampēt*. Stiprais alus dabūjams tikai valsts veikalos un zināmās stundās. Šņabis maksā, kā angļi saka, *roku un kāju*, un, ja nemaldos, tas bija uz kartiņām.

Bet vai tāpēc zviedri paliks nedzēruši. Uz piekrastes satiksmes kuģiem, zināmus kilometrus no krasta, var dabūt bezmaksas šņabi, cik grib. Zviedrs nopērk turp atpakaļ biļeti, teiksim, uz Ālandu salu. Mazs gabaliņš no krasta un visi kuģa bāri vaļā! Dievs, svētī pirmo lāsīti! Dievs turpina lāsītes svētīt līdz pašai Ālandu salai, kur zviedrs nemaz nekāpj nost, bet turpina tādā pašā garā atpakaļceļu. Stokholmas piestātnē

SLT izrāde *Avota lieta* Gēteborgā. No kr. – A. Apele (Čerņikova) un U. Siliņš (Pītersens)
Attēls no SLT arhīva.

viņu *ņem un izlej ārā*.

Var jau iepirkt dzeramo pudelēs uz kuģa, bet nekad nevar zināt vai krastā nebūs muitas kontrole. Kāpēc riskēt? Daudz drošāk nopirkt jaunu biļeti. Mēs iešmugulējām Zviedrijā kādas pudelītes, un mūsu mājas tēvi bija ļoti laimīgi.

Vēl kas jāievēro ciemos ejot. Teiksim, ka mājas māte ir uzcepusi mednieku desas. Ja pie galda sēdēs 5 cilvēki, tad traukā būs 6 desas – katram viena un viena pa virsu. Kam tā tiek, es nezinu. Cerams, ka šodien gaļas situācija ir uzlabojusies.

Gēteborgā mani pazīst, jo tur uzvesta mana luga. Ļaudis viesmīlīgi.

Nākamā dienā lidojam uz Stokholmu.

STOKHOLMA

No lidostas līdz pilsētai ir garš ceļš. No Stokholmas uz lidlauku braucot, ja nokaivē nogriezienu, tad jābrauc gandrīz līdz pašai Upsalai. Apgriezties nav iespējams.

Sveilis ar mums vairs nav – aizbraucis uz Rīgu pie brāļa Viestura un mums pievienosies tikai Vācijā. Imanta pirmā vizīte pēc kara beigām.

Aizbraucam uz Latviešu namu, kur mūs sadala pa mājām. Es dzīvošu pie saviem skolas biedriem.

Sabiedrība ir sadalījusies – labā spārna un *Bruniša* (B. Kalniņa) piekritējos. Stokholmā mīt daudzi ievērojami kultūrtrēgeri – V. Strēlerte, K. Grīns, U. Ģērmanis,

SLT ansamblis Stokholmas lidostā.
Attēls no Ulda Siliņa personīgā arhīva.

SLT ansamblis Stokholmas latviešu namā. Stāvs J. Gulbītis.
Attēls no Ulda Siliņa personīgā arhīva.

M. Zīverts, J. Ritums, gleznotājs Kronbergs, A. Johansons, nosaucot tikai dažus. Savstarpējos kašķus mēs gan nejutām.

Tajā laikā Stokholmā notiek 5. Eiropas latviešu kultūras darbinieku kongress. Mēs ar savu lugu pieliekam tam punktu. Kā mēs nospēlējam? Nekas, liekas, greizi nenogāja. Mēs esam iegājuši jau zināmā rutīnā. Ja arī nespēlējam labi, tad slikti arī nē.

Par mums rakstījis AL:

(...) Visu sarīkojumu izskaņā ap 400 apmeklētāju skatījās SLT izrādīto U. Siliņa lugu Avota lieta. Vēlāk Siliņš humoristiski stāstīja par Latvijas okupantu veltīgām pūlēm Volgas voblas audzēt Daugavā. (Eiropas latviešu 5. Kultūras darbinieku kongresa atklāšana 26. septembrī. AL, 1975. g. novembris)

Apskatām Stokholmā, kas skatāms – Gustava Vasas laika kuģi, karaļa pili, pie kuras stāvs sardze nožēlojama izskata uniformās. Es nekad neesmu redzējis tik *slampīgus* karavīrus.

Stokholmas vecpilsēta likās daudzsološa, bet tā sastāvēja tikai no vienas vai divām īsām ieliņām ar neapdzīvotām mājām. Tūristu slazds, nekas vairāk. Zviedru dzīvokļu māju arhitektūra man liekas neparasta.

MALME

30. septembrī mēs esam Malmē. Noīrētai skatuvei nav priekšvara. Mans mājasdēvs stāsta, ka tā esot moderni. Anita viņam atbāž, ka tās ir speciālas lugas, kas spēlējamās bez priekšvara. Mācāmies uziet uz skatuves pa tumsu.

Man liekas, ka tā bija izrāde, kurā es demonstrēju savu neatapību. Man uz galda bija ļoti moderns telefona aparāts, un es nemācēju nolikt atpakaļ klausuli pareizā vietā. Kā viduvēji inteligents cilvēks var būt tik stulbs?! Manā gadījumā var gan.

HAMBURGA

No Zviedrijas īrētā mašīnā mēs braucam uz Hamburgu un nonākam sarīkojuma zālē laikā, kad jāsākas izrādei. Drudzainā steigā tiek iekārtota skatuve. Beidzot atskan Raimonda Paula *Bārenes dziesma*. Atveras priekšvars. Čekiste Čerņikova: *Sūtiet iekšā pilsoni Avots!*

MINSTERE

Braucam ar mašīnu uz Minsteri. Izpostītā Vācija ir piecēlusies kā Fēniks no pelniem. Minsterē mūs sagaida latviešu ģimnāzijas direktors E. Silkalns, bijušais melburnietis. Iepazīstamies arī ar co-direktoru K. Straubergu no Zviedrijas.

Pēc izrādes Silkalns saka, ka ģimnāzisti mūs aicina uz pārrunām. Aizejam abi ar Liju. Kam patika izrāde? Paceļas pāris rokas. Kam nepatika? Kādiem 4–5 rokas gaisā. Kāpēc? Anna Muchka ir, acīmredzot, izvēlēta par runas personu. Argumenti nav sevišķi pārliecinoši. Netiek kritizētas kritizējamās vietas. Skaidri redzama tendence mums sadot. Lija, projām ejot, man saka: *Es tiešām nesaprotu, ko tie bērni grib?*

– *Viņi grib kritizēt.*

ĶELNE UN FRANKFURTE

4. oktobrī spēlējam Ķelnē un 5. oktobrī Frankfurtē, kur mums piedāvājas I. Sveilis, tikko pārradies no Latvijas. Ar viņu apgājušies kā ar ļoti ievērojamu personu (VIP). Ēdam līdzatvesto rupjmaizi, dzeram melno balzāmu un klausāmies Imanta stāstus.

Beidzamo izrādi viņš noskatās no zāles. Prasām: kā bija?

– *Vidusmēra izrāde.*

– *Thanks a million!*

Kāda ir skatītāju atbilde? Ar tādu virsrakstu AL 1975. g. 18. oktobra numurā parādās Vācijas recenzentes A. Zemzares raksts, kas pirmoreiz piemin lugas Ahileja papēdi, kam citi recenzenti ir pieklājīgi zēģelējuši garām. Viņa raksta:

Sidnejas latviešu teātra kopa ir sasniegusi augstu profesionālu līmeni. To vairs nevar dēvēt par “pašmājas pašdarbniekiem”, Visiem aktieriem ir tīra, laba latviešu valoda un pareiza dikcija. Un tieši šī labā latviešu valoda ir jau viens liels ieguldījums trimdas latviešu kultūrā. (...)

Katrs autors var rakstīt kā viņš grib un ko viņš grib. Bet arī skatītājs var lugu skatīties no dažādiem aspektiem. Ja Avota lietu skatās neievērojot konkrētos apstākļus un vidi, kurā risinās darbība, lugas gaita ir ļoti raīta, intrigējoša, tā labi “skatās” un ir ar visu kāpjošo, ekspresīvo gradāciju pēdējā teikumā: Kāda ir jūsu atbilde? Izejot no šāda skatījuma, luga ir uzbūvēta nevainojami. Bet drāmaturģs ir devis zināmu vietu – Rīgas notikumu laiku. sešdesmitos gadus, konkrētu darbības vidi – padomju drošības dienesta speciālo daļu un amerikāņu žurnālistu, padomju dzīves pazinēju, cilvēku ar arudīciju, kas apzinas kurp brauc un ar ko riskē. Tik tālu viss ir labi.

Bet luga vairs nepārlicina ar to brīdi, kad viesnīcas apkalpotāja pasaka Pītersenam, ka tagad noklausīšanās iekārta vairs neatrodas galdiņā, bet pie loga mušas traipa lielumā, un žurnālists nedaudz vēlāk izstāsta savu pagātņi un savas saistības ar meklēto mikrofilmu savai palīdzīgai, fotogrāfei Šepardei. Ja istabā, kur iemontēts mikrofons, to izdarītu naīvs ģimnāzists, varētu tiešām līdzi just, bet, ja to izdara Pītersens, tad gribas izsaukties: nu iet pavisam greizi!

(Te nu recenzente ņēmusi plāpu Kūkumieni par pilnu. Par mikrofonu uz loga mušas traipa lielumā ir vienkārši tukšas plāpas. Bet Zemzare ir taisnība: piedzīvojis žurnālists nekad par tādām lietām viesnīcas istabā nebūtu runājis. Ja viņš par tādām lietām nebūtu runājis, tad nebūtu arī lugas. Es viņus nevarēju nosēdināt parkā uz soliņa. Ir divas patiesības: dzīves īstenība un skatuves patiesība. Man nebija citas iespējas kā izvēlēties pēdējo)

Arī tālākās izmeklēšanas metodes nepārlicina, jo vairāk tāpēc, ka par filmu tiek piedāvāta nauda vai arī piederīgiem izbraukšana uz ārzemēm. (...) Tādēļ tas lugu padara nepieņemamu kā zināma laikmeta atainojumu.

(Ja arī luga precīzi neatāina laikmetu, tad vismaz iezīmēta tiek attiecīgā laikmeta gaisotne.)

Lugā interesanti dialogi risinas starp abiem brāļiem Avotiem par morālisku pienākumu pret saviem ģimenes locekļiem un savu tautu. Tās ir asas, ļoti aktuālas problēmas uz kurām vēl daudzi neatbildēti jautājumi.

Laikam tādēļ, ka drāmaturģs bija saplūdis ar savu tēlu, Uldis Siliņš Pītersena lomā bija ļoti pārliecinošs. Arī Avots, žurnālista brālis, ko tēloja Jānis Ķauķis bija labi padevis. Vienīgi, lai pasacītu šīs skaudrās patiesības, vai tiešām vajadzēja tēlot vienmēr iereibušu cilvēku, alkoholiķi?

Drošības dienesta izmeklētāju Čerņikovu interesanti tēloja Anita Apele. Tikai padomju iestāžu darbinieki, arī sievietes ir vēl mūsdienās slavenas ar savu nelaipnību un rupjumu, bet Čerņikovai smaids nenodzisa gandrīz visu darbības laiku.

Pavisam sausi, nepievilcīgi tika interpretēts NKVD ierēdņa tēls, ko spēlēja Jānis Grauds. Lieliska savā amerikāņu fotogrāfes Šeperdes lomā bija Lija Veikina. Patiešām viņa ir īsts optimistiskas preses darbinieces prototips. Avota meitu tēloja Vaira Dortiņa un viesnīcas apkalpotāju Kūkumieni – Ruta Ošiņa. Abas aktrises labi iejutās savās lomās un veidoja pārliecinošus tēlus.

Dekorācijas bija darinājis Uldis Āboliņš. Iebildumi vienīgi par ārzemnieku apmešanās vietu kā Rīgas viesnīcu. Kādēļ tad dekorācijās vajadzēja atainot Smilšu ielu ar skatu uz Doma baznīcu, ja Rīgas viesnīca atrodas pie operas? (...)

(Cienījamā recenzente nav sapratusi, ka dekoratīvais ietērps sastāv tikai no iezīmēm)

Šinī gadījumā drāmaturs bija devis Rīgas viesnīcu un sešdesmitos gadus, tad jājauc, kāpēc fotogrāfe Šeperda bija aizsteigusies modei priekšā un uz skatuves parādījās 1975. gada tērpu līnijās.

(Vai tiešām recenzente zina, kā ģērbās amerikāņi 1960. gados?)

Arī izmeklētājam noteikti bija “jānovelk” melnais drošības dienesta darbinieču kostīms ar spožajām divrindu pogām. Un katrā ziņā pie kostīma piederējās arī neiztrūkstošie uzpleči ar visām “svītriņām un zvaigznītēm”, kas norādītu par ieņemamo dienesta, pēc darbības spriežot, majora pakāpi.

(Mēs nejutāmies pietiekami kompetenti šajā jomā un tāpēc palikām pie privāta tērpa) (...)

Vai luga bija neizdevusies? Katrā ziņā – nē. Kā jau katrā mākslā, arī dramaturģijā ir savi paismi un bēgumi. Ne vienmēr svarīgi ir darbības rezultāti, bet gan tas, ka darbība pastāv un veidojas. Sacīto var arī pilnā mērā attiecināt uz Sidnejas latviešu teātri.

Kad LCK priekšsēdis Cipulis pateicās izrādes dalībniekiem, viņš uzsvēra domu, ka pirms 10 gadiem, viesojoties Hamburgā, dzejnieks Andrejs Eglītis bija skeptiski teicis, ka nez, vai pēc 10 gadiem pastāvēšot kāds latviešu teātris. Un šī Sidnejas latviešu teātra pastāvēšana ir tiešām izcils un nozīmīgs notikums latviešu trimdas kultūrā. Kaut izrāde notika darbdienā, tomēr Hamburgas publika to labi apmeklēja.

Par mūsu gaitām lasāms arī laikrakstā Laiks.

Tā – un tagad noliksim Avota lietu aktīs pie vietas.

UZ SLT SKATUVES

SLT darbu uzsāk ar A. Brigaderes Maija un Paija. Režisore – A. Apele. Dekorācijas un gaismas – J. Grauds un M. Apele. Atsauksmes par ansambli, režiju ļoti labas. K. Freimanis par izrādi raksta:

A. Apeiļi ir tieksme iet neparastākus, kaut arī sarežģītākus mākslas ceļus. Viņai ir savs stils. Viņai ir bagāta fantāzija, spēja pastiprināt drāmatisko situāciju un kustību, rūpīga visu teātra elementu saliedēšana, respektējama skatuves iespēju izman-

tošana.(...) (Freimanis K. Modernā Maija un Paija. AL, Nr. 25, 1975. g. aprīlis)

Ne tik labi ar atsauksmēm veicas SLT Jaunatnes ansamblim, kas izvēlēties Latvijas autora M. Birzes farsu *Kalmāru konservi*. Režiju vada I. Sauka. Dekorators – P. Legzdiņš.

No intelligentiem, skatuvē rūdītiem jauniešiem, kam SLT atbalsts, varēja gaidīt vairāk. Toties tiek uzteikta programmas otrā daļa – Dekadences vakars, ko vada E. Ķipste ar asistenti L. Ozeri. (Freimanis K. Dekadence. AL, 1975. g. maijs)

Šī ir K. Freimaņa pēdējā recenzija. Viņš nomirst jūnija mēnesī tikai 64 gadu vecumā.

15. TF Adelaidē SLT piedalās ar L. Veikinas tulkoto L. Geršes komēdiju *Taurenītis grib lidot*. Spēlē tikai 4 cilvēki: L. Veikina, kas arī vada režiju, E. Medne, E. Ķipste, I. Apelis. I. Līča komponēto dziesmu dzied A. Jaunbērziņš. Dekorators – V. Aleidzāns. Izrādes ir lieliskas. Tiešām žēl, ka jauniņā E. Medne vairs neturpināja teātra gaitas.

Festivālā sidnejieši tiek apbērti ar Pajām. E. Ķipste saņem I. Nīča piemiņas balvu un labākā vīriešu galvenās lomas tēlotāja Pajū, E. Medne – Pajū par labāko

Taurenītis grib lidot SLB uzvedumā. E. Medne (Džila Tenere) un E. Ķipste (Dons Beikers). Attēls no SLT arhīva.

galveno sieviešu lomu, L. Veikina – Pajū par labāko sieviešu palīgloku un SLT, kā labākais ansamblis, KF naudas balvu. Vēl piedalās ALTA ar M. Zīverta *Koļostro Vilcē*, režisors M. Bumbieris un ALT ar G. Griezes *Bez siltām vakariņām*, režisore G. Kūlniece.

Kas vēl jauns Sidnejas pusē?

SLT Literārajai sekcijai 25 gadu jubileja. H. Kaupmanis lasa referātu par dzejnieku E. Adamsonu un mēs, skaitā deviņi, skandējam Adamsona vārsmas. Klāti galdi. Vīns. Ieeja \$1.00.

Pirms turnejas vēl nospēlējām manis rakstīto *Kaleidoskopu 1975*. Produkts bija ļoti viduvējs, jo šis bija turnejas gads, bet ne tik slikts, kā to sludina N. Luce, kurai bija uznācis pļaušanas gars.

Par to raksta A. Zariņš žurnālā *Treji Vārti*, 1990. g. Nr. 137:

N. Luce Londonas Avīzē recenzējama Kaleidoskopu 1975 vārda tiešā nozīmē to samala, kopā ar autoru un aktieriem. Daži raksta citējumi: "Kur palicis U. Siliņa humors, viņa māka uzrakstīt asprātīgus skečus, lai skatītājs varētu pasmieties nevis garlaikots gaidīt izrādes beigas, kā tas bija šoreiz.

Arī rež. I. Sveilis ar savu inscinētāja prasmi nespēja tukšās gaisa bedres aizpildīt. Gluži bez skatuviskām mākslas iezīmēm norisēja rēvijas otrā daļa. Visvairāk bija žēl mūsu labo aktieru, kas nezināja, kur sevi likt un kā vaibstīties."

Es domāju, ka skeči par Padomju Savienību bija itin asprātīgi, bet droši vien nebūtu tos iekļāvis uzvedumā, ja būtu bijis cits materiāls. 1975. bija saspringts gads.

Pavisam atšķirīgi izrādi vērtē L. Ruņģe:

Šī gada Kaleidoskopa izrādē U. Siliņš sevi parādīja par labu latviešu sabiedriskās dzīves vērotāju un komiskā žanra rakstnieku.

Kaleidoskopa izrāde bija dalīta 3 cēlienos, katram dodot savu moto (1. c. "Spogul, spogul, ko tu klusē, teic, kas notiek Sidnej's pusē!", 2. c. "Plandās flags, skan garmoška, kolhoz' logā uzdeg ploška.", 3. c. "Griezies kā gribi, kā aste pakaļā, tā pakaļā.")

1. cēliens ritēja strauji, Īsā laikā uzzinājām Sidnejas latviešu dzīves problēmas un notikumus. Godīgi skanēja autora vārdi: "Ja kāds saskata tēlos līdzību ar sevi, tad tā nav sagādīšanās." Vienalga vai ar pannu rokā, parādzīmi saujā bankas kantorī, vai varbūt tikai loto spēlējot latviešu namā, mēs, Sidnejas latvieši, sevi skatuvē redzējām, paši par sevi pasmējāmies, bet nejutāmies apvainoti, jo Siliņa humors ir sirsnīgs.

Ļoti labs bija Lijas Veikinas garais monologs par kafejnīcu, viņa garšošanas vakaru, nama jaunajām piebūvēm, modes skati, raibo vakaru un citiem sarīkojumiem

– asprātīgi uzrakstīts un ļoti labi norunāts. Cēliens nobeidzās ar Vaitļemba (G. Withlam) viesošanos Maskavā.

2. cēliens vispār varēja nebūt. Lielākai skatītāju daļai ir apnikušas Padomju Savienības iekšējās krīzes. Ja pieskaramies Latvijas latviešu problēmām, tad negribas smieties, bet raudāt.

(...)

3. cēliens aplūkoja latviešu vispārējās problēmas – valodniecības jautājumus, A. Brigaderes Sprīdīša turpinājumu, notikumus gaidu un skautu nometnē, radio raidījumus latviešu valodā. Ļoti labs bija skats par Sidnejas latviešu sievu “atbrīvošanu”. Jāuzslavē arī Valda Līce, kas, lietussargu rokā, cīnījās par to, ka viņas vārds ir Zostēviņš un nevis Zostēviņa.

Gandrīz visas galvenās vīriešu lomas tēloja autors – lauzās kā Lāčplēsis, brīdi vēlāk uzlēca uz vienas kājas kā latviešu Tarzans, pieteikdamies pat Sprīdīti notēlot. Viņu sekmīgi atbalstīja L. Veikina un V. Līce. Ansambli vēl spēlēja A. Apele, V. Dortiņa, L. Ozere, I. Rēbauma, J. Ķauķis, K. Paegle un J. Pelšs. Režisors bija I. Sveilis un dekorātors A. Budļevskis. (Ruņģe L. Ulža Siliņa Kaleidoskops. AL, 1975. g. septembrī)

NEDAUDZ VĀRDOS

1975. g. pabeidz vecā nama pārbūvi pēc arhitekta R. Soboļevska meta. Tā kā arhitekts bija vienmēr ļoti aizņemts, tad plāni reizēm atnāca tikai pēdējā brīdī. Daudz kas tika veikts talkas veidā, arī Soboļevskis par plānu izstrādāšanu naudu neprastja. Ievērojot mana tēva lielos nopelnus nama izveidošanā, viņa vārdā nosauc vienu no mazajām zālēm.

9. septembrī, piedaloties Sidnejas draudzes mācītājam J. Krauklim, Vienības draudzes mācītājam P. Laiviņam un Sidnejas katoļu draudzes mācītājam P. Bečam, iesvēta LN pārbūvēto daļu.

* Nodibinājies *Sidnejas latviešu jauktais koris*, apvienojoties SLB jauktajam korim ar H. Rutupa kori.

* Maijā SLB Raibais vakars. Piedalās solisti R. Ēriņa-Zālīte (Brisbane), V. Skujiņa (Ņūkāstle), J. Dzelde (Melburna), R. Grīslis, A. Ruņģis, I. Līcis ar trio *Vaboles*, A. Rīgas baletstudija, cermonijmeistars U. Siliņš (visi no Sidnejas) u.c.

* Es esmu izredzēts un aicināts atklāt 14. *Džeidīs* Sidnejā. Rīkotāji tiešām būs bijuši *atklājēju* badā, ja aicina tādu, kā mani.

Ko nozīmē *Džeidīs*? Jauniešu valodā tas nozīmē Jaunatnes dienas. Kultūras dienas viņi sauc par *keidīs* un vasaras vidusskolu – VV par *vīvīs*.

AL par JD raksta:

SLB Raibais vakars 1975. g. 1. r. no. kr. – čelliste I. Aizstrauta, U. Siliņš, V. Skujiņa.
Aizmugurē – māsa Ulrihas. Attēls no SLB arhīva.

Kupla sarīkojumu virkne, daudz apmeklētāju SLN. No 15. V – 19. V

Jaunatnes dienas atklāja U. Siliņš, vispirms vaicājot, kāda kvalifikācija nepieciešama JD atklājējam – “sirmi mati vai pliks pakausis” un šaubās vai viņam tādas ir. U. Siliņš apsveica katru jauniešu tuvumā un tālumā, “arī tad, ja tas nerunā latviski” un sevišķi pieminēja tās mātes, kas saviem bērniem iemācījušas latviešu valodu. (...) U. Siliņš uzsvēra, ka bez latviešu valodas nebūtu arī latviešu JD, mudināja jauniešus apgūt mūsu valodu un nekļūt par nevēlamiem tiptiem ar alus kanniņu vienā rokā un gaļas pīrāgu otrā. Atklāšanas runai sekoja Latvijas himna. (Dēliņš J. Četrpadsmitās Jaunatnes dienas. AL, 1975. g. maijs)

* Austrālija ir kļuvusi multikulturāla zeme. Atsevišķām tautībām ir savas radio stundas savā valodā, arī latviešiem. Par tām maksā valsts.

Sidnejas etniskā radio stacija ir 2EA. Mūsu radio programmas gatavo Sp. Klauverts, bet, kad jāizvirza oficiāls pārstāvis ar atbildību par radio programmu, Spodra vietā nozīmē E. Liepiņu, jauku cilvēku, bet viņam nav tā gara lidojuma kas Spodrim. Viņš ir vairāk administrators. Arī es biju viens no radio programmas sagatavotājiem un *spīkeriem*.

Pa radio viņiem braucam, kā nu katrs mākam. Būtu labi, ja būtu šajā jomā kāds zinīgs cilvēks, bet nav. Paši darītāji ir arī citu darītāju kritizētāji.

Prologs radio pusstundas skečam Kanberas raibajā saietā:

MARGARITA STĀRASTE BARVIKA

TRĪS SNIEGA VĪRI

Viši trīs sabāza kopā savus burkānu
degumus un nosprieda iet kaut kur
ciemos.

Teicējs Uldis Siliņš
Brangais Jānis Pelss
Linga Jānis Grauds
Mazais Ruta Ošiņa
Vepris Viliš Uldis Siliņš
Vista Klukste Valda Līce
Zaļu Zepis Kristīne Strunga
Rūķis Svečulējais Ivars Apelis
Bērni Inga Aizstrauta
Amanda Zvirbule
Igoris Aizstrauts
Sarma Strunga
Andrejs Kristovskis
Lūkass Rozītis
Edmunds Ronis

apgāds pince

skaņu lentes un plates latviešu bērniem
20 Robb Street, Revesby, N.S.W. 2212 Australia

ADMINISTRĀTORI

VĪTA KRISTOVSKA, VAIRA DORTIŅA, ASTRA LĀČIS,
INGRĪDA BEHBAUMA, JĀNIS SALDUMS, TEOBALDS KALNIŅŠ.

Skaņu plates programma.
No Ulda Siliņa personīgā arhīva.

*Nav jau ko dziedāt himnu un jundu
Par latviešu etnisko radio stundu,
Drīzāk jānobīstas pa īstam,
Kā mēs pa ēteri apkārt klīstam.
Raidījums pilns ar bedrēm un robiem,
Cits šļupst, cits svilpē caur liekiem zobiem,
Cits pārsakās, stostās, rīstās un ņurda,
Cits peršas deklamē balsī gurdā.
Bet tagad jautāsim vienā mēlē:
Kāpēc to Padomju mūziku spēlē?
Gan korus, orķestrus, taures un stīgas
Dzird no fui-fui Padomju Rīgas.
Kas tā, velns, ir par darīšanu?
Vai tad mums savu gabalu nava?*

Ka es iepeldēju radio viļņos, vainīga bija Anita Apele, kas vadīja raidījuma segmentu bērniem. Izpildītāji bija teātra ļaudis. Mēģinājām Latviešu namā. Pirmos ierakstus veicām Apeļu mājā, vēlāk lietojām profesionālu studiju. Bērnu programmas ar laiku kļuva ļoti populāras.

Ieskaņojam kasetē populāro pasaku *Sniegbaltīte* un laižam tirgū. Režisore un

uzveduma autore ir Anita, muzikālos pavadījumus veic I. Strunga.

Mēs sagatavojām lielu skaitu programmu, bet pēc vadītājas nomaiņas vēlākos gados šīs programmas apgūlās skapī. Žēl, jo raidījumi bērniem, kas skanēja pēc mums, bija garlaicīgi.

* Nesen, pārlasot vecas avīžu ziņas, es ar pārsteigumu konstatēju, ka esmu bijis SLB apkārtraksta (Nr. 222–237) redaktors.

* Pamatskola atskatās uz 25 darbības gadiem un atzīmē notikumu ar plašu Bērnu rītu. Piedalās arī Kanberas pamatskolas audzēkņi ar manu viencēlienu *Karalis Kartupelis*.

* Spodris atzīmē sekcijas 25 gadu darbības atceri, jubilejas sarīkojumam izvēloties referātu par Ēriku Ādamsonu, ko nolasa H. Kaupmanis. Seko aktieru deklamācijas un stāsta lasījums ar zīmīgu virsrakstu: *Lielās spodrības gaismā*. Arī Ādamsona rindas: *Kad man sapņu pīpe, tad man pieder viss* ir tik zīmīgas Spodrajam.

Vakaru vada Lija Gailīte. Seko Klauverta pēcvārdi un daži skaitļi: 25 gados – 249 literārie sarīkojumi, 22,500 apmeklētāji, 189 programmas izpildītāji, 77 referenti un 158 gleznu izstādes.

SLT literārā sekcija uzsāka savu darbību 1950. g. 22. aprīlī. Sekcijas dibinātāji bija V. Štāls, A. Siļķēns, A. Knope un Sp. Klauverts.

* Grand Rapidu latviešu teātra kopa par jaunu iestudējusi manu *Intermecco Ilģuciemā* (*Vēstules no Dzimtenes*). Lugu iestudējušas arī Gēteborgas-Burosas teātra kopa.

* Novembrī mani aicina piedalīties dziesmu ansambļa *Laikmets* koncertā. Par šo sarīkojumu AL raksta:

Par jautrību gādāja U. Siliņš, programmā saukts – visu lietu uz priekšu virzītājs. Viņš cita starpā humoristiski izskaidroja, iztulkoja tautasdziesmas, izraisot publikas jautrību. Kaut sākumā soloties nedziedāt, viņš tomēr nodziedāja kupleju par Pēteri – lielo šņabdegunu. Programma ilga 4 stundas. Beigās vēl 5 piedevas un tomēr publika negarlaikojās, nelikās nogurusi. Brīnums tikai, ka paši dziedātāji visu to izturēja. Laikam taču rīkotāji ne bez nolūka un nozīmes programmā iespieduši t.dz. strofu: “Es nenācu šai vietā savu miegu izgulēt”. (Kārkliņš O. Gandrīz četras stundas, bet klausītāji Laikmeta koncertā negarlaikojās. AL, 1975. g. novembris)

Mēs uzstājāmies arī Melburnā. Pilna zāle. Tā kā mans čoms Juris Zemītis bija Melburnas publikas mīlulis, tad iedevu viņam lasīt vienu no maniem gabaliem.

Tolaik Austrālijas ministru prezidentu, leiboristu Gofu Vitlamu ģenerālgubernators atstādināja no amata un līdz vēlēšanām uzdeva liberālim Malkomam Freizeram sastādīt valdību. Freizers, medīdams latviešu balsis, ar savu svītu uz īsu brīdi

WILMINGTONAS UN APKĀRTNES.
LATVIEŠU EV. LUT. DRAUDZES
TEĀTRA KOPA

1975. g. 20. februārī

I E L Ī Ģ U M S.

Laipni lūdzam jūs apmeklēt mūsu kopas teātra izrādi, Ulda Siliņa komēdiju "VĒSTULES NO DZIMTENES". Izrāde notiks 1975. g. 22. martā, plkst 7:30 vakarā, Arden Gild Hall telpās, Orleans Road, Arden, Wilmington (Interstate 95, Exit 9)

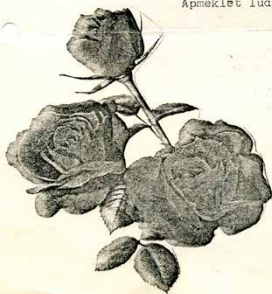
Izrādē piedalās: Dzintra Baidiņa, Mēre Kašina, Līga Līduma, Aina Vātvare, Aivars Celmiņš, Uldis Golts, Valdis Ivansons, Uldis Kariņš, un Artūrs Vātvare. Režisors Uldis Kariņš.

Pēc izrādes saviesīgs vakars ar bufeti. Dzerieni jāņem līdz. Mantu loterija. Deju muzika.

Ieejas maksa \$3.75, pensionāriem un studentiem \$1.50, bet latviešu skolu skolniekiem ieeja brīva.

Apmeklēt lūdz

Teātra kopa

Wilmingtonas teātra kopas ielūgums.
No Ulda Siliņa personīgā arhīva.

ieradās *Laikmeta* koncertā. Diemžēl, no dziedāšanas viņam maz iznāca dzirdēt, jo uz skatuves biju es.

Bet kurš no Jums ir uzstājies diviem prezidentiem? Otrā augstā persona bija Vaira Vīķe-Freiberga. Tas, ka Malkoms ne velna nesaprata, nav mana vaina.

Mēs uzstājamies arī Adelaidē.

* Ar referātiem Austrālijā viesojas Dr. U. Ģermanis.

* Miris skolotājs, recenzents K. Freimanis (1911–1975)

* 25. Austrālijas Kultūras dienas nu jau piekto reizi noris Brisbanē O. Rudzīša vadībā. Ir programmas, ir finansiālā ziņā KD izdevušās ļoti labi. Katram sarīkojumam seko *apkūlības* jeb t.s. *kultūras nakts*. Ciemiņi ieradušies pat no tālās Pertas. Kopkoru koncertā piedalās arī apvienotais sieviešu koris, Ed. Kaluma vadībā.

Austrālijas latviešu 25. KD Brisbanē programmas grāmatiņas vāks.
No Ulda Siliņa personīgā arhīva.

Brisbanieši uzved R. Blaumaņa komēdiju *Skroderdienas Silmačos*, M. Rubes režijā ar vietējiem spēkiem.

Doug Beach
19. Feb / 75.

Leivonā, mans jaunais tu draugs!

Mēlo paldies par draudzīgām runāšanām, kuras Tu man
atnēdāji caur Līvīto stāstniecību. Jauši atnēdāji paldies
mūm negaidīti pīkšaus. Bēlū ar Lī rēd, hā. Līvīt.
Ar vīnu mani sveicināja, vēstos.

Priecājos ka Kultūras dienas pagāja jauši un ka tu šīsi
vēsmēdāji nāvēd no mana kņostdela Jura Vīluma.
Es šīsi atkārtot aicināta cēstos šīte Austrālijā
gau Perltā, tapāt arī pīe Hās, jūm mājas, – atkārtot
Līvās tūmēt pīerak lēlo pīerak mājis.

Arīma pīedēdāji pīe jūm rēstās, rīkējot gau Līv-
nējā, gau Perltā Kultūras dienas. – Man hūs at-
kāl vīdēdāji un pīerak, apmēdēt Līvnejs teatēra, iz-
rēdēs pīe nūmūs māis. rēdēdāji un šīkās ar Vēdī. –
Arī vīdēdāji sveicināto.

Norēdāji lēbu vēdēdāji.
Ar lēvīno dēdēdāji Tora
Annija Vītols.

Annijas Vītolas vēstule Mārtiņam Siliņam.
No Ulda Siliņa personīgā arhīva.

Ulda Siliņa bērnu zīmējums, tēvu SLT 1975. g. pasaules turnejā pavadot.
No Ulda Siliņa personīgā arhīva.

Uldis Siliņš kopā ar četrkājaino draugu M. Atvaras mājās Sietlā. SLT 1975. gada pasaules turnejas laikā Ziemeļamerikā. Attēls no Ulda Siliņa personīgā arhīva.

U. Siliņš un J. Ritums Stokholmā SLT 1975. gada pasaules turnejas laikā.
Attēls no Ulda Siliņa personīgā arhīva.

Ulda Siliņa bērnu zīmējums, tēvu SLT 1975. g. pasaules turnejā pavadot.
No Ulda Siliņa personīgā arhīva.

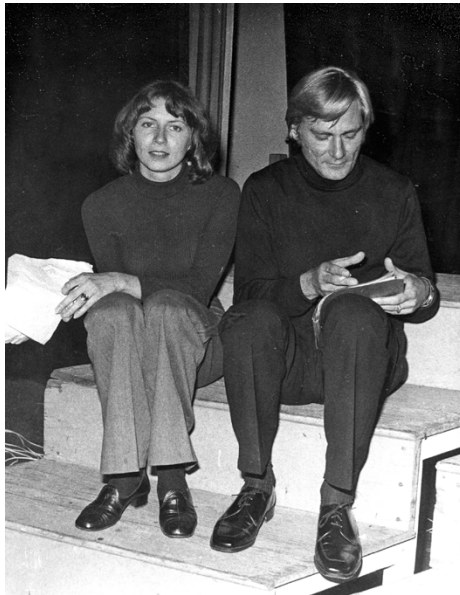
Pertas Latviešu biedrības valde 1975. gadā Sēž no kr. – sekretārs Jānis Rieka, ilgadīgais valdes priekšsēdis, LAAJ vice-priekšsēdis Jānis Grīnvalds. Stāv no kr. – valdes loceklis J. Purvinskis, pašreizējais valdes priekšsēdis J. Kukuls, valdes locekļi J. Krimelis, grāmatu galda un bibliotēkas vad. J. Kļaviņš, kasieris A. Vitenbergs. Attēls no Jāņa Purvinska personīgā arhīva.

Pertas DV nodaļas 1975. gada valde. Priekšā no kr. – K. Bērziņš, V. Gailīte, J. Plucis, R. Bērziņa, J. Pelšs, E. Collie-Āboliņa. Aizmugurē no kr. – V. Bīviņš, G. Sarkans, M. Purvinskis, Ž. Zeps, A. Pelegrīns. Attēls no Jāņa Purvinska personīgā arhīva.

Austrālijas latviešu sabiedriskie darbinieki 1975. gadā.
 No kr. – Ņina Luce, Eduards Voitkuns no Adelaides, Kārlis Freimanis, Imants Sveilis, Lūcija Bērziņa.
 Attēls no Ulda Siliņa personīgā arhīva.

Minsteres latviešu ģimnāzijas teātra kopas vadītājs
 Mārtiņš Zandbergs ar palīdzi Sidnejas Latviešu namā 1975. g.
 Attēls no SLB arhīva.

Anno 1976

**Svešā zemē stādu rozes – Zilā, zaļā, laid mani vaļā, sarkan-baltā, tur
mani ciet! – Nedaudz vārdos – Es caur savu objektīvu ņemu dabu –
beigtu, dzīvu...**

Princese Gundega un karalis Brusubārda, PLDK 25 gadu jubilejas izrāde 1976. g.

No kr. – Anna Lanska, Inta Ertneere, Jūlijs Bernšteins un Anita Vaļikova.

Attēls no Jāņa Purvinska personīgā arhīva.

SVEŠĀ ZEMĒ STĀDU ROZES

Sidnejas latviešu teātrim no dibināšanas pagājuši 25 gadi. SLT jubilejas pasākumu ievada literārās sekcijas sarīkojums *SLT 25 gadu atmiņu skicēs*. Vispirms Sp. Klauverts pastāsta par SLT vēsturi. SLT ierosmē un izvedumā radušās 1. KD, 1. RD, 1. TF, nodibinājusies *Austrālijas teātru apvienība*. I. Sveilis ir LAAJ teātra nozares vadītājs un PBLA Kultūras fonda loceklis.

SLT ansamblis pirmais devies aizjūras turnejā, teātra festivālos no 1965. gada SLT septiņas reizes ieguvis labākā ansambļa balvu un 18 lomu tēlotāji saņēmuši Pajjas. Apmeklētāji – 22,500. Teātrī darbojušās 387 personas.

Statistika rāda, ka visvairāk spēlētais autors ir bijis M. Zīverts (14 lugas), R. Blaumanis (12). A. Eglītis un U. Siliņš (6), A. Brigadere (5) un Rainis (4).

Es negribu lielīties, bet ceru, ka esat ievērojuši, ka es esmu priekšā Brigaderei un Rainim.

Lielākais režiju skaits pieder K. Gulbergam (58), tad I. Sveilim. L. Gailītei un K. Ābeltiņam (11), man un L. Veikīnai (9). Es sevi par režisoru nekad neesmu uzskatījis, bet darījis to vairāk vajadzības spiests.

Lielākais lomu skaits ir L. Zemgalei (68), K. Gulbergam (66), J. Ķauķim (59), man (58), I. Nīcim (51), L. Veikīnai un I. Apelim (48).

Sagatavotas 164 lugu izrādes, no tām 27 bijuši tulkojumi. 8 lugas tulkojis E. Dēliņš, L. Veikīna – 7, U. Kaupmanis – 6, es – 2, pa vienai E. Ķikure, A. Dūte, Sp. Klauverts un I. Sveilis. Tālāk seko mans stāstījums par komiskiem notikumiem teātra dzīvē mājās un ceļojumu laikā.

Savas atmiņas stāsta arī L. Gailīte un nolasa pārskatu par aktieriem:

Nepretendējam uz mākslas psiholoģijas gudreļu zinātniskās statistikas metodēm. Tā kultūrvēsturnieka darīšana. Nepretendējam arī uz dziļdomīgām, izsmelošām vai svinīgām atbildēm, kas domātas kā prātojumi vai kritiski spriedumi. Kā jau teicu – tie ir publikas refleksi. Raksturīgākie apzīmējumi šeit taisni tādi, kā nākuši no iztaujāto mutes, tāpēc dažkārt ļoti pretrunīgi.

Jāatvainojas, ka tā paša laika trūkumā šeit pieminēti tikai patlaban aktīvākie mākslinieki, kā arī tie no vecākajiem, kas palikuši uzticīgi no paša sākuma, pievienojot vēl pāris pēdējā laikā spilgtāk lomās izcēlušos jaunajos. Šeit sacītais domāts, kā sekojošs teātra filmas ievadījums, iesaistot šinī vakarā arī kaut cik publikas domas.

Paredzēti tikai trīs jautājumi:

- 1) Ko varat teikt par to un to aktieri kā SLT personību?
 - 2) Kādas lomas vairākumā visspilgtāk ataust jātājuma brīdī?
 - 3) Kādas režijas?
- Tā tad alfabeta kārtībā, ko varat teikt par:

Ābelīņš Kārlis

- 1) Vīrišķīgs mīlētais, kokains, tikai 4 balss toņi lietā, īsts premjers, iespaidīga balss, neiet pie sirds, artistiska prezence.
- 2) Pozzo Godo gaidot, Šekhubers Mērnīku Laikos, aplams čekists Fiasko, patiesi iespaidīgs Pēteris Avots U. Siliņa Pilsoņa Avota lieta.
- 3) Olās mūsu nākotne, Belinda.

Apele Anīta

- 1) Lielas potences, sasaistība, labi spēlē, īpatna, dabīga.
- 2) Mēmā meitene Belindā, Sidlija kundze Fefera viencēlienā, patīk Kaleidoskopos, bērnu lugās, Pindacīša.
- 3) Maija un Paija, 0x0=0

Apelis Ivars

- 1) Simpatisks, mainīgs, neatvietojams, komisks, patiess.
- 2) Ķencis, Vilks Sarkangalvītē, Nulle, hipiju režisors Taurenītis lido, bērnu lugās.

Ansule Mirdza

- 1) Dziļi iespaido, silts pārdzīvojums, nemainīga, īsta aktrise, paštēls, klasiska varone.
- 2) Inga Tīrelpurvā, visās lomās patīk, sevišķi Lelde Spēlēju dancoju, kundze Brasla Vindzoras jautrajās sievās, Ķemeru Anniņa. Ļoti patīk kā dzeju teicēja.

Teātrim savu mīlestību ar darbiem jau līdz ziedošanās pakāpei visus šos gadus rādījis Jānis Svilāns. Neskaitāmu daudzumu lugu apērbis dekorācijām ar savu darbu. Mīlējis daudzas mākslas – palicis pie dzejas.

(Par citiem dati nav saglabājušies. – U. S.)

Apprasoties par pašu teātri – nepatīk modernās, absurdās lugas. Nepatīk kailās skatuves, kur nevar saskatīt sakaru ar lugas saturu. Patīk latviskās lugas. Arī jauno autoru. Visvairāk lielie inscinējumi, arī klasiskās, komēdijas.

Par katastrofisku notikumu vairāk atceras stilizētos Indrānus. Kā par brīnumu pat nobriedušam skatītājam patikusi Godo gaidot divspēle, un tas šķitis pozitīvs teātrāls notikums.

Kā teātrālu notikumu lomās atceras Lijas Veikinas Sieviete Rīta svārkā. Notikums savā laikā bijis Anuila Cīruļa režija ar Sarmīti Garo Žannas lomā.

Pēdējā laikā A. Apeles režija Maijā un Paijā, kur arī parādījusies Inta Krastiņa ar īstu, mākslinieciskas dievības stāju. Ulda Siliņa Avota lieta.

Apvienojumā gribas atcerēties Anšlava Eglīša teicamo, kad tas sāka pats savas lugas Amerikā režisēt. "Esam saslīmuši ar teātra drudzi. Domas par teātri man grūti saistīt ar pelēcīgu vidi, ikdienas drānām un istabām. Pirms priekšskara pacelšanās ar satraukumu es gaidu atklājamies spožu, svētdienīgu krāsainību un jūtos vīlies, ja mani pacienā tikai ar "patieso" (pēdiņās) nepacildināto naturālismu. Teātrim nepieciešams krietns piemahums stilizācijas un rēgainības." Tā gan, bet arī ideoloģiskas mērķtiecības. Paldies par uzmanību.

Starpbrīdī tiek dzerts šampanietis. Sarīkojuma 2. daļa sākas ar mana tēva skandētajiem E. Virzas *Dzejas mākslas* fragmentiem. Seko U. Āboltiņa filmu uzņēmumi (1951–1975).

SLT savā jubilejā uzved A. Brigaderes *Karaliene Jāna*, K. Gulberga režijā. Dekorators – A. Budļevskis, A. Apeles tērpi.

Titullomā viena no mūsu primadonnām, bijusī brisbaniete M. Ansule. Es uzvedumā nepiedalos, bet jāmin, ka uzvedumā viesojas J. Zemītis.

Recenzente Ņ. Luce sevišķi uzteic Sveira lomas tēlotāju J. Graudu:

Karaliene Jāna atbilda jubilejas izrādei, tā ne tikai apliecināja ansambļa varēšanu, bet arī jauna, spējīga dekoratora (A. Budļevska) piesaistīšanu, ar 30% zem divdesmit gadu vecu tēlotāju iesaistīšanu, atļauj cerēt, ka Sidnejas latviešu teātra nākotne ir drošās rokās. (Luce Ņ. A. Brigaderes lugas Karaliene Jāna izrāde. LA, 1976. g. maijs)

Pēc pirmizrādes godina darbiniekus, kam paliek apaļš gadu skaits teātrī: K. Ābeltiņu, M. Ansuli, B. Apini-Klarku, R. Bernhardu, L. Gailīti, J. Graudu, T. Kalniņu, I. Līci, E. Suķi un T. Vītoli.

Aprīlī pie mums viesojas dziedātāja Larisa Mondrusa un Egils Švarcs no Vācijas. Larisa pie mums ir pazīstama ar savām dziesmām *Svešā zemē stādu rozes*, *Vaidaviņa* un *Jede nette Lette*.

E. Švarcs ir Raimonda Paula konservatorijas studiju biedrs un, pateicoties Larisai, R. Pauls ir pazīstams un ārkārtīgi populārs ar savām dziesmām visā Padomju Savienībā. Švarcs ir žīdu izcelsmes un viņam bija izdevies ar sievu emigrēt vispirms uz Izraēlu un pēc tam uz Vāciju.

Turnejā Egils brauc sievai līdzī kā menedžers, ir ļoti prasīgs, ne sevišķi taktisks un ātri sakaitina mūsu biedrības vīrus, to skaitā arī manu tēvu, kam menedžers skrējis ar jautājumiem pakaļ pat vīriešu tualetē. Viens no valdes vīriem viņu aizmuguriskās sarunās citādi nesauc, kā par *Švorcu*.

Larisai pavadītāja nav. Viņa dzied uz ierakstītas mūzikas fona. Skaņu meistars ir *jaunais* Liepiņš. Pēc mēģinājuma abi mākslinieki neskopojas ar uzslavām – īsts profesionālis; tik precīzs, uzmanīgs.

Larisa Mondrusa. Ed. Keiša šaržs.
No Ulda Siliņa personīgā arhīva.

Koncertā pirmās dziesmas sākums saiet pilnīgā grīstē, jāsāk atkal no jauna. Man bija Liepiņa vairāk žēl nekā Larisas. Otrā koncerta daļā – tautasdziesmas, bet tās nav Larisas *forte*.

Maizes darbā Švarcs strādā pie *Radio Liberty* Minhenē, kas nodarbojas ar propagandas raidījumiem uz Padomju Savienību. Viņš ieraksta lentē manis ierunātās *Voblas* (Padomju profesora Jevgeņija Vāgūža referāts par voblu audzēšanu Dviņas lejas galā). No tā laika sākās mana sadarbība ar Brīvības raidītāja redakciju, kas gan sevišķi ilgi neturpinājās. Maksāja arī honorāru. Es uz Vācijas nosūtīju lentē ierakstītas Kārļa Ābeles balādes un vēl šo to par mūsu pazīšanos ar autoru. No redakcijas pienāk vēstule: vai es esot ar honorāru apmierināts? Nu, ja jau prasa, tad pateicu ar, ka man liekas nepareizi, ja par dzejas lasījumu maksā mazāk nekā par pāris teikumiem oriģinālteksta. Manai vēstulei neviens neuzskatīja par vajadzīgu atbildēt. Ar to arī mūsu sadarbība beidzās.

Arī Sidnejā darbojas etniskais raidītājs 2EA. Latviešu pusstunda ir katru ceturtdienu no plkst. 13.00 līdz 14.00, ar atkārtojumu piektdien, plkst. 9.00. Raidījumu koordinētājs ir *jaunā* Liepiņa tēvs E. Liepiņš. Kā jau minēju, arī es tieku *iesūkt*s radio reportiera-intervētāja darbā.

ZILĀ, ZAĻĀ, LAID MANI VAĻĀ, SARKAN-BALTĀ, TUR MANI CIET!

Saldumi un ziedi Monikai (Bon Bons and Roses for Dolly) – tāds nosaukums ir D. Hjuvita lugai, L. Veikinas tulkojumā, ko uzved SLT jaunatnes teātris 15. Jaunatnes dienās Adelaidē. Režisors ir jaunais Egils Ķipste, dekorators: E. Štubis.

Par izrādi Lauma Ruņģe raksta:

Interesanta izrāde, kas parādīja, ka latviešu teātrim top jauns spējīgs režisors, gados jauni apdāvināti aktieri. Jājautā latviešu jaunajiem rakstniekiem: kad radīsies lugas, kas interesēs jauno latviešu teātri? (Ruņģe L. Jaunatnes teātris – sapņi vai nākotne? AL, 1976. g. maijs)

Ansablī piedalās: I. Krastiņa, L. Treimane, M. Silķēns, P. Lagzdīņš, V. Ēvele, J. Čēcins, V. Kristovska, M. Bruzgulis, M. Rudzāte, R. Švāne, S. Ziemele, F. Kļaviņš un A. Zīds.

16. TF no 11.–13. jūnijam SLT piedalās ar A. Lindgrēnas komēdiju *Karlsons, kas dzīvo uz jumta*. Režisore – A. Apele, dekoratores: M. Apele, I. Rēbauma.

A. Zariņš *Treji Vārti*, 1990. g., Nr. 137, aplūkojot uzvedumu, raksta, ka visu lugu uz saviem pleciem iznesis Brālītis – R. Ošiņa. Arī Ņ. Luce atzīst, ka Brālītis bijis viens no vislabākajiem skatuves tēliem festivālā.

Recenzente L. Ruņģe savā spriedumā par uzvedumu, režisori un aktieriem ir ļoti kritiska un saka, ka tam nav vietas Teātru festivālā. (Ruņģe L. Trīs ļoti dažādas lugas. AL, 1976. g. jūlijs)

16. TF, pēc I. Sveiļa uzrunas, atklāj SLT ilggadējais gaismas nesējs, LAAJ vice-priekšsēdis G. Bērziņš. Viņa runai seko SLT izrāde, ko noskatās ap simts skatītāju, jo šī jau ir trešā izrāde Sidnejā. Piedalās un Paijas daļa ALT un ALTA.

Sestdien adelaidieši spēlē T. Ratigana lugu *Lūcija*, režisors M. Bumbieris, svētdien – ALT ar R. Blaumaņa *Indrāni*, režisors P. Elsiņš.

Indrāniem seko Paiju pasniegšana, ko vada I. Sveilis, bet balvas pasniedz DV Brisbanes nodaļas dramatiskās kopas režisore M. Rube un SLT aktieris E. Ķipste. Žūrijas komisijā darbojas A. Medne, G. Brēmanis, U. Kaupmanis un I. Ronis.

Induļa Nīča balvu pasniedza M. Bormanai (ALT) nelaiķa dzīves biedre Z. Nīce par Zelmaņas lomu *Indrānos*.

Piešķirtās Paijas:

Galvenās sieviešu lomās: I. Bērziņai (ALTA) un Z. Liepai (ALT).

Galvenā vīriešu lomā: G. Klausam (ALT).

Palīg lomās sievietēm: V. Ponei un I. Klausai (ALT)

Palīg lomās vīriešiem: I. Bumbierim (ALTA) un P. Elsiņam (ALT).

Paijas par režiju saņēma M. Bumbieris (ALTA) un P. Elsiņš (ALT).

KF naudas balvu – \$100 labākajam ansamblim izpelnās Adelaides latviešu

teātris. Nabaga sidnejieši paliek bešā.

Pēc katras izrādes teātra ļaudis pakavējas kopējās vakariņās, kurās par samaksu varēja piedalīties arī teātra draugi. Tā kā šogad iztrūka festivāla balle, tad tā bija vienīgā iespēja pakavēties kopā ar ciemiņiem.

Svētdienas vakarā notika tradicionālā *Ceļojošā cigāra* maiņa, ko A. Biezaitis nodeva I. Bumbieram.

Jāmin arī negadījums – ALT režisore L. Kalniņa, pakrītot lauza kāju, un viņu bija jāievieto slimnīcā.

Austrālijas latviešu teātru apvienības sanāksme šoreiz ilga tikai nepilnu stundu. Nolēma apvienībā uzņemt Pertas latviešu dramatisko kopu un pieņēma izstrādātos apvienības status, nolēma iekārtot izrāžu krāsaino diapozitīvu krātuvi; festivāla ieņēmumus sadalīt tā, ka katrs teātris saņem to, ko ienesuši tā izrādes apmeklētāji. Sakarā ar 27. KD Melburnā 1977. g., melburnieši TF nerīkos.

Kaleidoskopam 1976 materiālus bija tulkojusi un dramatizējusi L. Veikina, pašai vadot arī režiju. Dekorators – V. Aleidzāns, tērpi – A. Apeles un T. Dzītares.

Ņ. Luce *Londonas avīzē* raksta, ka *visumā Kaleidoskops 1976 SLT mākslas līmeni nav sasniedzis, varbūt vainojama trīs atsevišķo cēlienu sadrumstalotība.*

Tiek uzteikts K. Gulbergs, E. Ķipste un abi Apeļi. Par mani rakstīts: *Mīmā, kustībās un valodā lielisku raksturlomu bija izveidojis U. Siliņš.*

(Luce Ņ. Sidnejiešu sadzīves kaleidoskops. Londonas Avīze, 1976. g. oktobris)

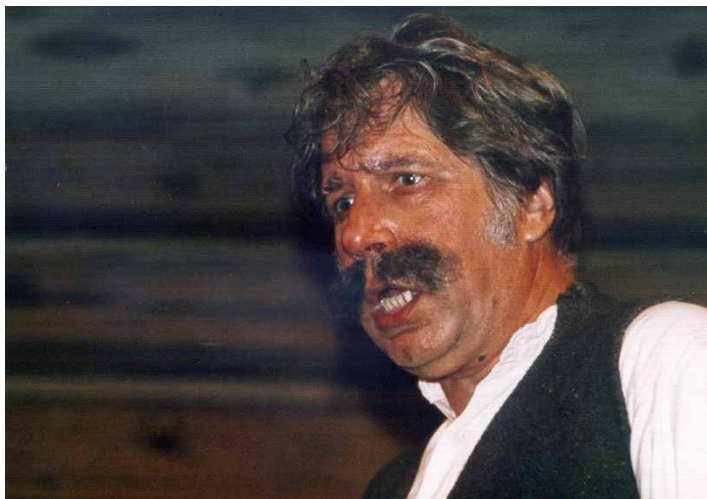
Lielu kontroversiju ienes G. Priedes luga *Zilā*, I. Sveiļa režijā. Dekorators – A. Budļevskis.

Lai katrs varētu izteikt savus uzskatus, Literārā sekcija rīko diskusiju vakaru. Debates nevienu nepārlicina mainīt savus uzskatus un polarizē sabiedrību vēl vairāk. Uzviļņo atkal sensenā uzskatu cīņa, kurā daļa tautiešu katru okupētajā Latvijā radušos mākslas darbu, piem., filmu rādīšanu trimdā, uzskata par sadarbību ar Kultūras sakaru komiteju un līdz ar to mūsu cīņas par brīvu, neatkarīgu Latviju nodevību.

Režisors I. Sveilis sarūgtināts dzēlīgi piebilda, ka daudziem no mums liekoties, ka līdz ar Latvijas atstāšanu 1944. g. dzīve tur apstājusies, jo bez mūsu gudrajām galvām kultūras dzīve neesot iespējama. (Zariņš A. Treji Vārti, 1990. g., Nr. 137)

Arī vēlākā latviešu dzejnieku un rakstnieku sirdīgā aizstāve Elga Rodze-Ķīsele AL Lasītāja vēstulē jautā: *vai esam tā pārklājušies svešuma sārņiem, ka vairs nespējam atšķirt īstu mākslas darbu no komunistu propogandas sēnalām?* (Rodze-Ķīsele E. Sarkana, ne zila. AL, Nr. 1349)

Kontroversijā E. Ķipstes lieliskais tēlojums paliek otrā vietā.

Uldis Siliņš (Krišs) SLT izrādē *No saldenās pudeles*.
Attēls no Ulda Siliņa personīgā arhīva.

Beidzamā luga šogad ir R. Blaumaņa *No saldenās pudeles*, K. Gulberga režijā, ar kuru piedalāmies arī 26. KD Kanberā. Dekorators – J. Svilāns.

Par mums A. Zariņš raksta: *Aktieri veidoja dzīvus cilvēkus, kas patiesi cieš, mīl un veidojas. Veikums liecināja, ka Blaumaņa komēdijas joprojām spēlējamās, un Gulbergs bija atradis skatuves darba pareizo āderi.*

Par mani: *U. Siliņa Krišs izrādījās blāurs pašlabuma meklētājs. Tāpat kā U. Siliņa feļetoni ir labsirdīguma iekrāsoti, arī viņa Krišs nebija ļauns, kaut paņēmis no Taukšķa 400 rubļus. Viņš ir tikai balamute un slinķis, par ko publika izrādes beigās nedusmojas, bet smejas.* (Zariņš A. Treji vārti, 1990. g., Nr. 137)

Pirmo reizi mūžā man vietējā recenzente pārmeta pārspēlēšanos. Patiesībā pārmetums bija nepelnīts, lai gan kritiķei tas tā varēja likties. Man bija kājās ādas zābaki. Kamēr es soļoju pa skatuvi normāli, nekādas problēmas nebija, bet kad bija jāskrien, kā, piemēram, bēgot prom ar Taukšķa naudu, zābaki sāka tā slīdēt, ka tikko varēju noturēties kājās. Es izmisis mēģināju vairīties no saviem lencējiem un nokrist uz deguna.

*Homo,
Femina,
Amoris,
Nuptalis
Vai arī
Bambino naturalis.*

(Raibais saiets, *Tā mīlība kad paņem sirdi*)

Otrais sarīkojums, kurā piedalījies kā cermonijmeistars un autors-režisors-aktieris, kopā ar Zemīšu Juri, bija *Raibais saiets*. Par to M. Biezaite savā grāmatā *Latviešu Kultūras dienas Austrālijā 1971–1990* raksta:

Tā mīlība kad paņem sirdi, tad nenāk miegs vairs vakaros, bija šī vakara tēma. Vakara programmas izpildītājos bija četri Austrālijas pilsētu spēka zari.(...) Pieredzē bagātie aktieri Uldis Siliņš un Juris Zemītis bija galvenie šī vakara balsti – viņi pie-teica programmu, dziedāja, deklamēja un piedalījās humora pilnajos skečos. Talkā viņiem nāca vareni spēki – L. Veikina, R. Ošiņa u.c.

Bija arī daža ne tik ļoti baudāma vieta, bet labi izskanēja A. Ābeles komponētā un dziedātā Vēl viena lakstīgala, U. Siliņa solo dziedājums Lietus līst un saule silda un arī skanīgās Laikmeta dziesmas.

Sprigulīša dejotāji basām kājām un salmu cepurēm galvā

(...) nodejoja pāris spraigas dejas. Bija daudz humora, jautrības un smieklu, un daži apmeklētāji pat sprieda, ka tieši šis esot bijis jaukākais KD sarīkojums.

Līdzīgu atsauksmi dod arī A. Zariņš:

Ko tikai visu neredzējām! Saieta sekmes garantēja divi pamatbalsti – J. Zemītis

*Raibā vakara cermonijmeistari J. Zemītis (pa kreisi) un U. Siliņš darbā.
Attēls no Ulda Siliņa personīgā arhīva.*

un U. Siliņš. Viņi pieteica programmu, deklamēja, dziedāja un spēlēja skečos. Katrs viņu teiktais vārds, žests un pat zīmīga pauzīte atbalsojās skatītāju masā, kas ļāvās smieklu viļņiem. Humoristiskos īsskatos viņi abi sauca talkā R. Ošiņu, L. Veikinu, V. Aleidzānu, L. Karabānovu un K. Paegli.

Raibā saieta pamatkvalitāte bija līdzīga Austrālijā redzēto Čikāgas Piecīšu uzvedumam: dziesmas, asprātīgas aktualitātes, sekss un vulgaritāte. (Zariņš A., Mazs bij tēva pagastiņš, bet vareni turējās. AL, 1977. g. janvāris)

Man jau no paša sākuma izdevās izsaukt lielus smieklus ar manu, Zemīša un *Laikmeta* vadītāja I. Līča uznācienu. Vispirms *Sprigulīša* meitenes uznesa uz skatuves 3 lielus aplus, apklātus ar papīru – katru apli tur divas meitenes. Caur centra apli pirmais izskrien Juris. Aplausi. Iepazīstina publiku ar Imantu, kas izskrien pa vienu no malējiem apliem. Aplausi! Abi sasveicinās. Zemītis piesaka mani, bet mans aplis ir apsists ar finieru. Publika redz, ka es divas reizes mēģinu nesekmīgi tikt aplim cauri, bet īsti nesaprot, kas notiek. Meitenes, kā piesacīts, rāda iztrūkušas sejas un mākslīgus smaidus. Pēc Jura un Imanta smīnīgajiem ģīmjiem, skatītāji saprot, ka es esmu sazvērestības upuris.

Trešo reiz es drāžos aplī ar tādu sparū, ka izsītu to metenēm no rokām, un tas nokrīt zemē. Publika rēc. Meitenes turpina stāvēt ar iestingušu smaidu sejās. Zemītis ar Līci smeļ. Vienīgā pārskaitusies persona, pēc sejas spriežot, esmu es. Sākums labs.

No skečiem atmiņā palikuši *Senie kūri*. Mēs ar Zemīti spēlējām 13. gs. kuršu karavīrus – Lamekinu un Pudiķi. Otrā rītā tēvs, mani satiekot, saka: *Apsveicu ar panākumiem!*

Jā, ar šo sarīkojumu mēs ar Juri iekarojām sev KD paliekošu (palicēju?) nišu.

No *Raibā saieta* prom uz Noslēguma balli. Tā notika iepirkšanas centra telpās. Viesi bija izvietoti divos stāvos. Pa slīdošajām kāpnēm no augšējā stāva varēja nobraukt uz deju laukumu apakšējā stāvā.

26. KD deva vienu no vislielākajiem atlikumiem KD vēsturē – \$ 14,182, pie tam Kanbera ir viena no vismazākajām latviešu kolonijām Austrālijā, tikai ap 100 latviešu ģimeņu. Sarīkojumi bija labi apmeklēti. Rīcības komitejas priekšsēdis bija Ž. Mediķis.

Izcils sarīkojums bija tautasdeju uzvedums *Laimas zīmē* – bērna gadi, ko bija sakārtojusi un iestudējusi Sk. Darius. Piedalījās aptuveni 289 dejotāju no 15 tautasdeju kopām. Ja nu ir runa par maziem novadiņiem un diženu turēšanos, tad Kanberai jādod pirmā vieta.

26. KD kopkora koncerts. V. Motmillera uzņēmums.
Attēls no Ulda Siliņa personīgā arhīva.

Pielikumi Historia.lv:

Attēlu galerijas:

[26. Austrālijas latviešu Kultūras dienas Kanberā 1976. g.](#)
[Austrālijas latviešu 26. Kultūras dienu programma](#)

NEDAUDZ VĀRDOS

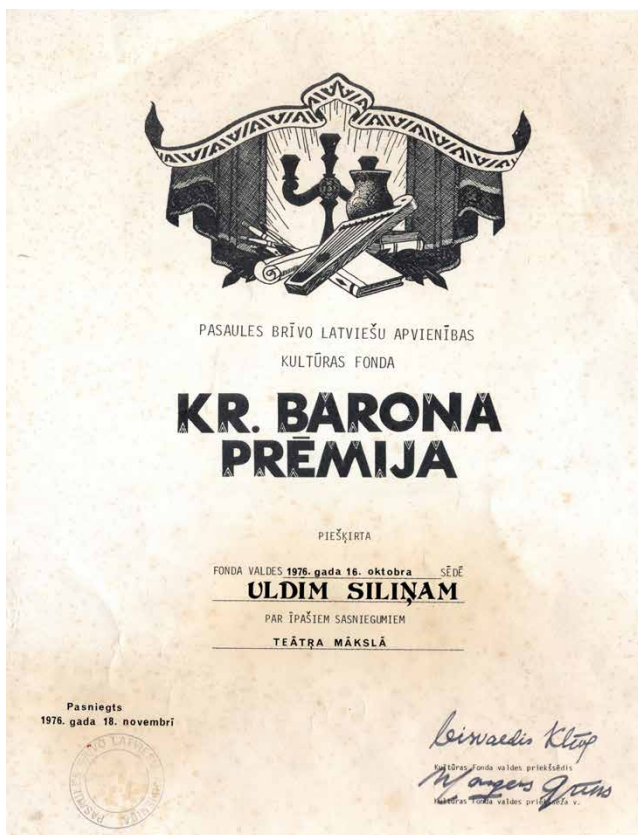
* *Saules Josta* dodas pasaules turnejā. No SLT ansambļa piedalās I. Līcis, I. Sauka, P. Pincers, K. Paegle, J. Dūšelis un A. Kariks.

* Literātam H. Kaupmanim piepildās septiņdesmit, bet rakstniekam O. Lācim septiņdesmit pieci mūža gadi.

* Man piešķirta Kr. Barona prēmija teātra mākslā, ko pasniedz 18. novembra svētku aktā.

* Stokholmas latviešu teātris *Jautrajā Teātra vakarā* uzvedis manus skečus.

* E. Ķipste ir kļuvis par režisoru Austrālijas teātros. Vēl kā profesionāls aktieris Sidnejā strādā bij. adelaidietis Ivars Kants.

Uldis Siliņš 1976. g. 18. novembrī piešķirtās Kr. Barona prēmijas goda raksts.
No Ulda Siliņa personīgā arhīva.

* Vēl jāpiemin, ka 1976. gadā, 83 gadu vecumā no mums Pertā šķīrās sievasmāte Helene (Lienīte) Vilhelmīna Viļuma. Viņa no visām Vītola māsām bija tā izglītotākā – advokāte, ja arī ne bagātākā un ievērojamākā.

Otra māsa Annija Vītola apprecēja prof. Jāzepu Vītolu. (Jā, Vītols apprecēja Vītolu). Apprecēja slavu, ne naudu.

Lienīte katru dienu, ziema vai vasara, gāja vismaz apmērcēties Indijas okeānā, brauca ar divriteni un vienmēr staigāja ar puķu pušķīti pie krūts.

ES CAUR SAVU OBJEKTĪVU, ŅEMU DABU – BEIGTU DZĪVU...

18. novembra pieņemšanā *Hilton* viesnīcā, Sidnejā 1976. g. 18. novembrī.
Augšā: no kr. – Guntis Bērziņš, Eduards Voitkuns, liberāļu senators no JDV likumdošanas asamblejas
V. Milivojs, Jānis Ritenis, liberāļu senators Pīters Baums. Apakšā: no kr. – Guntis Bērziņš, Eduards
Voitkuns, Strādnieku partijas likumdošanas asamblejas loceklis Džordžs Pasialo.
Attēli no Bērziņu ģimenes arhīva.

LAAJ delegātu ārkārtas kopsanāksme 1976. gada 30.decembrī, 26. KD laikā Kanberā.
 1. r. sēd no kr. – Aleksandrs Gārša, Ivars Ozols, Margarita Biezaite, Eduards Voitkuns, Eduards Dunsdorfs, Jānis Kūkums, Guntis Bērziņš, A. Levics; 2. r. – Aleksandrs Zariņš, Vidvuds Koškins, A. Prods, Alfs Bērtiņš, Arturs Kenne, Jānis Masulāns, Pēteris Upenieks, neatpazīts; 3. r. – Ojārs Bisenieks, Jānis Gulbis, Alfreds Siļķēns, Osvalds Aizstrauts, V. Tauriņš, Evalds Lide, Voldemārs Laiviņš, Gvido Bogdanovičs, neatpazīts. Attēls no Bērziņu ģimenes arhīva.

LAAJ delegātu ārkārtas kopsanāksme 1976. gada 30.decembrī. No kr. Vidvuds Koškins, Edgars Dunsdorfs, neatpazīts, Guntis Bērziņš, Jānis Ritenis, Vilis Eglīte.
 Attēls no Bērziņu ģimenes arhīva.

Latviešu organizāciju pārstāvju sanāksme Sidnejā, 1976.gada 17.novembrī.

Priekšā sēd no kr. – Elga Rodze-ķisele, Vidvuds Koškins, Eduards Voitkuns, Guntis Bērziņš, Voldemārs

Laiviņš, māc. Pēteris Laiviņš. Stāv: Ivars Birzulis, tēlotājas mākslas vadītājs Gunārs Krūmiņš (pietupies), aizmugurē Vanags, viņam priekšā tautas deju nozares vadītājs Juris Ruņģis, Ēriks Zvirbulis, Austra Eichmane, aizmugurē neatpazīts, Lidija Voitiške, Eduards Šmugājs, Paulīne Sakne, aizmugurē

A. Ancāns, viņam priekšā skolu nozares vadītājs Osvalds Aizstrauts, aizmugurē Spodris Klauverts, Kārlis Berķis, aizmugurē teātra nozares vadītājs Imants Sveilis, Ilga Niradija (Nyirady), Jānis Masulāns, viņam priekšā Lidija Budule, aizmugurē E. Arnoldijs, Gunārs Bračs, Gvido Bogdanovičs, A. Erdmanis.

Pertas Latviešu biedrības gadskārtējā *Draudzīgā aicinājuma* dalībnieki 1976. gadā. Vidū J. Purvinskis.

Attēls no Jāņa Purvinska personīgā arhīva.

Lūcijas Bērziņas grāmatas *Līdzinieks* atvēršanas sarīkojums Sidnejā, 1976. gada maijā.
 Augšā: no kr. – sēd Lauma un Andris Ruņģi, Lūcija Bērziņa, stāv Guntis Bērziņš, sēd Inda Rolava,
 Ausma Medne, neatpazīts, Nina Luce. Apakšā: No kr. – neatpazīts, Mintauts Eglītis, Laima Bērziņa,
 Arvīds Bērziņš, Lija Gailīte, Vita Kristovska, Hugo Kaupmanis, Lūcija Bērziņa, neatpazīts.
 Attēli no Bērziņu ģimenes arhīva.

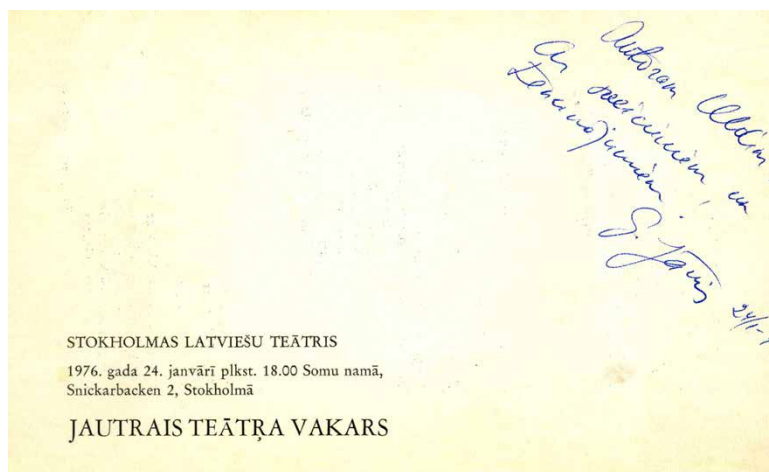

Kaspars Svenne, Adelaides Latviešu jauktā kora diriģents, fotografēts sakarā ar kora 25 gadu jubilejas koncertu 1976. g. No Margaritas Biezaites autobiogrāfijas: “Jaukto kori dibinājām 1951. gada martā un augustā notika koncerts ar 42 dziedātājiem. Pamatā tam bija mūsu Nea Hellas koris. Daudzu darbu vadītājs bija Ēriks – viņam arī bija jau nometnēs Vācijā savākto koru dziesmu krājumi, kas patiesībā bija pamatā arī vēlākajai visā Brīvajā pasaulē pazīstamajai Mūzikas krātuvei. Ilgus gadus mēģinājumi notika *Maugham Church* – baznīcas telpās Adelaides centrā pie Viktorijas laukuma. Uz šo pašu vietu nāca arī Laimīte, kad bija drusku paaugusies un nu mēs bijām jau 3 dziedātāji. Kori diriģēja Kaspars Svenne un 1961. gadā dziedātāju skaits bija pieaudzis pat uz 116 – tas bija lielākais latviešu koris ārpus Latvijas! Šai kora uzplaukšanai stingri vien savu roku pielika Ēriks. Viņš darbojās valdē būdams kora priekšnieks, viņš apbraukāja daudzas jo daudzas latviešu mājas personīgi aicinot un mudinot nākt dziedāt latviešu korī tos, kam vien Dieviņš devis skanīgu balsi. Jāpiezīmē, ka arī es korī nodziedāju 25 gadus un korī kādu laiku ir dziedājuši visi bērni – Laima, Māra un Austris.”

Attēls no Bērziņu ģimenes arhīva.

Abitūrenti ar skolotājiem SLB vidusskolas izlaiduma svinībās. 1.r.no kr. – Pēteris Švāns, Mārtiņš Siliņš, Linda Koškina, Anita Buivida, Silvija Kārklīņa, Pauls Svilāns, Ēriks Strautnieks; 2.r. – L.Bērziņa, I. Zvirbule, M. Siliņš, A. Strautniece, māc. P. Laiviņš, O.Aizstrauts, L. Budule, Sk.Veidnere, A. Sveile, Dr.I. Eikena; 3.r. – I. Rone, P. Medenis, I.Krastiņa, L. Ruņģe. Attēls no Bērziņu ģimenes arhīva.

Pateicība Uldim Siliņam no Stokholmas latviešu teātra.
No Ulda Siliņa personīgā arhīva.

Anno 1977

**Pie Kritušajiem eņģeļiem – Kultūras dienas Melburnā –
Nedaudz vārdos – Es caur savu objektīvu ņemu dabu –
beigtu, dzīvu...**

Mācītāja J. Šmita (vidū, ar ziediem rokās) sagaidīšana Sidnejas lidostā 1977. gada 23. septembrī. No okupētās Latvijas izlaistais represētais māc. Šmits apmeklē Austrāliju 1977. gada septembrī, to starpā arī Sidneju, uzstājoties ar referātu un nododot personīgu liecību Austrālijas parlamenta Cilvēku tiesību komitejai par apstākļiem Latvijā un Padomju Savienības cietumos un soda nometnēs.

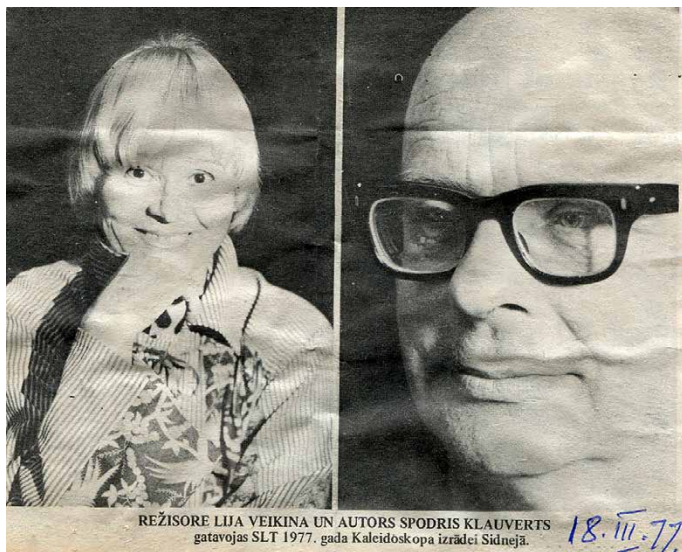
Attēls no Bērziņu ģimenes arhīva.

PIE KRITUŠAJIEM ENĢEĻIEM

Sākam sezonu ar Sp. Klauverta rēviju *Kaleidoskops* 1977. Recenzente A. Ploriņa par mums cita starpā raksta:

Krāsa raksturoja ainu par Atbrīvoto sievieti. Krāsa iezīmējās L. Veikinas un U. Siliņa izteiksmē un žestos, viņiem veikli kariķējot ekstrēmi pretējās lomās nonākušos vīrieti un sievieti. Absurdo situāciju vizuāli akcentēja viņai – spilgti oranža ogļraču ķivere, viņam oranžs priekšauts un galvas lakatiņš. Iespaidis lielisks, publikas atsaucība silta.

Nākošajā Kaleidoskopa pagriezienā pavērās satīra par laimes izpratni dažādās tautās. No tās labā priekšnesuma dēļ visvairāk aplaimoja U. Siliņa tēlotā laimes izpratne aiz dzelzs priekškara. Pēdējais skečs bija pavisam interesanti inscinēts, vizuāli uzburot proletāriešu ģimenes idilli ar visu ģimenes sagrupējumu kā fotogrāfijā. Tas radīja nemainības un pastāvības illūziju, kas pēkšņi sabruka,

Izgriezums no laikraksta *Austrālijas Latvietis*, 18.03.1977..

čekistam daudzot pie durvīm. Efekts bija lielisks. Asā ironijā iezīmējot padomju pilsoņu laimes izjūtu, kad tam atklājas, ka čekas meklētais ir kāds cits. (Ploriņa A. Kaleidoskops. AL, 1977. g. aprīlis)

Vēl uzteikti L. Zemgale, A. Apele, J. Ķauķis, R. Ošiņa, K. Gulbergs, P. Bernhards un dekorators V. Aleidzāns. Ansambli piedalās 34 cilvēki!

Par Spodri A. Zariņš raksta: *Viņa mikroskopiskā saredzēšana dažai labai lietai norāva segu un to parādīja visā kailumā.* (Zariņš A. Treji Vārti, 1990. g., Nr. 137)

Es viņa tēmu par atbrīvoto sievieti aizņēmos un pārstrādāju. Manā versijā darbojās arī *tētiņš*, kas atbraucis pie dēla ciemos.

Pēc ilgāka laika es atkal piedalos 17. TF, šoreiz Adelaidē. Spēlējam N. Kovarda *Kritušos enģeļus*, galvenais smagums gulstās uz dāmām L. Veikinu un V. Līci, mēs ar Egilu Ķipsti esam tikai tādi piespēlētāji, sevišķi maza lomiņa ir Egilam.

Vēl piedalās ALT ar E. Aistara lugu *Goda diena*, G. Klausa režijā, un mājas tēvi/mātes ar A. Eglīša komēdiju *Galma gleznotājs*, režisors M. Bumbieris.

Par mums Adelaides recenzente L. Kukure raksta:

(...) Sidnejiešu izrādi adelaidieši ļoti gaidīja un tai bija arī visvairāk apmeklētāju (330). SLT nepievīla. Skatuvē bija elegance. Tā latviešiem dažkārt nepadodas. (...) Elegance dāmu tērpos, kustībās, gaume telpas iekārtojumā, visā tēlojumā. Laimīgā Sidneja, kurai tādas aktrises! Lija Veikina Jūlijas lomā un Valda Līce-Džēna, abas saņēma žūrijas komisijas atzinības balvas, kam neviens nevarētu nepieņemt. Tikpat labi balvas varētu dabūt Vita Kristovska Jasmīnas lomā, Uldis Siliņš (Frederiks), Jānis Ķauķis (Viljams) un Egils Ķipste (Moriss), ja tikai būtu vēl kāds, kas dotu. Morisa loma bija tik maza, ka ir gluži nepiedodami, ka laba aktiera varēšana tā jāiznieko.

Režiju vadīja Imants Sveilis, dekorators – Arnis Budļevskis un gaismu meistars Richards Štubis (...) (Kukure L. Festivāls ar trim izrādēm. AL, 1977. g. jūlijs)

Apbalvojumi: I. Niča balvu saņēma adelaidietis J. Nīts.

Paijas:

Labākā galvenā loma:

vīriešiem – G. Klausam (ALT)

sievietēm – L. Veikina (SLT)

Labākā palīgloka:

vīriešiem – G. Graudam (ALT) un V. Graudiņam (ALTA)

sievietēm – V. Līcei (SLT) un Z. Liepai (ALT)

Labākā režija – I. Sveilim (SLT), kas saņēma arī čeku par \$100 *Kritušo enģeļu* ansamblim.

L. Kukure vēl piemetina, ka pašās beigās žūrijas locekļus apbalvoja ar resnu

striķi karātavu cilpām, bet U. Siliņu kā lielāko cietēju (viņš nebija saņēmis nevienu balvu) ar speciālu balvu.

Kas tā bija? Nav ne jausmas.

P. Šafera luga *Piecu pirkstu vingrinājums*, M. Ansules tulkojumā, bija pirmā J. Ķauķa režija. Dekorators J. Svilāns. Kaut arī jaunais režisors nav gribējis vai nespējis saprast visas Egila Ķipstes (Klaiva Haringtona) lomas aspektus, A. Ploriņa savā recenzijā atzīst, ka *neraugoties uz trūkumiem, izrādi gribas uzskatīt par izdevušos. (...) L. Veikina sniedza pārlicināšu L. Haringtones tēlu. (...) U. Siliņš Stenlija lomā iekaroja publikas simpātijas jau ar pirmo soli uz skatuves. (...) grūtajā lomā Egils Ķipste (Klaivs Haringtons) ļoti sekmīgi apliecināja savu talantu.* (Ploriņa A. *Piecu pirkstu vingrinājums*. AL, 1977. g. oktobris)

Vēl uzteikta talantīga Margarieta Kagaine, kas, diemžēl, skatuves gaitas neturpināja.

KULTŪRAS DIENĀS MELBURNĀ

1977. gada decembra beigas. Deg *Zilie kalni*. Sidnejas debesis vairs nav zilas, bet brūnas.

Braucam uz KD Melburnā. Es vedu Valdi Zepu (*Ķēves dēla* autors) ar sievu Betiju (amerikāniete, bet runā latviski) un Dr. Valteru Nollendorfu. Viņi visi ir pirmoreiz Austrālijā. Vēlu vakarā iebraucam Dandenongā, Zemīšu mājas pagalmā.

Šajās KD ir daudz ārzemju viesu – nākamais 1. Pasaules brīvo latviešu apvienības (PBLA) dziesmu svētku organizētājs Jānis Muchks, esejists Pāvils Johansons no Zviedrijas, rakstniece Indra Gubiņa no Kanādas u.c.

Es piedalos *Raibajā pēcpusdienā*. M. Biezaite savā KD grāmatā par sarīkojumu raksta:

Raibā pēcpusdiena nu jau bija kļuvusi par neatņemamu sastāvdaļu KD sarīkojumu virknē. 27. KD Melburnā bija piesaistījuši abus lielos Austrālijas latviešu “meistarkomediāntus” – kā viņus nosauca Māra Kalniete – Uldi Siliņu un Juri Zemīti, kas ir labākā reklāma jau tra rakstura sarīkojumam. Par galveno teksta autoru varam droši uzskatīt U. Siliņu, bet savu roku pielicis bija arī J. Zemītis un citi.

Savā rakstā par šo pēcpusdienu M. Kalniete raksturo mani un Zemīti kā izpildītājus.

Zemīša stiprums ir galīgi absurda, neloģiska teksta ļoti dabīgs un loģisks sniegums, tā kā viņa labākie momenti rodas vienmēr, kad jādod publikai kaut kādi apraksti, paskaidrojumi un pārdomas.

Siliņš galvenokārt ir aktieris, kas īsti parādījās ar lielu drāmatismu un dziļām

emocijām izpildītajā “Ak, dzimtenīt”, romantiskajā “Atceries septembra dienu” melodijā. Viņi abi izpildīja pāris skices. Publikai tās patīk. Bez abiem minētajiem Raibajā pēcpusdienā piedalījās tik liels skaits izpildītāju, kāds nekad šajā sarīkojumā nebija redzēts. Galvenie darītāji bija jaunieši (...) Varētu priekšnesumus rūpīgāk izsijāt, lai tie būtu iespējami vienādā kvalitātē. (Kalniete M. AL, 1978. g.)

AL par to pašu sarīkojumu lasāms:

Visvairāk smieklu un jautrības bija priekšpēdējā KD sarīkojumā – Raibajā pēcpusdienā. Melburnietis J. Zemītis un U. Siliņš bija savirkņējuši raitu priekšnesumu virkni gan pašu, gan pazīstamu un vēl nepazītu (...) izpildījumā. Gandrīz

Raibās pēcpusdienas programma. (Zīm. B. Stroda)
No Ulda Siliņa personīgā arhīva.

neapturamu smieklu šaltis, piemēram, izraisīja latviešu radio raidījuma kariķējums ar "Kuzņecovs un brālis" desu firmas komercsludinājumiem. (I.V. Raibais vakars, balle. AL, 1978. g. janvāris)

Cik atceros, tad tie skanēja tā:

Kvartets:

*Lielas desas, mazas desas,
Tievas desas, resnas desas.
Teļu galvas, cūku ķesas,
Malta gaļa, salta gaļa,
Aitu nieres, cūku pieres
Gan ar sāli, gan bez sāli
Ražo Kuzņecovs ar brāli.*

Spīkers (aizgrābtā balsī): Ak, tas Kuzņecovs...

Kvartets:

*Desu laukā kolosāli
Ražo Kuzņecovs ar brāli!
Kuzņecovs!*

Spīkers: Ak, tas Kuzņecovs!

*Tikai ļaudis mentāli
Neēd kontinentāli.*

Gāja diezgan lustīgi. Porkčops un sīpolklops pusstundā es biju intervētājs-spīkers un Zemītis bija iebāzts brunčos un spēlēja Krizdoles kundzi, kas visu raidījumu salaiž absolūtā grīstē, jo ārstējas, dzerdama *klepu* zāles, līdz kamēr ir galīgi pilnā.

Vēl saglabājušies daži pieteikumi:

Teic šamajam stingri šamā:

Nāc klausies, kā koncertē AMA!

Šīs atteic: Te ir kas falši,

Ne tie tvisti, rumbas, ne valši!

Un šos tik lamā un lamā un lamā.

(AMA – dziedoņu grupa no Adelaides)

Teic šamā: Paklausies, šamais,

Kas īsti ir Sidnejas Namejs?

Šīs atcērt: Neesi glupa,

*Namejs ir dziedoņu trupa.
To zina pat pēdējais babajs.*

(“Namejs” – Sidnejas jauniešu vokālais ansamblis, I. Līča vadībā)

*Tiek zālē prasīts un brīnīts:
Kam šovakar nedzied Sprīdīt's?
Bet tāda nu reiz ir tā lieta,
Dzied “Lienītes” Sprīdīša vietā,
Un tur nav ko pelt vai ko smīnēt.*

(“Lienītes” – Melburnas meiteņu ansamblis)

Un kur tad mana dzimtenīte!

*No dienām senām, no dievturu laikiem,
Kad Gaismas pils kāpa caur dūmiem un tvaikiem.
Mūsu sentēvi prata bez māņiem un viltiem
Izdzīt ļergu no rudzu miltiem.
Zem Rānavas ozoliem, kā jūs to zināt,
Jau letiņš ko brūvē, viņš māc iztecināt.
Kam vēl tāda cieņa bij, ja atļauts man jautāt,
Kā dzimtenītei latvju tautā.
Kur no vienas vienīgas šļukas
Cilvēks grib lidot pa gaisu kā štukas,
Ak, dzimtenīt...*

*Reiz UNRRA's laikos, reiz DP dienās.
Kad baraka pils bij un bikses tik vienas,
Tad atkal no rudzu miltu maisa
Debešķīgs aromāts kāpa gaisā.
Pile pa pilei līdz varenā straumē
Plūda nacionāls produkts – mūsu spēks, mūsu laime.
No miltiem brūvēta, izcaurulēm dzīta
Kā dzintars, kā raspiliens ziedā no rīta.
Lai ar cik slikti, lai ar cik grūti –
Viens malciņš un dīpīts griež briesmām krūti.
Ak, dzimtenīt...*

*Šīs dienas dzēriens ir viskijs un brendijs,
Vai Martini glāzi tur rokās dendijs.
Kaut technologists tika nolikts un lamāts,
Viņš tomēr bij tautas esmes pamats.*

*Lai stāstam jaunai, visjaunākai audzei,
Kas mūsu tautu vētrās saudzēj,
Lai vērpjam stāstus par Gaismas pili,
Par Kurzemes kalniem, kas zaigo tik zili.
Kas turēj' pie dzīvības letiņu cilti?
Bij ticība, cerība, bet pamatā – milti!
Ak, dzimtenīt...*

Vēl uzstājamies Noslēguma ballē. Tā ir muļķība aicināt ar runāšanām uzstāties ballēs. Ir neiespējami noturēt ļaužu uzmanību tik lielā telpā, kas turklāt nemaz nav ieinteresēti klausīties. Labi, ka mums tā *darīšana* bija īsa.

Otrā rītā zvana telefons. Jānis Muchks. Aicina mani uzstāties PBLA dziesmu svētkos Gotlandē.

NEDAUDZ VĀRDOS

* Vienības draudzes koris, dibināts 1965. gada 24. martā, līdz 1977. gada augustam M. Siliņa vadībā notur 177 mēģinājumus. Uzstājies 46 reizes. Nodziedātas 84 dziesmas. Kora repertuārā 39 dziesmas.

* 1977. gadā mēs zaudējam mācītāju Pēteri Laiviņu (1904–1977) un īslaicīgo dekoratoru, 46 gadus veco Gunāru Atgāzi. P. Laiviņš Sidnejas sabiedrībai ir smags zaudējums.

* Miris baletdejojājs A. Fibigs (1903–1977).

* Portlandes *Dzintars* viesojas Sidnejā. *Dzintars* ir jauniešu vokālais ansamblis, ko dibinājis Dr. A. Ritmanis. Ansamblī dzied un muzicē 6 jaunieši. Vecākā Ritmaņa meita Brigita – pianiste un Portlandes kora diriģente – ir pavadītāja, otra meita – Lolita, komponiste, vokāliste.

Viens no dziedoņiem ir Brigītas vīrs, amerikānis, A. Livermors, runā latviski. Pārējie dziedoņi: I. Damberga, A. Zommerā, L. Zommerā, M. Zommerā, L. Raņķe, M. Rubenis un A. Saukants. Vadītāji A. un M. Ritmaņi. Līdzbraucēji – B. un J. Zommeri un A. Osvalds. Ansamblis ir ieradies koncertturnejā Austrālijas lielākajos latviešu centriem.

Iekšzemes transportam ir noīrēts minibusiņš. Šoferis ir mans sābris Juris Zemītis, kas noliceis attiecīgo eksāmenu, un bruņojies ar speciālu braucēja atļauju, pāris nedēļu atvaļinājumu un jaunpirktu, iespaidīgu šofera cepuri.

Par mūsu pirmo tikšanos ar *Dzintaru* AL rakstīts:

Raibais tuvināšanās vakars, ko sidnejieši rīkoja Dzintaru sagaidot, piektdienas 17. jūnija vakarā latviešu nama “L” zālē, izvērtās par plašu sarīkojumu. Jau nedēļu

Portlandes *Dzintars*. No kr. – L. Ritmane, A. Zommerā, A. Livermors, M. Rubenis, A. Saukants, L. Zommerā, I. Damberga. Attēls no Ulda Siliņa personīgā arhīva.

iepriekš varēja secināt, ka apmeklētājus nevarēs sasēdināt nelielajā telpā, tādēļ sarīkojumu pārcēla uz lielo zāli. Tā izrādījās gudra rīcība, jo ap 250 apmeklētāju tik tiko bija iespējams sasēdināt pie galdiem, kas aizņēma visu zāli, atstājot šauras ejas pa kurām pienest kūkas, kafiju un stiprākus padzērienus no Jautrā Pāra meiteņu un palīdzu apkalpotas bufetes zāles galā.

Tuvināšanas vakara sākotnējais nolūks bija 16 dzintariešiem parādīt, ko spēj Sidnejas latviešu jaunieši. Kādam ienāca prātā izmantot arī Jura Zemīša atrašanos Sidnejā (viņš bija atbraucis Dzintaram pretī ar autobusu, uzņemoties ansambļa tālāko transportu uz Kanberu, Melburnu un Adelaidi). Tā nu Juris Zemītis, kopā ar Uldi Siliņu gādāja nevien par smieklu gaņģa atvēršanu, bet “sašuva” arī atsevišķos vakara priekšnesumus. To bija daudz, jo arī dzintarieši izrādījās priecīgi dziedātāji un SLT aktieri atsaucīgi skeču spēlētāji. Kopā ar starpbrīžiem Raibais vakars ieilga stundas trīs.

Pirmais dziedāja Sidnejas latviešu jauktā kora meiteņu ansamblis. Dzintariešu priekam viņas bija samācījušās 3 jaunas dziesmas. Tas priecināja arī sidnejiešus, sevišķi tādēļ, ka meiteņu sadziedāšanās un priekšnesums progresē ar katru jaunu uzstāšanos.

Dzintars vakarā dziedāja 7 raibas dziesmas, vienu arī anglicki. Tās, kā paraugi, reprezentēja visu plašo, ap 50 dziesmu lielo dzintara repertuāru – patriotismu, mīlestību un humoru. Klausītāji nerimās, līdz dabūja arī piedevas.

Par vakara “naglu” izvērtās ilgi nedzirdētā Laikmeta uzstāšanās. Klausītājus satrauca arī U. Siliņa paziņojums, ka tagadējā sastāvā Laikmets dzied pēdējo reizi,

un iespējams, ka ansamblis vispār beigs eksistēt. Ar 6 dziesmām nepietika, sekoja atkārtojumi un piedevas. Beigās dzintarieši, kājās piecēlušies, aplaudēja un kori sauca: "Brauciet uz Ameriku..." Beigās 4 Jautrā pāra un SLT vīri nodejoja "Gulbju ezeru". (Zariņš A. Nepiedzīvots svētku sarīkojums. AL, 1977. g. jūnijs)

* Sidnejas latviešu radio raidījumi sāk otro darbības gadu.

* Kanberas skolas audzēkņi viesojas Sidnejā ar manu lugu *Karalis Kartupelis*.

* Zviedrijā iznācis mans humoristisko ģeozvedumu jeb skeču krājums *Letiņi nezudīs, Memento* apgādā. Krājumā septiņi skeči un tas tapis ar Viļņa Zaļkalna labvēlību un gādību.

ES CAUR SAVU OBJEKTĪVU ŅEMU DABU – BEIGTU, DZĪVU...

LR proklamēšanas dienai veltītā pieņemšanā Sidnejā 1977. gada 25. novembrī. No kr. – A. Bičevskis, Laima Bērziņa, S. McMahon, V. Koškins. Attēls no Bērziņu ģimenes arhīva.

LR proklamēšanas dienai veltītā pieņemšanā Sidnejā 1977. gada 25. novembrī. No kr. – austrāliešu politiķi Sems Sibra (*Sam Sibra*), Maikls MekKellers (*Michael McKeller*, Austrālijas valdības Imigrācijas un etnisko lietu ministrs no Liberāļu partijas), Guntis Bērziņš un Astrīda Šica. Attēls no Bērziņu ģimenes arhīva.

SLB pamatskolas eglīte Sidnejā 1977. g. decembrī.

2. un 3. klases korīti diriģē skolotāja Laima Bērziņa. No kr. 1. r. – Daina Niedra, Ina Grīnberga, Ingrīda Tuktēna, Tamāra Trankele, Amanda Ruņģe, Inga Aizstraute, Anita Ozola. 2. r. – Kurts Vēgners, Valdis Bērziņš, Iveta Birze, Inga Šeibele, Ingrīda Buša, Līga Salduma, Kristīne Ernšteina, Amanda McKenzie, Markus Zariņš, Pēteris Dalinš. 3. r. – Edgars Freimanis, Pēteris Bērziņš, Gary Senkevics, Ivars Lācis, Roberts Birze, Richards Zvirbulis, Roberts Kalde, Arnolds Vilkins (aizsegts).

Attēls no Bērziņu ģimenes arhīva.

Anno 1978

**Ciemos pie Ulda Siliņa – Kaleidoskops, Lielā Grēcinieku iela un
Hernhūtieši – Sācies ķīmiskais karš – Nedaudz vārdos – Es caur
savu objektīvu ņemu dabu – beigtu, dzīvu...**

Rakstnieces Indras Gubiņas sagaidīšana Sidnejas lidostā, 1978. gada decembrī.

I. Gubiņa 2 mēnešus pavadīja Austrālijā un viesojās Sidnejā, Adelaidē, Melburnā, Rakstnieku nedēļā Džilongā, Tasmānijā, Kanberā un Brisbanē. No kr. – neatpazīta, Indra Gubiņa, Arvīds un Lūcija Bērziņi, Elga Rodze-Ķīsele, Ņina Luce, Teodors Tomsons.

Attēls no Bērziņu ģimenes arhīva.

CIEMOS PIE ULDA SILIŅA

Esmu nolēmis doties solo koncerttūrē. Sarīkojums sauksies *Ciemos pie Ulda Siliņa*. Ed. Keišs uzzīmējis varenu šaržu ar mani sēžam pie tautasdziesmu sējuma kā pie galda, mikrofonu priekšā. (Man gan mikroфона nekur nebija, izņemot Toronto)

Pamatā būs mani feļetoni par tautasdziesmām, tad sadzīves feļetoni. Piedevām slīdīšu izrāde no SLT uzvedumiem ar reti efektīgām bildēm. Dažās vietās vēl uzstāšos ar Kārļa Ābeles (seniora) mēra laika balādēm.

Ideju par mūsu tautasdziesmām es aizņēmos no Kārļa Streipa tēva – Laimoņa Streipa.

Par manu turneju pa ASV un Eiropu A. Zariņš savā intervijā raksta:

Uldis Siliņš. Ed. Keiša šaržs.
Attēls no Ulda Siliņa personīgā arhīva.

Pagājušā nedēļā no Sidnejas uz ASV devās SLT aktieris, rakstnieks U. Siliņš. Pirms izlidošanas ar viņu runāja AL Sidnejas redaktors:

– Kāds ir jūsu ceļojuma maršruts un izrāžu vietas?

– Vispirms 8. septembrī uzstāšos LA latviešu kreditsabiedrības gadskārtējā sarīkojumā, kas parasti pulcē ap 300 apmeklētāju. Vakars notiks kabarē stilā un tajā bez manis piedalīsies arī kabarē dziedātāja Ilze Platā. Kopā ar citu dāmu – Ilgu Jankovski tur spēlēšu arī Austrālijas skatītājiem jau pazīstamo gabaliņu par voblām.

Nākamā dienā, 9. septembrī, izrāde būs DV Sanfrancisko apvienības sarīkojumā, bet 10. septembrī – Andra Ritmaņa pasaulē, Portlendas jaunajā latviešu centrā. Tur man, drošvien, palīgā nāks “Dzintara” ansamblis, dodot iespēju atvilkt elpu.

12. septembrī Portlendā otrs vakars, pusi no programmas veltījot K. Ābeles balāžu lasījumiem.

Tad 16. septembrī lielsarīkojums Toronto ar vīru kora “Kalvis” piedalīšanos. Programmas pieteicējs būs Juris Dzegūze. Toronto arī būs vienīgā vieta, kur nāksies lietot mikrofonu. Zāles kapacitāte ir ap 600 personu, bet akustika vāja.

Jau nākamā dienā, 17. septembrī būšu Čikāgā, un no turienes lidošu pāri okeānam uz Eiropu.

21. septembrī sarīkojums varētu būt Kopenhagenā, bet tas vēl nav cieši norunāts.

22. septembrī viesošos Lundā, 23. septembrī Gēteborgā, 24. septembrī Eskilstunā.

No turienes došos uz Stokholmu, kur man paredzēti 3 sarīkojumi. Pirmajā no tiem 26. septembrī stāstīšu un rādīšu slīdītes par latviešu teātri Austrālijā. 28. septembrī turpat Stokholmā K. Ābeles balāžu vakars PRN kluba sarīkojumā, bet 30. sept. mans feļetonu vakars, ar ko dienu iepriekš aizbraukšu arī uz Upsalu.

Ceļojums beigsies ar izrādi 3. oktobrī Minsterē, Vācijā.

– Vai visa programma būs līdzīga Austrālijas atvadu izrāžu sniegumam?

– Nē, to mainīšu no centra uz centru. Kopīgs būs tikai nosaukums “Cielos pie Ulā Siliņa”. Ir jau tā, ka daļa mana humora sakņojas anglo-sakšu pasaulē, un to Zviedrijā vienkārši nesapratīs. Man ir pietiekami materiāla, lai runātu nepārtraukti 3 stundas, tā ka, vērojot publikas atsaucību atsevišķos centros, varēšu tai attiecīgi piemēroties. (Zariņš A. Ulā Siliņa odiseja. Vienvīra priekšnesumu turneja Amerikā un Eiropā. AL, 1978. g. septembris)

LOSANDŽELOSĀ UN SANFRANCISKO

Septembrī es dodos ceļā. Savu turneju sāku Losandželosā. Mani mājas tēvi ir Braukū ģimene. Braukā kundze ir mirusi un Helmutš apprecējies otrreiz.

Uzstāšanās Latviešu namā. Starp klausītājiem ir arī Vilis Lapenieks un Olafs Stumbrs. Stāstot kādu feļetonu, es redzu Olafā sejā, ka viņš kaut ko nav sapratis. Varbūt, ka daudziem ir šī spēja *atspēlēt galvā* paša teikto un pat sarunas, it kā tās būtu ierakstītas skaņu lentē. Un tiešām – es biju pārticis. *Mea culpa!* Paldies, Olav! Izlaboju.

Ar savām tautas dziesmām es vienu vecāku dāmu izvedu no pacietības. Viena no manām tautasdziesmu tēmām bija, ka senais bāliņš nav mācējis peldēt. Tas nu dāmai ir par daudz. Sauc man no zāles skaļā, trīcošā balsī:

*Brīv tev bristi, brīv peldēti
Pār ūdeni manis dēļ.*

Es saku: *Jā, bet kur ir pierādījumi, ka viņš ir peldējis.* Ar to arī mūsu polemika beidzās.

Sanfrancisko mans mājas tēvs ir Gunārs Grieze. Starp klausītājiem daudz draugu un paziņu. Pēc sarīkojuma vienmēr notika mazas saiešanas. Man no Austrālijas bija līdz Latviešu tautasdziesmu 1. sējums, un es lūdzu viesus ierakstīt brīvajās lapās savu autogrammu. Daudzus parakstus šodien ir neiespējami atšifrēt. Karikatūrista H. Berga ieraksts gan pavisam skaidrs: *Trimdas intelektuālajam greizā spoguļa duktētājam* (kas ir duktētājs?), citi ieraksti, ja neskaita parastās pieklājības frāzes: *Pelīte, tu biji lauva!*, *Kristietim Uldim pirms došanās lauvu priekšā*, *Div'plaviņas es nopļāvu!* *Tic vai netic. Uz priekšu, varoni!*, no Jāņai Rituma Stokholmā: *Paldies mīlam cilvēkam par apciemojumu mūsmājās*, Dzejnieks Juris Kronbergs (Kronītis) Stokholmā: *Tava priekšnesuma laikā nebija desu!*

Bet līdz Zviedrijai vēl tālu. Nākamais pieturas punkts – Portlande. Tur mani gaida Andris Ritmanis ar saviem dzintariešiem.

PORTLANDE, SIETLA, TORONTO, ČIKĀGA, BOSTONA

Portlandē dzīvoju pie Ritmaņiem. Iet labi. Braucam uz kalniem, ejam sēņot, klausos *Dzintara* plates. Andris man, braucot prom, sadāvina visādus meteorīta gabalus. Dekoratīvi, bet smagi.

Manām Ābeles balādēm nav piekrišana. Zāle pustukša. Balsojas. Izšķiros otrā daļā vairs balādes nelasīt, ieeju pie klausītājiem zālē un stāstu feļetonus. Publika aiziet apmierināta.

Pēc mana otrā feļetona vakara notiek pieņemšana. Viena no latviskā pavarda sargātājām man saka: *Man tautasdziesmas ir svētas.* (Tā tad t. dz. ierosmei var izmantot literāti, rotkaļi saviem jaundarbiem var izmantot seno rotu motīvus, ornamentiku, bet humoristam tādas tiesības netiek dotas. Rokas nost!) *Ieskaitot nerātnās*, es viņai prasu. Nezin kāpēc mūsu saruna pārtrūka...

Sarīkojums Sietlā man nav palicis atmiņā, izņemot, ka Tautasdziesmu sējumā parakstījušies arī Atvari un V. Rogaine-Rauda – seni paziņas. Tātad esmu tur bijis.

Par Toronto ciemiem lai stāsta prese.

Latvija Amerikā:

Uldis Siliņš Portlandē 1978. gadā.
Attēls no Ulda Siliņa personīgā arhīva.

Humorists un aktieris Uldis Siliņš savā Ziemeļamerikas un Eiropas turnejā 16. septembrī viesojās Toronto ar vienas personas priekšnesumu. Sarīkojumu bija izkārtojis vīru ansamblis “Kalvis”, sava priekšnieka E. Kraujiņa vadībā. Programmā bija iestarpinātas 6 Kalvja atskaņotās tautasdziesmas, no tām trīs jauniestudējumi Jura Dzeguzes vadībā, kas atjautīgi vadīja arī sarīkojuma norisi.

U. Siliņa jaunradē bija apceres par tautasdziesmām humoristiskā skatījumā, kas smīdināja 350 klausītāju Lietuviešu zālē.

Otrajā daļā “Atskatīties, pasmaidīt” bija U. Siliņa sarakstītās asprātības par aktieru darbu uz skatuves, latviešu senajiem godiem, konversācijas vārdnīcu u.c., nobeigumā uzjautrinot ar savu aktiera talantu īsuvedumā ar J. Dzeguzi ar biedru Popovu un izdarībām ar voblām.

Pēc Toronto U. Siliņš izlidoja uz savu viesizrādi Čikāgā. Vairākas viesizrādes paredzētas arī Eiropā, starp tām arī Minsterē.

U. Siliņš, kopā ar J. Zemīti, aicināti piedalīties arī dziesmu dienās nākošvasar Gotlandē. (Vienvēra turneja Toronto. Latvija Amerikā, 1978. g.)

Toronto sarīkojuma programmai vāku bija zīmējis Ed. Keišs.

Sarīkojums norit labi. Sanākuši arī daudz kuršu (*Fr. Cursica*). Pirmo reizi klātienē satieku Ed. Keišu. Ar visiem jāaprunājas. Pie manis atnāk ziņa, ka *Latvija Amerikā* redaktors grib ar mani runāt, bet kamēr tieku līdz redaktora galdiņam, viņš

jau ir aizgājis. Droši vien apvainojies.

Mani mājas tēvi ir Freiji, bijušie sidnejieši. Pie viņiem es jutos kā mājās.

Vienīgā garākā atsauksme par manu uzstāšanos parādījās Kanādas laikrakstā *Latvija Amerikā*. Rakstītāja ir man ļoti labvēlīgā Emma Kalniņa-Znotiņa. Pats raksts stipri puķains un ne īsti naglai uz galvas.

Uldis Siliņš nāk ciemos.

Tie bija patiesi vārdi, ko programmas vadītājs Juris Dzeguze teica savā uzrunā, atklājot “viena vīra” programmu – U. Siliņš nāk ciemos pats, nevis sauc tautiešus ciemoties pie sevis.

Rakstnieks, aktieris, ko galvenokārt min un gaida kā sarkastiski humoristisku smīdinātāju, ir Kr. Barona fonda laureāts. Vakara programmas zīmējumā U. Siliņa galvai redzamas līdzās arī maskas. Tātad aiz viņa smīdinātāja un zobgaļa sejas ir redzams un dzirdams vēl kas cits. Viņš ir zināms filozofs par lietām un notikumiem mūsu tautas dzīvē (...), kas labdabīgi vīpsnādams dalās ar skatītāju savās pārdomās un fantāzijā. (...)

U. Siliņš uzliek ar savu stāstu par daļu brīnumiem atkal otru masku. Par to pašu brandavīnu, kas apdziedāts dainās ar lielu varenību. (...) Nākošā maska aiz sevis slēpj citu U. Siliņa ierosinājumu Viņš brīnās, kā latviešu skolas skolnieki it vērīgi izrakstījuši tautas dainas ar divdomības pieskaņu. (...)

Programmas beigās mākslinieks atkārtoti pirms gadiem tēloto Volgas zivju voblu kultivētāju Daugavā. Te nu atkal redzējām lielisko aktieri, kas bez piepūles īsā tēlojumā var smīdināt līdz asarām. (...) Uz redzi, Uldi Siliņ! Tas labi, ka Tev tik dažādas maskas. (Kalniņa-Znotiņa E. Uldis Siliņš nāk ciemos. Latvija Amerikā, 1978. g. septembris)

No Toronto uz Čikāgu, kur manu uzstāšanos Latviešu namā bija noorganizējusi Ruta Jostsone.

Bija ieradusies arī mani Carnikavas radi. Kad es publikai teicu, ka manās bērniņas atmiņās par kāzām minētā persona sēž šovakar zālē, cilvēki domāja, ka runa ir par otro šlepes nesēju – *to skuķi no Skultes*. Zālē sēdēja šlepes īpašniece – Dr. Velta Grantskalna-Skombe.

Beidzamais etaps – Bostona. Tur grāmatā viens vienīgs ieraksts – no manas tantes Elzas Siliņas-Pūces. Jāni Pūci es vairs nesatieku. Jānītis šogad miris.

SKAISTĀ, SKAISTĀ KOPENHĀGENA...

Mana Eiropas turneja sākas Dānijas galvaspilsētā Kopenhāgenā, Hansa Kristiana Andersena valstībā. Mana otrā vizīte šajā zemē. Mani zem sava spārna ņem apgāda *Imanta* īpašniece M. Reitmaņa kundze, izrāda man Kopenhāgenu, iepazīstina ar tradicionālajiem dāņu ēdieniem.

Manu uzstāšanos rīko Dānijas Nacionālā komiteja un *Daugavas Vanagu* Dānijas

A I C I N Ā J U M S

Dānijas Latviešu Nacionālā Komiteja un Daugavas Vanagu Dānijas nodaļa rīko ceturtdien š.g. 21. septembrī pl. 19.30 Herlevas centrā (Herlev Bymidte) Austrālijas vieša Ulža Siliņa solo vakaru ar motto:

"C I E M O S P I E U L Ž A S I L I Ņ A"

Sarīkojuma vieta atrodas Herlev Hovedgade un Ringvej krustojumā. Ieeja zālē "Midtpunkt" 1. stāvā no auto novietošanas laukuma vai Herlev Hovedgades. Auto braucējiem nogriezties no Herlev Bygades.

Ieejas maksa kr. 25.-

Pensionistiem kr. 15.-

Skolniekiem ieeja brīva.

Ieejas maksā ierēķināts kopējs kafijas galds.

Pazīstams lugu rakstnieks, aktieris, režisors un - vienreizējs humorists ar izkoptu tehniku un vokālo gatavību - tāds ir Uldis Siliņš. Viņa žesti, teksta interpretācijas, dziedājumi saista klausītāju uzmanību jau ar mākslinieka pirmajiem soļiem uz skatuves. Uldis Siliņš publikai sola vairāk smieklu kā caurmēra komēdijā.

Ar savu solo programmu U. Siliņš septembra pirmajā pusē viesojas Amerikā, kam pieslēgsies Eiropas turneja.

Šāda žanra sarīkojumi latviešu valodā Dānijas latviešiem ir sveši, tādēļ rīkotāji cer uz plašu atsaucību pavadīt pāris stundas Ulža Siliņa sabiedrībā.

Programmas noslēgumā mākslinieks apsolijs parādīt Sidnejas Latviešu Teātra vēsturi krāsu diapozītiros.

Dānijas Latviešu Nacionālā Komiteja
Daugavas Vanagu Dānijas nodaļa

Aicinājums Dānijas latviešiem piedalīties Ulda Siliņa autorvakarā Herlevā 1978. g. 21. septembrī.

No Ulda Siliņa personīgā arhīva.

nodaļa ceturtdien, 21. septembrī, plkst. 19.30. Programmas lapīnā cita starpā teikts: *Pazīstamais lugu rakstnieks, aktieris, režisors un vienreizējs humorists ar izkoptu tehniku un vokālo gatavību – tāds ir Uldis Siliņš. Viņa žesti, teksta interpretācija, dziedājumi saista klausītāju uzmanību jau ar mākslinieka pirmajiem soļiem uz skatuves. U. Siliņš publikai sola vairāk smieklu nekā caurmēra komēdijā. (...) Programmas noslēgumā mākslinieks apsolijs parādīt Sidnejas latviešu teātra vēsturi krāsu diapozītiros.*

Vakars izdodas labi, *bez traumām*, kā Latvijā saka. Pirmo reiz vaigā satieku Latvijas redaktoru P. Klānu. Līdz šim esam tikai apmainījušies vēstulēm.

Man liekas, ka te pirmo reiz satiku arī Egilu Bechšteteru un viņa māti Bechštetera kundzi.

22. septembrī viesošos Lundā, 23. septembrī Gēteborgā, 24. septembrī Eskilstunā.

Vispirms uz Stokholmu, kur man paredzēti trīs sarīkojumi: K. Ābeles balāžu vakars, feļetonu vakars, ar ko dienu iepriekš došos arī uz Upsalu, un slīdīšu izrāde par SLT.

STOKHOLMA

No Dānijas ar kuģīti dodos pāri līcim uz Helsingborgu, iepriekš nopircis kādas 3 pudeles šņabja, kas Zviedrijā ir dārga manta. Retrospektā tā bija neapdomīga rīcība, bet par laimi kuģīša pasažierus izlaida muitai cauri bez aizturēšanas.

Zviedrijas latviešu prese par mani raksta:

Trimdas teātra mīļotājiem U. Siliņa vārds nav svešs – viņš pazīstams kā teicams aktieri, spējīgs režisors un apdāvināts lugu autors. Eiropas latviešiem viņš mazāk pazīstams kā aizraujošs humorists, atjautīgs feļetonu un skeču autors.

Eiropas turnejai U. Siliņš iestudējis jautru skeču vakara programmu “Cielos pie Ulža Siliņa”. Reti kādam humoristam ir pa spēkam vienam pašam saistīt publikas uzmanību veselai vakara programmai. (...)

Bez humora programmas U. Siliņš sagatavojis referātu un slīdīšu izrādi “Austrālijas latviešu teātris” un deklamācijas vakaru ar K. Ābeles balādēm.

Informācija īsti patiesībai neatbilst – referātu es nesolīju, notika tikai slīdīšu izrāde. Turklāt ne par Austrālijas latviešu teātri, bet par Sidnejas latviešu teātri.

Sastopu daudz paziņu – bijušie mičotāji, Zaļkalni u.c. Mani nometina pie Jāņa Rituma, pragmatiska sociāldemokrāta un ļoti jauka cilvēka. Tā ir mana turpmākā bāze Zviedrijā.

Stokholmā, skečā *Voblas*. No kr. – U. Siliņš (Prof. Jevgeņijs Vāgūzis) un V. Zaļkalns (intervētājs). Attēls no Ulda Siliņa personīgā arhīva.

ACHT UND ZWANZIG PROFESSOREN

Tālāk uz Lundu, kur paredzēts humora vakars. Vietējiem solīta laba izsmiešanās. Kas tad ir tas, kas cilvēkiem liek smieties? Jūs teiksit: prasa kā *ačgārnīgs*. Humors.

Bet kas ir humors? Uz to nav nemaz tik viegli atbildēt, sevišķi Lundā.

Vārds nāk no latīņu *hūmor* – *dzīvības sula, kas rada labu sajūtu un jautrību*.

Es mēģināšu to definēt vienā teikumā:

Sajūta par to, kas ir dzīvē komisks, asprātīgs un amizants.

Bet, lai humoru spētu novērtēt un baudīt, cilvēkiem ir jābūt humora izjūtai, un ar to mūsu tauta nevar lepoties. Ciešanas mums labāk padodas nekā smiešana.

Nedod Dievs aktierim sastapties ar nehumorīgiem cilvēkiem viena aktiera izrādē. Puse no manas programmas bija humoristisks skats uz mūsu tautas dziesmām, ko es analizēju un izteicu visādus absurds secinājumus, kas protams *Ach un fui* brigādei nozīmēja svētumu zaimošanu.

Lundā dzīvoja liels skaits profesoru, akademiķu un gudru cilvēku.

*Acht und zwanzig Professoren,
Vaterland, du bist verloren!*

Tas pantiņš bija Lundas situācijā kā *naglai uz galvas*.

Mana priekšnesuma pirmā daļa noblēdzās ar uzbrukumu vietējai Sestdienas skolai par nepiemērotu tautasdziesmu mācīšanu. Es pat nezināju, vai viņiem bija Sestdienas skola. Pirmās daļas beigās saņemu pašķidrus, pieklājīgus aplausus.

Es ieeju savā istabā un dzirdu, ka zālē valda nāves klusums, kas ilgst kādas 3–4 minūtes, tad lēnām, lēnām balsis pieaug, līdz cilvēki sāk runāt pilnā balsī. Man kļuva pavisam neomulīgi ap dūšu, bija vēl jāuzstājas 40 minūtes. Es tagad zinu, kā jutās Kaupēns, kad viņu veda uz pakāršanu.

Otrā daļa pagāja pavisam labi. Ne tikai Indijā ir svētās govīs, tādas bija arī Lundā un citos latviešu laidos, kā piemēram Minsterē. Viņi arī nekad nebija tikušies ar tādu tipu kā es.

Lundā es iepazinos ar režisoru Andri Blekti.

GĒTEBORG UN ESKILSTŪNA

Uz Gēteborgu un tālāk uz Eskilstūnu braucu ar vilcienu. Stacijā man jānoskaidro vilciena atiešanas laiks, bet es zviedriski nerunāju. Te izdzirdu, ka divi dzelzceļnieki sarunājas savā starpā, un es saprotu katru vārdu. *Wunderbar!* Es klāt: *Jūs runājat vāciski*. Man par lielu pārsteigumu šie krata galvu.

Gēteborga jau man ir pazīstama. Tur uzvesta mana komēdija *Vēstules no dzimtenes*. Sapazīstos ar aktieriem. Dainās glabājas viņu paraksti.

Eskilstūna ir mazs latviešu centrs. Abās vietās sarīkojums bija labi apmeklēts. Nekas ārpus tā nav palicis prātā.

ATPAKAĻ STOKHOLMĀ UN ĪSĀ VIZITĒ UZ UPSALU

Uz manu balāžu vakaru ierodas arī no Stokholmas *elite*. Dainu sējumā parakstījušies arī Mārtiņš un Ilze Zīverti.

Cik atceros, tad tajā pašā reizē es rādīju arī SLT slīdītes.

Humora vakars notiek palielā zālē un man jārunā no skatuves. *Voblas* skečā man palīdz Vilnis Zaļkalns.

Seko humora vakars Upsalā. Palieku pa nakti pie Gulbīšu Jāņa. Otrā dienā atpakaļ uz Stokholmu.

Nākamā ir ārpuskārtas uzstāšanās Universitātes dibināšanas atceres svētku vakariņās, restrospektā par to domājot, ar diezgan nepiemērotu programmu. Gan jau no augsti izglītotiem cilvēkiem kāds raustīja degunu, bet kam gan deguns domāts?

Tur iepazīnos ar Anglijas lakstīgalu Liliju Zobenu, kas nākamā gadā kļūst slave-na ar savu solo *Dzeguze kūko, dzied lakstīgala* Gotlandes dziesmu svētkos.

Vai es sasniedzu izslavinātos augstumus, grūti pateikt. Pēc sarīkojuma ģērbistabā pie manis atnāk Uldis Ģērmanis ar pudeli šņabja. Dzeram un runājam par *Rūgto Apīni*, politisko situāciju Latvijā, kultūras sakariem un citu.

Man šķiet, ka es Stokholmā pirmo reiz satiku arī Austri Grasi.

Viens apmeklētājs uz manu sarīkojumu bija atnācis par vēlu. Man šķiet, ka viņš

Pēc *Raibā vakara* sarīkojuma. No kr. – U. Siliņš, I. Līcis, V. Skujiņa.
Attēls no Ulda Siliņa personīgā arhīva.

teicās esam mācītājs, bet vārdu nevaru atcerēties (Teriņš?). Viņš pienāk pie manis un saka: *Tu Siliņš?* Kad es pamāju ar galvu, *Es* (seko vārds) Šķita esam cilvēks, kura sprediķus būtu vērts klausīties, ko nevar teikt par visiem mācītājiem. Dainu sējumā parakstījusies arī Ieva Graufelde. Tajā laikā viņa bija vēl sekulāra persona.

MINSTERĒ

No Zviedrijas braucu ar vilcienu uz Hamburgu, no turienes ar mašīnu uz Latviešu izglītības centru Minsterē. Ātri apmācu Muchku Annu par intervētāju *Voblās*.

Ierodas uz sarīkojumu arī A. Šilde ar svītu un citām Vācijas dignitārijām. Mana tautasdziesmu daļa, kas parasti ilga apm. 40 minūtes, ir cauri 25 minūtēs. Īsi, aprauti smieklī un viss. Prasu vēlāk Annai kas par lietu? Nebija jocīgi? Viņa saka: *Mēs jau nedrīkstējām smiet.*

Ja Šilde nesmej, tad neviens no ģimnāzistiem nesmej? Dieva zīmes!

Dignitārijas, tāpat kā ienākušas, bez apsveicināšanās ar Austrālijas iznīreli, atkal izsoļoja no zāles. Un tas bija tas.

KALEIDOSKOPS, LIELĀ GRĒCINIEKU IEĻA UN HERNHŪTIEŠI

SLT 1978. gadu iezvana ar A. Apeles sarakstīto *Kaleidoskopu 1978*. Es nepiedalos.

(...) Skeči bija daudz par gariem, gluži bez motivācijas un kulminācijas (...) Atskaitot parodiju "Kur tu teci, gailīti manu", kuras kodolīgo, tehniski precīzo un izteiksmīgo izpildījumu (I. Sauka-Brūvele, T. Kalniņš) apsveica īstas aplausu šaltis, publikas atsaucība bija samērā vēsa. (Zariņš A. Treji Vārti, 1990. g., Nr. 137)

A. Ploriņa: *Ir jāizceļ A. Apeles sevišķās dotības un spējas tieši režijas vizuālo efektu plāksnē.* (Ploriņa A., Kaleidoskops 1978, AL, 1978. g. maijs)

Uz 18. TF Pertā dodas K. Gulbergs, L. Veikina un J. Grauds ar M. Zīverta *Lielā Grēcinieku iela*, K. Gulberga režijā, dekorators U. Āboliņš. Vēl piedalās mājinieki (PLDK) ar L. Fodora *Gatavības apliecību*, rež. A. Zīle, un ALTA ar N. Saimona *Apartaments Plaza viesnīcā*, rež. M. Bumbieris, ALT ar E. Albī *Amerikāņu sapnis*, rež. G. Kūlniece.

I. Nīča balvu labākajam aktierim līdz 25 gadiem saņem A. Kīna (PLDK).

Paijas:

aktieriem galvenās lomās: I. Bumbierim (ALTA) un L. Veikinai (SLT);

pālīgdomās: L. Kalniņai (ALT), A. Vaļikovai (PLDA), J. Graudam (SLT),

SKATS J. PORUKA LUGAS *HERNHŪTIEŠI* IZRĀDĒ SĪDNEJAS LATVIEŠU TEĀTRĪ
No kreisienes: I. Saldums, R. Ošiņa, J. Grauds, J. Pelšs, L. Veikina, A. Jaunbērziņš, I. Dortiņa, I. Rēbauma, I. Krievs, A. Kariks. Skat. Astridas Ploriņas izrādes recenziju. Viļa Motmillerā uzņēms.

Izgriezums no laikraksta *Austrālijas Latvietis*.

J. Freijam (PLDA).

labākā režija: I. Bumbieris (ALTA).

labākais ansamblis (SLT).

17. Rakstnieku dienās SLT uzved J. Poruka *Hernhūtieši*, K. Gulberga režijā, dekorators J. Svilāns.

Recenzente A. Ploriņa raksta:

Jāapbrīno L. Veikinas spējas iedzīvināt Aleksandras tēlu tā, ka brīžiem tas skatītāju pat aizrauj (...) Ar intonācijas dažādību, drāmatiskā pārdzīvojuma kāpinājumiem viņa padarīja gandrīz katru atsevišķo ainu par noapaļotu drāmatisku vienību.

Recenzijā uzteikta L. Veikina, A. Jaunbērziņa Širmera tēlojums, tāpat arī atzinīgi vērtēts L. Zemgales, R. Ošiņas, J. Ķauķa un J. Salduma sniegums.

Seko M. Zīverta *Ķīnas vāze*, I. Sveiļa režijā. Dekorators A. Budļevskis.

A. Ploriņa:

Izrādes pirmā cēliena iespaids diemžēl bija monotons un smaganējs. Pietrūka

arī idiliskās saticības siltuma. Izrādē vispār trūka tā, kas skatītāju interesē gaidīt nākošos pagriezienus. Taču pēc vāzes ierašanās un pūķa kodiena priekšnesums atdzīvojās. (Ploriņa A. Ķīnas vāze. AL, 1978. g. oktobris)

Sevišķi uzteikts A. Zvirbules tēlojums Leksītes lomā, kā arī atzinīgi novērtēts L. Veikinas, A. Karika, J. Salduma un J. Kauķa tēlojums.

Pēdējais Latvijas 60. gadskārtai veltītais SLT sarīkojums ir Sp. Klauverta novembra nakts vīzija 2 cēlienos *Cirvi cirtu ozolā*. Imanta Līča mūzikas aranžējumi, dekorators A. Budļevskis.

Latvijas vēstures notikumiem sekojot, sakārtotie dažādu dzejnieku patriotiskie dzejoļi, kā arī t.dz. skandējumi panāca nacionālo pārdzīvojumu, kādu neradītu vislabākā oratora teiktā svētku runa.

Inscinētājas I. Sveilis uzvedumā iesaistīja 20 tēlotājus un tautas deju kopas "Rota" dejotājus. (Zariņš A. Treji Vārti, 1990. g., Nr. 137)

SĀCIES ĶĪMISKAIS KARŠ

Pie Spodra nonāk baumas, ka viņa draugs Uģis Kaupmanis darbojies gan ČEKĀ, gan GESTAPO. *Jaunā Gaitā* Nr. 120 parādās īss Klauverta raksts:

Sidnejas latviešu ultranacionālās aprindas vērsušas netīrus uzbrukumus pret Sidnejas latviešu drāmaturgu, literāro vakaru referentu un latviešu valodas lektoru Hugo Kaupmani. Norādīts, ka H. K. abu okupāciju gados darbojies ČEKĀ, kā arī GESTAPO par spīdzinātāju, ķēris tautiešus, kuri gribējuši bēgt uz Zviedriju un Latvijas laikā bijis politiski neuzticams pilsonis, kam divas reizes nedēļā bijis jāpietecas policijas iecirknī (!?).

Savādi gan, kā viņš, būdams skolotājs Liepājas pamatskolā laikā no 1932. g. līdz 1944. g., kad viņu iesauca leģionā, varēja veikt visus minētos pienākumus. (Tālāk seko baumotāju vārdi.)

Manuprāt, viņi pieder pie latviešu trimdas nacionāl-destruktīvisma virziena ar saukli "Nost ar latviešu kultūru!"

Sākas ķīmiskais karš. Viena pēc otras sprāgst uz Spodra pusi mestās smirdumbas. Viens no baumotājiem mēģina ievietot JG lasītāja vēstuli, kuru redaktors M. Zandbergs atsakās pieņemt. Vēstule ir īsts demagoģijas paraugs, un kā tāds pelna ievērību un labi ilustrē tā laika gaisotni. Pietiks ar dažiem izvilkumiem:

Viesojoties Amerikas kontinentā 1974. un 1976. g. bija izdevība apmeklēt latviešu

centrus. Visur bija dzirdams satraukums par pēdējā laikā vēroto kultūrsakarnieku rosību un viņu no Rīgas izaicinātiem viesiem. Tika arī paskaidrots, ka visa šī aktivitāte nākot no Sanfrancisko, kur Zinaidas Lazdas piemiņas fondā slēpjoties galvenais štābs, kas tad savus nodomus, referātu un ievesto filmu veidā, cenšoties izplatīt visā kontinentā.

Ievērojams apustulis šajā darbā esot arī dzejnieks Olafs Stumbris. Kā apliecinājumu sacītam, pasniedza man "Zelta Vārtu Vēstis" 1976. g. numuru, kur plašs raksts par kultūrsakarnieku izdarībām un O. Stumbra nopelniem. Kad pag. gada vidū latviešu presē Austrālijā sākās Stumbriade, tad minēto rakstu, pavairotu 4 eks. piesūtīju tiem autoriem, kas rakstīja slavas dziesmas tālam viesim, lai viņi redzētu arī medaļas otru pusi. Velti, tie to negribēja redzēt. Jau pieminēto rakstu pārspiedis Rūgtais Apinis un DV Austrālijas valde savā apkārtrakstā. (Tiesa, Rūgtais Apinis rakstu pārspieda gan, bet salikumā, negadījuma dēļ, komentāri bija pazuduši) Ieteicams to katram izlasīt, kam rūp mūsu tautas liktenis.

S. Klauverta apgalvojums (...) ir salti meli. Zinot, kādam kungam Klauverts kalpo, viņa melošana kļūst saprotama. Dzejnieks A. Eglītis šad tad, vērojot ikdienas notikumus, nāk klajā ar trāpīgiem izteicieniem. Tā pag. gadā viņš izsaucās: "Šis ir Trojas zirga laiks svešumā!" Kur zirgi, tur mēdz būt arī jātņieki, un te nu Sidneja var būt lepna, ka viņai tik slavens džokijs Trojas zirga jāšanā kā Spodris Klauverts. Labiem meistariem mēdz būt mācekļi, un mūsu Spodris arī nav bešā. Viņš trennē savu ekipu.

Tālāk autors nododas īstam fantāzijas lidojumam.

Un notikās, ka šī ekipa iejāja pat tādu Trojas ērzeli Sidnejas latviešu namā kā čekas majoru Zakenfeldu, kas Zviedrijā pirms gadiem panākts spiegošanā un izraidīts. Pie sliedīša gan ērzelis apstājies, nozvieddamies noprasījies, vai šis neesot Daugavas Vanagu nams, bet tad džokiji pazemīgi apgalvojuši, ka nav, tad iegājis. Nekavējoši izsaukts pats meistars Spodris Klauverts, gadījušies arī daži teātra ļaudis, un tā uzdzerts tosts ar melno balzāmu. (...)

Par H. Kaupmani: To, ka H. K. darbojies čekā un Latvijas laikā bijis policijas uzraudzībā, dzirdu pirmo reiz. Liekas, ka S. K. pats to sadomājis, lai lieta izklausītos neticamāka.

Kas attiecas uz H. K. piederību vācu SD vienībai, to apliecina cilvēks, kurš pats uz savas muguras Zilā Brīnuma brīnumus izbaudījis 1944. g. septembrī un oktobrī. Norāda pat istabu, kurā H. K., kopā vēl ar diviem darbojies. Šī cilvēka vārdu un adresi rakstiski paziņoju H. K.

Spodris arī nikni uzbrūk kādam bijušam jaunatnes žurnāla *Mazputniņš* pārstāvim, kurš ar apgādu nav nokārtojies naudas lietas un ievieto presē pat brīdinājumus nepieļaut šo cilvēku pie sabiedrības naudas.

Likumsakarīgi ka attiecības saasinājas. Nepatīkamākais rezultāts ir tas, ka šī apkarotāšanās vairs nenotiek personīgā, bet ideoloģiskā plāksnē – ultranacionālās aprindas pret Spodri. Kas nav ar mums, tas ir pret mums, un no šādas lakmusa pārbaudes Spodris var iznākt tikai sarkans.

Šodien septiņdesmito gadu notikumi liekas neticami un smieklīgi. Vesela sabiedrības daļa tika pataisīta par līdzskrējējiem, sarkano aģentiem tāpēc, ka viņi uzdrošinājās meklēt citus ceļus, lai sasniegtu tos pašus mērķus. Protams, ka starpmums rietumos bija kolaboranti. Protams, ka mēs zinājām, ka Kultūras sakaru komiteja iet čekas pavadā. Protams, ka mēs zinājām, ka mūs izmanto, bet vai tajā pašā laikā netika izmantoti arī viņi? Ir žēl, ka atsevišķi cilvēki no DV vidus ar savu rīcību degradēja visu organizāciju.

Taču lielākais grēks, kas Spodrim nodrošina paliekamu vietu melnajā, pareizāk sakot, sarkanajā grāmatā, bija viņa mēģinājums atvest uz Austrāliju aktierus E. Radziņu un K. Sebri ar B. Šova lugu *Mīlais melis*.

Kad Spodris man paziņoja, ka abi aktieri brauks uz Austrāliju, es paliku sēžam ar vaļēju muti. Jā, pataban tiekot debatēts par trešo braucēju, kas esot funkcionārs, un Spodris viņu negribot.

Otrs pārsteigums bija, ka SLT valde ir ar mieru šādu turneju rīkot. (Kā valdes priekšsēdis vēlāk stāstīja: *Tā kā Spodris to izstāstīja, viss likās tik loģiski un pats par sevi saprotams, tāpēc valde arī pievienojās.*) Es viņam saku: *Tu esi dulns! Tāda turneja saskaldīs mūsu sabiedrību un ansambli. Cena ir par augstu.* Spodris tā nedomāja.

Izlasījuši biedrības biļetenā paziņojumu par viesizrādēm, daļa no ansambļa dalībniekiem pieprasa sasaukt ārkārtēju SLT pilnsapulci, kas notiek 1978. gadā.

Pilnsapulce bija vētraina. Mani ievēlēja par pilnsapulces vadītāju, gan ne vienbalsīgi, jo zināja, ka es esmu Spodra draugs. Domas dalījās. Sevišķi skaļi un agresīvi bija turnejas pretinieki. Jau no paša sākuma bija skaidrs, ka turnejas ideja ir bankrotējusi, un valde pati nāca ar priekšlikumu, ka turneja noraidāma. Otra propozīcija, lai Spodri izslēdz no teātra, netika formāli pieteikta.

Viss, ko es varēju Spodra labā darīt, bija pasargāt viņu no izmešanas. Strikti ievērojot neitralitāti, tas man arī izdevās. Spodris pēc sapulces bija ļoti rūgts. Arī pret mani. *Man likās, ka tu esi viņu pusē, viņš sacīja.*

Spodris bija *apzīmogots*. Nezināmi cilvēki uzsāka pret viņu terora kampaņu. Dienu un nakti zvanīja pa telefonu. Vai nu draudēja, vai neteica neko. Spodris bija spiests nomainīt telefona numuru.

NEDAUDZ VĀRDOS

* Ilzes un mani bērni iet mūsu pēdās un sirdīgi sporto. JDV latviešu meistarsacīkstēs 8 gadus vecais Ginters zēnu grupā zem 12 gadiem izcīna 4 meistartitulus, 10 gadus vecā Anne 7, un 13 gadus vecais Mārtiņš 5 meistartitulus. Mana meita uzstāda rekordu JDV sievietēm 200 m un 400 m skrējienos. Arī Baltiešu sporta dienās Sidnejā visiem ir pa pāris meistartituliem un lēnums 2. un 3. vietu.

* Citi notikumi nav tik patīkami. Tēvs ievietots Lidkombes slimnīcā ar smadzeņu trieku, no kurienes viņš gan atgriežas mājās, bet ne vairs sabiedriskā darbā. Mārtiņa

Siliņa ēra Sidnejā ir beigusies.

* Ko es darīju Melburnā 20. jūlijā, man nav ne jausmas, bet AL lasāms, ka esmu piedalījies ar priekšnesumiem Latviešu ciema celšanas talciniekiem rīkotā pēcpudienā.

Latviešu ciems tika arī uzcelts. Tā faktiski ir veco ļaužu mītne ar savrupmājām. Sidnejiešiem tas nebija pa spēkam.

* *Raibais vakars Sidnejā.*

Cik labi, ka U. Siliņam nebija jābrauc uz ASV vai Tobago, un viņš bija palicis (kā pats priecājās) vienīgais latviešu cerimonijmeistars Austrālijā! Bez viņa Sidnejas latviešu biedrības Raibais vakars būtu bijis pārāk raibs.

Iepazīstinādamas sevi kā (baletmeistas) Ainas Rīgas vecāko skolnieku, U. Siliņš atklāja vakaru, kur raibā virknē viens otram sekoja tenori un baritoni, alti un soprāni, gan grupās, gan atsevišķi, un pa starpām slinki pagorījās arī dažas balerīnas.

U. Siliņš ar humoru ievadīja katru priekšnesumu; viņš kavēja mums laiku ar brīnišķīgi kodolīgiem mūzikas terminu izskaidrojumiem; viņš lasīja mums priekšā programmu tumsas brīžos, sniedza dažus vārdus no mūsu sponsora un vispār saturēja visu vakaru kopā.

Patīkami saliedētu priekšnesumu mierīgi un ar zināmu omulību sniedza “Dziesmu gars” diriģenta E. Kaluma vadībā un savas dzirkstīgās pianistes pavadījumā (...)

U. Siliņš pa to laiku nēsāja apkārt arvien tukšāku sarkanvīna flagonu, it kā slēpdams to no “Dziesmu gara”, bet pats priecādamies par ansambļa dziedāšanas “uzlabošanos”. (...)

Trīs stundas pēc vakara sākšanās V. Skujiņa izsauca visus dalībniekus uz skatuves, klausītāju atkārtotiem aplausiem. Vīna pudele bija tukša. (Ulrichs J. Iztukšotā vīna pudele, Raibais vakars SLB sarīkojumā. AL, 1978. g. jūlijs)

* Nodibināts H. Rutupa jauniešu koris.

* Austrālijā viesojas Ilzes tante Annija Vītola.

* Lijai Veikīnai piešķirta PBLA balva.

* Miruši: pazīstamais sportists, soļotājs, olimpietis Jānis Daliņš (1904–1978), mans draugs, Adelaides teātra aktieris Eriks Dambergs un radnieks, aktieris, fotografs, Gintera krusttēvs Jānis Pūce.

* Sp. Klauverta lugu *Trimda dimd* izrāda Stokholmas DV teātris.

* Es piedalos ar humoristiskiem rakstiem žurnālā *Pa Dejas Ceļu* Nr. 41., 42., 43.

28. KD karoga nodošana pēc tautas deju sarīkojuma Adelaidē 1978. gada 29. decembrī.
28. KD vadītāja Margarita Biezaite ar karoga nesēju un tautumeitām ceremonijas laikā. Aizmugurē tautas deju sarīkojuma dalībnieki. Attēls no Bērziņu ģimenes arhīva.

* 28. Austrālijas latviešu KD ir Adelaidē. Rīcības komitejas priekšsēde pirmo reizi divdesmit septiņos gados ir dāma – M. Biezaite. Par viņu G. Bērzariņš raksta: *Grūti iedomāties vairāk piemērotu latvieti par Margaritu Biezaiti, varbūt pašu vispusīgāko mūsu latviskās kultūras un mākslas jautājumos.*

No jauninājumiem minams brīvdabas festivāls *Dzintarsaule*, lai parādītu daļu latviešu kultūras arī austrāliešiem. Šim nolūkam bija iekārtota brīvdabas estrāde. Mūzikas priekšnesumus sniedza divi pūtējorķestri, vēl tautas dejas, tautas tērpu parāde, rokdarbu un daiļamatniecības tirdziņš un latvisko ēdienu stendi. Ieeja brīva.

Teātra uzvedumam ALTA bija izvēlēties R. Rīdžinieka *Spoguļu sienu*, režisors M. Bumbieris. Bez parastajiem sarīkojumiem *Saules Josta* uzved *Mārietas dziesmu*.

Raibo sarīkojumu vada I. Puide. Mūzikas kritiķe gan atzīmējusi, ka programma bijusi vismaz stundu par garu, DV pūtējorķestris programmas starplaikos, mēģinot radīt kādu atmosfēru, dzinis ļaudis izmisumā. Par pēcpusdienas *naglu* atzīti Sidnejas dziedoņi P. Bernhards un A. Jaunbērziņš – *lieliskā tenora un baritone kombinācijā ar labu skatuves stāju un brīnišķīgām sejas izteiksmēm.*

Raibajā vakarā nepedalāties ne Zemītis, ne es.

KD noskatījušies un aktīvi piedalījušies ap 4000 vietējo latviešu un ap 1200 viesu. Atlikums pāri par \$10.000.

Jauno gadu līgsmotāji sagaida trīs ballēs.

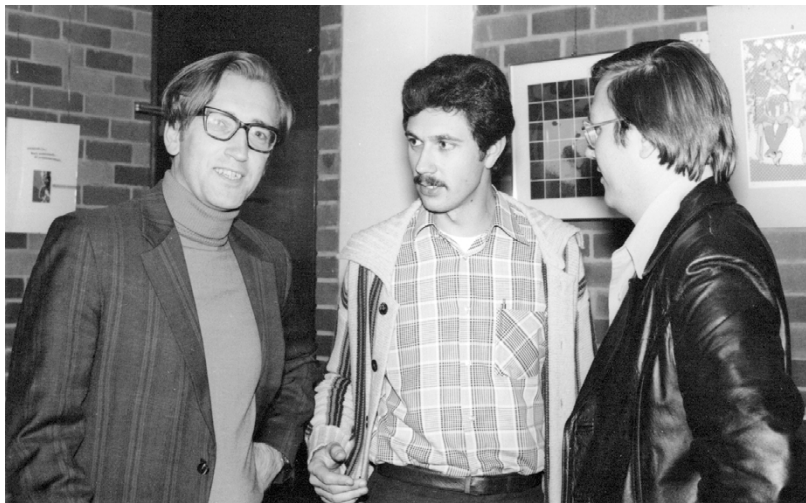
ES CAUR SAVU OBJEKTĪVU ŅEMU DABU – BEIGTU, DZĪVU...

Vainagu nolikšana pie pieminekļa kritušajiem Mārtiņa laukumā (*Martin Place*), Sidnejas centrā, 1978. g. 14. jūnijā. Priekšā no kr. – 2 divi igauņu pārstāvji, trīs latviešu pārstāvji, kuru centrā ar vainagu stāv Guntis Bērziņš, divi lietuviešu pārstāvji. Attēls no Bērziņu ģimenes arhīva.

Ēriks Biezaitis ar K. Untiņu sagaida Anniju Vītolu 1978. g. decembrī, Adelaides lidlaukā. Attēls no Bērziņu ģimenes arhīva.

17. Austrālijas Latviešu Jaunatnes dienās, Sidnejā 1978.gadā

No kr. – Guntis Bērziņš, Jānis Čечиņš, Viesturs Karnups 17. Austrālijas Latviešu Jaunatnes dienās Sidnejā 1978. g. maijā, iespējams Referātu pēcpusdienā 20. maijā. Attēls no Bērziņu ģimenes arhīva.

No Gunta Bērziņa Sidnejā 1978. g. 23. maijā rakstītas vēstules Lūcijai un Arvīdam Bērziņiem Londonā:

“(..) Pagājušo nedēļas nogali Sidnejā risinājās 17. Jaunatnes dienas un arī mēs kaut kā paspējām apmeklēt vairākus sarīkojumus. Caurmēra slēdziens bija, ka jaunieši pārsteidza ar ļoti labi un interesanti sarīkotām Jaunatnes dienām. Atklāšanas vakarā (ceturtdien) sniedza Māras Rozītes sastādīto uzvedumu ar dzejām, dziesmām un dejām, kas bija darināts uz Rīgas pašpuiku fona (“čomi” un “fidas”), daļēji ar Čaka dzeju un ar dažādiem Rīgas skatiem projicētiem uz liela ekrāna aizmugurē. Dziedāja tā laika dziesmas (“Miglā asaro logs”) un dejoja šīberi, tango utt.

Nākošā vakarā (piektdienā) uzveda Egila Ķipstes lugu “Klīnika”. Mēs ar zināmu skepsi gājām skatīties jo šaubījāmies, ka Ķipste spētu kaut cik labu lugu sarakstīt. Toties beigās bijām pārsteigti un iepriecināti par rezultātu, un par viņa originalitāti. Luga risinājās trako namā, kur pacientiem viņu dziedāšanai bija atļaut spēlēt teātri. Lugas teksts galvenokārt sastāvēja no Latvijas dzejnieku dzejām un, kā ar laiku atklājās, tā simbolizēja nebrīvību šodienas Latvijā. Izrāde notika zāles vidū, kā *theatre in the round* ar publiku visapkārt. Iespaidis bija visumā ļoti dramatisks. Spēlēja Jānis Čечиņš, Linda Ozere, Mikus Silķēns, Andra Rone un Āris Kamergrauzis, kā arī Ilona Sauka un Lauma Treimane.

Sestdienas pēcpusdienā notika Čечиņa rīkote referāti par diviem tematiem – izglītības iespējām jauniešiem (Čечиņš un Valda Liepiņa) un latviešu sabiedrības tālākie virzieni (Māris Bruzgulis, Viesturs Karnups un Spodris Klauverts). Izņemot Čечиņa, citi referāti bija diezgan steidzīgi sagatavoti, toties publikas bija daudz (gandrīz visi “ne-jaunieši”) un bija dzīvas debātes.

Svētdiena vakarā Operas nama *Recording Hall* rīkoja tautas deju uzvedumu, uz kuru aizgājām ar visiem bērniem, ieskaitot Reinīti! Arī šeit nebijām pārāk daudz no sarīkojuma gaidījuši un galu galā bijām patīkami pārsteigti. Uzvedumā nebija nekāda inscenējuma, tikai dejas, bet viss bija ļoti profesionāli noorganizēts ar labu mūzikas pavadijumu, gaismu maiņām utt. Rīkotājs bija Māris Bruzgulis, kurš arī dejas ievadīja un pieteica apbrīnojami sakarīgā un labā valodā. Palīdzēja arī *Recording* zāles intīmā atmosfēra un labā redzamība, kas radīja tuvu sajūtu ar dejotājiem. Bijām ļoti patīkami iepriecināti par mūsu bērniem, kas uzvedās pavisam rāmi un godīgi. Pat ar Reinīti tikām galā, lai gan viņam bija jādod pudele un citādi viņš jānodarbina, jo viņam jau pēc trešās dejas no tautas dejām pietika.

Tā visumā bijām par jauniešu spējam Jaunatnes dienas rīkot ļoti iepriecināti.”

Latviešu mūzikas koncerts 28. KD Adelaides pilsētas namā, 1978. gada 26. decembrī. Adelaides Latviešu jauktais koris un DV vīru koris Daugava ar KD orķestri. Priekšā no kr. – diriģents Kaspars Svenne, soprāni Magda Veide un Genoveva Janmeja, alts E.Veikerte, baritons Dzintars Veide, diriģents Jozefs Aronovs (*Josef Aronoff*). Attēls no Bērziņu ģimenes arhīva.

28. KD vadītāja Māra Biezaite pasniedz kokli orķestra diriģentam Jozefam Aronovam pēc Latviešu mūzikas koncerta Adelaidē. Aizmugurē Zelma Svenne un Irēna Rozentāle (tautas tērpā). Attēls no Bērziņu ģimenes arhīva.

Pertas latviešu jauktais koris 1978. gadā. Diriģente Vilma Roga.
Attēls no Jāņa Purvinska personīgā arhīva.

Anno 1979

**Turies, Gotland, te mēs nākam! – Tu esi Gotlandē, mans draugs
– Atpakaļ šai zemē – 29. KD Sidnejā – Nedaudz vārdos – Es caur
savu objektīvu ņemu dabu – beigtu, dzīvu...**

29. KD laikā Sidnejas *Jautrā pāra* vadītājs Ēriks Zvirbulis uzrunā tautdejnīkus uz Sidnejas operas kāpnēm. Attēls no Ulda Siliņa personīgā arhīva.

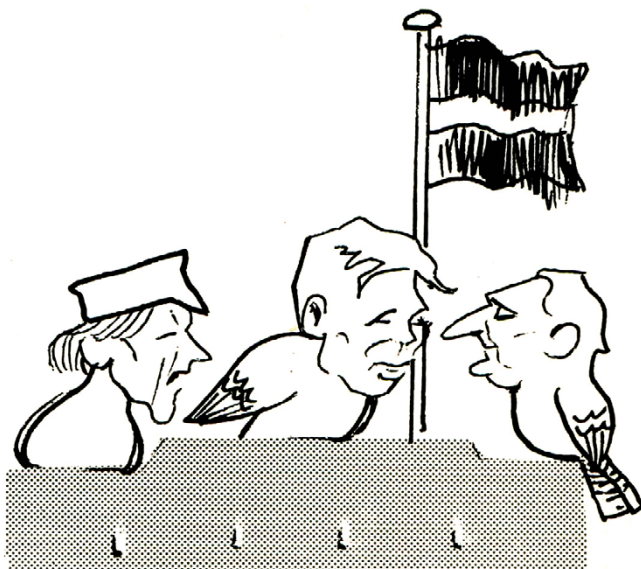
TURIES, GOTLAND, TE MĒS NĀKAM!

Nekas cits nav prātā, kā Gotlande, Gotlande, Gotlande! Mēs būsim Baltijas jūras krastā, pāris soļus no Latvijas!

Pie mums, *austrāliešiem*, valda milzīgs pacilājums. Notiek informatīvas sapulces visos lielākajos centros. Lidsabiedrība ir sarunāta – tā būs ANSETT.

Ļoti laba brauciena organizētāja ir melburniete Laila Ļauļa. Viņa pat dodas uz Visbiju, Gotlandes galvaspilsētu, nokārtot lietas ar Zviedrijas ceļojumu biroju darbiniekiem. Mēs lidosim pāri Latvijai! Tāpēc vien jau ir vērts braukt.

No mana brauciena gandrīz nekas neiznāk – Ilzei ir vēža operācija, pie tam vēzis ir ļoti bīstamā vietā. Viņai laimējas, un es saņemu luksoforā zaļo gaismu. Nu jau no

No kr. – J. Gulbītis, J. Rītums un J. Muchks. Ed. Keiša šaržs.
Attēls no Ulda Siliņa personīgā arhīva.

tā brīža ir pagājuši daudz gadu. Es esmu viņai tiešām daudz pateicības parādā.

Vispirms, kurš no teātrniekiem var doties ceļā? Mēs ar Juri Zemīti un Liju Veikinu veidojam ansambļa kodolu. Par laimi ALT ir aicināts uzvest E. Lēmanes lugu *Solaterra*. Ansamblī ir arī Gunārs un Irena Klausī, kas laipni apsola piedalīties mūsu uzvedumā.

Neesam jau mēs vienīgie. Kanberiete Skaidrīte Darius vedīs uz Gotlandi *Saules Jostas* ansambli ar pašas sacerēto un heoreogrāfēto *Mārietas dziesmu*.

Saules Jostas muzikālās daļas vadītājs ir SLT cilvēks Imants Līcis. Tātad mums būs pašiem savs pavadītājs.

Viens no virsdiriģentiem būs Melburnas *Rotas* diriģents V. Bendrups. Aicina koristus, aicina dejotājus, aicina skatītājus. Bez 50 saules jostniekiem uz Gotlandi pošas arī 22 tautdejnieki no Melburnas, Ināras Zemītes vadībā, un divi no Adelaides, Dievs vien zina, cik koristu. Visa Austrālijas latviešu sabiedrība ir kājās. Kur vien klausies – visi brauks uz Gotlandi!

Rēviju veidos 15 skeči ar 9 dziesmām. Es izšķiros uzvedumu saukt par *Tu esi Gotlandē, mans draugs*, nosaukums iegūts no titulskeča. Ar to sākas mana *Draugu* sērija. Kāpēc nebija uzaicināti piedalīties Apeli, man šodien grūti saprast. Iespējams, ka iemesls būs bijis finanču trūkums.

Retrospektā mūsu uzvedums bija par garu. AL maija numurā par mums lasāms:

Interesanti, ka viena no izrādes dziesmām “Šāvēju dziesma” uzņemta DV kora skaņu platē “Latviešu karavīru dziesmas”. (Brīnos, kurš bija tas ēzelis, kas to pieskaitīja pie karavīru dziesmām. Dziesma bija par Daugavas Vanadzū šāvēju sekciju Sidnejā – U. S.)

Īsts grāvējs solās būt kādas pazīstamas dziedones attēlojums un Padsavienības drošības ierēdņa dziesma (Kā pumpurs, kā ziediņš tik balts es un tīrs / es zaldāts, es čekists, es GPU vīrs). Īsuzvedums Senie kūri rādīs kuru iebrukumu Gotlandē un kuršu karavīra Pudiķa problēmas ar sievu, kuram, mājās braucot, paņēmusies līdzī zviedrīete. (Pats nezīnu, ko pa tumsu paķēru. Domāju, ka aita!). Izrāde nobeigsies ar “Tobago ir mūsu” – jaunās Letīnijas tapšanas vēsturi.

Uzveduma autors U. Siliņš saka: Es esmu eksemplāram izgājis cauri ar palielināmo lēcu un neesmu atradis nevienu garlaicīgu vietu. Šis ir vislabāk līdzsvarotais kaleidoskops, ko jebkad esmu cēlis publikai priekšā. Nekad vēl neesmu savu precī lielījis, bet man šķiet, ka ar “Tu esi Gotlandē, mans draugs” esam izvilkuši lielo laimestu.

Dekoratīvās skatuves iezīmes ansamblis ņems līdzī no Austrālijas. To starpā būs 6 izjaukami podesti, kas izpildīs galda, krēslu un gultas lomu. Maiņas varēs paveikt 5 sekunžu laikā. Jāpiemin, ka uz Gotlandi izrādes vajadzībām ceļos arī 20 tukšas Fosteras alus kārbas un viena franču konjaka pudele. Uzvedums notiks Visbijas kino zālē, kur par skaņām un apgaismojumu rūpēsies Stokholmas kolēgas. Ansamblis uzstājas uz savu risku, paturot sev 70% no ienākumiem.

Atsevišķus skečus iestudē L. Veikina, U. Siliņš, G. Klauss un I. Sveilis. Mēģinājumi ansamblim sagādājuši daudz galvassāpju, jo starp Sidneju un Melburnu ir

ANSAMBLIS IZSAKA SIRSŅĪGU PATRĒCĪBU
SLT valdes, M. Krastīgais, S. Strods, L. Lauļi, A. Bormane,
D. Eglšņai, M. Līce, A. Vējiņš, V. Alaidžņans, A. Zariņš,
E. Šņugāns, A. Laujāns, K. Šņitans, J. Kūlmāns, P. Bernhards,
V. Motmilāns, J. Graudāns, I. Šņveitins, V. Šņicans, M. Osipāns,
I. Līnis, A. Jaunbrāziņš un J. Šņveitins.

minūšu laikā pārmainot tērpus vai parūkas, ik reizes no jauna parādīdamās skatuvē pirmajos mirkļos gribējās jautāt: kas tā tāda? Citāds paskats, balss, kustības, mīmika un gaita. Minēšu tikai dažus piemērus: ritmoplastiskā dziedātāja Manā rožu dārziņā (Svešā zemē stādu rozes), tad pedantiskā, mēles piesitēja, latviešu valodniecības un literatūras vēstures profesore “Senajos kūros” un vīrišķīgā buldozera vadītāja “Dzimšanas dienā”.

Kopā ar J. Zemīti un U. Siliņu viņa nevien virpuļoja pa skatuvi un dziedāja, bet pat gulēja kopējā gultā. Kaut paši atzinās, ka bieži jaukuši tekstus un šāvuši bukus, zālē sēdot, to nemanījām. Viss bija raitis, bezklūdaini saliedēts. Var jau būt, ka, parkrūtei raustoties smieklos, viss rādītais izskatījās un izklausījās bez vainas. Irena Klausa bija varena, spīva kūru sieva, (...), Gunārs Klauss sevišķi patika “Sudrabkāzās” (...)

J. Zemītis un U. Siliņš var uzņākt uz skatuves, neteikt ne vārda, pabolīt acis, sašķiebt plecu, saglaudīt matus, un skatītāji smiesies kā kutināti. “Tu esi Gotlandē, mans draugs” izrādē labi varēja vērot, ka joku dzīšanai uz skatuves vajag pārdomāt arī par tērpiem un vēl vairāk par situācijām, kur un kā sakāmo pateikt. Imanta Sveiļa inscinētāja prasme labi zināma. (...) Šodienīgi inscinēts bija trimdas laikrakstos atspoguļotais Tobago notikumu lasījums.

Tu esi Gotlandē, mans draugs mēģinājuma laikā Siliņu mājās Sidnejā. Sēd I. Klausa (ALT), no kr. – L. Veikina, I. Sveilis, I. Siliņa, U. Siliņš, J. Zemītis, G. Klauss (ALT)
Attēls no Ulda Siliņa personīgā arhīva.

Siliņu mājās. No kr. – U. Siliņš, L. Veikina, V. Līce.
Attēls no Ulda Siliņa personīgā arhīva.

Imants Līcis bija aranžējis raibum raibo mūziku, gan skaņu lentē, gan pats pie klavierēm sēdēdams. Tas sasaistīja atsevišķos skatus un pakavēja laiku, kamēr aktieri pārmainīja kostīmus un pārcilāja butaforijas.

Apmeklētāju bija vairāk nekā 300. Izrādes atkārtojums 3. jūnijā, Melburnas latviešu namā. (Zariņš A. Tu esi Gotlandē, mans draugs. AL, 1979. g. jūnijs)

Es neesmu apmierināts ar *Tobago*, un mēs to Melburnā, Sveilim nekā nesakot, pāraranžējam. Skečs ir par jaunās latviešu zemes Latvīnijas dibināšanu Tobago salā, kur tiek izcelts desants. Darbības skečā nav, viss balstās uz vārdu spēli. Lasām ziņojumus no dažādām avīzēm, kuras seko invāzijas norisēm.

Cerams, ka izdevējam E. Dēliņam bija laba humora sajūta, jo mēs blamējām viņa *orgānu*. (*Austrālijas Latvietis* tiek salikts divas nedēļas iepriekš, un tajā nekas no notikumiem neparādās).

Atreferējums noslēdzas ar Latvīnijas himnu:

*Kungs, jel mūsu ceļus virzi
Prom uz kokonatu birzi,
Zemi bagāto un lāgo,*

Uz Tobago!

Mazliet par pašu uzvedumu, kas sākas ar skatu, kur divi no braucējiem, vīrs un sieva, drudžaini krāmē koferus:

V: Kur man bikses?

S: Pentihoze...

Izrakstītā tautas blūze...

V: Žakete un pāris zeķes...

Baltam kreklam sarkans pleķis!

S: Noliec sāņus! Paņem jaunu!

V: Nopirks Benkokā ko glauņu!

S: Šempū. Smaržas, auksto krīmu...

V: Neaizmirsti peldkostīmu!

S: Tas vēl karājas uz šņores!

Nivea, ko tīrīt poras...

Mīļais, ko tu stāv un brīnies?

Tev ir potēšanās zīmes?

V: Vai ir visas potes? Lasi!

S: Štrunts par potēm! Meklē pases!

V: Kur ir bankas travelčeki?

S: Netraucē! Es lāpu zeķi!

V: labi, labi, labi, labi!

Lidlaukā vēl jāpērk šņabi... (Sieva taisa ciet koferi)

Piķis ārā! Neiet ciet tas!

V: Izņem ārā pāris lietas!

S: Vai tev vietas vienai filmai?

Man vēl jāpiezvana Vilmai.

V: Kur es liku silto jaku?

S: Pazaudēju nagu laku!

V: Somu ciet un taksī iekšā!

S: Labāk pieliec šlipsi priekšā!

V: Nu tad lai ar kustēt sākam!

Abi: Turies, Gotland, te mēs nākam!

(lidmašīnas troksnis)

Prologs.

Kur maza sala Baltij's jūrā snauž,

Kur jūras vēji granītkrastu grauž,

Kur lapu mežos uzzied orchidejas,

Kur tautumeitas Visbij's mūros smejas,

Kur tukšas pudeles ceļ varen' augstu grēdu,

Kur auto vietā brauc ar vellapēdu,

*Kur latvji šodien savus svētkus svin,
No kurienes kurš nācis – tikai Dieviņš zin,
Kur visi strīpā guļ kā bundžā liktas šprotes,
Kur Jāņu naktī jāvelk siltas botes,
Kur latvju valoda ar citām mēlēm vijas,
Kur ļaudis rinās stāv pie mazmājiņas,
Kur letiņš nopietni un klusi
Iet skatīt Kurzemi, bet blenž uz Zviedrij's pusi
Kur esi tu? Un atbild mežs un lauks:
Tu esi Gotlandē! Gotlandē, mans draugs!*

Tālāk seko skats Gotlandes muižā, kur mūsējie mēģina iešmugulēt alkoholiskos dzērienus. Kā pirmais iet cauri muižai Zemītis. Viņam mugurā ir mētelis. Kad viņš to paver, lai ieliktu kabatā dokumentus, var redzēt, ka krūtīs noklātas ar alus bundžiņām kā bruņas.

Irenai Klausai cepurē *iebūvēta* franču konjaka pudele. Beidzami ejam mēs ar Liju. Es muižā deklarēju, ka man ir 2 pudeles šņabja un man taisīt somu vaļā neliek. Sievas koferī atrod vairākas pudeles, ko es, viņai nezinot, esmu ielicis.

Lijai labi izdodas Klarisas dziesma *Mans puķu dārziņš*. Mēs uzvelkam uz zoba Larisu ar pieteicēju Kvarcu (Švarcu)

*Tā teic, ka mūsu dzīve ir tikai spēle vien,
Kā riču-račs vai šachs, vai zolīte,
Kam vairāk trumpju rokā, kam labāk zirdziņš skrien,
Tas vinnētājs būs allaž mūža dien'.
Tīk vienam brillanti, tīk otram meitenes,
Tīk trešam liderīgu dzīvi vest,
Bet spēle, kas man tīkas, ir stādīt puķītes,
Tad noplūkt tās un upē iekšā mest.*

*Es rozes plūcu svešumā
Un magonītes paplūkā,
Un norauj dārzā, ja vien var,
Pa zilam puķzirnītīm ar.
Un lauvmutītes, lilijas
Un tulpes, kreses, leļkojas,
Iet dārza šķēres: šņik, šņik, šņiks –
Du lieber Gott, ir dārziņš pliks.*

*Es sēžu savā dārzā un skatos postažā,
Bet sirds man skumji sit: puk, puk, puk, puk!
Es jūtu, ka man jāiet, ir kautkas jādara,*

Bet manas lūpas tikai žēli čukst:

*Kā varēšu es ziedlapas
Bērt riekšavām iekš Vaidavas,
Kā varēšu, kā dziesmā dzied,
Es Gaujā kaisīt ievas zied’?
Kā varēšu ar plašu žest’
Es saules puķus Volgā mest?
Jo kad nav vairāk puķu štrauss,
Ir mana dziesma šļuss un aus.*

*Kā varēšu, kā dziesmā dzied,
Es Gaujā kaisīt ievas zied’?
Jo kad nav vairāk puķu štrauss,
Ir mana dziesma šļuss un aus.*

Vēl viena dziesma bija par ziedošanu, ne kā atsevišķs priekšnesums, bet daļa no skeča.

*Jau atkal klāt ir ziedošanu laiks,
Ir klāt, ir klāt šis brīdis baigs!
Jau atkal klāt ir ziedošanu laiks.*

*Kur vien tu, cilvēk, pagriezies, tev listi priekšā liek,
Tu atrauj bērniem kumosu, lai tautai labums tiek,
Tu sūri krātos dolārus uz kolektīvja met –
Kas drīkst būt pret? Kas drīkst būt pret?*

*Kultūrfondi, baznīcfondi,
Tautas balvas, nama fondi,
Vai tu civilists vai kanaks,
Tev ziedot prasa Daugav’s vanags.*

*Goperfondi, kapa fondi,
Skolu fondi, Raiņa fondi,
Mesls latvju ģimnāzijai
Un pieminēklis Aspazijai.*

*Subskribenti,imenti,
Sestdien’s skolai desmit centi,
Dolārs fondam nacionālam,
Vai citam mērķim cēlam, tālam.*

*Kur vien tu, cilvēk, pagriezies, tev listi priekšā liek,
Tu atrauj bērniem kumosu, lai tautai labums tiek,
Tu sūri krātos dolārus uz kolektīvja met –
Kas drīkst būt pret? Kas drīkst būt pret?*

Jau atkal klāt ir ziedojumu laiks...

Neaizgāja sveikā arī Padlatvija.

Diktors: Mums tūristi bieži prasa: kas jādara, lai varētu Padomju Latvijā palikt ilgāk? Mēs dosim vārdu lietpratējam no iekšlietministrijas tiešai atbildei.

Čekists: Nofotogrāfējiet Rīgas staciju.

Dik.: presē tiek debatēts jautājums, kāpēc mūsu drošības dienesta ierēdņi ir tautā tik nepopulāri. Arī paši kadri domā, ka ir kas drastisks jādara, lai atgūtu savu pienācīgo vietu darba lauku sirdīs un sākuši masveidīgi apmeklēt pilsoņus viņu dzīvokļos, kur kopā skata grāmatas un fotogrāfijas, pa reizēm izvizinot mājsniekus savos limuzīnos un pat organizējot ārzemju (iekšzemi) ceļojumus.

Čekists:

*Kā pumpurs, kā ziedīnš tik nevainīgs, tīrs
Es zaldāts, es čekists, es GPU vīrs,
Sirds pilna man mīlas, ka pār malām tā plūst,
Ja tik es varētu ciet dabūt jūs.*

*Mīlu, mīlu, mīlu, mīlu,
Mīlu rītā, vakarā,
Mīlu, mīlu, mīlu visus
Ar ko nāku sakarā.
Un kam mani mīlēt grūt,
Stabu ielā var noķļūt,
Noies režģu durvis – kraks!
Mīlu visus tā kā traks!*

Komisks izdevās skečs *Pēc Jāņu balles*. Pēc Jāņu svinībām Visbijā dzīvoklī viens pēc otra atgriežas divi labi iesīlušī laulātie draugi un dodas gultā pie sievas. Pēdējais atnācējs konstatē, ka gultā ir redzamas 4 kājas, tā tad pie sievas kāds jau guļ. Izceļas disputs, kuram sieva tā ir.

Sievai uz acīm ir maska un viņa strīdīnā piedalās tikai pusmieģā. Kurš ir īstais laulenis? Izrādās, ka neviens no viņiem, jo beidzot mājās pārrodas īstais.

Man ir Dr. Andersona vēstule, datēta ar 1979. gada 8. augustu. Andersons raksta

sakarā ar manu *Rūgtajā Apīnī* publicēto skeču *Desants Tobago*:

Ar prieku esmu lasījis Jūsu gara ražojumus, cik nu tas man bijis pieietams, sevišķi Rūgtajā Apīnī.

Esam ievietojuši jaunajā Latvju Enciklopēdijā arī Jūsu biogrāfiju, ko esat gaužam nopelnījis. (...)

Tā kā mans vārds parasti tiek asociēts ar Tobago, man būtu arī divi personīgi lūgumi:

1) Kas ir asprātīgā raksta “Desants Tobago” autors. Gribu viņam nosūtīt kaut ko no Tobago, kur man drīz jābūt vairākas reizes pēc kārtas.

(Vai es ko saņēmu – neatceros, jo drīz pēc tam Andersonu nogalināja auto katastrofā)

2) Vai es varu no Jums izlūgties skeču par Tobago kolonizāciju, nosedzot Jūsu pasta izdevumus. Mums ir sakrājušies jau veseli Tobago latviešu folkloras krājumi. Katrs latvietis tur grib dziedāt un ...dzejot. (...)

Vai Jums un Jūsu grupīnai arī nebūtu intereses pievienoties un kaut ko sniegt tautiešiem Tobago. Ja lidmašīnas pasūta uz ASV tagad, tās ir samērā lētas. Mēs savkārt Jums dosim neticami lētas iespējas lidot no Ņujorkas uz Trinidadu un Tobago un

Trīs lielie. Ed. Keiša šaržs.
Attēls no Ulda Siliņa personīgā arhīva.

atpakaļ un lētu dzīvi luksa viesnīcās. Tāpat mums būs lēti vietējie braucieni. Šņabis arī tur ir lēts, bazējoties ruma padzērienos.

Iepriekšējos lidojumos jau bijušas arī labas grupiņas austrāliešu – latviešu. Es ceru, ka Trinidadā vēl joprojām uzturas arī Austrālijas vēstnieks ar kundzi – latvieti, kas mums jāņoja līdz pagājušā salidojumā, (...)

*Ar sveicienu,
Jūsu Edgars Andersons*

Hmm, 3 ielūgumi pēc kārtas – Gotlande, Portlande un Tobago. Liktenis ir mani uzlīcis uz *lielās mapes*. Latvīnija gan paliek manis neredzēta.

Gotlandes Dziesmu dienu ideja pieder komponistam un diriģentam Albertam Jērumam, kas bija arī svētku muzikālās daļas vadītājs. Taču pats viņš svētkus nepieredzēja. Jēruma sapni dzīvē īstenoja Zviedrijas latvieši – Jānis Muchks un Jānis Ritums.

PBLA bija rīkotājs tikai *uz papīra* un piekrita sava vārda lietošanai tad, kad Jānis Muchks un Jānis Ritums bija apņēmušies segt svētku iztrūkumu no saviem līdzekļiem.

Man izdevās atrast savu Gotlandes svētku aprakstu *Jaunajā Gaitā*. Ar to iepazīstināšu saīsinātā veidā.

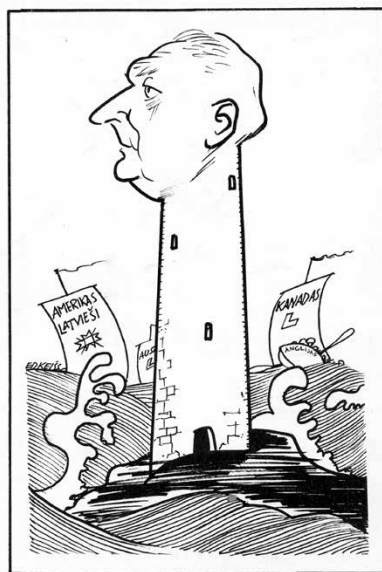
Manu rakstu JG komentē PBLA Dziesmu dienu Gotlandē rīcības komitejas priekšsēdis J. Muchks:

Ulda Siliņa Gotlandes dziesmu dienu atcere ir reizē silts atmiņu stāsts un šo svētku tīri chronoloģisks apraksts. Lai arī šis dzīvais tēlojums ir U. Siliņa humora pilns subjektīvs stāstījums, tas tik īsti atspoguļo šo svētku atmosferu, ka tam ir vieta vēsturē, Ceru, ka Jaunā Gaita un U. Siliņš neprotestēs, uzzinot, ka es šo aprakstu esmu pievienojis saviem dziesmu dienu materiāliem, kuri paredzēti nodot Latvijas Vēstures archīvam.

Mans raksts:

Ir pagājuši jau 17 gadi un daudz kas pagaisis no atmiņas, taču starp mums, kas piedalījās Gotlandes dziesmu dienās, vēl arvien pastāv kas līdzīgs brālībai vai saitei. Mēs esam elitāra kara draudze, ko vieno kopējas gaitas un kopējas emocijas, lepni uz savu eksklūzivitāti un piederību šim klubam. Vēl šodien ar lepnumu sakām: “Es biju Gotlandē.”

Kāpēc tieši Gotlandē? Uz salas, kur dzīvo tikai pāris latviešu, bez lielām sarīkojumu ēkām, tālu prom no cietzemes un mums pierastajām ērtībām, pilnīgā laika apstākļu varā? Nesen, pārļausot tā gada Austrālijas Latvieša numurus, palicis prātā

J. Muchks. Ed. Keiša šaržs
Attēls no Ulda Siliņa personīgā arhīva.

kāds Zviedrijas latvieša izteiciens: “Visa tā būšana jau atkarājas no laika. Ja nu sāks līt, tad lai Dievs žēlīgs! Viss notiks brīvā dabā vai nenotiks nemaz.” Kāpēc uzņemties tādu risku? Otro PBLA (Minsteres) dziesmu dienu laikā Gotlandē gāza kā ar spaiņiem. Tad kāpēc Gotlandē?

Tīri emocionālu iemeslu dēļ. Gotlandē pienāca 2. PK bēgļu laivas no Kurzemes, no kurām izkāpa tagadējie Zviedrijas karaļa pavalstnieki, otrkārt – ģeografiskais tuvums Latvijai. Likās, ka no salas austruma krasta dūmakā varam saskatīt Kurzemi. Vairums bijām pirmo reizi gandrīz vai mājās, mēs – trīs tūkstoši tilta cēlāju uz Kurzemes krastu, lai ciemotos pie māsiņas, kas mūs vēl īsti negaidīja. Treškārt – sarīkošana izmaksāja relatīvi lētāk, salīdzinot ar citām vietām.

Mani Gotlandes dziesmu dienu sākumi meklējami Melburnas KD ballē, kur tik u iepazīstināts ar rīcības komitejas priekšsēdi Jāni Muchku no Zviedrijas. Mēs ar Juri Zemīti bijām tikko novadījuši *Raibo pēcpusdienu* ar rekordskaitli apmeklētājiem – vairāk nekā tūkstoši.

Es jūs gribu aicināt uzstāties Gotlandes dziesmu dienās, Muchks man saka. Jāuzstājas ar humoristisku uzvedumu! Sapnis vasaras naktī? Pirms es atostos, es piekrītu. Tā sākās mūsu sadarbība, kas turpinājās vēl divas PBLA dziesmu dienas. Es zvanu Zemītim: Zini ko, sābri? Mēs braucam uz Gotlandi! Zemītis domā, ka viņš atbildējis: *Siliņ, ej un izgulies!*

Šodien, pašķirstot *Vadoni*, redzu, ka piedalījies Stokholmas latviešu teātris, atsevišķo koncertu sniedzēji: Anglijas latviešu muzikālais ansamblis *Atbalss*, Toronto sieviešu koris *Zile*, Bostomas muzikālais ansamblis *Kolibri*, Austrālijas tautas deju ansamblis *Saules Josta*, Ņujorkas latviešu koris, Stokholmas Nacionālās operas soliste Ileana Pētersone, Portlandes jauniešu ansamblis *Dzintars*, Minsteres latviešu ģimnāzijas ansamblis ar Jāņu uzvedumu, Amerikas latviešu teātra ansamblis Vašingtonā ar Osvaldu Uršteinu, papildināts ar Stokholmas latviešu teātra un Viduszviedrijas kora dalībniekiem.

Kur tad vēl arhibīskaps J. Lūsis, dzejnieki, rakstnieki, gleznotāji un politiķi. Bez jau minētajiem piedalās dziedātāji no 27 koriem, dejojāji no 17 deju kopām no ASV, Kanādas, Austrālijas, Zviedrijas, Anglijas un Vācijas. Ja *Vadonī* uzdotie vārdi ir precīzi, tas starp dejojājiem būs viena vēlākā Zviedrijas valsts ministre (Vita Tērauda), viens nākamais sūtnis (Imants Gross), starp dziedoņiem – nākamie ministri Egils Levits un Tupešu Jānis.

Līdz 1979. gada marta beigām ir pieteikušies 3300 dalībnieki un klausītāji: 650 dzied, 270 dejo tautas dejas. Īsto skaitli neviens nezina vēl šodien, iespējams vairāk nekā 3500.

ASV atsaucība klibo – atbrauc tikai kādi 500 (Viņu starpā arī mana tēva māsa, aktrise Elza Siliņa-Pūce). No trīs braucieniem paredzētajām lidmašīnām divas nākas atteikt. O. Liepiņa *prese* Bostonā aģitē pret dziesmu dienām Gotlandē. To pašu dara *Izvestija* savā 13. aprīļa numurā, nosaucot svētkus par *netīru nodomu*.

Šie bija pirmie trimdas latviešu dziesmu svētki, kas notika tik tuvu Latvijas krastam, un *nervozais krievu lācis* savā aprobežotībā gādāja, lai par tiem sāktu runāt arī internacionālā sabiedrībā.

Uz Zviedriju tiek izdarīts diplomātisks spiediens, lai svētkus vispār aizliedz. 100 cilvēku lielajai Austrālijas latviešu tūristu grupai uz Latviju atsauc PSRS vīzas. Iemesls – vietu trūkums viesnīcās. Ar Amerikas latviešu tūristiem krievi tomēr tā neuzdrošinās apieties. Kā redzēsīm, Dziesmu dienu laikā Stokholmā viesosies krievu karakuģu eskadra.

Liktenis, šķiet, pret mums ir sazvērējies, dziesmu dienu gadā avarē vairākas DC tipa lidmašīnas, un tās izņem no apgrozības. Mums ar šo modeli bija paredzēts lidot. Kas nu būs, kas nebūs? Būs!

TU ESI GOTLANDĒ, MANS DRAUGS

Beidzot esam tik tālu, ka gaidām Sidnejas lidlaukā, lai pievienotos melburniešiem un kanberiešiem ceļā uz Bangkoku, kur mūs sagaidīs pertieši un pirmā melburniešu grupa, kas izlidojusi dienu ātrāk. Braucam ar Taizemes lidmašīnu.

Oficiālā Dziesmu dienu ceļojumu aģentūra Austrālijā ir ANSETT lidsabiedrība – letiņi ir izplēsuši lētākas biļetes (ko mums izsniedza par jaunu tūlīt pēc pacelšanās.

Acīmredzot, tika dzīts kāds *šmugulis*) Pateicoties ANSETT lidsabiedrībai mums ir visādi atvieglojumi un *muļķa desa* pavadona lomā – norvēģu izcelsmes austrālietis. Ar viņa *gādību* Bangkokas telefona būdā tiek aizmirstas pirmās Melburnas grupas pases, kas nodotas viņa gādībā, ko gan par laimi atkal atrod.

(Iespējams, kas savs nopelns pie ANSETT labvēlības bija arī melburnietim Kārlim Muškem, vienam no lidsabiedrības vecākajiem pilotiem.)

Mūsu grupa, acīmredzot, nav daudz lidojusi, jo nelielas, ka vairums būtu iepriekš zinājis, ka dzērieni starptautiskos lidojumos ir par brīvu. Tas nu ir negaidīts *debesmannā*, jo tiek *šmorēts* tā, *it kā rītdienas vairs nebūtu*, kā angļi saka. Balsis aug skaļumā, cilvēki stāv ejās kājās. Tailandietes tikai smaida un nes dzeramos. Orhidejas, ne meitenes! Mīlīt, šitā tik ir dzīve!

Bangkokā satiekamies ar pārējiem tautiešiem un viņu vadoni. Tālāk lidojam ar SAS. Stjuartes ir zviedrietes vai dānietes un visatļautība vairs nav dienaskārtībā, kā tas bija pie tailandietēm.

Esam priecīgi satraukti, jo lidosim pāri Latvijai. Pilots mūs pa skaļrunī uzrunā anglicki un laipni apsola *latviešu draugiem* pateikt, kad būsime virs Latvijas. Nu viens jauks cilvēks, kas mūs saprot un zina par mūsu likteņiem. Bet jaukais cilvēks ir atdevis lidmašīnas kontroli *co-pilotam*, aizgājis gulēt un pa skaļruni nekādu paziņojumu nedzirdam.

Trauksmi sacel viens no mūsu pašu Tālavas taurētājiem, kas sēž pie loga. *Mēs esam virs Kolkas raga!* Metamies stāvgrūdām pie kreisās puses logiem! Labās puses sektorā vairs nav neviena. Kā lidmašīna noturēja līdzsvaru, Dievs vien zina! Neko lielu jau redzēt nevarējām.

Man izdodas uz brīdi saskatīt Kolkas ragu. Pēc 35 gadiem es atkal redzu savu tēvuzemi.

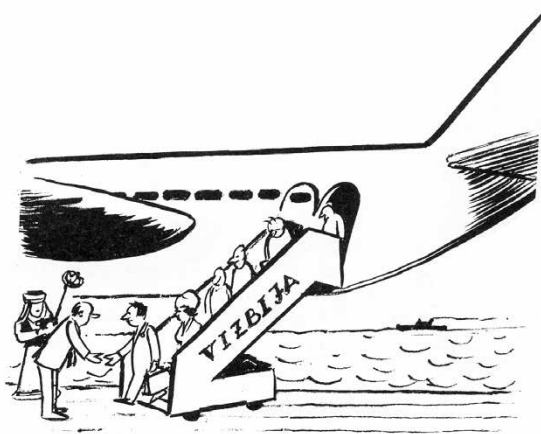
Sestdien, 16. jūnijā.

Kopenhāgena. Gaidām Gotlandes lidmašīnu, kas pacelsies ap plkst 14.00. Pēc 21 stundas ilga brauciena mēs izskatāmies kā apvītušas lilijas. Garstāvokli neuzlabo arī dārgais dāņu alus.

Brauciens uz Gotlandes salu nepaiet bez jokiem. Vispirms jau paziņojums pa skaļruni, ka tie pasažieri, kuru ceļa mērķis ir Varšava, lai tūlīt kāpj ārā. Nepareizā lidmašīna! Nevienš nepiesakās, bet mūsu Kanberas jaunekļu sejas rāda, no kurienes šī ziņa nākusi.

Kas nu ir noticis? Stjuartes, viena augstākā dienesta pakāpē par otru, stāv pie tualetes durvīm un aicina, pieprasa, lūdz, lai *okupants* (kāds vecāks sidnejietis, kas sirgst ar nelabu dūšu) nāk ārā. Viss velti. Beidzot stjuarte griežas pie mūsu grupas vadības: *dabūniet viņu ārā, vai mēs visi paliksim sēžam. Ja lidmašīna nepacelsies 15 minūšu laikā, tad būs jāgaida 5 stundas.*

Panika! Piecas stundas! Mans Dievs! Dabū viņu ārā! Dod jostu, lai piesprādzējas pie poda! Beidzot atveras durvis, un viņš, segā un amonija mākonī ietīnies, apsēžas. Teikšu tikai to, ka viņš bija varonis. Es laikam nebūtu ārā nācis. Mēs braucam.

Esiet sveicināti uz Visbijas plosa!

Ed. Keiša ilustrācija.
No Ulda Siliņa personīgā arhīva.

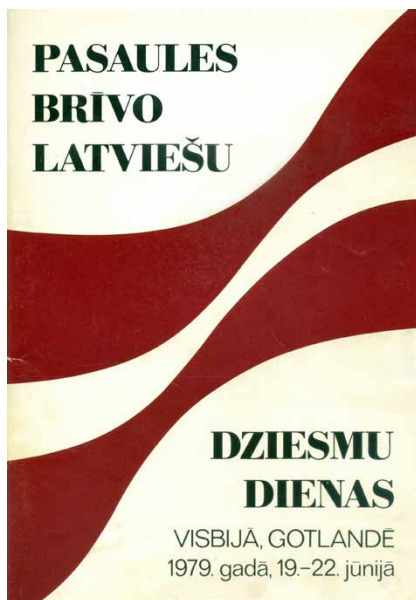
Beidzot Visbija! Izkāpjam no lidmašīnas un meklējam savus koferus, ko apkalpe turpat nolādējusi zemē. Neparasti karsts. Mūs apsveic meitene ar ziediem.

Slimnieks, atkal pavisam spirts, ir noliecies pār savu koferi. Viņam mugurā ir plastmasas mētelis, bet no jostas vietas uz leju – nekas. Kaut arī zviedri ir brīvdomātāji, viņa saimniekus gaida mazs pārsteigums.

Mūs sagaida Juris Zemītis ar rokas ratiņiem, tikko iebraucis no Minsteres, kur ģimnāzijā mācās viņa meita un mana krustmeita Māra. Uz ratiņiem uzliekam mūsu *Tu esi Gotlandē, mans draugs* dekorācijas. Ejam garām muitas galdam, kas atrodas turpat ārpusē. Šis tik brauc muitniekiem garām kā uzvarētājs, un saka: *Tak, tak!* (paldies). Nevienam mūsu mantas nepārbauda, un labi, ka tā. Retais būs tāds, kam nebūs netīšām paņēmušās pāris pudeles vairāk. Vietējās alkohola cenas ir nešpetni augstas. To pārdod atsevišķos veikalos tikai darbdienās. Pa visu Visbiju ir tikai viena vienīga šnabja bode, un tā atrodas vecpilsētas centrā. Vietu var pazīt pēc garajām rindām. Visbijas pilsētas tēvi ir nolēmuši, ka atklātās vietās alkoholu dzert nedrīkst, bet tas vairāk attiecas uz zviedru jauniešiem nekā mums. Juris ir iemācījies arī ļoti noderīgu teicienu zviedru valodā: *Starkol!* (stiprais alus), jo *švakais* alus ir nedzera-rama susla.

Pirms Gotlandes dziesmu dienām Vilnis Zaļkalns man rakstīja, ka pētot iespēju alu ievest mucās no Polijas. Šis vērtīgais plāns, acīmredzot, nerealizējās.

No lidlauka dodamies uz reģistrācijas centru, kur saņemam pie krūts piespraužamu vizītkarti ar viņojošu Latvijas karogu un Dziesmu dienu emblēmu ar burtiem AUS,

PBLA Dziesmu dienas programmas grāmatīņa.
No Ulda Siliņa personīgā arhīva.

kas norāda, ka nākam no Austrālijas, un arī pārtikas kuponus. Pie viena nopērku arī Dziesmu dienu *Vadoni* (tajā Juris Zemītis ir pārtapis par Jāni. Es, kā par brīnumu, vēl esmu Uldis nevis Laimonis. (Laimonis Siliņš no Sanfrancisko Mazā teātra), Dziesmu dienu avīzi, kur lasāmi pēdējie svētku jaunumi, un zaļu Visbijas karti.

Katram sarīkojumam ir arī sava programma. Mūsējam vāku zīmējusi Brigita Stroda.

Administrācijas salīgts šoferis ved mani uz apmešanās vietu, ko esmu noīrējis vecpilsētā. Svētku viesi un dalībnieki dzīvo skolās, jaunajā rajonā – privātdzīvokļos, vecajā rajonā – privātās istabās bez ērtībām. Ir tikai viena, maza viesnīca, mums, mirstīgajiem, nepieejama.

Visbija ir veca Hanzas pilsēta un senajiem kūriem labi pazīstama vieta. Vecpilsētu apjož labi saglabājušies kaļķakmens vaļņi no 13. gs. ar vairākiem vārtiem, kas netiek slēgti. Ieliņas šauras ar apaļu bruģi, kas uz jūras pusi paliek arvien šaurākas, kā to piedzīvoja portlandietis Jānis Zommers, vizinot mūs ar Zemīti apkārt īrētā mašīnā. Mēs gandrīz vienā tādā *vēgenā* iesprūdām.

Naktīs pa ielām apkārt staigā eži un bļautīgi, piedzēruši zviedru jaunieši.

Lijai Veikīnai apkārtnē liekas kā dekorācija kādai teātra izrādei. Veikala skatlogus grezno mūsu nacionālās krāsas un reklāmas latviešu valodā, tautiskas lelles un Latvijas standartīņi.

Manā rīcībā ir virtuve, istaba, izlietne ar siltu un aukstu ūdeni un mazā mājiņa

dzīvokļa ārpusē. Istaba ir piekrauta ar apklātām gultām, un es nākamās dienas pavadu nepatīkamās gaidās vai manos vieninieka apartamentos neieradīsies vēl citi vieninieki.

Otrā dienā pie manis uz virtuvi pārvācas Lija Veikina, kurai arī bija noīrēta istaba vecpilsētā. Viņas labierīcības satāvējušas no mazgājamā trauka istabas stūrī ar aukstu ūdeni un naktspodu skapī. Un nedrīkst pīpēt!

Pie Siliņa vismaz varēja nomazgāties, atceras Lija, *uzkāpj uz krēsla – var nomazgāt apakšu, nokāpj no krēsla – augšu*. Cienījamā aktrise aizmirst, ka Siliņa apartamentos bija pieietama pilna kanalizācija, un viņai nebija *notes brīdī* jātup skapī.

Ja kāds grib nopeldēties jūrā, tad jānoiet lejā uz liedagu pa *Donersgatan*. Daži izmēģina. Spriedums – nolādēti auksts ūdens.

Vecpilsētā atrodas galvenā sabiedriskā ēka – tautas nams *Borgen*, kur notiks solistu koncerti un teātri, vakaros – disko un ēdināšana ar latvisku sirsniību un zviedrisku apkalpošanu (*Ēdināšana? Instanta caureja*, atceras Lija), Visbijas doms un blakus botāniskajam dārzam estrādes laukums ar speciāli konstruētu skatuvi. Par estrādi jau daudz rakstīts mūsu presē. Visbijas valde gādāšot 20 karogmastus un 50 prožektorus apgaismošanai. Skatuve vien maksājusi 45,000 Austrālijas dolārus. Daļu materiāla vēlāk izmantošot jahtu ostas būvē. Soli un krēsli tiekot vesti no malu malām. Lai gan zviedru amatnieki tiek uzteikti par labu darbu, viņi nav rēķinājušies ar 50 saules jostniekiem. Dr. J. Ruņģis, viens no vadītājiem, vēlāk stāsta, ka skatuve līgojusies.

Divriteņu izīrējamā vieta ir ostmalā, un firma lepmi plivina mastā sarkan-balt-sarkano karogu. Kā tu neiesi pie tādiem cilvēkiem īrēt?

Ar divriteņi brauc gandrīz visi. *Viena tautumeita man īpaši iekrita acīs*, atceras Skaidrīte Darius, *brunči bija sacelti līdz jostas vietai, kājās baltas tautiskas apakšbikses. Tā viņa brauca: villaine priekšā uz stūres un vainags uz riteņa raga. Tas bija vienreizējs skats. Es domāju: nu tas ir īsti tautiski, kā mēs šeit ņemamies, ka vienreiz esam prom no automašīnām, tramvajiem un autobusiem, un ka visi tikai pārvietojas kājām vai divriteņiem*.

Kādu dienu es *piekantējos* Dr. G. Ķeniņam ar kundzi no Olimpijas, ASV, un mēs izbraucam viņu īrētajā mašīnā uz Kothammarviku apskatīt *Bēgļu avotu* salas austrumu galā. Pie *Bēgļu avota* klintī ir iekalti vārdi: *Lettiska Flyktlingar, ar. 1945, maj.* (Latviešu bēgļi ieradās 1945. g. maijā).

Un vēl viens *Ķeniņu mīlestības darbs*: viņi man atļāva nomazgāties dušā. Gan pieteica, lai ņemot līdzī savu dvieļi.

Izstādes atklāšanu Gotlandes vēstures muzejā mēs esam nokavējuši, jo tajā laikā bijām vēl Kopenhāgenā un mēģinājām dabūt vaļā lidmašīnas labierīcības durvis. Izstādīti Niklāva un Lara Strunkes darbi. Vēl aplūkojamas izstādes par dažādām vēsturiskām tēmām.

Salastījušies Borgenā, es, Juris un Lija izliekam propogandas materiālus mūsu bēbītim. Režisoru Imantu Sveili esam atstājuši mājās, bet mūsu rindas ir papildinātas ar saulesjostniekiem – D. Eglāju, A. Jaunbērziņu, M. Līci, J. Šmiti un jau minēto I. Līci. No Stokholmas latviešu teātra divu minūšu skatam esam aizņēmušies M. Grosu.

Vakarā ir Stokholmas latviešu teātra izrāde – T. Bangas *Septiņas vecmeitas*, Elzas Daugavietes-Lapukinas režijā. Programmā rakstīts, ka spēlē L. Cekule, R. Branka, Ir. Dziļuma, K. Bergholca, M. Grante, M. Leite, M. Vicupa, E. Ziediņa un J. Bergholcs.

Es varonīgi noskatos izrādī, lai gan acis aizkrīt ciet jau pie ceturtās vecmeitas. Taču pēc izrādes jāizmēģina mūsu uzvedumam gaismas. Es saucu palīgā G. Klausu, kam par šīm lietām ir daudz lielāka jēga nekā man.

Tiem, kam nekas nav jāizmēģina, iet uz diskoteku. Mūzika iespēlēta skaņu lentā. Austrāliešus apsveic ar tradicionālo *Valsējošo Matildu*. Tas, ka Borgenā kas notiek, norāda ārpusē saslietie divriteņi. Zviedrijas latviešu jaunieši staigā apkārt koka tupelēs, kas mums izliekas lielas un smagas kā vikingu laivas.

Kad aizeju gulēt, ir vēl gaišs. Skaidrītei Darius ir taisnība, ka *Gotlande bija viena vienīga gara diena*.

Svētdien, 17. jūnijā.

Saule ir augšā pirms manis. Man liekas, ka tajā dienā es biju uzaicināts uz tādu kā pieņemšanu pie Muchka Jāņa. Tas man palicis prātā pateicoties *Rūgtā Apīņa* dziesmu dienu numuram, ko es piedāvāju uzdāvināt vienam no Venecuēlas Vītoliem. Venecuēlā ir divas Vītolu ģimenes – viena ļoti bagāta, otra bagāta. Šis Vītols laikam nāca no bagātajiem Vītoliem. Neatceros, kas bija par iemeslu tādai labvēlības izpaušmei no manas puses. Viņš atteicās RA pieņemt.

Numurs bija šoreiz redīgēts Zviedrijā. Mani kaitināja Keiša zīmējums, kurā viens kārtoja savas mazās darīšanas. Es teicu Vilnim: *Šī ir vieta, kur žurnālu varētu pārdot, tāpēc nevajag kaitināt Ach un Fui brigādi ar čurājoša vīrieša bildēm!* Es nedomāju, ka Vītols RA bija redzējis. Nu, Dievs ar viņu.

Ak jā, tur bija arī kādas mazas amerikāņu lidsabiedrības īpašnieks vai valdes loceklis. Dzirdu, ka viņš pusčukstus par mani prasa: *Kas tas tāds?*

Žēl, ka viņš to neprastā saules jostniekiem. Manam rakstam AL redakcija bija pievienojusi pie vienas fotogrāfijas piezīmi: *Uz jautājumu: kas ir slavenākie latvieši Austrālijā, Saules Jostas jaunākie dalībnieki reiz Toronto droši atbildējuši: "Divi. Peldētājs Jānis Konrāds un labākais joku taisītājs Uldis Siliņš."*

Kāpēc es to stāstu? Lai paplātītos.

Pēcpusdienā Dzejas brīdis pie *Bēgļu avota*, ko vada A. Irbe. Man tas par tālu. Vakarā plkst. 20.00 ir mūsu pirmā izrāde. Tai pašā laikā *Sevesskolan* dzied Toronto sieviešu koris *Zile*. Diriģents Arvids Purvs.

Pirms mums Borgenā *Atbalss* koncerts. Ansambli vada L. Īsts, kas arī pats dzied līdzī, tad vēl viņa laulātā draudzene L. Zobena, J. Grīnberga, I. Kuplēna un trīs brāļi Grīnbergi. *Atbalss* nav popgrupa, un, kas sagaidīja *ai laidī, laidī*, aizgāja mājās vīlušies.

Programmā ir arī Marka (Mareka) Opeskina komponētā nerātnā tautasdziesma. *Nezin, kas Marekam bija toreiz prātā, skaidro publikai Lilija, tikko precējies...* Par to,

kas Markam bijis prātā, nevienam pēc noklausīšanās šaubu nav.

Par šo koncertu es RA rakstu:

Dziesmu svētkos pirmo reiz atskaņoja nerātnās tautasdziesmas, kam mēdīņu bija devis Marks Opeskins. Starp atskaņotājiem bija arī Lilija Zobena – pazīstamā dziedone, diriģente un būvuzņēmēja (Taisīšu tiltu pār plašu jūru). Varēja sagaidīt, ka latviešu bajārišas skries ārā no zāles trīcošām nāsīm, saktām žvazdot. Nekā! Dziesma bija jāatkārto. Tas norāda, ka esam kļuvuši brīvdomātāji vai, ka pietiekami labi vairs nesaprotam latviešu valodu.

(Salīdzinot ar dziesmu, Keiša zīmējums bija altāra glezna.)

Plkst. 20.00 pienāk mūsu kārta. Izrāde norit pavisam raiti. Laurus plūc Lija ar savu Larisas Mondrusas tēlu un dziesmu, ko es speciāli rakstīju Lijai. Visumā reakcija laba. Vienīgā kritika: tā kā mazliet par garu.

Man šķiet, ka vienīgā recenzija parādījās *Laikā*:

Trīs reizes (patiesībā četras reizes – U. S.) Visbijas Tautas nama “Borgena” skatuvē sidnejiešu ansamblis rādīja savu jautro rēviju “Tu esi Gotlandē, mans draugs”. Rēvijas autors Uldis Siliņš ir viens no retajiem, kas ar sekmēm pievērsies jautrajai mūzai, kura tikpat kā pazudusi no trimdas laikrakstiem un pat skatuvēm. Pa starpām viņš rakstījis arī nopietnus skatuves darbus (...)

U. Siliņš bija sacerējis 15 tematiski vairāk vai mazāk saistītus skečus, kas iedalīti trijos cēlienos. Tie sākas ar ierašanos Visbijā un nervu pārbaudi muitā. Iebraucēju nolūks ir ievest spēcīgākus atspirdzinājumus, jo visā pasaulē zināms, ka Zviedrija, nesaudzīgo cenu dēļ, ir puslīdz sausa zeme, un ja kaut kur ārvalstīs tuvu Zviedrijai uz kuģa vai lidmašīnā pamana stipri animētu ceļinieku, tad puslīdz droši, ka tas būs zviedrs, kas devies dzesēt savas mūžīgās slāpes svešumā. Muitas pārbaudes laikā bija divi asprātīgi pārsteiguma momenti: brīdis, kad muitnieks atklāja sievas koferī vīra ieliktais pudeles un Jura Zemīša vaļā atsistā mēteļa iekšpuse, izklāta ar austrālijas Fostera alus kanniņām, skaitā 20. Citādi varētu vēlēties, ka abi pirmie skeči būtu vairāk koncentrēti.

Pirmajā daļā spilgts un krāsains bija skečs par “slaveno” zvaigzni Klarisu. Lija Veikina, to tēlodama, parādīja ne tikai teicamas komiķes dāvanas, bet arī talantīgu dejas prasmi un gluži labu dziedāšanu. Ne mazāk pievilcīgs (vai atbaidošs, kā jums tīk!) bija čekista iztēlošana par labsirdīgu vientiesi līdz ar viņa dziesmu, kas skanēja gandrīz kā himna:

Kā pumpurs, kā ziedīņš

Tik balts es un tīrs.

Es – zaldāts, es – čekists

Es – GPU vīrs.

Pirmā daļa nobeidzās ar ainu pēc Jāņu balles, kad vājās apgaismes dēļ vienai sievai uzrodas vairāki vīri un grūti tos izzortēt.

Pēc 1. cēliena 10 skečiem 2. cēlienā bija vairs tikai trīs un 3. cēlienā divi skeči. 2. cēliena skečs “Sudrabkāzas” pienācīgi izcēla trimdā iekoptos sabiedriskos noslāņojumus un draudzības, kas slidinas tikai pār ārējas izlikšanās trauslo ledu.

3. cēlienā bija divi dažādi salu temati – seno kuršu karavīra Pudiķa brauciens uz Gotlandi un viņa grūtības, kad jāstājas sievas priekšā ar līdzīgu paņēmušo zviedrieti, kā arī mūsdienu latviešu brauciens uz Tobago. Pēdējais, kaut rādīts jau Austrālijā, būdams ar krietnu trimdas politikas piedevu, bija cienīgs nobeigums garajai rēvijai.

U. Siliņa humors dibinās uz valodu, raksturiem un situācijām. Visvairāk atjautas ir Siliņa valodā, ar ko viņš rīkojas ļoti veikli. Komiskie raksturi izveidoti lielā dažādībā, kaut vietām dažs uzvedas pārāk rustikāli.

Komiskajās situācijās dominē pārsteiguma moments. Vislabāk Siliņam padodas politiskie temati, piemēram, par aprobežotiem padomju funkcionāriem, kā šai rēvijā čekista notēlojums, vai pirms gadiem Stokholmā redzētais skečs par Volgas voblu ikru un koksagiza sēklu krustošanu zivkopības uzlabošanai Daugavā.

Sidnejas latviešu saimē komiskie skeči ir ļoti iecienīti un par gadskārtēju tradīciju kļuvuši viņu kaleidoskopi, kas apskata greizā spoguļī svarīgākos trimdas dzīves notikumus. Pārstādīt šo uzveduma veidu citā latviešu vidē nav sevišķi viegli, bet rutinētajiem Sidnejas skatuvniekiem ar viena Stokholmas talcinieka līdzdalību tas Visbijā visumā sekmējās.

R. Kramiņš. (Austrāliešu ciemkukulis Jaurā mūza Visbijā. Laiks, 1979. g. jūlijs)

Pirmdien, 18. jūnijs.

No rīta *Dzejas brīdis*. Es neēju, bet apbrīnoju cilvēkus, kas to dara. Tas droši vien ir intelekta trūkums, bet man nekas nelielas garlaicīgāks kā paša autora lasītie darbi (gan ar izņēmumiem). Es bieži arī nekā nesaprotu, ko man dzejnieks mēģina sacīt, un, ja es nesaprotu, man zūd interese. Tāpēc es neēju, jo labi apzinos savu aprobežotību.

Pēcpusdienā eju klausīties mazo dziedātāju putniņu *Kolibri* no Bostonas, kas koncertē kādā skolā. Ansambļa vadītājs ir M. Aldiņš, bez viņa J. Sils, J. Broks, P. Aldiņš, P. Ozols, R. Ruice, A. Kuprisa, L. Saliņa, L. Aldiņa, L. Saliņa. Nevienā mazā grupiņā nav koncentrēts tik daudz talanta – 5 komponisti, vairāki skoloti dziedoņi, visi dalībnieki spēlē vienu vai vairākus instrumentus – ērģeles, klavieres, kokli, ģitaru, āžragus, flautu, trompeti, klarneti, sitamos instrumentus. Neparasts koncerts.

Vakarā Borgenā E. Lēmanes luga *Solaterra*, P. Elsiņa režijā. Bez abiem Klausiem darbojas Elsiņš. I. Lēmanis, E. Stokāns un Z. Ozoliņa.

Ne šī, ne otra izrāde nenotiek zem laimīgas zvaigznes. Presē dzird pārmetumus par teksta nezināšanu, sliktiem skaņu efektiem u.c. Teksta grūtības bija pašam Gotim. Nezin kāpēc viņš izrādes nelaimēs vainoja abus Klausus. Acīmredzot tāpēc,

L. Zobena. Ed. Keiša šaržs.
Attēls no Ulda Siliņa personīgā arhīva.

ka spēlē pie mums. Es esmu nekoleģiāls un izrādi nenoskatos līdz galam. Lija ir pavisam cita koka cirsts cilvēks.

Tajā pašā laikā Sēves skolā notiek Andreja Jansona diriģētā Ņujorkas kora koncerts.

Pēc *Solaterras* atkal dzejas uzvedums *Lai atkal par cietu zemi*. *Vadonī* lasu, ka sastādītāji ir bijuši J. Kronbergs (Kronītis) un J. Rozītis. P. Johansona mūzika un izpildījums.

Otrdien, 19. jūnijā.

Plkst. 10.00 Brīvdabas estrādē sākas atklāšanas akts un koncerts. Esmu mazliet apaukstējies un koncertu noklausos no sava dzīvokļa loga.

Atklāšanas runu teic PBLA priekšsēdis I. Spilners, svētku runu – dzejnieks A. Eglītis. Un tad L. Zobena, baltā Abrenes tautastērpā un no dzejnieces K. Kurzemnieces palienētās korpēs (pašas kurpes palikušas Londonā), dzied

*Dzeguze kūko,
Dzied lakstīgala,*

*Raud mana māsiņa
Svešā zemē.*

un iedzied sevi klaidu latviešu sirdīs. No šīs dziesmas ņemts arī Dziesmu dienu moto: *Taisīšu tiltu pār plašu jūru*. Pēkšņi viņas vārds ir visu mutēs.

Lilijas ārkārtīgo popularitāti apliecina pilnās koncertzāles kādus gadus vēlāk Austrālijā ar minimālu izziņošanu.

Sākas koncerts ar apvienoto jaukto kori, vīru kori, pūtējorķestri un diriģentiem L. Apkalnu, M. Dreimani un L. Zobenu. Zviedrijas armijas Gotlandes garnizona pūtējorķestris atskaņo speciāli šim gadījumam veltīto T. Ilsteres kompozīciju *Trīs ainas*. Diriģē L. Apkalns, Komponiste ir jau smadzeņu triekas upuris un noklausās koncertu braucamā krēslā. Pirmo reiz atskaņo arī I. Mežraupa kompozīciju *Dziesmu dienu gaviles*.

Līdz šim esam dzīvojuši kā pagāni, pēcpusdienā – vārds baznīcas tēviem. Ekumēnisko dievkalpojumu vada arhibīskaps A. Lūsis ar katoļu prāvestu K. Vilni, pareizticīgo virspriesteri A. Černaju un 8–9 citiem garīdzniekiem.

H. Pavasara *Dāvida dziesmu* dzied Vācijas latviešu koris diriģenta M. Dreimaņa vadībā. Vēl piedalās soliste I. Pētersone. Gandrīz trīs tūkstoši dievlūdžēju.

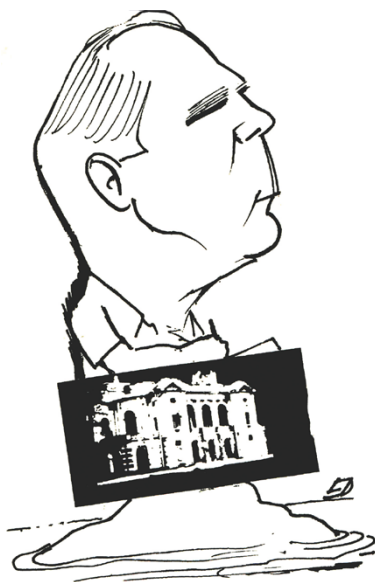
Plkst. 20.00 brīvdabas estrādē Raiņa *Daugava*. Kāpēc Raiņa *Daugava*? Ir bijis īpašs nodoms un uzdevums: latviskā gara un vienotības stiprināšana, ticības apstiprināšana latviskai nākotnei. Tā rakstīts *Vadonī*.

Aktieri nāk no Amerikas teātra ansambļa Vašingtonā (A. Šteinberga, H. Prince, Ā. Dubinskis, M. Lēle, M. Parņickis, H. Gobzine, A. Uršteina, K. Ģermanis, J. Vītols, V. Baumanis, K. Ķuzulis, bet dziedoņi, runas koris un jauniešu grupa no Stokholmas. Dziesmas iestudējis Zviedrijas mūziķis A. Vītoliņš. Koordinētājs ir dramatiķis J. Gulbītis, kas ir arī visu sarīkojumu koordinētājs. Režisora palīdzes – aktrises Em. Ziediņa un I. Dziļuma.

Daugavas panorāmu veido Helsingborgas vietējā teātra scenogrāfs G. Pāvuls. Piedalās Viduszviedrijas koris.

Daugavas aktieriem pie kurpēm ir pielīmēti filca gabali, jo mikrofoni uztver soļu troksni. Gulbīšu Jānis stāsta, ka Uršteins no sākuma pieprasījis, lai visu estrādi noklāj ar biezu grīdas segu. Tas nav bijis komitejai pa kabatai. Jānis, domādams par svētku tukšo kasi, atradis lētāku versiju. Viņš izpircis visās Visbijas kurpju bodēs filca zolītes, kādas liek kurpēs, lai ziemā nesalst kājas, un pielīmējis pie katra tēlotāja zolēm filca pamatnes.

(Satiekamies ar Uršteina ansambli pie estrādes pirms kādām dienām. Attiecības ir draudzīgas. Vislabāk mums patīk K. Ģermanis. Ļoti jauks cilvēks.)

Režisors O. Uršteins. Ed. Keiņa šaržs.
Attēls no Ulda Siliņa personīgā arhīva.

Ir sasodīti auksts! Šim uzvedumam bija jābūt vienai no dziesmu dienu naglām, jo galu galā to režisē O. Uršteins, bet kaut kā tiek *sists naglai garām*. Patīk K. Ģermanis ar savu dabīgo runāšanu. Nepalīdz arī dabiskās gaismas, ko tikai vēlu vakarā nomaina elektriskās.

Pavisam grūti klājas veļu laivai, jo tai jāairējas pilnā gaismā pa Veļu upi, bet ko lai dara? Sauli nevar pievarēt pat Uršteina maģija.

Te nu jārunā par kļaidu latviešu amatieru fotogrāfiem, kas laikam skolojušies pie itāļu *paparazzi*. Apkrāvušies ar foto aparātiem kā zirgi auzu kulēm, viņi kā liels, satraukts haizivju bars riņķo gar skatuves priekšu, pat lec uz skatuves un iebāzuši fotoaparāta objektīvu burtiski aktiera rīklē, fotogrāfē tuvskatā larinksu un mandeles. Man nav jāmin, es zinu no kuras zemes viņi nāk.

Beidzot *Daugava* apstājas velt savu vilni, nākamais sarīkojums uz estrādes būs *Saules Jostas Mārietas dziesma*.

Saules Josta ir nupat pabeigusi Austrālijas-Amerikas-Eiropas turneju un dejos pēdējo reiz savai lielākajai turnejas audiencei. 53 dejotāji, dziedoņi, mūziķi no Sidnejas, Kanberas kopā veido *Saules Jostu*, ko katrs pie sava gala tur vadītāji S. Darius un Dr. J. Ruņģis Dekoratore ir D. Bobeta, pati aktīva dejotāja.

Mums teica, ka mēs varēsim sakārtot savu skatuvi, kad beigsies Daugava, atceras Skaidrīte. Mēs teicām: mums vajag tumsu! Mums jāredz, kādi tie uguni ir! Jā, jā, jums būs tumsa! Kad tikām uz skatuves, bija jau rīta gaisma!

Saules josta ir nometināta kādā skolā. Ļoti interesanta bija tā dzīvošana un gulēšana kopā visiem lielajās telpās, turpina Skaidrīte, visi vienā jauktā pūlī – meitenes un puisi, (gan katrs savā gultā) Tas deva tādu kopību. Visi gāja visur kopā. Pat nebija atsevišķas “partijas”. Mums vienmēr bija divreiz vairāk cilvēku mūsu gulāmzālē nekā gultiņu un īsto gulētāju. Iztikām ar miegu, ko izdevās nozagt.

Sabiedriskās dzīves kupināšanai vakaros Borgenā – disko. Saules Jostas dalībnieks J. Dušelis atceras, ka desmitos vakarā skola slēgta ciet, un, ja nav bijis noorganizēts, ka kāds atver durvis, bijis jālien iekšā pa logu.

Uz disko nāca arī zviedri. Piecās minūtēs viņi bija pilnā, atceras Lija Veikina. Tik tiešām zviedru jauniešiem ātri reibst. Varbūt labi, ka tā, jo šnabis ir ļoti dārgs. Starkol – stiprais alus nav tik viegli dabūjams. Kam vaļas stāvēt rindā? Dzeram to pašu švako. Ja tajā kāds procents paslēpies, tad to pašu nevar atrast.

Mūsu attiecības ar zviedriem ir korektas un par burlacībām neko nedzird vai dzird maz. Cik atceros, bija pāris aplaupīšanas mēģinājumu, kur zviedru jaunieši, narkomāni, bija naktī uzbrukuši vai gatavojušies uzbrukt mūsu senioriem.

Trešdien, 20. jūnijā.

Luterāņu dievkalpojums, Dievturu sadraudzes rīts, Kolibri koncerts, Septiņas vecmeitas izrāde, Ņujorkas latviešu kora koncerts, Zviedrijas Karaliskās operas solistes, mecosoprāna I. Pētersones koncerts Borgenā, Saules Josta un vēlā naktī – mēs. Kā saka, pieblīvēta diena.

Lija saka, ka viņa grib iet uz Dievturu sadraudzes rītu, un es aizkļīstu līdzī.

Plkst. 21.00 uzstājas Saules Josta. J. Ruņģis atceras, ka zem skatuves bijis ļoti auksts. Skaidrītei ir pavisam citāds stāsts. Mums pirms izrādes bija izlikti tautastērpi ap un zem skatuves. Trīs piedzēruši zviedri nostājas tieši pie mūsu tautastērpiem un... Mēs bijām tik šausmīgi uztraukušies. Sakām angļiski: “Ko jūs te darāt?” Šie saka: “Bet te nekur citur nav kur iet.” Un tiešām! Pie katra krūma bija cilvēki.

J. Ruņģis: Runājot par tautastērpiem, mums Melburnas jauktais koris bija apsolījis, ka palīdzēs vest tos atpakaļ uz Austrāliju. Mēs bijām ar to rēķinājušies. Teicām: pēc Gotlandes izrādes mēs sapakosim savus tautastērpus kādos 10 koferos un iedosim līdzī. Bet, kamēr bijām Gotlandē, koristu plāni bija, diemžēl, mainījušies. Beidzot koristi tomēr saka, ka koferus ņems, bet tie jāatved uz viņu hoteli un jāslēpj no oficiālā pavadona, jau minētā norvēģa. (Viņš bija vienīgais, kam Gotlandē nepienāca personīgā bagāža, ha, ha, ha!) Labi, aizvedam tautastērpus uz Stokholmu. Braucam abi ar Dušeļu Jāni uz hoteli, kur noīrējam istabu. Ierēdnis skatās uz mūsu 10 koferiem un grib zināt, cik tad mēs tai istabā īsti būšot? Mēs sakām: neviens, tikai mūsu koferi. Zvanām pa naktsvidu melburniešiem: kam ir vēl vietas? Kas var paņemt vienu koferi? Šie saka: mēs paņemsim pa koferim, bet jums tie jāatgādā uz mūsu istabām.

Skaidrīte: Es biju tā nesēja, Pavadonis bija redzējis Juri ar koferi, un viņš vairs nedrīkstēja rādīties. Šis tikai paskatās koridorā vai kāds nav. Nav. Es tik ar tiem koferiem. Sviedri līst. Prom uz istabu! Atkal atpakaļ!

(Interesanti, kur pa to laiku bija Dušelis?)

Šodien lasu *Vadonī: Mārietas dziesma atkal sasien saites ar tālu senatni – 13. gs. Seno tautas dzīves ziņu glabā tautas dziesmu, paražu un ticējumu apraksti, deju gājieni, kas brīžam ir ar kultisku nozīmi, citreiz tīrs jaunu ļaužu prieka un vitalitātes izpaudums. No šīs vielas veidota uzveduma choreografija un teksts. Tautasdziesmu melodijas aranžēja Imants Līcis, kas arī komponēja jaunas dziesmas. Tērpi darināti pēc archeoloģisko izrakumos atrasto 13. gs. tērpu un rotu parauga, krāsas piemērojot tā laika dabīgajām krāsošanas iespējām.*

Iestudējums veidots ap dainās apdziedāto Māras meitu Mārietu, kas atnākusi zemes ļaužu dzīvē dalīties savas tautas likteņos. Nākamais uzveduma posms apvīts ap vēstures tēmu – ordeņa bruņinieku uzvaru 13. gs. Pār varonīgo zemgaļu tautu, ko pēc ilgām cīņām pieveic nevis ieroču sadursmē, bet nodedzinot tās pilis un izpostot laukus. Zemgaļi izvēlas par savu tiesu brīvību, paceltiem ieročiem dodamies trimdā. Mārieta aiziet savas zemes avotā, pārlicēbā, ka jaunas audzes pārdzīvos nedienas. Tā uzvedums nobeidzas gaišā izskaņā.

Mūsu trešā un pēdējā izrāde *Tu esi Gotlandē, mans draugs* ir plānota plkst. 23.30, jo jāsagaida mūsu *Saules Jostas* aktieri. Pienāk viens naktī, bet sauljostnieku vēl nav. Mūsu publika guļ zālē uz krēsliem.

Sākam plkst. 1.30. Es zinu, ka otras tādas izrādes manā dzīvē vairs nebūs.

J. Zemītis: *Atceros, kā pirmajā rindā Miežiņu Solveigai (Dr. S. Miežīte no Toronto) tās acis gāja ciet. Tikko turēja plakstiņus vaļā. Acu zīlītes griezās uz augšu. Viss, ko varēja redzēt, bija tādas baltas, baigas acis. Galviņa nokrīt uz priekšu... Uzreiz Zigis (Toronto Diždanča vadītājs Zigurds Miežītis) šai elkoni sānos, un Solveigai galva atkal augšā.*

Kad beidzam izrādi, ārā ir gaišs.

Ceturtdien, 21.jūnijā.

No rīta ALT *Solaterras* izrāde. (abi Melburnas kolēģi pēc izrādes nav gājuši mājās, bet pārgulējuši ģērbtuvē.)

Dzejas brīdis III (acīmredzot sabraucis vesels lērums dzejnieku)

Borgenā pie pusdienu galda sēž dievturis A. Pērkons no Toronto un mācītājs G. Abakuks, arī bijušais mičotājs.

Kas tev kopējs ar šito ķeceri? es Gunāram prasu. Acīmredzot ir. Nozirgojāmies labu laiku. Man liekas, ka te man radās ideja skečam *Apvienošanās*, kur kristīgā baznīca un dievturi ved sarunas par kopējas baznīcas veidošanu.

Svētku gājienam satiekamies pie Šīlbergas skolas. Tautu meitas piebrauc ar divritenīem. Pat kāds diriģents frakā!

Plkst. 15.30 sākas svētku gājiens. I. Freimanis (PBLA valdes loceklis Zviedrijā) mani iepazīstina ar vijolnieku, diriģentu A. Norīti kā labāko anekdotu stāstītāju. Norītis pagūst izstāstīt vienu anekdotu, un gājiens sāk kustēties uz brīvdabas estrādi vecpilsētā. Starp gājējiem ir arī *Saules Josta* savos krāšņajos tērpos. Bijušais minsterietis un tagadējais austrālietis P. Pincers pūš āža ragu. Ielas ļaužu pilnas. Klik-klik-klik strādā foto aparāti. Vēl nav pienācis video laiks.

Mēs ar Liju ienākam laukumā no estrādes gala. Mums pretīm nāk minsterieši, kas nozīmēti ķert *zaķus*. Pēc draudzīgas aprunāšanās ejam tālāk. *Jums biļetes ir?* viens puisis laipni noprasa. Mute smaida, bet acis nē. Mums ir. Parādam lai. Nu smaida arī acis. Labu klausīšanos!

Kopkora programmā ir mūsu klasiskā kora literatūra un viena V. Strēlertes atdzējota gotlandiešu tautasdziesma:

*Aicina puķītes tur dietin diet,
Ai, sirdsziedīt!
Nāksu, ja vēlies tev vainagu siet,
Ai, lilijas, pulkstenītes.*

Diriģenti: Z. Āboliņš (Anglija), V. Bendrups (Austrālija), A. Jansons (ASV), A. Norītis (Zviedrija), A. Purvs (Kanada), M. Opeškins (Vācija), solisti – I. Pētersone un, ja jums patīk, viņas spalvainais draugs.

I. Pētersonei ir līdzi suns, par kura muzikalitāti sidnejieši vēl šodien stāsta leģendas. Tas, ka viņš mēģinājuma laikā Borgenā dziedājis augstos toņus dziedonei līdz, nebūtu nekas, bet J. Ruņģis apgalvo, ka viņš pūtis līdz arī kantātes *Tēvijai* solo partijai kopkoru koncertā. *Es biju aizmugurē un tas suns dziedāja līdz*, viņš apgalvo. *Jā, Pētersonei bija tas dievīgais suns*, Lija viņam piebalso. *Kopkora koncertā es biju pašā aizmugurē un līdu pa vidējo taciņu uz priekšu, līdz varēju jau kārtīgi redzēt un dzirdēt. Pēkšņi jūtu, ka man kas pūkains sēž blakus. Es esmu notupusies blakus Pētersones sunim. Šis sēž 6. rindā un klausās koncertu.*

Es to nevaru teikt par dažiem divkājainiem aizmugurē. Viņi uzņem dziesmu skaņu lentē un nākamās dziesmas laikā to atspēlē. Kāpēc? Prasiet ko vieglāku. Es noskaities pārvācos tuvāk estrādei un stāvu malā kājās.

Šis ir vienīgais sarīkojums uz kuru ir aicināti zviedru viesi, lai nebūtu jārunā divās valodās.

Pēc koncerta runas un apsveikumi arī no zviedru puses. Gotlandes pašvaldības vārdā klātesošos uzrunā Torens Gustavsons, tulkojumu lasa vice-priekšsēdis J. Rītums. Godinot savus mājas tēvus, klausītāju pulks pieceļas kājās.

Vienu brīdi smieklus zviedriski pratējos izsaukt J. Rituma zviedru valodā teiktais.

Jānis apstājas, saķer vaigu un sāk lasīt no citas lapiņas. Kas noticis? Ritums esot sācis izteikt pateicību pirms Gustavsona runas. Bet tie visi ir tikai dzīves sīkumi.

Uz estrādes uznāk visi kopkoru diriģenti, un Gustavsona tūrisma biroja ļaudis viņiem pasniedz ziedus. Tad L. Zobena pakāpjas uz podesta, un mēs visi dziedam mūsu Tautas lūgšanu. Divas reizes.

Plkst. 21.00 turpat Partlandes ansambļa *Dzintars* koncerts. Ja pa *Daugavas* laiku bija sasodīti auksts, tad tagad ir sasodīti, sasodīti auksts! Zem deguna lāsteka un matos sarma!

Dzintars nevien dzied, bet visas viņu dziesmas ir arī horeografētas. Ansambli vada pianiste Brigita Ritmane-Ose. Viņa ar jaunāko māsu Lolitu ir radījušas daudz jaunu dziesmu. Gotlandei speciāli veltīta dziesma *Nemiers* un jauns pirmatskaņojums *Lai latvju dziesma skan*.

Ritmaņi, ieskaitot administratoru Dr. A. Ritmani, ansamblim devuši trīs locekļus, trīs meitas – Andru, Māru un Lauru ir devusi Zommeru ģimene. Vēl viens grupas trumpis ir A. Livermors – amerikānis, Brigitas pirmais vīrs, kas labi runā latviski, bet kuram solo dziedājumos ir tendence mazliet slīdēt. Vēl dzied A. Birnbaums, E. Rūsis, E. Galiņš, pie sitamiem instrumentiem – M. Rubenis, ģitārists – amerikānis P. Džemesons. Skaņu meistars ir A. Rūsis. Iespaidīga grupa, no kuras šodien ir palikuši tikai skaņu ieraksti un atmiņas. Koncerts oficiāli beidzas ar *Manai tautai* (A. Ritmaņa vārdi)

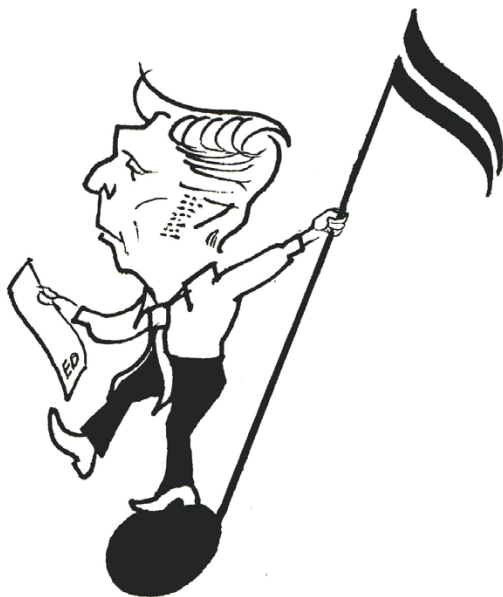
Man vienmēr šī dziesma ir likusies mazliet par *šmalcīgu*. Es zinu, ka daudzi man nepiekritīs.

Fantastiski dziesmu svētki, raksta Janis Borgkvists Gotlandes *Dagblad* slejās, recenzējot kopkoru koncertu. No diriģentiem viņš sevišķi izceļ M. Opeskinu, kas nesen ieradies no Latvijas. Ar rakstiem un foto attēliem dziesmu dienas apraksta visi trīs Gotlandes laikraksti, bet visus pārtrumpē konservatīvais Gotlands *Allehanda*, kam pāri pirmajai lappusei sarkanbalts sauklis: *lasi Latvijas sleju!*

Viena sleja ir latviešu valodā, Redaktors ir A. Irbe. Avīžu veikalos izlikti plakāti: *Latvieti, sleja tev! Svētki bildēs*.

Kāda lasītāja vēstulē *Laikā* vēlāk lasāms, ka piedāvāta pat vesela lapa, bet redaktors to noraidījis, jo pats nav spējis to pierakstīt, bet citus žurnālistus nav gribējis palīgā aicināt. Var jau būt, ka tās ir tikai mulķības, bet *Rūgtais Apīnis* pēc tam komentēja: Ja tā izrādītos taisnība, tad Irbe ir pelnījis palikt bez spalvām!

Kādā no trimdas latviešu laikrakstiem (Austrālijas Latvieti?) minēts, ka par Dziesmu dienām raksta arī Sarkanās Ķīnas prese (publikācija, domājams, ievietota kādā no Ķīnas angļu valodas izdevumiem), kas saturā stipri atšķiras no *Izvestijas* žults. Tikpat aktīvi kā *Izvestija* svētkus apkaro arī Oļģerta Liepiņa lapele Bostonā.

J. Ritums. Ed. Keiša šaržs.
Attēls no Ulda Siliņa personīgā arhīva.

Liepīņa feļetonīti *Jauki dzīvot Gotlandē* pēc tam laipni pārspiež *Dzimtenes balsi*, minot, ka Oļģerta izdevumam esot šaurs abonentu loks, tāpēc jāizpalīdz.

Dziesmu dienas savos raidījumos piemin arī Gotlandes radio. Arī Zviedrijas valsts televīzija tām velta stundu garu raidījumu. Producentis ir I. Linde.

Ne jau visas atsauksmes ir pozitīvas. Kāds M. S. no Vācijas laikrakstā *Laiks*, cita starpā raksta *Nevienos latviešu dziesmu svētkos nav bijis tik maz īstuma un tik daudz uzpūstas patētikas*. Kā piemēru uzpūstai patētikai viņš min skaļruņu torņus, kas *katras dziesmas skaņu izklieguši pa visu pilsētu*. Nezin gan, kā mums bez uzpūstās patētikas būtu veicies, jo koncerti notika brīvā dabā.

Pēc *Dzintara* koncerta sēžu Borgenā un sūcu alu. Pie manis pieskrien Zemītis un asarām acīs saka: *Mēs uzvilcām Latvijas karogu!* Redzēdams manu stulbo skatienu, sāk stāstīt.

Viņš, kopā ar Ivaru un Viju Birzēm bijuši Noslēguma koncertā. Tur plīvojuši daudz Latvijas karogu, bet uz pilsētas mūriem atkal bijuši daudz tukšu karogmastu. Nodomājuši, ka uz mūriem vajadzētu uzvilkt Latvijas karogu. Novilkuši vienu karogu un, drošības dēļ, gribējuši novilkt arī otru rezervei, kad pienācis viens no rīcības komitejas un prasījis, ko viņi te darot. Šie atbildējuši, ka Muchks sacījis, lai novelk visus karogus un nes uz administrācijas telpām. *Šis uzreiz noorganizē manšafti, kas to dara*, turpina Birzes Ivars, *mēs arī palīdzam, stiepjam, locam, un gludinam, kamēr izdevīgā brīdī man karogs zem svārkciem*. Vēlāk pievienojies arī Ivars Apelis no

No kr. – I. Birze un I. Apelis.
Attēls no Ulda Siliņa personīgā arhīva.

Sidnejas. Gājuši no viena torņa uz otru – visi aizslēgti, kamēr nonākuši pie torņa pretīm Borgenai. Dabūjuši āmuru, nosītuši durvīm atslēgu un uzvilkuši mastā karogu.

Borgenā Jānis Muchks un Imants Freimanis aicinājuši Zemīti, Apeli un Birzes nākt līdzī ēst žāvētas butes. *Izejam ārā*, Ivars turpina, uzreiz Freimanis sacīs Muchkam: *Vai tu redzi to Latvijas karogu? Nē*, Muchks atbild, *būs garmatainie uzvilkuši. Mēs nesakām nekā, bet kaut kā tā butu ēšana pajuka.*

Uzvilktais karogs uz Oester Port mūriem nākamajās dienās ir viens no visvairāk fotogrāfētajiem objektiem Visbijā. *Es to vēl tagad redzu*, atceras Skaidrīte Darius, *vienalga, kur tu arī nebiji, ja tev sajuka ceļa virzieni, kas man bieži gadās, atlika tikai pacelt galvu un paskatīties uz karogu.*

Es došu vārdu Jānim Muchkam:

Uz rīcības komitejas lūgumu izmantot visus Visbijas karogmastus, pilsētas dome, tipiskā zviedru diplomātijas veidā, rakstiski paziņoja, ka tādu atļauju, kas attiektos uz visu pilsētu, viņi nevar dot un vēlas mūs informēt, ka t.s. “austrumu” tornī dienakti esot jāplīvo Visbijas pilsētas karogam. Citiem vārdiem – karogojiet, kā spējiet izkārtot, tikai lieciet mierā mūsu “austrumu” torni.

Karogmastu bez Latvijas karoga Visbijā praktiski nebija, izņemot ostas ieeju, jo neizdevās pierunāt ostas pārvaldnieku. Tāpat pie pilsētas Tautas nama, kur atradās rīcības komitejas birojs, dalībnieku ēdināšana utt., šauro ieliņu gandrīz aizsedza

liels Latvijas karogs.

Zināmu pārpratumu nezinātājiem varēja rast fakts, ka rīcības komiteja vēlējās ievērot Latvijas karoga lietošanas noteikumus, kuri prasa, ka karogs jānolaiž ar saules rietu.

Cita lieta bija ar pēdējā svētku naktī noņemto Visbijas pilsētas karogu un uzvilktu Latvijas karogu Austrumu tornī. (...)

Tautasdeju lieluzveduma laikā man bija saruna ar Visbijas pilsētas domnieku, kas bija atbildīgs par kārtību pilsētā, tieši zem Austrumu torņa, kurā plīvoja Latvijas karogs. Viņš man jautāja: "Vai ir taisnība runām, ka "austrumu" tornī esot uzvilks Latvijas karogs?" Karogu, no vietas, kur mēs runājamies nevarēja redzēt: "Nē, es to neredzu."

"Tad es arī nē."

Vēl viņš vaicāja, kad svētki beigšoties?

Teicu, ka šis ir pēdējais uzvedums. Bija atlikusi tikai Jāņu nakts ārpus pilsētas.

Nākošā rītā pie rīcības komitejas biroja durvīm atradām rūpīgi salocītu Latvijas karogu. (No zirga mutes: karogu novilkā un nolika pie biroja durvīm Birzes un Zemīši)

Gotlande laikam ir bijusi vienīgā vieta, kur Latvijas karogs pusdienu ir plīvojis blakus sirpim un āmuram. Kopkoru koncerta dienā ieradās Krievijas tūristu kuģis. Turpat ostmalā, divriteņu izīrējamā vietā mastā plīvoja Latvijas karogs.

LATVIEŠU
DZIESMU
DENAS
VISBUJA, GOTLANDĒ
1979. gada 19. – 22. jūnijs

TAUTAS DEJU
UZVEDUMS
FOLKDANSUPPVISNING

Piektdien, 22. jūnijā, plkst. 10.00 Kr. 30.—

PASAULES
BRĪVO
LATVIEŠU
DZIESMU
DENAS
VISBUJA, GOTLANDĒ
1979. gada 19. – 22. jūnijs

BALTIJAS JŪRAS KRASTĀ – KNEIPPBYN

JĀŅU VAKARS
MIDSOMMARFIRANDET

Piektdien, 22. jūnijā, plkst. 19.00 Kr. 25.— **LĪGO!**

Sarīkojumu biļetes
No Ulda Siliņa personīgā arhīva.

Dziesmu dienu rīcības komitejas loceklis A. Leimanis ar dzīvesbiedri Ingridu. Ed. Keiša šaržs. Attēls no Ulda Siliņa personīgā arhīva.

Šodien dzird, ka it kā latviešu tautības tūristi neesot laisti krastā. Nav šaubu, ka starp mums bija cilvēki no Latvijas PSR. Vai tad čeka būtu palaidusi garām tādus svētkus.

Es biju tur, kad ekskursanti gāja cauri koncerta laukumam kopkora mēģinājuma laikā. Nekāda kavēšanās no tūristu puses nenotika. Man šķiet, ka es redzēju arī divus uzmanītājus. Pirms ekskursantu grupas ienākšanas laukumā viens otram pretīm gāja divi vīri, satikušies, viņi apstājās uz pāris sekundēm, un atkal turpināja ceļu.

Un tad kidnapēšanas stāsts, bet par to vēlāk.

Blakus minētajiem sarīkojumiem, notiek vēl DV, PBLA sanāksmes, Latvijas sociāldemokrātu partijas 75 gadu atceres svinības u.c.

Piektdien, 22. jūnijā.

No rīta tautasdeju lieluzvedums *Saulgrieži*. Vadītāja ir I. Lēmane no Zviedrijas. Vieta – futbola laukums.

Vadonī lasāms, ka pirmā uzveduma daļas dziesmas un dejas apraksta ziemas saulgriežu izdarības, sākot ar Ziemsvētku sagaidīšanu, otrajā daļā – vasaras saulgrieži. Piedalās 17 deju grupas no 3 kontinentiem, speciāli šim uzvedumam sastādīts jauniešu ansamblis, ko diriģēs M. Opeskins un S. Stroda. Ķekatnieki būs

Māla ansamblja jaunieši ar rež. J. Rozīti (bijušo *austrālieti*).

Man maz kas no šī sarīkojuma palicis atmiņā, izņemot garlaicību. Dažiem dejotājiem bija kājās kovbojzābaki. Vienai dziesmai, kura tika atkārtota vairākas reizes, instrumentācija bija galīgi greiza, kas nevienam nepamanīta nepagāja garām, izņemot diriģentu, pie tam tika atkārtota vairākas reizes.

Man līdās zālītē sēdēja kāda zviedru ģimene. Māte kukuļoja dēlenu ar saldējumu un, kad tas vairs nelīda iekšā, ar naudas zīmēm, lai tik šīs sēž un skatās. Ja arī viņš palika mūsu kultūras neapburts, viens viņam bija jāatzīst – latviešu kultūra ir ienesīga.

J. Ruņģis: *Leimaņu Ingrida tai laikā bija stāvoklī ar Lienīti.*

Lienīti?

S. Darius: *“Mārietas dziesmā” bija krustabas, un tur mēs to pādīti (bērnu) nosaucām par Lienīti. Kad Ingridai piedzima meita, viņa to nosauca no “Mārietas dziesmas” par Lienīti.*

J. Ruņģis: *Tagad, kad satiekamies ar Lienīti kādos Dziesmu svētkos, varam atcerēties, cik sen atpakaļ Gotlande bija. Jā, Lienītei šogad (2006. g.) paliks 27 gadi – vecāka nekā toreiz viena otra dejotāja.*

Pēcpusdienā Bērnu un jaunatnes sarīkojums, ko sastādījuši A. Cīrule un J. Rozītis. Pirmajā daļā uzstājas Stokholmas jaunieši, otrajā – minsterieši E. Zeiles-Annuses vadībā.

Stokholmiešu tērpus un dekorācijas darinājusi A. Grīna pēc māsu Bergholcu zīmētiem metiem. Pirmās daļas smagumu uz saviem pleciem iznes J. Rozīša vadītais *Māla ansamblis* ar bērnu kori A. Cīrules vadībā.

Minsterieši rāda *Bezjēgas leļļu* teātri ar pašu darinātām lellēm un sacerētu tekstus. Piedalās arī Minsteres ģimnāzijas kokļu un flautu ansamblis. Programmu sastādījuši E. Zeile-Annusa ar palīdzēm Z. Silu un L. Ozolu.

Pēc tam Borgenā *Atbalss* koncerta atkārtojums, kuru apmeklēju arī es.

Runas vīriem ir spēks rokās un šoreiz runas vīri nosprieduši, ka Jāņi būs dienu ātrāk nekā parasti.

Arī zviedri svin Jāņus. Rīt viņiem brīvdiena. Pie alkoholisko dzērienu pārdotavas stāv liela rinda. Zviedri pērk stipro alu kastēm. Arī mēs varam Borgenā iegādāties Jāņu groziņus *raustbīfs*, rosols, salāti, maize, sviests) par 45 kr. (Tāds groziņš ballē maksā jau 55 kr.)

Plkst.19.00 Jāņu vakars Kneipciemā – četrus kilometrus dienvidos no Visbijas. Kas par piemērotu nosaukumu! Pie ieejas mūs sagaida divi sunīši ar Jāņu vainagiem ap kaklu.

Mēs esam pašā jūras krastā, kādus 20 metri virs jūras līmeņa. Lai tiktu lejā, jākāpj pa stāvu krauju. Viss plašais lauks ir pilns ar cilvēkiem, kas sēž uz segām, salieka-

miem krēsliem, kā nu kurais. Var dabūt pirkt vājo alu un sieru. Šķūnītī deju mūziku spēlēs *Kolibri*, kad būsīm tikuši pie dancošanas.

Vispirms Minsteres latviešu ģimnāzijas uzvedums *Jāņu vakars*, ko vada E. Zeile-Annusa, ar vairāk nekā 60 audzēkņiem. Kaut kur pa baru redzu sēžam M. Zīvertu ar G. Elsiņu.

Plkst. 22.00 uzslieņam augšā abas darvas mucas. Iedegas ugunskuri. Labi ka tā, jo vakars nav sevišķi silts. Tiek aplīgoti abi Jāņi – Muchks un Ritums.

Gar krastmalu brauc jahta ar lielu Latvijas karogu. Beidzot tā pietājas krastā, un braucēji pievienojas Jāņu bērnu pulkam. Šur tur atskan pa Jāņu dziesmai, bet mēs esam aizmirsuši līgot. Kopēju dziesmu šai milzīgajā laukumā ir neiespējami uzsākt. Jāņu tēvs jeb sarīkojuma vadītājs ir M. Slokenbergs.

L. Veikina: *Jāņu nakts bija vienreizēja. Saule nogāja un tūlīt atkal nāca augšā. Un tas ceļš... it kā zelta ceļš pār Baltijas jūru.* Tā pienāk nākamais rīts.

Šie nav mani skaistākie Jāņi. Skaistākie Jāņi bija Nūhempšīras *Piesaulē*, staigājot no mājas uz māju un dziedot, dziedot, dziedot. Mūsu priekšdziedātāja toreiz bija Birzgaļu Reiņa kundze Milda.

Man uz svētkiem ir līdzī pudele burbona – amerikāņu viskijs. Mūsu kompānijā ir gleznotāja no ASV ar vīru amerikāni. Pudele vēl nav pusē, kad sieva aizved laulāto draugu uz mājām. Amerikāņu viskijs garšoja riebiģi. Nekad to vairāk neesmu dzēris.

Pa visu nakti izdancoju pāris dančus. No rīta palīdzēju salasīt pa laukumu atstātos atkritumus. To bija tonnām!

23. jūnija rīts.

Mēs braucam uz lidlauku. Tas vēl kā izmiris, ja neskaita kādu mūsu paziņu no Sidnejas. Cik labi, ka mēs te esot! Viņu naktī komunistu aģenti esot sazāļojuši un kidnapējuši. Mēs sakām, ka Zāļu vakarā viens otrs ir bijis sazāļots, bet kidnapēts (!)... Ivars Apelis saka, ka, ja mūsu paziņa arī būtu bijis kidnapēts, liels zaudējums tas nebūtu bijis. Nē, nē, lai mēs nejokojoties. Viņš atvests uz lidlauku. Bijuši divi vīrieši un viena sieviete tautastērpā, kura, mums piebraucot, zvanījusi pa telefonu.

Telefona būdā neviena nav. Mūsu paziņa ir mērenā panikā. Mēs nospriežam, ka te ir darīšana ar baltajām pelītēm, un viņš ar savām klizmām pie mums vairs neatrod dzirdīgas ausis. Lija vēlāk saka: *Un ja nu viņš mums stāstīja taisnību!*

Viņš pats tam svēti ticēja un turpināja stāstīt to pašu visiem, kas vien gribēja klausīties. Bija interesanti vērot klausītāju sejas: vispirms laipna interese, kas pamazām pārvērtās neizpratnē, tad neticībā. Mēs Bangkokā no viņa aizbēgām un satikāmies tikai, kad bija jākāpj lidmašīnā braucienam uz Sidneju.

Gotlandes iespaidi?

S. Darius: *No visām vietām, kur esam bijuši lielkoncertos, Gotlande ir palikusi*

emociju kalngalos. Gotlande bija kā vienā sapnī.

L. Veikina: *Skaistākie Dziesmu svētki, kādus esmu piedzīvojusi. Tādu kopības sajūtu pie latviešiem nekad neesmu jutusi. Visi bija tik cerību pilni. Tā kas vairāk nekad neatkārtosies.*

J. Zemītis: *Gotlande bija piedzīvojums, ko tu nevienam nevari izstāstīt, ne aprakstīt.*

J. Zommers, Portlande: *Es teiktu, ka svētki bija fantastiski.*

Elza Siliņa-Pūce, Bostona: *Es sev teicu: lai nu uz kādiem dziesmu svētkiem brauc, bet uz Gotlandi gan, jo tie būs kaut kas specifisks. Un bija ar.*

Redaktors A. Strautmanis: *Optimisti un drošsirdīgie uzvarēja. Brīvās pasaules pirmās dziesmu dienas Visbija izvērtās par īstiem Saules vētkiem. Gotlandes saule nebija skopa – tā svētīja un pavadīja latviešu sirsnīgāko kopā nākšanu no pirmās līdz pēdējai dienai. Līdz pat pēdējai naktij, kad Baltijas jūras krastā uzdegās simtiem jānuguņu, it kā nesot vēsti par jūrai un varas celtiem žogiem: mēs dzīvojam un mēs atgriezīsimies.*

Un atkal un atkal bija jādomā, un dzirdēju citus domājam un sakām – tie bija skaistākie dziesmu svētki, kādos esam piedalījušies. Skaistākie, izjustākie, siltākie un saulainākie. (Strautmanis A. Laiks, 1979. g. 27. jūnijs)

Un no manis: Ardieu, Gotlande! Mēs nekad vairs neredzēsimies, bet tas nekas. No tevis man atmiņu pietiks visam mūžam.

ATPAKAĻ ŠAI ZEMĒ

SLT izrādes 1979. gadā: janvārī N. S. Greja pasaku luga *Nezvērs meklē laimi*, režisore L. Veikina. Meklē, bet neatrod. A. Zariņš raksta:

Lugas darbība statiska. Nekas liels nenotiek. Riņķo apkārt kā vāvere pa riteni. Dialogu raitums izšķir vai publika reaģē uz izteiktajiem vārdiem, bet pāris sekunžu pauze joku pārvērš sājā nopūtā. (Zariņš A. Treji Vārti, 1990. g. nr. 137)

Uzslavētas V. Aleidzāna un J. Svilāna dekorācijas, H. Beļēvičas un T. Dzītares darinātie tērpi.

Augsti teikts un slavēts tiek E. Ķipstes P.C. de la Barčas *O Fortuna* pārveidojums, kam viņš pats vada režiju un ko tulkojusi M. Rozīte. Uzvedumā piedalās režisors, M. Eichmane-Rozīte, J. Grauds, J. Ķauķis, M. Kagaine, J. Čēčins, Skatuvi iekārtojis E. Štubis.

Savā recenzijā M. Kalniete uzteic arī M. Rozīti, J. Čēčinu. M. Kagaini un J. Ķauķi.

ŠĪ IR TĪKAI DAĻA
no Sidnejas latviešu teātra ansambļa dalībniekiem, kas piedalīšies Kaleidoskopa 79 izrādēs. Kokā no kreisās – Jānis Saldums un Andris Kariks, pie koka stāv Jānis Čediņš, Māra Līce, Teobalds Kalniņš, Imants Līcis, Vita Kristovska, Ivars Apelis, Anīta Apele, Jānis Peiķis, Hilda Dukure, Vaira Dortiga, Ingrida Rēbauma, priekšā sēž – Kārlis Gulbergs, Lidiņa Čopļa, Ēriks Suķis, Elga Leja, Arvīds Knope, Lita Zemgale, Valda Līce, Mikus Silķēns un Zeltīte Nīce. Skat. rakstu – Atpūta un dzīvot prieks. J. Tīlba uzņēmums

Izgriezums no laikraksta *Austrālijas Latvietis*.

Oficiāli šis bija citiem līdzīgs amatieru ansamblis, faktiski tas sevi pacēla galvas tiesu pāri citiem. (Kalniete M. Jaunatnes festivāls. AL, 1979. g. jūlijs)

Ar šo uzvedumu TF Melburnā SLT atzītst par labāko ansamblī, E. Ķipsti par labāko režisoru un J. Ķauķi par labāko palīglomas tēlotāju.

Festivālā piedalās ALTA ar M. Zīverta *Cenzūra*, režisors M. Bumbieris un ALT ar V. Nollendorfa *Variācijas par Antiņa tēmu*, režisore I. Takere.

I. Nīča balvu saņēma E. Pūpēdis (ALT) un īpašu MLB Daugavas skolas P. Krulla fonda velti I. Kamergrauzis. Labākā galvenā loma sievietēm – M. Kagainei (SLT); labākā galvenā loma vīriešiem – I. Bumbierim (ALTA); labākā atbalsta loma sievietēm – O. Brutānei (ALT), M. Rozītei (SLT); labākā atbalsta loma vīriešiem – G. Graudam (ALT) un J. Ķauķim (SLT); labākā režija – E. Ķipstem (SLT), labākais ansamblis – SLT.

Marta mēnesī E. Lejas *Kaleidoskops 79*, režisors K. Gulbergs, dekorators – Dž. Krīvs Ansablī – 42 aktieri, neskaitot tehniskos darbiniekus. A. Ploriņa savā recenzijā raksta:

Idejiski šī gada Kaleidoskops galvenokārt samierinājās ar mūsu pašu “māju” notikumu, kā tādu, atreferēšanu un kariķēšanu. Humoram bez mazliet dziļākām

pamatidejām, filozofiju vai sabiedrības kritikas esot, izrāde it kā pati no savām vienveidīgajām asprātībām beigās nogura. (Ploriņa A. Kaleidoskops 1979. AL, 1979. g. aprīlis)

Recenzente min, ka pamirdzējušas īstas asprātības un humora pārles, bet arvien izvilcās retumā un garumā un sāka garlaikot. Es esmu aizņemts ar Gotlandes lietām un nepiedalos.

Tajā pašā mēnesī uzvedam G. Alchimoviča lugu *Olimpiade 1980*. Režisors Imants Sveilis, dekorators viņa znots A. Budļevskis.

Kad es par šo izrādi domāju, tad gribas izsaukties: *Mans Dievs, mans Dievs, kā tu mūs biji piemeklējis!* Kā Sveilis varēja izvēlēties tādu lugu?! Man burtiski mute nevērās vaļā Alchimoviča muļķīgo tekstu runāt. Tās bija fiziskas mokas! Autors bija ķīmiķis, izglītots cilvēks, bet viņa īstā vieta nebija teātrī, bet laboratorijā.

Šī bija viņa pirmā luga, Nākamo desmit gadu laikā to jau bija saražots kāds simts. Es varu apbrīnot viņa ražību un tematu dažādību, bet tas arī ir viss.

Gadus vēlāk no režisora Gunāra Vērnika dzirdēju, ka viņam bijušas pārrunas ar Alchimoviču par viņa lugām. Georgs teicis, ka viņa rokās ir trumpis – viņu ir spēlējis Sidnejas latviešu teātris (Un Vērnies ar savu kritiku var stāvēt pie ratiem!)

GEORGA ALCHIMOVIČA LUGAŠ OLIMPIADE 1980
aina Sidnejas latviešu teātra izrādē. No kreisās – Egils Kipste (Jānis), Mikus Silķēns (Arnolds) un Lija Veikina (Vilma).
Viņa Motmillerā uzņēmums.

8.7.79.

Izgriezums no laikraksta *Austrālijas Latvietis*.

Atceroties izrādi, man tīrpas skrien pār kauliem. Mūs skatīties bija atnācis arī Kalpaks no Dailes teātra ar kundzi, kuri tolaik viesojās Austrālijā.

Es lugā biju CIA priekšnieks, un man bija jānošauj tas *ļurba Konstantīns* no KGB, respektīvi Ķauķis. Esmu bruņojies ar starta pistoli. Nospiežu gaili, bet nekas nenotiek. Ko lai es tagad daru? Būtu nazis, varētu nodurt.

Ķauķis zina, ka viņam jāmirst un no skatuves prom neiet. Es iztaisu ar muti *puff* un vēl drošības dēļ otru *puff* pa virsu. Konstantīns, no diviem *puffiem* nāvēgi ievainots, nogāžas beigts. Publika neko tādu nav vēl uz skatuves redzējusi un nezina vai smieties vai raudāt. Un tieši tādā reizē jāuzrodas kādam no Latvijas teātriem!

A. Ploriņa par izrādi raksta:

Jābrīnās, ka mūsu tautas un rietumu civilizācijas lielo, vispārējo traģēdiju ir iespēja ielikt jautrā feļetona ielīgā.

(...) Viena no galvenajām lomām šoreiz piekrita suflierei. Uz skatuves laikam bija jūtams vējš, kas skaņu pūta virzienā prom no aktieriem.

Lieliskais Fezas valdnieks O Fortunā – J. Ķauķis šoreiz izcēlās kā šī skatuves vēja visļauņāk piemeklētais upuris. Daudz labāk neklājās arī Lijai Veikīnai. Pēc visāda veida klapatām, tā beigu kulminācijas brīdī izklīkšķēja nenozīmībā. (Ploriņa A. Luga ar idejām greizā spogulī. AL, 1972. g. oktobrī)

Nobeigumā recenzente jautā, kādēļ, lai publiku iepazīstinātu ar trimdas autoru jaundarbiem, jāizvēlas luga ar tik vāju apdari un tik neskaidriem principiem.

Tas vēl nav viss. Ģērbtuvē pēc izrādes ienāk arī Kalpaks. Man ir kauns. Es mēģinu viņam izskaidrot, kas noticis. Šis uz mani nemaz neklausās un patronizējoši nosaka: *Nu kas tur, tādas lietas jau amatieru teātrī notiek...* Amatieru teātrī? Pie velna ar autoru, pie velna ar režisoru, pie velna ar Kalpaku un pie velna ar mani pašu!

29. KD SIDNEJĀ

1979. g. Sidnejā notiek arī 29. KD. Vadītājs ir atkal V. Koškins. Nekad KD nav bijis tik daudz ārzemju viesu – V. Vīķe-Freiberga, rakstnieks J. Klīdžējs, ērģelniece A. Rundāne, komponists T. Ķeniņš u.c.

Mana tēva veselības dēļ es vakaros nekur nevaru iziet. Nekur nepiedalos.

Visumā komiteja ir mēģinājusi iet jaunus ceļus. Atskaņos B. Skultes simfonisko poēmu *Daugava*, uzvedīs A. Jansona komponēto *Sprīdīti*, 20 galvīga orķestra pavadījumā. Atskaņos H. Pavasarim pasūtīto kantāti *Tēvzeme sauc jaunu dziesmu* korim, soprānam un ērģelēm ar A. Eglīša tekstu, T. Ķeniņa *Kvartetu nr. 2 klavierēm un stīgām*.

L. Veikinas režijā uzved Aspazijas viduslaiku drāmu *Torņa cēlējs*. Dekorators V. Aleidzāns. Tērpus zīmējusi L. Treimane.

Atsauksmes labas. Sevišķi tiek uzteikti jaunie aktieri – M. Rozīte, M. Kagaine, A. Jaunbērziņš, J. Čečins. Nerra lomu dublē L. Veikina, jo E. Ķipste pēkšņi saslimst.

Tautas deju uzvedums *Tīrgū gāju* Operas namā, Sidnejā, 1979. g. 29. decembrī.
Attēls no Bērziņu ģimenes arhīva.

Otrs uzvedums ir A. Brigaderes pasaku luga *Sprīdītis* ar A. Jansona mūziku un instrumentāciju, V. Baumaņa dziesmu tekstiem.

Par *Sprīdīti* J. Uricha cita starpā raksta:

Pēc H. Rutupa vadītā orķestra sparīgi atskaņotās unvertīras, priekšskaram paceļoties un atklājot Vijas Spoģes-Erdmanes darināto starppriekškaru, ko dominēja milzu pasaku ozols, plašajai zālei pāršalca spontāna aplausi vētra: bija pavērušies vārti latviskās pasakas pasaulei, kas skatītājus savā varā paturēja turpat 2 stundas.

Kāds skatītājs, kas "Sprīdīša" dziesmu spēles izrādi bija redzējis Bostonā ASV Latviešu 6. dziesmu svētkos, teica: "Bostonas izrāde pret Sidnejas sniegumu nebija nekas." Vai nu tā gluži bija vai nē, taču Sidnejas Sprīdīti varēja skatīties Spoģes dekorāciju dēļ vien, kuras septiņās ainās krāšņi un kontrastaini mainoties, atbūra skatuvē gan Sprīdīša sētu, gan Vēja mātes pili.

Taču Sidnejas Sprīdīti nepacēla un neiznesa tikai krāšņās dekorācijas vien. Diriģents Rutups un režisors K. Gulbergs ar daudzajiem palīgiem virzīja un vadīja jauno un pavisam jauno tēlotāju pulku ar tādu izmaņu un veiksmi, ka skatītāji sekoja desmitgadnieku un agrīno padsmiņnieku dziedāšanai un tēlojumam ar aizturētu elpu. Vai tas tiešām tiesa? Vai tie ir mūsu bērni, Austrālijā piedimuši un uzaudzēti trešā latviešu paaudze?

Sprīdīti tēloja E. Strautnieks un T. Veidners, Lienīti – I. Aizstrauna un A. Ulricha.

Choreografe bija B. Apine-Klarka, skaņu meistars – Ol. Šics (vēlākais Holivudas Oskara ieguvējs). Dīemžēl, uzvedums netika iemūžināts video lentā. (Ulricha J. Tēvzeme sauc jauno dziesmu. AL, 1980. g. janvāris)

Raibais sarīkojums saucas *Rīga dimd – Sidneja dimd*. Noskatos tikai ģenerālmēģinājumam. Piedalās 5 muzikālie ansambļi, solisti, deklamatori.

Recenzente J. Ulricha sarīkojumu novērtē pozitīvi, ne tā *Londonas avīzē* N. Luce. Viņa raksta:

Lielaļam ansamblim ar kultūru nebija nekā kopīga. 15 diversimenta numurus varēja izrādīt jebkurā nedēļas nogalē. Sarīkojuma pirmā daļā iesākās interesanti, kad Ķencis un Švauks ieradusies Kultūras dienās. (...) Domāju, ka tas būs saistītājs elements, bet nekā. Šo rindiņu rakstītājam bija sajūta, ka mūsu spējīgā aktrise un režisore ir sevi izniekojusi. (Luce N. Kultūras dienas Sidnejā. LA, 1980. g.)

Bez Siliņu līdzdalības tomēr uzvedums nav noticis. Programmā uzgāju, ka sarīkojumā piedalījusies arī mana meita Anne.

Pirms KD *Austrālijas Latvietī* parādās lasītāja vēstule:

Kur palicis Siliņš un Zemītis? Tāds jautājums neviļus paceļas, lasot A. L. Nr. 1498 A. Zariņa rakstu par nākamo KD Raibās pēcpusdienas vadītāju Anitu Apeli. Cik var nojaust, tad U. Siliņa un J. Zemīša vārds raibās pēcpusdienas programmā nebūs.

Nedaudz gadu laikā Raibā pēcpusdiena, šķiet, ieguvusi pastāvīgu vietu KD sarīkojumu virknē. Pēdējās KD raibās pēcpusdienas kā saturā, tā izpildījumā diemžēl draudīgi sašķobījās. Turklāt vēl jo sevišķi bija izjūtams Siliņa un Zemīša patīkamā humora trūkums un abu šo komiķu veiklā saspēle.

Nešauboties par par rež. A. Apeles daudzajām spējām, man tomēr liekas, ka Siliņa un Zemīša dalība šīs programmas ietvaros būtu drošākā KD Raibās pēcpusdienas vadītāju panākumu ķīla. Bet varbūt šīm bažām nav vietas?

V. Pūce, Melburnā

Jāpiemin arī mana pirmā tikšanās ar V. Vīķi-Freibergu. Zemīši bija sarīkojuši savās mājās kautko līdzīgu pēcpusdienas tējai bez tējas. Arī es aizgāju satikt iebraukušos paziņas. Uz māju ejot, pie sliekšņa sastapos ar Vairu. Mūs iepazīstināja, buča, labdien un ardievu un tas bija viss. Nākamreiz tikāties Portlandes Dziesmu svētkos.

NEDAUDZ VĀRDOS

1979. gadā beidzot pienāk ilgi kavējusies atzinība. 18. novembra aktā paziņo, ka Sp. Klauvertam piešķirta PBLA Krišjāņa Barona prēmija par ilggadīgu kultūras darba veicināšanu. Un pat tad kāds pazīstams sabiedrisks darbinieks nosaka: *Vai nu*

tam komunistam to vajadzēja piešķirt!

Spodra draugi viņu vienmēr atcerēsies kā ļoti interesantu sarunu biedru. Vienmēr viņam bija kāda jauna ziņa, kāda sensācija. Pa reizēm gan viņa sensacionālajām ziņām bija jāpieiet ar sāli, jo Spodrim bija tendence iztaisīt no oda ziloni, bet nekad attiecībā uz sevi.

Reiz es rāju Spodri par kādu viņa rakstu avīzē, kurā sacīts, ka Siliņš rakstot jaunu lugu: *Es nevienu lugu nerakstu!* es viņam saku. *Nekas, nekis, jārāda, ka lietas kustas uz priekšu*, viņš saka. Citreiz es asi reaģēju uz lasītāja vēstuli AL, kurā aizskārts SLT un Spodris. Rakstītājs izrādījās pats Klauverts. Es viņam saku, ka turpmāk viņš var tikt sist, šauts vai kārts, es viņa labā vairs nekustināšu ne pirkstiņa. Spodris tikai gardi nosmejas.

Neskatoties uz savu labdabību, viņš nekad nebaidījās teikt nepatīkamu patiesību draugiem acīs, vai kā citādi likt manīt, ka draugu rīcība nav bijusi pareiza.

Spodrim vienmēr bija vajadzība par kādu gādāt. Tā viņš rūpējās par Kētiņu līdz pat viņas nāvei. Kad Spodris atsāka laulības dzīvi pa trešam lāgam, viņa apgādībā bija arī sievas tēvs. Tad sekoja sievas Elvīras slimība. Spodris nekad nežēlojās par savu likteni, ja ko stāstīja, tad ļoti lietišķi. Pats viņš nedzēra vairs ne pilītes. *Zini, ja pie manis atnāk kāds ar pudeli, tas ir mans lielākais ienaidnieks*, viņš man saka.

Reizēm Spodris varēja būt apbrīnojami netaktisks, kā dzejnieka Andreja Eglīša viesošanās laikā Sidnejā. Viņam veltītajā literārajā vakarā, Spodra ievadvārdi skanēja apmēram tā: *Zviedrijā ir daudz politisko partiju, kas savā starpā plēšas. Pie mums neviens neplēšas, tāpēc neiedomājieties mūs mācīt, kā mums jāveda mūsu sabiedriskā dzīve*. Taisnība, bet mazliet diplomātijas nebūtu nācis par jaunu. Galu galā Eglītis bija ciemiņš.

Klauverta izkārtojumā Austrālijā viesojās daudz ārzemju referentu. Viņš veda plašu korespondenci ar cilvēkiem visā pasaulē. Viens no tādiem bija dzejnieks un dramatiķis Jānis Gulbītis.

* Sidnejas latviešu nama M. Siliņa zālē mans humora vakars *Ciemos pie Ulda Siliņa*. Programmā *Tautas dziesmas un mēs*, ar ko es pērn viesojos Amerikā un Eiropā. Izrādes atlikums paredzēts ansambļa lidojumam uz Gotlandi.

Par manu feletonu vakaru J. Krādziņš AL raksta:

Vai senlatvietis vairāk mīlēja tautumeitu vai zirgu? Vai tautudēls prata peldēt? Vai tautumeitu lielībai varam ticēt?

Šādus un līdzīgus jautājumus citu starpā apcerēja U. Siliņš savā feletonu vakarā 20. maijā. Sarīkojumā viņš attēloja nesenā pasaules ceļojumā sniegtos darbus, lielāko daļu teicot, ne lasot. Līdzīgi rakstītā vārda pētniekam un viedajam vaidelotim Dr. Ulafram Jānsonam [Uldim Ģermanim], kas, meklēdams rakstos un sērijās un tur atrazdams vairākas pērles, tās nenoslēpj, bet lielā pacilātībā izstāsta citiem, U. Siliņš gan statistisko, gan kritisko metodi lietāt likdams, atklāja tautas dainās vairākas līdz šim dzejiskā valodā noslēptas dzīves ziņas, kādas paviršam lasītājam nenāktu ne prātā meklēt. Šī raksta sākumā uzdotajiem jautājumiem U. Siliņš bija

atradis skaidras un nepastrīdamas atbildes. Skaidrs, ka zirgs vairāk cienīts, jo daiļavai tautu dēls saka: "Sijā auzas, tautumeita, dod manam kumeļam!"

Statistiski var arī pierādīt, ka ne tautudēls, ne bāliņš nepeld; dažreiz gan zirgs var to pārnest pāri upei, ja tautumeita iedrošina: "Jāj, bāliņi, droši pāri, neslīks tavis kumeliņš!" Bet, kad kumeļa nav, tad "paliek manis bālēliņis aiz upītes raudādams."

Beidzot tautumeitas neticamo lielību raksturo rindas: "Trīcēj kalni, skanēj meži, kad dziedāju, gaviļēju." Un, ak vai, "lēkšus pārlēcu pār Daugaviņu".

Pēc šīm un daudzām citām izteikām no tautasdziesmu pūra otrajā daļā U. Siliņš varēja pastāstīt kādus novērojumus arī no mūsdienu dzīves. Te jāpiemin īsās, trāpīgās skices par dažādiem godiem mūsu dzīves gaitās, par iestāšanos latviešu bankā un tās izmantošanas iespējām, par teātra spēli, par mocībām zobārstu kabinetā, par novārtā pamesto Ziemsvētku vecīti un beigās izvilcumi no jaunās latviešu valodas konversācijas vārdnīcas, kurā iekonservēti tādi laika gaitā gaistoši vārdi kā ausguss, blozga, cemme, džungurs un citi.

Kādam apmeklētājam atmiņas atsvaidzināšanai, bet atbūtnē palikušajiem maza ieskata gūšanai šo sarīkojumu saviem vārdiem atstāstījis Juris Krādziņš. (Krādziņš J. Es lēkšus pārlēcu pār Daugaviņu. AL, 1979. g. jūnijs)

* Melburnā miris bijušais carnīkavietis, atv. kapteinis, LKO kavalieris, sabiedrskis darbinieks Jēkabs Dzenis.

* No 1979. līdz 1980. g. Sidnejas latviešu nama pārzinis ir V. Āminis.

* JDV izglītības departamenta pārzinā jau otro gadu darbojas divas latviešu valodas klases, kurās skolniekus sagatavo pārbaudījumiem latviešu valodā, kas tagad ir oficiāli atzīts priekšmets JDV pavalsts ģimnāzijās. Latviešu valoda ir viens no priekšmetiem, kurā var likt gatavības pārbaudījumus.

* Baltiešu vieglatlētikas sacensībās Sidnejā:

G. Siliņš grupā zem 12 gadiem pirmais 70 m skrējienā un tāllēkšanā.

M. Siliņš grupā zem 16 gadiem pirmais 100 m, tāllēkšanā un augstlēkšanā.

Meiteņu grupā zem 12 gadiem A. Siliņa pirmā lodes grūšanā un diskā, divas trešās vietas tāllēkšanā un 100 m un augstlēkšanā ceturrtā vieta.

Mana sieva Ilze ir pirmā lodes grūšanā.

* K. Gulbergam piešķirta Kr. Barona prēmija.

* Sidnejas latviešu namā atkal pārbūves – piebūvē papildu klases telpas.

* 18. jūnijā Folkloras festivāla ietvaros Sidnejas operas namā dzied SLB jauktais koris, kopā ar sieviešu kori *Sidrabene*. Diriģents H. Rutups.

* 5. jūlijā literārajā sarīkojumā *Latviešu dziesmu svētki Gotlandē* pieredzē dalās L. Veikina, I. Ronis, J. Ruņģis, J. Dūšelis un es.

* Septembrī filmas izrāde *Ar Mārietas dziesmu no Losandželosas līdz Gotlandei*.

**3. ĒDZĪGU
1980. GADU,
BALTUS ZIEMAS -
SVĒTKUS TOBAGO,
BAHAMĀS, AUSTRĀLIJĀ
UN TROPISKU SAULI
ZIEMEĻZEMĒS
NOVĒL RA REDAKCIJĀ**

4. BURTĪŅU ABONEMENTS		ATSEVIŠĒĀS BURTĪŅAS CENA	
- ar lēno pastu -	- ar gaisa pastu -	- ar lēno pastu -	- ar gaisa pastu -
Zviedrijā Skr. 57:00		12:00	15:00
Vācijā DM 24,--		5,-	6,50
Anglijā £ 6,50		1,50	1,80
ASV \$ 13,50	17,50	3,00	4,00 5,00
Kanadā \$ 15,50	21,00	3,50	4,00 5,00
Austrālijā \$ 12,00	20,00	2,50	4,00 5,50
Francijā Fr. 57,--		12,--	15,00
Beļģijā Bfr. 400,--		85,--	100,00
Hollandā Gld. 26,--		5,50	6,50
Latvijā Rbl. 46,--	52,--	12,--	14,-- 14,--

RA PASUTINĀMS UN NAUDA NOSŪTĀMA:

Jūlijs Zaķkalnam	Vilnis Zaķkalnam	Uldis Siliņam	Leonam Rumakam
Susterfelstr. 178	Professorslingan 37/404	5 Belford Place	27 Miller Place
D - 5100 AACHEN	104 05 STOCKHOLM	Greenacre NSW	Hempstead, N.Y.
West Germany	Sweden	2190	USA 11550
Postcheckkonto	Postgiro nr. 22779 - 3	Australia	
Köln 212828 - 504	S - 105 06 Stockholm		

Eiropas pārstāvjiem maksājumus no aizjūras izdarīt ar t.s. "money-order" čekiem.
Privāti čeki, sakarā ar augstajam izmaiņas likum, nevālam.

Svētku sveiciens no *Rūgtā Apīņa*.
No Ulda Siliņa personīgā arhīva.

ES CAUR SAVU OBJEKTĪVU ŅEMU DABU – BEIGTU, DZĪVU...

Vīru koris *Daugava* O. Kalpaka piemiņas koncertā Adelaidē, 1979. gada februārī.
Attēls no Bērziņu ģimenes arhīva.

28. KD vicepriekšsēdis Bruno Krūmiņš un rīcības komitejas priekšsēde Margarita Biezaite 1979. gada janvārī, svinot laimīgi aizvadītās KD Adelaidē. Attēls no Bērziņu ģimenes arhīva.

Margaritas Biezaites darbu izstādē Sidnejā 1979. g. M. Biezaite un V. Koškins izstādes atklāšanā.
Attēls no Bērziņu ģimenes arhīva.

SLB Sestdienas skola uzved A. Brigaderes *Sprīdīti* (7.aina).
Centrā – Toms Veidners (*Sprīdītis*) un Ilona Sauka (*Pamāte*); pa kreisi no viņiem – Linda Koškina
(*Vecmāmiņa*), aiz Lindas Valdis un Dainis Bērziņš. Labā pusē – Andris Bērziņš, viņam priekšā Andra
Ulricha (*Lienīte*). Attēls no Bērziņu ģimenes arhīva.

Skautu un gaidu nometne *Dzintara gredzens* Adelaides kalnos 1979. g. janvārī.
Priekšā no kr. – Miķelis Strīķis, ar karogu Mārtiņš Tuktēns, Markus Zariņš, Roberts Birze, Valdis
Bērziņš, Pēteris Daliņš, Sigis Rakūns, Jānis Saldums u.c.
Attēls no Bērziņu ģimenes arhīva.

Mazskautu uzvedums ugunskuram. Diriģē Jānis Saldums. Pa kreisi no viņa – Valdis Bērziņš.
Attēls no Bērziņu ģimenes arhīva.